

Monitor Stedelijk Kompas 2013

Plan van aanpak maatschappelijke opvang in
39 centrumgemeenten

20
13

Michel Planije
Lex Hulsbosch
Mathijs Tuynman

Monitor Stedelijk Kompas 2013

Plan van aanpak maatschappelijke opvang in 39
centrumgemeenten

Colofon

Financiering

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ambtelijk opdrachtgever

Vanessa Bal

Projectleiding

Mathijs Tuynman

Projectuitvoering

Lex Hulsbosch

Michel Planije

Mathijs Tuynman

Productiebegeleiding

Kathy Oskam

Productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

www.istockphoto.com

Deze uitgave is te downloaden via www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer **AF1336**.

Trimbos-instituut

Da Costakade 45

Postbus 725

3500 AS Utrecht

T: 030-297 11 00

F: 030-297 11 11

© 2014, Trimbos-instituut, Utrecht.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting en conclusies	7
1 Inleiding	11
1.1 Stedelijk Kompas	11
1.2 Monitor Stedelijk Kompas	11
1.3 Informatieverzameling	12
1.4 Leeswijzer	12
2 Uitvoering van het beleid in 2013	13
2.1 Gemeentelijk beleid	13
2.2 Zorg en ondersteuningsaanbod	16
2.3 Persoonsgerichte benadering	19
2.4 Schuldhulpverlening	21
2.5 Dakloze mensen zonder OGGz problematiek	24
2.6 Door- en uitstroom	27
2.7 Knelpunten	29
2.8 Succesfactoren	30
2.9 Terugblik	31
3 Gezinnen met kinderen en kwetsbare jongeren	35
3.1 Kenmerken van beleid	35
3.2 Aanbod van de gemeente	36
3.3 Kwetsbare jongeren en zwerfjongeren	37
4 Omvang doelgroepen	41
4.1 Feitelijk daklozen	42
4.2 Residentieel daklozen	45
4.3 Potentieel of dreigend daklozen	47
4.4 Zwerfjongeren	50
5 Doelbereik en prestaties	53
5.1 Voorkomen van huisuitzettingen	53
5.2 Dakloze mensen voorzien van een individueel trajectplan	55
5.3 Verblijfsduur in de maatschappelijke opvang	57
6 Doelbereik en verrichte prestaties per gemeente	61
6.1 Alkmaar	61
6.2 Almelo	62
6.3 Almere	63
6.4 Amersfoort	65
6.5 Apeldoorn	66
6.6 Arnhem	66
6.7 Assen	70
6.8 Bergen op Zoom	72
6.9 Breda	73
6.10 Delft	75
6.11 Den Bosch	77
6.12 Den Helder	78
6.13 Deventer	79
6.14 Doetinchem	80

6.15 Dordrecht	82
6.16 Ede	84
6.17 Eindhoven	85
6.18 Emmen	88
6.19 Enschede	89
6.20 Gouda	90
6.21 Groningen	93
6.22 Haarlem	95
6.23 Heerlen	100
6.24 Helmond	101
6.25 Hilversum	102
6.26 Hoorn	105
6.27 Leeuwarden	106
6.28 Leiden	109
6.29 Maastricht	110
6.30 Nijmegen	111
6.31 Oss	112
6.32 Purmerend	113
6.33 Spijkenisse	114
6.34 Tilburg	115
6.35 Venlo	116
6.36 Vlaardingen	118
6.37 Vlissingen	119
6.38 <i>Zaanstad</i>	120
6.39 Zwolle	121
Bijlage 1: Instrumenten Plan van Aanpak MO G4	123
Bijlage 2: OGGz-bouwstenen	125
Bijlage 3: Vragenlijst Monitor Stedelijk Kompas 2013	127
Literatuur en bronnen	139

Voorwoord

Het Stedelijk Kompas is de overkoepelende naam van het plan van aanpak van centrumgemeenten om de aantallen dakloze mensen te verminderen, hen te laten doorstromen naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan, hun kwaliteit van leven te verbeteren en de met dakloosheid gepaard gaande overlast te verminderen. In dit vijfde jaarbericht van de Monitor Stedelijk Kompas vindt u een overzicht van de ontwikkeling van het Stedelijk Kompasbeleid in negenendertig centrumgemeenten. De voortgang van het plan van aanpak voor de maatschappelijke opvang van de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht wordt elders gepubliceerd.

De auteurs danken de medewerkers van het Ministerie van VWS voor hun commentaar op opzet en conceptversies. We bedanken alle beleidsmedewerkers van de 39 centrumgemeenten voor hun medewerking, kritische commentaar en nuttige aanvullingen.

Samenvatting en conclusies

In navolging van de vier grote steden hebben de 39 centrumgemeenten in 2008 een Stedelijk Kompas opgesteld waarin een plan van aanpak maatschappelijke opvang wordt beschreven. Het beleid, zoals beschreven in de Stedelijk Kompassen, is erop gericht de leefomstandigheden van mensen die dak- of thuisloos zijn (of dat dreigen te worden) te verbeteren en de daarmee gepaard gaande overlast en criminaliteit sterk te verminderen. Het uiteindelijke streven is dakloosheid sterk te verminderen en doorstroming naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan evenals de kwaliteit van leven te bevorderen.

Uitvoering van het beleid in 2013

In lijn met voorgaande jaren, wordt het verbeteren van door-en uitstroom uit de maatschappelijke opvang door de meeste gemeenten (85%) als beleidsprioriteit benoemd.

In de periode 2010-2012 was er bij de gemeenten sprake van toenemende prioriteit voor preventie en het voorkómen van dakloosheid. Voor 2013 is één nieuw beleidspunt uitgevraagd: dagbesteding en participatie. Dit werd door een derde van de gemeenten genoemd als focus van beleid.

Gemeenten lijken klaar met bezuinigen op middelen om de doelen van het Stedelijk Kompas te bereiken. In 2012 had nog de helft van de centrumgemeenten bezuinigd op zijn uitgaven aan het Kompasbeleid: in 2013 daalde het aandeel gemeenten dat zijn uitgaven beperkte naar twee op de tien gemeenten. Het percentage centrumgemeenten dat meer financiële middelen inzette nam niet toe. Over het algemeen gaven gemeenten waarbij de decentralisatieuitkering toenam, ook meer uit dan het jaar ervoor, en beperkten gemeenten waarbij de decentralisatieuitkering afnam worden ook hun uitgaven.

Ten minste twee derde van de gemeenten werkt met (onderdelen van) de persoonsgerichte benadering. De overgrote meerderheid (87%) van de gemeenten werkt met het individueel trajectplan.

Schuldhelpverlening

Om schuldhelpverlening effectiever te maken is sinds 1 juli 2012 de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) van kracht. Halverwege 2014 blijkt het voor veel gemeenten nog niet mogelijk om aan te geven of en in hoeverre de Wgs bijdraagt aan het realiseren van de doelen uit het gemeentelijke Kompas. Slechts vijftien gemeenten spraken hun oordeel uit. Elf gemeenten vinden dat de Wgs bevorderend werkt, waarbij ze wijzen op kortere wachttijden, verbeterde samenwerking tussen verschillende partijen en de wettelijke borging en verplichting van schuldhelpverlening waardoor gemeenten zich er niet (meer) 'gemakkelijk vanaf kunnen maken'.

De schuldenproblematiek van dak- en thuisloze mensen verschilt van die van de gemiddelde schuldenaar. De eerstgenoemde groep heeft bijvoorbeeld behoefte aan meer maatwerk, meer coulantie bij terugval en intensievere begeleiding. Voor centrumgemeenten lijken hier nog mogelijkheden te liggen voor verbetering, bijvoorbeeld door voor de doelgroep(en) van het Kompas aangepaste toelatingscriteria voor schuldhelpverlening. Van de 39 gemeenten hebben er 22 specifieke werk- of uitvoeringsafspraken gemaakt over schuldhelpverlening voor (enkele) doelgroepen van het Stedelijk Kompas. Bij 68% betrof dat afspraken over specifieke toeleiding naar schuldhelpverlening, bij 55% ging het om ondersteuning voor de aanvrager. Volgens vijftien gemeenten hebben de gemaakte afspraken er voor gezorgd dat de schulden sneller worden gestabiliseerd. Volgens elf gemeenten hebben de afspraken er toe geleid dat een groter deel van de doelgroep een

schuldhulpverleningstraject ingaat. Mogelijk kan hierdoor worden voorkomen dat mensen verder in de problemen komen als gevolg van een steeds verslechterende financiële situatie.

Dakloze mensen zonder OGGz-problematiek

Er zijn signalen dat er sprake is van een toenemende groep 'nieuwe daklozen'. Het betreft mensen die door schulden, werkloosheid en hypotheeklast dakloos zijn geworden, zonder dat er sprake is van psychiatrische problematiek of verslavingsproblemen ('OGGz-problematiek'). Dertig centrumgemeenten (71%) herkennen de trend in hun verzorgings-gebied. Zij constateren een toename van het aantal 'nieuwe daklozen' en baseren hun inschattingen met name op signalen uit het veld (97%). De helft van de gemeenten kon deze signalen ook opmaken uit registratiecijfers. De helft van de centrumgemeenten biedt volgens eigen zeggen meestal nachtopvang en/of maatschappelijk werk aan dakloze mensen zonder OGGz-problematiek. In 40% van de centrumgemeenten krijgen ze meestal schuldhulpverlening en een bijstandsuitkering, in één derde van de gemeenten kan de doelgroep meestal een postadres krijgen

Gezinnen met kinderen en kwetsbare jongeren

In 2013 beschouwen de meeste centrumgemeenten (90%) gezinnen met kinderen als een bijzondere aandachtsgroep (81% in 2012). Als het gaat om gemeentelijke maatregelen ter preventie van dakloosheid van gezinnen, zijn er nauwelijks wijzigingen ten opzichte van 2012. Vrijwel alle gemeenten (90%) hebben afspraken gemaakt met woningcorporaties over het voorkomen van huisuitzettingen (94% in 2012). In acht op de tien gemeenten wordt de hulpverlening door ketenpartners afgestemd bij gezinnen die op straat dreigen te komen. Driekwart van de gemeenten hanteert een tweede-kans beleid. Evenals in 2012, heeft bijna de helft van de gemeenten concrete afspraken gemaakt met de ketenpartners over door- en uitstroom voor gezinnen met kinderen.

Net zoals in 2012 geven vrijwel alle gemeenten aan dat zij beschikken over een opvang- en/of ondersteuningsaanbod specifiek voor gezinnen met kinderen. Gemiddeld beschikt een gemeente over drie tot vier vormen van opvang of woonbegeleiding. Drie kwart (76%) van de gemeenten is van mening dat de geboden hulp en ondersteuning voor gezinnen met kinderen passend is. Veel gemeenten (87%) beschikken over vormen van (preventieve) woonbegeleiding voor gezinnen. Opvangvoorzieningen specifiek voor gezinnen, zoals gezinskamers in de 24-uursopvang, crisisopvang en en doorstroomwoningen zijn in een aantal gemeenten beschikbaar, maar de beschikbare capaciteit is vaak onvoldoende.

Omvang doelgroepen

Op basis van de opgaven van centrumgemeenten kunnen schattingen gemaakt worden van totalen en globale trends. De schattingen geven een heel globaal beeld van de aantallen door gemeenten getelde dakloze personen die doelgroep zijn van beleid: de cijfers beschrijven geen dakloze mensen die niet in registraties terecht komen (omdat ze bijvoorbeeld zorg mijden of gebruik maken van niet-gesubsidieerde opvang), noch mensen die geen recht hebben op ondersteuning op grond van de Wmo (zoals illegalen).

Tabel 1 toont per doelgroep de vermoedelijke trend, gebaseerd op de verschillende totaalschattingen en de kwaliteit van de data. Wat de potentieel of dreigend daklozen betreft zijn de cijfers nog te uiteenlopend om iets te kunnen zeggen over een orde van grootte of trends. Wel zijn er steeds meer gemeenten die de doelgroep in kaart trachten te brengen.

Tabel 1. Geschatte totaalaantallen omvang doelgroepen en vermoedelijke trends in 39 centrumgemeenten in Monitor Stedelijk Kompas 2010 t/m 2013

	MSK'10	MSK'11	MSK'12	MSK'13	vermoedelijke trend
feitelijk daklozen	9.700	9.000	7.900	7.500	afnemend
residentieel daklozen	7.900	8.100	8.300	9.400	toenemend
zwerfjongeren	3.200	2.700	2.500	2.800	stabiel

Verblijfsduur in de maatschappelijke opvang

Op basis van gegevens van veertien lidinstellingen van de Federatie Opvang, is het mogelijk een beeld te geven van de gemiddelde verblijfsduur in twee soorten voorzieningen: wonen met begeleiding en de crisisopvang. In 2013 maken mensen gemiddeld iets langer dan twee maanden (71 dagen) gebruik van de crisisopvang. Dat is gemiddeld anderhalve maand korter in dan in 2009, toen mensen gemiddeld 116 dagen in de crisisopvang verbleven. In 2013 maken cliënten van opvanginstellingen gemiddeld iets langer dan een jaar (381 dagen) gebruik van wonen met begeleiding. De verblijfsduur in voorzieningen voor wonen met begeleiding is niet noemenswaardig veranderd ten opzichte van in 2009.

1 Inleiding

1.1 Stedelijk Kompas

Er zijn in Nederland 43 centrumgemeenten die van het Rijk middelen ontvangen voor de Wmo-prestatievelden maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid. Al deze centrumgemeenten zijn bezig om de situatie van (potentieel) dak- en thuisloze mensen te verbeteren. In 2006 kreeg het beleid op het gebied van de maatschappelijke opvang een flinke impuls met het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang in de vier grote steden (G4) (Rijk en grote vier steden, 2006). Hierin werden twee pijlers geformuleerd om dakloosheid te verminderen en doorstroom naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan te bevorderen. Deze twee pijlers zijn (1) een sluitende ketensamenwerking op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau tussen alle betrokken partijen en instellingen onder regie van de gemeente en het zorgkantoor; (2) een persoonsgerichte benadering met behulp van individuele trajectplannen en aan de individuele personen gekoppelde cliëntmanagers.

Verder werden meetbare doelstellingen geformuleerd en instrumenten opgesteld (zie bijlage 1). Deze instrumenten bieden concrete handvatten om voor mensen in een kwetsbare situatie een individueel trajectplan op te stellen. De insteek van de zogenoemde trajectplannen is het opnemen van persoonlijke doelen op de terreinen wonen, inkomen, zorg en dagbesteding met als streven doorstroming naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan en het verbeteren van de ervaren kwaliteit van leven.

Op verzoek van het ministerie van VWS hebben de overige 39 centrumgemeenten in 2008 eveneens een Stedelijk Kompas opgesteld waarin een plan van aanpak maatschappelijke opvang wordt beschreven. Het beleid, zoals beschreven in de Stedelijk Kompassen, is erop gericht de leefomstandigheden van mensen die dak- of thuisloos zijn (of dat dreigen te worden) te verbeteren en de daarmee gepaard gaande overlast en criminaliteit sterk te verminderen. Het uiteindelijke streven is dakloosheid sterk te verminderen en doorstroming naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan evenals de kwaliteit van leven te bevorderen.

1.2 Monitor Stedelijk Kompas

Sinds 2006 rapporteert het Trimbos-instituut jaarlijks over de voortgang van het Plan van Aanpak in de G4 (Rensen, 2007; Rensen & Planije, 2008; Maas & Planije, 2009; 2010; Tuynman, Planije & Place, 2011; Tuynman & Planije, 2012; 2013; Planije, Tuynman, & Hulsbosch, 2014). Op verzoek van het ministerie van VWS voert het Trimbos-instituut sinds 2010 de *Monitor Stedelijk Kompas* uit voor de overige 39 centrumgemeenten (Planije, Maas & Been, 2010; Planije & Tuynman, 2011; Planije, Tuynman, Hulsbosch, van der Velden, 2012; Tuynman, Planije, Hulsbosch en Place, 2013).

Door middel van de Monitor Stedelijk Kompas (MSK) volgt het ministerie van VWS de ontwikkelingen (Ministerie van VWS, 2009). Het Trimbos-instituut monitort gedurende de uitvoering van het Stedelijk Kompas de voortgang van de verschillende doelstellingen. In jaarlijkse rapportages worden de voortgang, nieuwe ontwikkelingen en eventuele knelpunten in de uitvoering van de plannen van de centrumgemeenten inzichtelijk gemaakt.

De Monitor Stedelijk Kompas volgt decentraal beleid. Het lijkt misschien tegenstrijdig om met een landelijke monitor en gestandaardiseerde vragenlijsten een landelijk beeld te geven van 39 verschillende regio's, elk met hun verschillende uitgangssituaties, prioriteiten en doelstellingen. De monitor kent daarom een algemeen deel en een gemeentespecifiek deel. Het algemene deel beschrijft thema's die voor alle gemeenten gelijk zijn, waar ze

overigens verschillend mee omgaan. Dit deel is mogelijk doordat de beleidsimpuls die uitgang van het Stedelijk Kompas een uniformerende werking op het beleid had door de voorbeelden die gegeven werden, zoals de sluitende ketensamenwerking, de individuele trajectmatige aanpak, de meetbare doelen, en de definities van de doelgroepen. Overigens hebben een aantal gemeenten de laatste jaren de eerder ingeslagen weg verlaten en hun beleid herzien. Gezien de response op de vragenlijst blijft het algemene deel ook voor hen nog steeds relevant. Het gemeentespecifieke deel beschrijft de ontwikkeling van het beleid van de individuele gemeenten.

De opzet, en tevens vraag van het ministerie van VWS, is om voor zover mogelijk te beginnen met het rapporteren van de kwantitatieve resultaten van het Stedelijk Kompas. Hierbij zal ook gerapporteerd worden over de processen die ten grondslag liggen aan de realisatie van de doelstellingen. Deze processen scheppen immers de voorwaarden voor de totstandkoming van kwantitatieve resultaten en kunnen onderbouwen wat geleid heeft tot bepaalde successen of juist waar de knelpunten zaten in een bepaald jaar.

1.3 Informatieverzameling

De belangrijkste informatiebron om zicht te krijgen op de stand van zaken met betrekking tot het beleid gericht op de maatschappelijke opvang is een vragenlijst (zie Bijlage 3: Vragenlijst Monitor Stedelijk Kompas 2013). Begin juni 2014 is aan alle 39 centrumgemeenten in een vragenlijst om informatie gevraagd. De vragenlijst bestond uit een algemeen deel en een gemeentespecifiek deel. Het algemene deel van de vragenlijst omvatte verschillende onderwerpen, te weten: de inrichting van de beleidsprocessen, het zorg en ondersteuningsaanbod, schuldhelpverlening, dakloze mensen zonder OGGz-problematiek, gezinnen met kinderen en kwetsbare jongeren. In het gemeentespecifieke deel werd gevraagd of er nieuwe gegevens beschikbaar waren over de omvang van de doelgroep. Ook is iedere gemeente gevraagd om per doelstelling de stand van zaken weer te geven. Deze vragenlijst is door alle 39 centrumgemeenten geretourneerd. Aanvullend op de informatie uit de vragenlijsten, is gekeken naar (voortgangsrapportages van) de Stedelijk Kompassen en overige relevante beleidsdocumentatie.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk (2) gaan we in op de uitvoering van het beleid door de 39 centrumgemeenten in 2013. Hoofdstuk 2 eindigt met een korte terugblik op de afgelopen Kompasperiode. Hoofdstuk 1 beschrijft hoe het beleid en aanbod van gemeenten er voor gezinnen met kinderen uit ziet. Ook word ingegaan op de (keten)samenwerking in de ondersteuning aan kwetsbare jongeren. In hoofdstuk 4 beschrijven we de omvang van de verschillende doelgroepen in de centrumgemeenten: feitelijk en residentieel daklozen, potentieel daklozen en zwerfjongeren. In hoofdstuk 5 komen het doelbereik en de prestaties in het jaar 2013 aan de orde, beperkt tot de gemeenten die beschikken over kwantitatieve resultaten van de uitvoering van de meest voorkomende doelstellingen in het Stedelijk Kompas. Ook wordt aandacht besteed aan de verblijfsduur in de maatschappelijke opvang. Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 per afzonderlijke centrumgemeente een korte weergave gegeven van het doelbereik en de verrichte prestaties in het beleid ten aanzien van de maatschappelijke opvang.

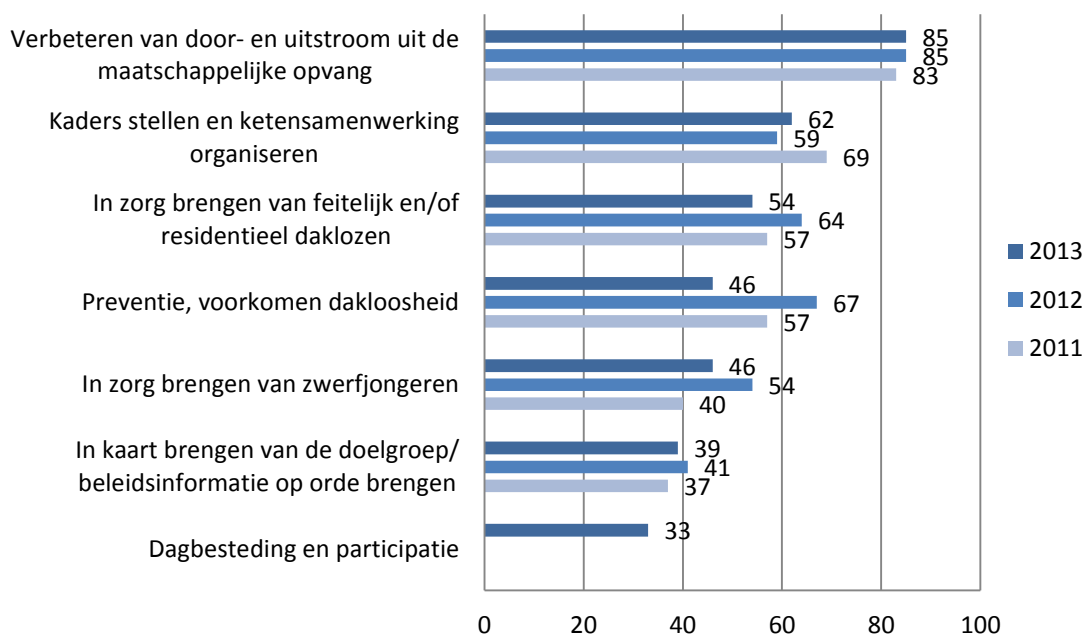
2 Uitvoering van het beleid in 2013

Alle centrumgemeenten hebben de enquête ingevuld, waarmee een 100 procent respons is gehaald voor de Monitor Stedelijk Kompas van 2013.

2.1 Gemeentelijk beleid

De focus van het beleid lag in 2013 met name op het verbeteren van de door- en uitstroom in de voorzieningen. Hierin loopt 2013 gelijk op met de voorgaande jaren (zie figuur 2.1).

Figuur 2.1. Focus van het beleid (in percentages): 2011, 2012 en 2013 (n=39).

Ten opzichte van 2012 is alleen de tweede positie in de beleidsprioriteiten top-3 gewijzigd. In 2012 stond preventie op de tweede plaats (67% van de gemeenten had dit als focuspunt; in 2013 staat dit punt met 46% op de vierde plaats). Hiermee is preventie meteen het beleidspunt waarvoor de grootste verschuiving ten opzichte van 2012 wordt gevonden. De tweede grote verschuiving is te zien voor het in zorg brengen van daklozen. Dit onderwerp zakt met 10 procentpunten weer naar het niveau van 2011; een daling van tien procentpunten ten opzichte van 2012.

De ketensamenwerking blijft een belangrijk onderwerp binnen het gemeentelijk beleid, alhoewel de nadruk in 2013 waarschijnlijk meer ligt op het onderhouden van de keten(s) dan op het formeren ervan. De aandacht voor herijking van ambities en beleid als het gevolg van gereduceerde Rijksmiddelen, speelde in 2011 en 2012 nog een rol bij verschillende gemeenten. In 2013 lijkt hier nog nauwelijks sprake van te zijn. De focusgebieden die extra worden genoemd zijn meer gerelateerd aan het opzetten of uitbreiden van specifieke voorzieningen en/of zorg (hostels, Housing First, een straatteam voor dak- en thuislozen, verbeteren van zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, FACT-teams). Ook gaat het soms om het aanpassen van (werk)processen zoals bijvoorbeeld het opzetten van trajectfinanciering en het regelen van inspraak voor cliënten.

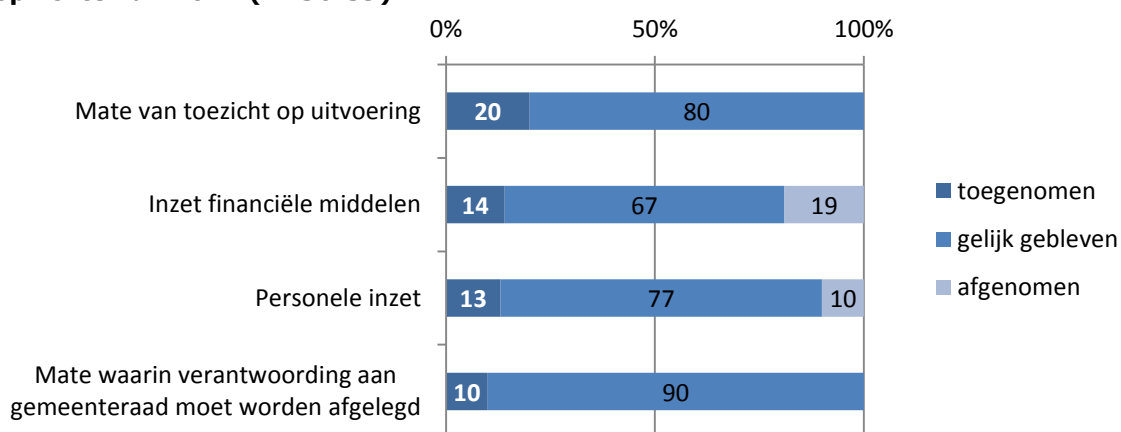
Voor 2013 is één nieuw beleidspunt uitgevraagd: dagbesteding en participatie. Voor een derde van de gemeenten lag de focus op dit onderwerp. Hiermee was het voor 2013 het minst geprioriteerde aandachtsgebied.

Het aantal beleidspunten waarop gemeenten zich in 2013 richtten, is gezakt ten opzichte van een jaar eerder; in 2012 had een derde van de gemeenten aandacht voor maximaal drie doelen, terwijl dit voor 2013 voor ruim de helft van de gemeenten opging.

2.1.1 Gemeentelijke inzet 2013 ten opzichte van 2012

De gemeentelijke inzet voor het Stedelijk Kompas is grotendeels gelijk gebleven aan de inzet van 2012. De grootste toename is te zien bij de toezichthoudende taken van de gemeente; een vijfde van de gemeenten heeft ten opzichte van het voorgaande jaar meer inspanningen geleverd op dit vlak (zie figuur 2.2).

Figuur 2.2. Gemeentelijke inzet om de doelen van het Stedelijk Kompas te bereiken, ten opzichte van 2012 (n=36-39).

Voor de inzet van financiële middelen geeft een vijfde van de gemeenten aan dat deze is afgenomen. Dit is echter een minder pessimistisch beeld dan de overgang van 2011 naar 2012 (uitgevraagd in de Monitor Stedelijk Kompas 2012); toen gaf de helft van de gemeenten aan dat de inspanningen op dit vlak waren gedaald. De grote (meer dan 100.000 inwoners) en kleine gemeenten verschillen nergens van elkaar wat de mate van inzet betreft.

2.1.2 Financiën

Sinds 1 januari 2010 ontvangen alle centrumgemeenten jaarlijks een decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en OGGz. Deze decentralisatie-uitkering behoort tot de algemene middelen van de gemeente en is voor de gemeente vrij te besteden. Financiële verantwoording hiervan vindt plaats aan de gemeenteraad in plaats van aan het Rijk. Wel worden met het Rijk op hoofdlijnen afspraken gemaakt. Volgens de Raad voor de financiële verhoudingen is de rijksbijdrage overigens niet bedoeld als kostendekkende uitkering. De Rijksoverheid gaat er vanuit dat centrumgemeenten en regio-gemeenten ook eigen middelen vrijmaken voor de bekostiging van relevante uitgaven (Cebon, 2009). Net als in eerdere edities van de MSK zetten we de respons op de vraag naar de inzet van financiële middelen (zie §2.1.1) af tegen de decentralisatie uitkeringen

MO/verslavingsbeleid/OGGz. In tabel 2.1 is te zien hoe de ontwikkeling is geweest de afgelopen jaren.

Als eerste valt op dat de gemiddelde verschillen in uitkering meer diversiteit vertonen de in de voorgaande jaren; was er toen slechts sprake van krimp, in 2013 is voor het eerst ook groei te zien. Ook nieuw is dat het (gemiddelde) groeipatroon van de uitkeringen volledig synchroon lijkt te lopen met de mate waarin financiële middelen zijn ingezet; toegenomen financiële inzet is gekoppeld aan een hogere uitkering, gelijkblijvende inzet van financiële middelen is gekoppeld aan een uitkering die krimp noch groei laat zien ten opzichte van 2012, en een afgenomen financiële inzet gaat gepaard met een gekrompen decentralisatie-uitkering.

Tabel 2.1. Inzet van financiële middelen en het verschil in decentralisatie-uitkering tussen 2013 en 2012, tussen 2012 en 2011 en tussen 2011 en 2010.

Inzet van financiële middelen	%			Gemiddeld verschil in uitkering, in procenten ^{1, 2}		
	2011 (n=37)	2012 (n=39)	2013 (n=36)	2011-2010	2012-2011	2013-2012
Toegenomen (2011; n=5, 2012; n=5, 2013; n=5)	14	13	14	-0,3	-7,9	5,7
Gelijk (2011; n=19, 2012; n=15, 2013; n=24)	51	38	67	-2,1	-6,7	0,2
Afgenomen (2011; n=13, 2012; n=19, 2013; n=7)	35	49	19	-3,6	-7,8	-3,8

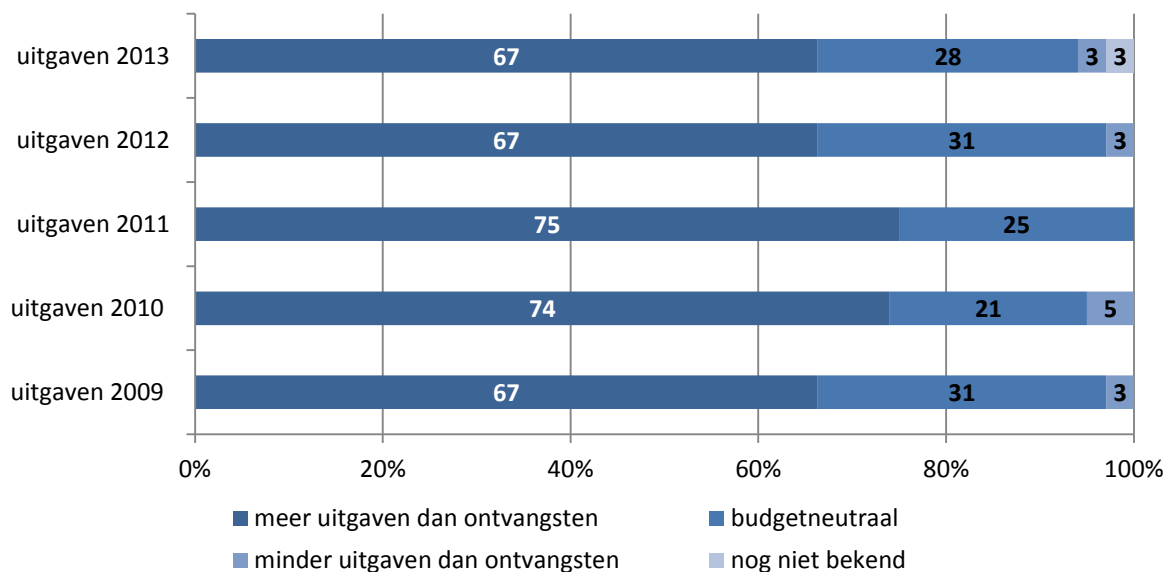
1. Het verschil tussen 2012 en 2011 wordt als percentage van de uitkering in 2011 weergegeven. De gebruikte formule: $\text{Verskil} = ((\text{uitkering 2012} - \text{uitkering 2011}) / \text{uitkering 2011}) \times 100\%$. Dezelfde procedure is voor de andere jaartallen gebruikt.

2. Bron voor de decentralisatie-uitkeringen: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2013).

In totaal waren er 24 gemeenten die in 2013 een hogere decentralisatie-uitkering kregen toegewezen dan in 2012 (een gemiddelde stijging van €140.000). In 2012 ging dit voor slechts op voor vier gemeenten¹. Zelfs als voor 2013 een toename van minimaal 1% wordt gezien als een stijging in uitkering, dan waren er in dat jaar nog steeds 20 gemeenten die meer ontvingen dan in 2012. Bij de gemeente die in 2013 procentueel het meest moest inleveren ten opzichte van 2012, kromp de uitkering met meer dan 25 procent. De gemeente die er in 2013 procentueel het meest bij kreeg in vergelijking met 2012, zag de uitkering stijgen met ruim acht procent.

¹ Met ingang van 2010 is er sprake van een nieuw verdeelmodel voor de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid. Daarin is een overgangsregeling opgenomen met als doel dat het model een zachte landing krijgt waardoor gemeenten voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden op een lagere uitkering.

Figuur 2.3. Uitgaven en budget: gegevens over 2009, 2010 en 2011 (n=39)

Kijkend naar de uitgaven en het beschikbare budget, blijkt de situatie in 2013 amper te zijn veranderd ten opzichte van 2012. Wederom heeft twee derde van de gemeenten te maken gehad met meer uitgaven dan ontvangsten, heeft zo'n 30 procent het jaar budgetneutraal kunnen afsluiten en maakte drie procent van de gemeenten het beschikbare budget niet op (figuur 2.3).

2.2 Zorg en ondersteuningsaanbod

Het zicht dat de gemeenten op de OGGz-bouwstenen hebben is zo goed als ongewijzigd in vergelijking met 2012. Alleen voor de integrale toegang en screening blijken in 2013 duidelijk minder gemeenten een duidelijk beeld te hebben dan in 2012; een daling van 12 procent. Iedere gemeente geeft aan een duidelijk beeld te hebben van de maatschappelijke opvang en nog steeds is het zicht op het sociale netwerk van daklozen voor meer dan de helft van de gemeenten onvolledig (tabel 2.2).

Tabel 2.2. Zorgaanbod en ondersteuning voor MO/OGGz-doelgroepen in de regio, 2010-2013.

	Duidelijk beeld				Voldoende capaciteit			
	2010 %	2011 %	2012 %	2013 %	2010 %	2011 %	2012 %	2013 %
Maatschappelijke opvang	95	100	100	100	46	49	42	39
Signalering en geïndiceerde preventie	87	94	97	95	64	77	66	69
Financiële hulp	79	95	100	92	41	42	60	51
Beschermd wonen / langdurig verblijf	86	89	81	82	37	26	27	↗ 37
Integrale toegang en screening	77	89	97	↘ 85	66	76	62	↗ 76
Integrale bemoeizorg GGZ/ Verslavingszorg	87	87	92	95	62	61	67	↘ 53
Medische basiszorg	71	87	89	90	89	93	91	86
Begeleid (zelfstandig) wonen	68	83	87	85	26	25	24	25
Curatieve GGZ/ Verslavingszorg	73	76	78	80	52	68	64	↘ 48
Veiligheid	70	76	79	71	55	64	44	↗ 54
Dagbesteding	66	76	81	82	34	41	43	44
Sociaal netwerk	32	43	42	45	44	77	39	44
n	37-39	37	37-39	38-39	23-37	17-37	23-38	26-38

↗: toename van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012; ↘: afname van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012

De beschikbare capaciteit laat voor de meeste OGGz-bouwstenen te wensen over; voor zes van de 12 bouwstenen zegt minder dan de helft van de gemeenten dat er voldoende capaciteit voorhanden is. Ook in 2012 was dit het geval, maar er zijn wel verschuivingen geweest. Zo zijn er in 2013 opvallend minder gemeenten die zeggen voldoende capaciteit te hebben voor curatieve GGZ en/of verslavingszorg (gedaald van 64% naar 48%). Ook voor integrale bemoeizorg is het aantal gemeente met voldoende capaciteit gedaald (14% lager dan in 2012). Positieve verschuivingen zijn ook gevonden. Op het gebied van veiligheid zijn meer gemeenten tevreden met de beschikbare capaciteit (een stijging van 10%). Daarnaast is het met de capaciteit voor beschermd wonen en/of langdurig verblijf in 2013 beter gesteld dan in 2012; een stijging van tien procent. Dat neemt echter niet weg dat er nog steeds ruimte voor verbetering is, aangezien het voor 2013 om slechts een kleine 40% van de gemeenten gaat. In 2013 beschikte drie kwart van de gemeenten over voldoende capaciteit voor integrale toegang en screening, een stijging van veertien procent. De capaciteit voor begeleid (zelfstandig) wonen blijft onveranderd achter bij de vraag. Slechts een kwart van de gemeenten geeft aan dat de beschikbare capaciteit voldoende is.

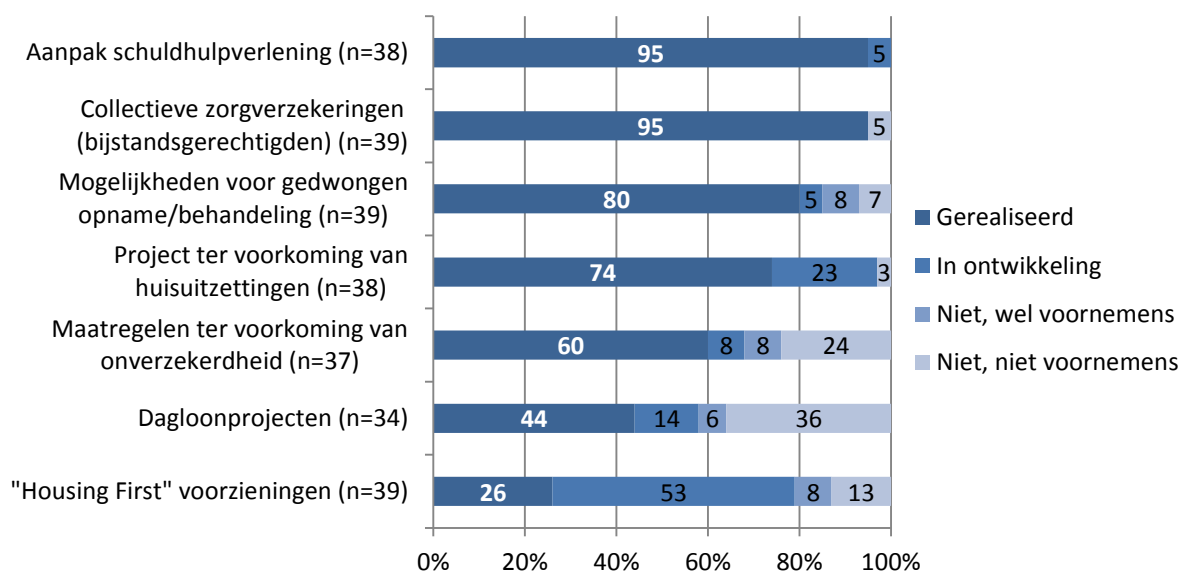
Voorzieningen of maatregelen ten behoeve van de MO/OGGz doelgroep

Voor de uitvoering van het beleid beschikken de 39 centrumgemeenten over dertien instrumenten uit het Plan van Aanpak (zie Bijlage 1: Instrumenten Plan van Aanpak MO G4). Ze zijn vrij om te kiezen of – en zo ja: welke – instrumenten ze gebruiken. Het kiezen van instrumenten die meerwaarde (kunnen) hebben en de mate waarin deze instrumenten zullen worden toegepast, kan in overleg met ketenpartners worden gedaan. De mate waarin gemeenten gebruik maken van de instrumenten is afhankelijk van de bestaande

situatie vóór het Stedelijk Kompas, de operationalisering van de doelstellingen en de afbakening van de doelgroepen. Dit alles in overweging nemende, bepalen de gemeenten vervolgens welke instrumenten zij uitwerken om de persoonsgerichte en sluitende ketenaanpak te realiseren (VNG, 2007).

Figuur 2.4 laat zien dat de gemeenten met name hebben geïnvesteerd in het versterken van de mogelijkheden tot schuldhulpverlening en in het regelen van collectieve zorgverzekeringen (beide door 95% van de gemeenten gerealiseerd). Alleen dagloonprojecten en Housing First voorzieningen worden relatief weinig ingezet (respectievelijk door 44% en 26% van de gemeenten). Uit figuur 2.4 kan worden opgemaakt dat ook de komende jaren nog veel gemeenten met dit type voorziening zullen starten; 53% van de gemeenten geeft aan dat Housing First voorzieningen in ontwikkeling zijn.

Figuur 2.4. Voorzieningen of maatregelen ten behoeve van de MO/OGGz doelgroep 2013.

In vergelijking met 2012 is er relatief weinig veranderd, nergens is een wijziging van 10 procent of meer te zien (zie tabel 2.3). Wel lijkt de algemene dalende trend die in 2012 zichtbaar was (Planije et al., 2013) tot stilstand te zijn gekomen. Verder is in tabel 2.3 te zien dat het aantal gemeenten met gerealiseerde Housing First voorzieningen al toeneemt sinds 2011.

Tabel 2.3. Gerealiseerde voorzieningen of maatregelen ten behoeve van de MO/OGGz doelgroep: 2013, 2012 en 2011 (in percentages).

	Percentage gemeenten waarin de voorziening is gerealiseerd		
	2011 (n=37)	2012 (n=39)	2013 (n=39)
Aanpak schuldhulpverlening	94	90	95
Collectieve zorgverzekeringen (bijstandsgerechtigden)	89	90	95
Mogelijkheden voor gedwongen opname/behandeling	86	78	80
Project ter voorkoming van huisuitzettingen	91	79	74
Maatregelen ter voorkoming van onverzekerdeheid	71	62	60
Dagloonprojecten	46	50	44
"Housing First" voorzieningen	8	21	26

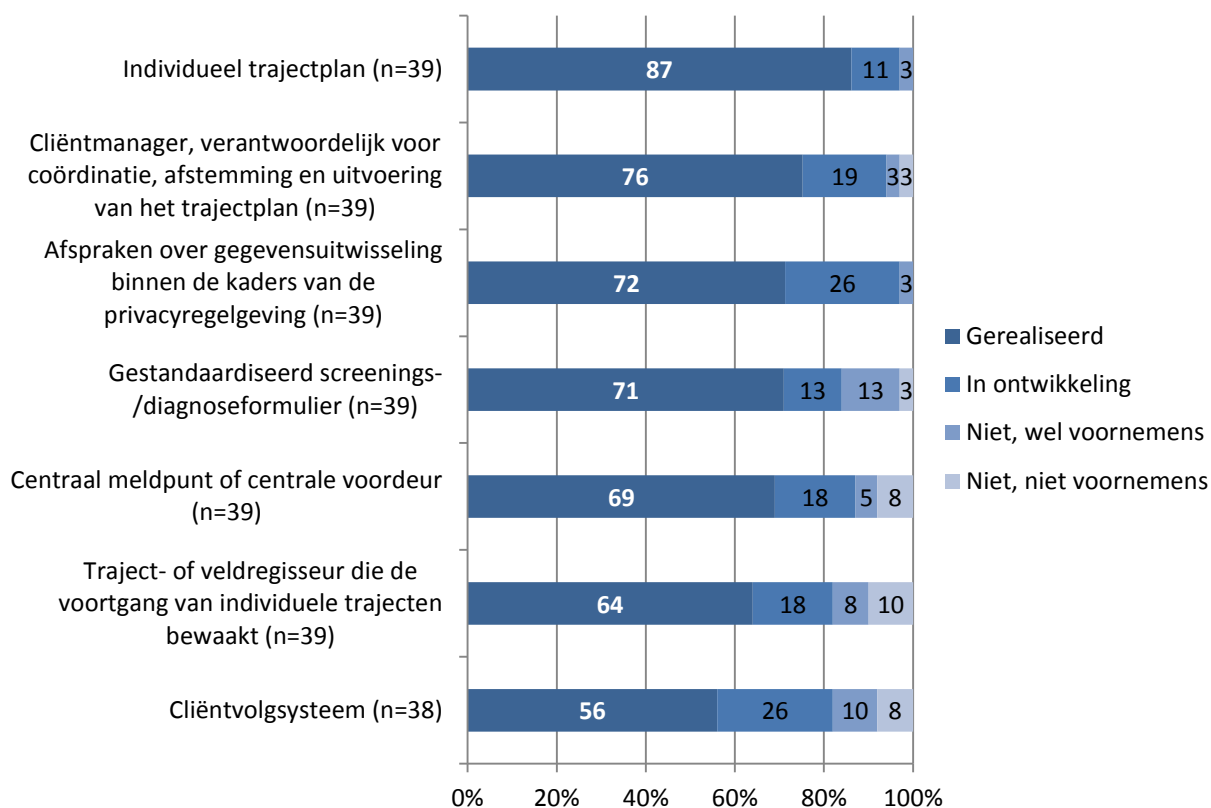
↗: toename van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012; ↘: afname van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012

2.3 Persoonsgerichte benadering

Een voorwaarde voor het leveren van (of begeleiden naar) de best passende zorg, is kennis over iemands individuele situatie. Uiteraard in combinatie met een goed werkende (zorg)keten, een gezamenlijke visie en consensus over de werkwijze (met de daarbij horende concrete afspraken). Er zijn instrumenten voorhanden om deze persoonsgerichte benadering concreet vorm te kunnen geven. Aan de hand van deze instrumenten kan voor mensen in een kwetsbare situatie een individueel trajectplan² worden opgesteld. Dit plan is opgebouwd rond persoonlijke doelen op het gebied van wonen, inkomen, zorg en dagbesteding. Hierbij wordt gestreefd naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan en het verbeteren van de kwaliteit van leven (Planije et al., 2010).

² Een persoonsgebonden dossier dat de te bereiken doelen ter verbetering van de situatie van betrokkene op de diverse leefgebieden, de daartoe te ondernemen acties en de daaraan gekoppelde rechten en plichten van betrokkene beschrijft.

Figuur 2.5. Werken volgens de persoonsgerichte aanpak in 2013

Op het cliëntvolgsysteem na blijken alle onderdelen van de persoonsgerichte benadering door minstens twee derde van de gemeenten te zijn gerealiseerd (zie figuur 2.5). Het individueel trajectplan komt in 2013 als meest ingevoerde instrument naar voren, in 2012 was dit nog de tweede plek. Een cliëntvolgsysteem is door ruim de helft van de gemeenten gerealiseerd, een kwart van de gemeenten geeft aan hier nog aan te werken.

In vergelijking met 2012 zijn twee opvallende verschuivingen zichtbaar geworden: het individueel trajectplan is door een groter aantal gemeenten ingevoerd, terwijl afspraken over het uitwisselen van gegevens (binnen het kader van de privacywetgeving) een daling van ruim tien procent laat zien (zie tabel 2.4).

Tabel 2.4. Gerealiseerde instrumenten in het kader van de persoonsgerichte aanpak: 2011 - 2013 (in percentages).

	Percentage gemeenten waarin de instrumenten zijn gerealiseerd		
	2011 (n=37)	2012 (n=39)	2013 (n=39)
Individueel trajectplan	78	77	↗ 87
Cliëntmanager, verantwoordelijk voor coördinatie, afstemming en uitvoering van het trajectplan	70	77	76
Afspraken over gegevensuitwisseling binnen de kaders van de privacyregelgeving	68	85	↘ 72
Gestandaardiseerd screenings-/diagnoseformulier	64	64	71
Centraal meldpunt of centrale voordeur	60	74	69
Traject- of veldregisseur die de voortgang van individuele trajecten bewaakt	71	56	64
Cliëntvolgsysteem	43	61	56

↗: toename van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012; ↘: afname van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012

2.4 Schuldhulpverlening

De schuldhulpverlening in Nederland is flink in beweging. Meer mensen raken in financiële problemen en de aard en omvang van schulden zijn de afgelopen jaren veranderd, waardoor schuldhulpverlening complexer is geworden. Bovendien zijn (problematische) schulden een belemmering bij arbeidsparticipatie, wat weer kan leiden tot meer en/of grotere schulden. Er kan een vicieuze cirkel ontstaan, waarbij dakloosheid één van de mogelijke gevolgen is. Het oplossen – of beter nog: voorkómen – van (problematische) schulden is daarom van groot belang. Hiervoor zijn schuldenaren en schuldeisers in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Als mensen toch hulp nodig hebben, kunnen zij bij de gemeente terecht. Echter, de gemeenten zullen naar verwachting de komende jaren over minder middelen beschikken. Zij staan voor de uitdaging om meer te doen met minder. Reden genoeg om schuldhulpverlening effectiever te maken. Tegen deze achtergrond is het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening ingediend.³

Het onderwerp schuldhulpverlening is de laatste jaren nadrukkelijk 'aanwezig' geweest; één van de meest omvangrijke initiatieven was het programma "Op weg naar effectieve schuldhulp", een samenwerking van Nibud, VNG, Divosa, MO-groep, NVVK, Wijzer in geldzaken en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Het programma vond in 2011 en 2012 plaats en was bedoeld om gemeenten en haar partners te ondersteunen bij het ontwikkelen, vaststellen, uitvoeren en bijstellen van beleid. Vanuit het programma zijn verschillende handreikingen ontwikkeld en een aantal projecten uitgevoerd⁴.

³ Deze tekst is een bewerking van de tekst op de pagina "Schuldhulpverlening" van het online gemeenteloket van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Voor meer informatie: <http://www.gemeenteloket.minszw.nl/dossiers/werk-en-inkomen/schuldhulpverlening/de-nieuwe-wet.html>

⁴ Voor meer informatie en voor het bekijken van alle handreikingen en documenten die het programma "Op weg naar effectieve schuldhulp" heeft opgeleverd, zie: <http://effectieveschuldhulp.nl/>.

Op 1 juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) van kracht geworden. De wet geeft gemeenten een wettelijke zorgplicht wat betreft integrale schuldhulpverlening. Naast deze zorgplicht is het de bedoeling dat gemeenten een regierol gaan vervullen op dit terrein. Ze zullen dus zicht moeten krijgen op het proces van integrale schuldhulpverlening, om vervolgens – waar nodig – over te gaan tot aanpassingen in dit proces (NVVK, 2012).

In de Monitor Stedelijk Kompas 2012 is het onderwerp schuldhulpverlening – in relatie tot de Wgs – niet aan de orde geweest. De wet was nog te kort van kracht om al naar ervaringen te vragen. Voor 2013 was dit wel mogelijk en hierbij werd gemeenten gevraagd of zij de Wgs eerder als belemmerend of als bevorderend hadden ervaren. Ruim twintig gemeenten (60%) moesten het antwoord op deze vraag schuldig blijven en antwoordde met “Weet niet”. Voor elf van de gemeenten (30%) werkte de Wgs bevorderend en vier gemeenten hadden vooral belemmeringen ervaren. De bevorderende punten die werden genoemd betroffen onder andere:

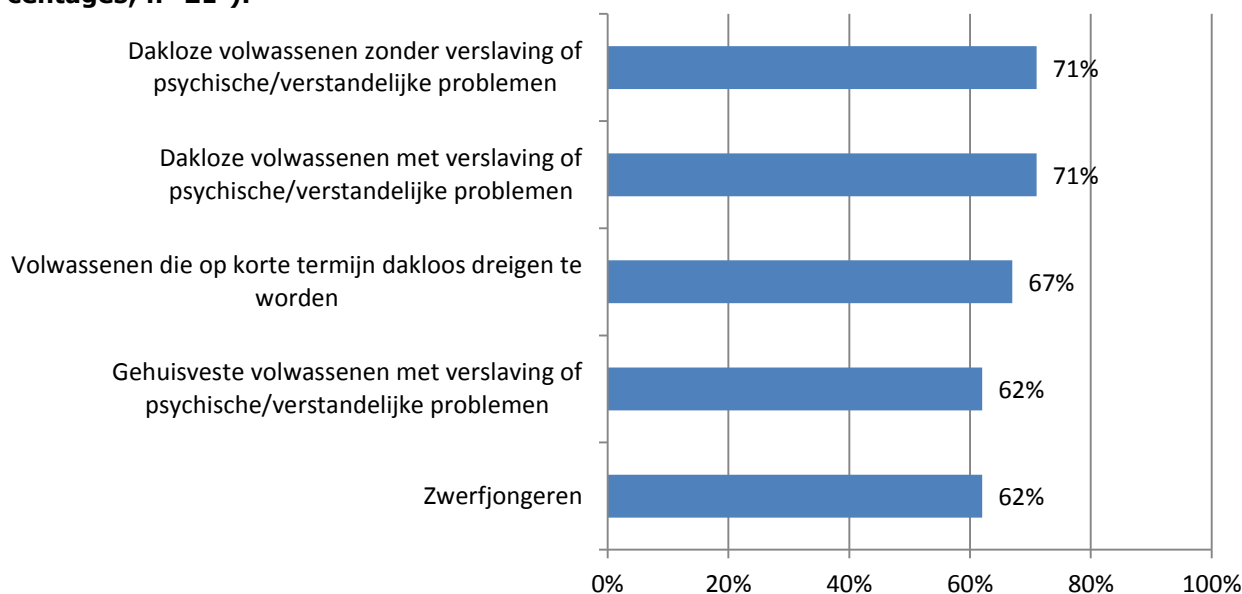
- Aanpak wachtlijsten, kortere wachttijd;
- Samenwerking tussen verschillende partijen wordt bevorderd (al was dat ook voor de komst van de Wgs vaak al het geval);
- Er is sprake van wettelijke borging en verplichting; gemeenten kunnen zich er niet (meer) ‘gemakkelijk van af maken’.

Voorbeelden van belemmerende factoren zijn:

- Iedereen kan een aanvraag indienen, maar niet iedereen wordt toegelaten tot een schuldhulpverleningstraject; de gemeente is nu gedwongen om beleid te maken voor ondersteuning aan cliënten waar toelating tot schuldhulp niet mogelijk is;
- (Samenhangend met het vorige punt) de voorwaarden voor schuldsanering zijn te smal gedefinieerd voor de doelgroep.

“De schuldenproblematiek van dak- en thuislozen verschilt van die van de ‘gemiddelde schuldenaar’”, zo concludeert het onderzoeksbureau Hiemstra & De Vries in een studie naar effectievere schuldhulpverlening aan dak- en thuislozen (2009). Meijer, Thomassen en Hoogtanders (2011) constateren dat de kwaliteit van de samenwerking tussen ketenpartners nauw samenhangt met afspraken op verschillende punten; allereerst is de samenwerking gebaat bij een heldere taakverdeling, daarnaast zijn concrete afspraken over werkprocessen van belang en als laatste noemen ze afspraken over de regie van een schuldhulptraject. Gezien het belang van (goede) afspraken, zijn in de MSK 2013 enkele vragen hierover aan de gemeenten voorgelegd. Om te beginnen is gevraagd voor welke doelgroepen afspraken zijn gemaakt. Vijftien gemeenten gaven aan geen afspraken gemaakt te hebben. Voor de overige gemeenten geldt dat meer dan 60% afspraken gemaakt heeft voor alle genoemde doelgroepen (zie figuur 2.6). Voor dakloze volwassenen – al dan niet met verslavings- en/of psychische problematiek – waren in bijna drie kwart van de 21 gemeenten afspraken voorhanden. Voor volwassenen voor wie op korte termijn de dakloosheid dreigde, gold dit voor twee derde van de 21 gemeenten. Gehuisveste volwassenen met verslavings- en/of psychische problemen en zwerfjongeren waren de twee doelgroepen waarvoor in ongeveer 60% van de 21 gemeenten afspraken waren gemaakt.

Figuur 2.6. Gemaakte afspraken in de schuldhulpverlening: specifieke doelgroepen (in percentages; n=21^a).

a. Er was nog een gemeente die aangeef afspraken gemaakt te hebben. Omdat deze gemeente niet heeft ingevuld voor welke doelgroep(en) de afspraken zijn gemaakt, is deze gemeente niet meegenomen in de analyse.

Figuur 2.7 laat zien wat de gemaakte afspraken behelzen. Met name op het gebied van de instroom zijn afspraken gemaakt; in twee derde van de gemeenten ging het om afspraken over specifieke toeleiding naar schuldhulpverlening. Op de tweede plek staat ondersteuning voor de aanvrager (afspraken in 55% van de gemeenten).

Figuur 2.7 Gemaakte afspraken in de schuldhulpverlening: om wat voor afspraken gaat het? (in percentages; n=22).

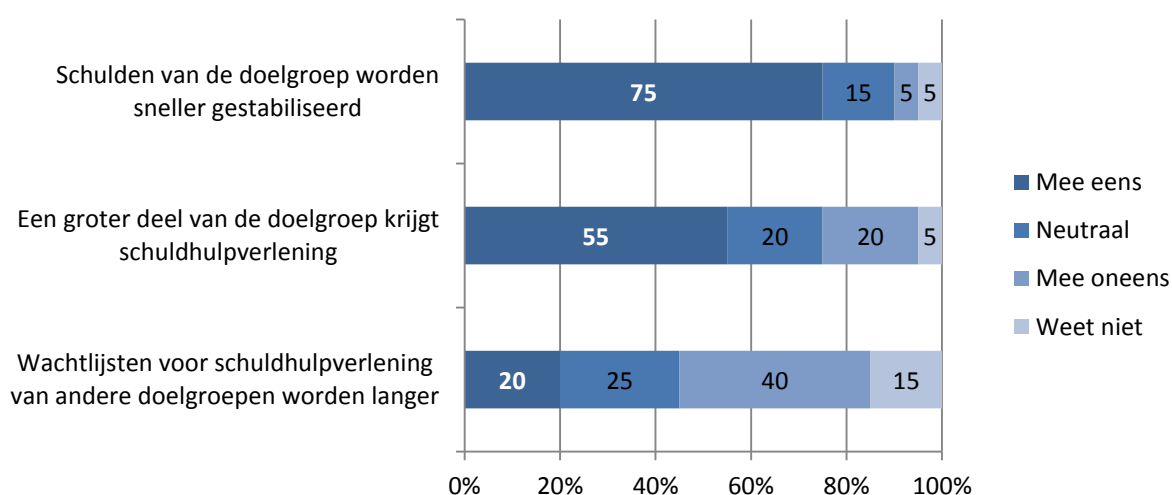
Opvallend is dat er maar in weinig gemeenten afspraken zijn gemaakt over aangepaste toelatingscriteria (9%). Eerder is al aangegeven dat de (schulden)problematiek bij dak- en thuislozen niet dezelfde is als die bij 'reguliere' schuldenaren. Zo stelt onderzoeksbureau Hiemstra & De Vries (2009) dat:

"[...] effectieve schuldhulpverlening alleen binnen bereik komt als niet alleen de algemene knelpunten waar elke schuldenaar tegenaan loopt, worden opgelost, maar er ook nog een aantal extra inspanningen worden gepleegd. Deze groep heeft bijvoorbeeld behoefte aan meer maatwerk, meer mogelijkheden om een keer terug te vallen en intensievere begeleiding."

Het inzetten van aangepaste toelatingscriteria zou juist bij de dak- en thuislozen met schulden een voor de hand liggende 'ingreep' kunnen (en misschien wel moeten) zijn. In feite zou op dit punt het maatwerk voor deze doelgroep al kunnen beginnen, waardoor voorkomen wordt dat mensen verder in de problemen raken omdat hun financiële situatie er alleen nog maar slechter op zal worden.

In vijftien van de twintig gemeenten hebben de gemaakte afspraken er voor gezorgd dat de schulden sneller worden gestabiliseerd (zie figuur 2.8). De afspraken hebben er in elf van de twintig gemeenten toe geleid dat een groter deel van de doelgroep een schuldhulpverleningstraject ingaat. De gemeenten zijn sterker verdeeld over stelling dat de gemaakte afspraken leiden tot langere wachtlijsten voor schuldhulpverlening voor andere doelgroepen

Figuur 2.8. Gevolgen van de specifieke werk-/uitvoeringsafspraken (in percentages; n=20).

2.5 Dakloze mensen zonder OGGz problematiek

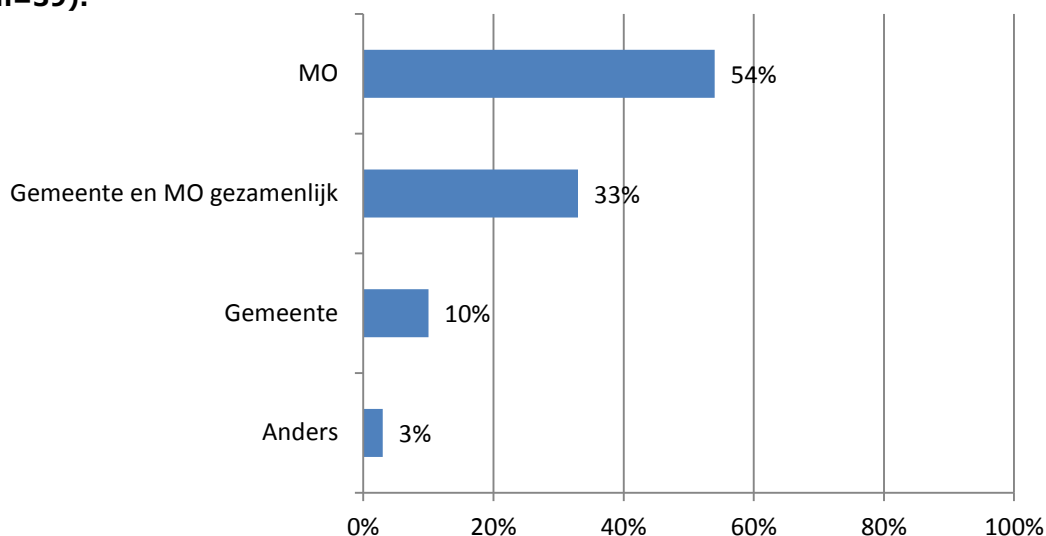
Er zijn signalen dat er sprake is van een toenemende groep 'nieuwe daklozen'; mensen die door schulden, werkloosheid en hypotheeklast dakloos zijn geworden, zonder dat er sprake is van psychiatrische problematiek of verslavingsproblemen. In de vier grote steden melden zich jaarlijks mensen bij de maatschappelijke opvang omdat ze geen onderdak hebben

maar bij wie geen sprake is van psychiatrische problematiek of verslaving. Wel zijn zij door omstandigheden tijdelijk minder zelfredzaam. Deze mensen worden na aanmelding bij het centrale meldpunt niet toegelaten en komen niet in aanmerking voor een individueel trajectplan. Zij krijgen wel tijdelijke opvang en ondersteuning, bijvoorbeeld met een inkomen, maatschappelijk werk of schuldhulpverlening, maar geen integraal persoonlijk trajectplan. Om hoeveel mensen het precies gaat is niet bekend. De vier steden zijn pas sinds enkele jaren gerichte ondersteuning gaan bieden aan deze groep (Planije, Tuynman, Hulsbosch, 2014).

In dit verband rapporteerde het Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving (IVO) in 2013 zelfs specifiek over "Daklozen zonder OGGZ-problematiek" (Hammink & Schrijvers, 2013). Hierbij moet worden opgemerkt dat het geen landelijk onderzoek betrof, maar dat werd gekeken naar de situatie in de gemeente Rotterdam. Uit het onderzoek bleek dat financiële problemen het vaakst werden genoemd als reden voor dakloosheid. Dagbesteding in de vorm van een reguliere baan of vrijwilligerswerk kwam in slechts enkele gevallen voor, de belangrijkste bron van inkomsten was een uitkering (bijstands-, daklozen- of een andere uitkering). Het preventiebeleid van de gemeente Rotterdam bleek niet primair gericht te zijn op mensen die een particuliere huurwoning of een eigen woning hadden, maar op huurders van een sociale huurwoning en op specifieke risicogroepen als mensen met meervoudige problematiek, gezinnen of 65-plussers (Hammink & Schrijvers, 2013).

Uit de onderhavige monitor blijkt dat bijna drie kwart (71%) van de 39 centrumgemeenten een toename constateert van het aantal 'nieuwe daklozen' in de gemeente of regio in de afgelopen drie jaar. Er is gevraagd welke bronnen ten grondslag lagen aan deze constatering. De inschatting rond het aantal 'nieuwe daklozen' bleek het meest te zijn gebaseerd op twee bronnen. Vrijwel alle gemeenten die aangaven een verandering te hebben gezien in het aantal 'nieuwe daklozen' (n=30), lieten zich bij hun inschattingen vooral leiden door signalen uit het veld (97%). De helft van de gemeenten kon deze signalen ook opmaken uit registratiecijfers. Slechts weinig gemeenten gebruikten media of andere bronnen als instrument en deze bronnen werden nergens als enige bron gebruikt. Het ontbreken van OGGZ-problematiek kan het voor de 'nieuwe daklozen' lastig maken om gebruik te kunnen maken van het opvangcircuit, aangezien dergelijke problematiek doorgaans als criterium wordt gebruikt voor toelating tot de maatschappelijke opvang. De helft van de opvanginstellingen hanteert het behoren tot de OGGz-doelgroep als toelatingscriterium tot de maatschappelijke opvang, bleek uit een onderzoek naar regiobinding en landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang (zie Tuynman, Muusse & Planije, 2013). In figuur 2.9 is te zien wie in de praktijk bepaalt of iemand tot de maatschappelijke opvang (MO) wordt toegelaten.

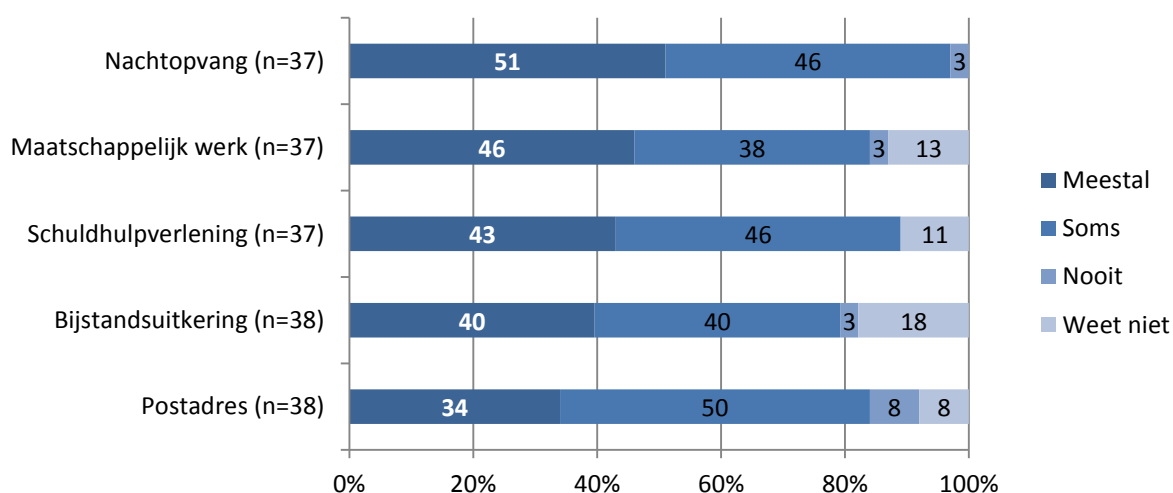
Figuur 2.9. Wie bepaalt in de praktijk of een aanmelder toegang krijgt tot de MO? (in percentages; n=39).

De MO-instellingen blijken voor het overgrote deel te beslissen of mensen die zich aanmelden al dan niet worden toegelaten; in bijna 90% van de gemeenten heeft de MO op enige wijze een stem en in ruim de helft van de gemeenten is de MO zelfs de enige partij die beslist wat er met aanmeldingen gebeurt.

Eenmaal aangemeld is de vraag welk aanbod beschikbaar is voor mensen zonder OGGZ-problematiek. Voor vijf typen aanbod is uitgevraagd in welke mate deze doelgroep ermee te maken krijgt, figuur 2.10 laat de uitkomsten zien. Nachtopvang is in de helft van de gemeenten meestal beschikbaar, één gemeente biedt nooit nachtopvang aan. Ook maatschappelijk werk wordt in ongeveer de helft van de gemeenten meestal aangeboden; schuldhulpverlening en een bijstandsuitkering zijn in ongeveer 40% van de gemeenten meestal beschikbaar. Een derde van de centrumgemeenten biedt meestal een postadres aan dakloze mensen zonder OGGZ-problematiek.

Figuur 2.10. Het aanbod dat mensen zonder OGGZ-problematiek krijgen (in percentages).

Gemiddeld genomen blijken de gemeenten zo'n twee diensten (van de vijf in figuur 2.10 genoemde diensten) meestal aan te bieden aan dakloze mensen zonder OGGZ-problematiek. Ruim 70% van de gemeenten biedt 1, 2 of 3 diensten meestal aan. In 15% van de gemeenten is er geen of nauwelijks aanbod voorhanden (tabel 2.5). Indien het slechts een selecte groep van gemeenten zou zijn die een aanbod hebben voor de niet OGGZ- doelgroep, zou het aantal gemeenten met nul diensten groter zijn geweest.

Tabel 2.5. Aanbod voor mensen zonder OGGZ-problematiek: aantal diensten dat gemeenten meestal leveren (n=39).

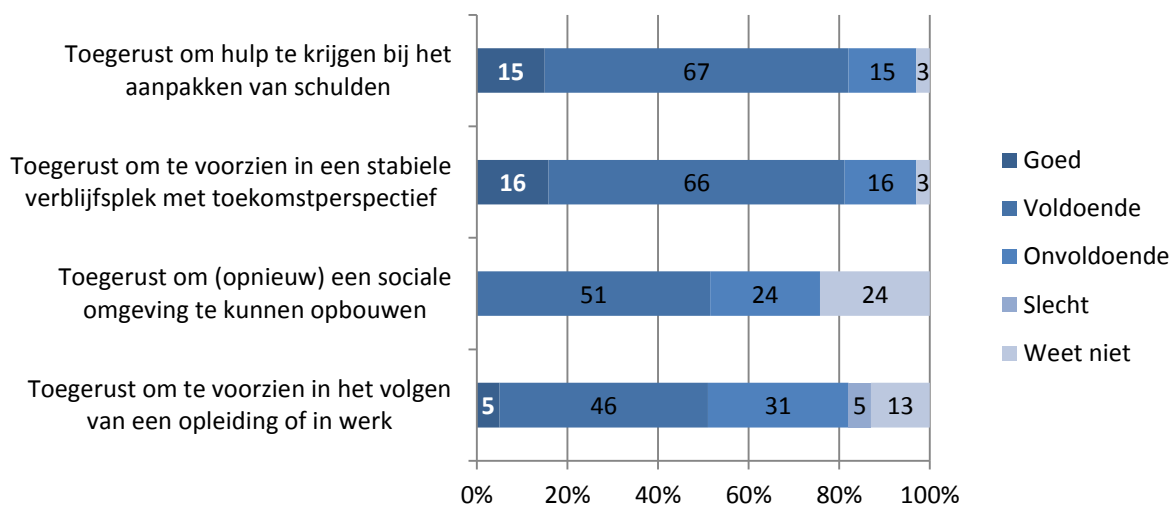
Aantal diensten (meestal)	Aantal gemeenten ¹	%
0	6	15
1	9	23
2	9	23
3	10	26
4	2	5
5	3	8

1. Aantal gemeenten dat "Meestal" had geantwoord op de vraag of een bepaalde dienst beschikbaar was voor mensen zonder OGGZ-problematiek. Zie figuur 2.10 om te zien om welk aanbod het gaat.

2.6 Door- en uitstroom

In hoeverre lukt het de samenwerkingsverbanden om de door- en uitstroom te bevorderen? Op twee factoren slaagt meer dan 80% van de gemeenten hier voldoende of goed in: het regelen van hulp bij schuldproblematiek en het regelen van een stabiele verblijfsplek met toekomstperspectief (zie figuur 2.11). Hiermee lijken de meest dringende problemen goed te worden opgepakt. Voor het opbouwen van een sociaal netwerk en het voorzien in een opleiding of in werk zijn de resultaten minder positief; in beide gevallen zijn de samenwerkingsverbanden in de helft van de gemeenten voldoende toegerust om hierin te voorzien.

Figuur 2.11. Mate waarin samenwerkingsverbanden toegerust zijn om door- en uitstroom te bevorderen (n=37-39).

De mate waarin samenwerkingsverbanden toegerust zijn om de door- en uitstroom te bevorderen is in 2013 vergelijkbaar met 2012. In 2013 zijn er iets minder gemeenten waar samenwerkingsverbanden zijn toegerust voor het opbouwen van een sociale omgeving (62% in 2012) (zie tabel 2.6).

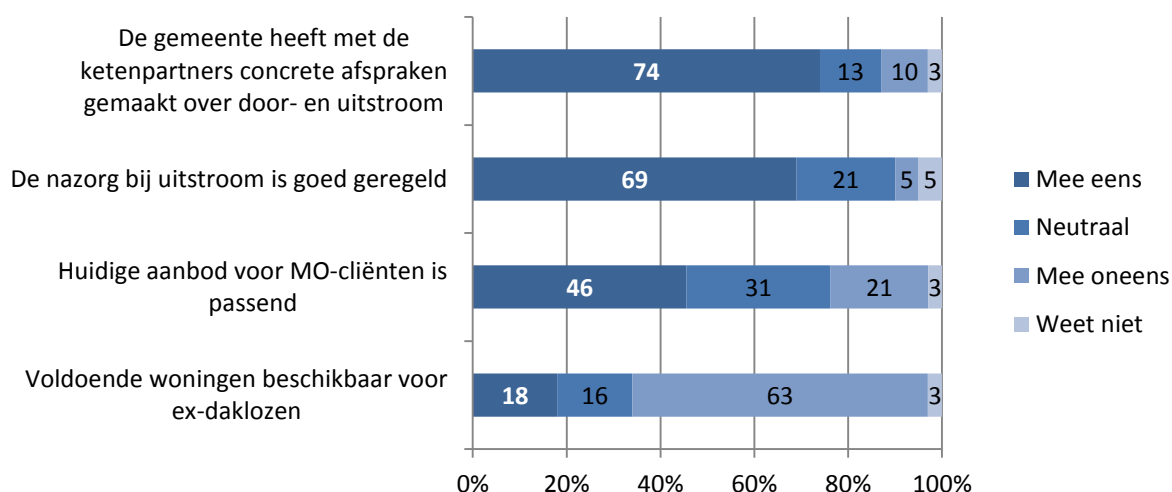
Tabel 2.6. Centrumgemeenten die aangeven dat de samenwerkingsverbanden goed of voldoende toegerust zijn om de door- en uitstroom te bevorderen, 2011 -2013 (in percentages).

Toegerust om te zorgen dat feitelijk en residentieel daklozen...	2011 (n=37)	2012 (n=39)	2013 (n=37-39)
...hulp krijgen bij het aanpakken van schulden	81	79	82
...zijn voorzien in een stabiele verblijfspot met toekomstperspectief	70	75	82
... (opnieuw) een sociale omgeving kunnen opbouwen	57	62	↘ 51
... een opleiding gaan volgen of aan het werk te gaan	45	46	51

↗: Toename van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012; ↘: afname van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012

Aan de hand van een viertal stellingen is uitgevraagd hoe zaken zijn geregeld rond door- en uitstroom. Drie kwart van de gemeenten zegt concrete afspraken te hebben gemaakt met de ketenpartners (zie figuur 2.12). In ruim twee derde van de gemeenten worden mensen bij uitstroom uit het MO-circuit goed opgevangen en begeleid, de nazorg is op orde. De kwaliteit van het huidige aanbod is vrij wisselend; bijna de helft van de gemeenten geeft aan dat het aanbod passend is, maar een derde van de gemeenten stelt zich neutraal op en een vijfde is van mening dat het aanbod niet voldoet aan wat verwacht zou mogen worden. Met de beschikbaarheid van woningen is het niet goed gesteld; slechts een vijfde van de gemeenten geeft aan dat er voldoende woningen zijn waar ex-daklozen terecht kunnen, bovendien geeft bijna twee derde aan dat er onvoldoende woningen voorhanden zijn. Samengenomen betekent dit dat de woonruimte voor uitstroom dus beperkt is in het grootste deel van de centrumgemeenten. Het is de vraag of goede afspraken en degelijke nazorg dit tekort aan woningen kunnen compenseren. Het vergroten van het woningaanbod voor uitstromers (en mogelijk ook voor doorstromers) zou dus op korte termijn al veel winst op kunnen leveren.

Figuur 2.12. Mogelijkheden tot door- en uitstroom (n=38-39).

Ten opzichte van 2012 is de respons van de gemeenten op de hierboven besproken items (figuur 2.12) enigszins ten goede gekeerd. Voor alle items is de ontwikkeling positief geweest en bij drie items is een wijziging van 10 procent of meer waar te nemen (zie tabel 2.7). De situatie rond de woningen voor ex-daklozen is sinds 2011 licht verbeterd maar het woningaanbod voor deze groep blijft in de overgrote meerderheid van de gemeenten ontoereikend. Zo is beschikt bijvoorbeeld slechts een kwart van de centrumgemeenten over voldoende capaciteit voor begeleid (zelfstandig) wonen (zie tabel 2.2). Het is van belang dat de stijgende lijn in het beschikbare woonaanbod zich blijft voortzetten in de komende jaren, dus de gemeenten en ketenpartners zullen op dit vlak nog de nodige inspanningen moeten verrichten.

Tabel 2.7. Centrumgemeenten die het eens zijn met stellingen over mogelijkheden tot door- en uitstroom, 2011 -2013 (in percentages).

	2011 (n=37)	2012 (n=39)	2013 (n=38-39)
De gemeente heeft met de ketenpartners concrete afspraken gemaakt over door- en uitstroom.	43	64	↗ 74
De nazorg bij uitstroom is goed geregeld.	41	51	↗ 69
Huidige aanbod voor MO-cliënten is passend.	35	31	↗ 46
Voldoende woningen beschikbaar voor ex-dakloze mensen.	11	10	18

↗: Toename van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012; ↘: afname van 10 procentpunten of meer ten opzichte van 2012

2.7 Knelpunten

De centrumgemeenten is gevraagd om de twee belangrijkste factoren te noemen die belemmerend zijn voor een succesvolle in- en uitvoering van het beleid ten aanzien van het Stedelijk Kompas. Net zoals vorig jaar, hebben de meest genoemde knelpunten te maken met de door-, en uitstroom. Zeventien gemeenten merken op dat het tekort aan (betaalbare) woningen belemmerend werkt voor de door-, en uitstroom van cliënten in de maatschappelijke opvang. Er zijn elf gemeenten die aangeven dat de bestaande capaciteit in de opvang niet voldoende en/of niet passend is. Daarbij wordt opgemerkt dat er nog te weinig ruimte is voor innovatieve oplossingen en alternatieven voor de reguliere opvang, zoals bijvoorbeeld Housing First of Skaeve Husen. Ook zijn er enkele gemeenten die aangeven dat er geen passende opvang is voor gezinnen met kinderen en kwetsbare jongeren.

Daarnaast wijzen veel gemeenten op knelpunten die te groeperen zijn onder de noemer 'wijzigingen in het sociale domein'. Daarbij wordt bedoeld op de drie transities: 1) de overgang van (delen van de) AWBZ naar de Wmo; 2) de Participatiewet (voormalige Wet Werk en Bijstand (WWB), Wet sociale werkvoorziening (WSW) en de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten); en 3) de Jeugdwet. Daarnaast ervaren gemeenten de bezuinigingen binnen de GGz (beddenafbouw) als belemmerend. Ook zijn gemeenten volop aan het onderzoeken of en in hoeverre sociale wijkteams een passend antwoord zijn op de transities. Deze stapeling van nieuwe ontwikkelingen, gepaard gaande met veranderingen in financiering, zorgt bij een aantal gemeenten voor een ongewis toekomstbeeld.

Als derde knelpunt noemen negen gemeenten een gebrek aan financiële middelen. Door een te krap budget is het problematisch om een goed minimaal aanbod te bieden en is het lastig om uitvoering te kunnen geven aan trajectplannen.

Een vierde knelpunt heeft te maken met de doelgroep. Verschillende gemeenten signaleren een verzwaring van de problematiek van de doelgroep van de maatschappelijke opvang. Er wordt gesproken over een toename van het aantal mensen met psychiatrische problematiek, mogelijk als gevolg van de extramuralisering van de GGz. Ook zouden er meer mensen met een licht verstandelijke beperking in de opvang terecht komen. Er wordt gewezen op de komst van 'nieuwe daklozen' (zie ook §2.5). Daarnaast zijn er gemeenten die worstelen met het vinden van passende opvang voor de zogenoemde groep 'moeilijk plaatsbaren': mensen die niet binnen de huidige opvangvoorzieningen passen en/of hier weerstand tegen hebben.

Een viertal gemeenten ervaart als knelpunt dat zij te weinig zicht hebben op de doelgroep. Het ontbreken van een (vorm van) centrale toegang wordt daarbij specifiek genoemd. Drie gemeenten noemen de regelgeving van de schuldhulpverlening als knelpunt. Het hebben van schulden staat bijvoorbeeld het aangaan van een woonhuurcontract in de weg. Een van de gemeenten wijst op de belemmerende houding van het zorgkantoor; deze zou enkel oog hebben voor productievermindering. Volgens een van de gemeenten zorgt het benoemen en sturen op maatschappelijke effecten ervoor dat onduidelijk is wie voor welke resultaten verantwoordelijk is.

2.8 Succesfactoren

De overgrote meerderheid van de gemeenten noemt (keten)samenwerking als de belangrijkste succesfactor voor de uitvoering van het Stedelijk Kompas. Nauw verwant aan samenwerking is het begrip draagvlak. Sinds 2011 wordt samenwerking het meest genoemd als succesfactor. Het gaat dan bijvoorbeeld om samenwerking tussen de centrumgemeente en de regiogemeenten (en soms ook de provincie), samenwerking tussen zorgaanbieders en woningcorporaties, zorgaanbieders en gemeenten). De gemeenten wijzen op de gezamenlijke visie die wordt gedragen door ketenpartners. Ook spreekt men van de goede verstandhouding tussen gemeente en instellingen. Als voorbeelden van ketensamenwerking wordt gewezen op convenanten die zijn afgesloten, structurele overlegvormen en uitvoeringsafspraken. Een aantal gemeenten noemt regie en sturing als succesfactor bij de ketensamenwerking.

Naast samenwerking worden nog een aantal succesfactoren genoemd, zoals trajectmatig werken: verschillende gemeenten merken op dat zij erin slagen steeds meer dakloze mensen van een traject te voorzien. Er wordt zoveel als mogelijk een maatwerk aanpak voor iedere dakloze persoon aangeboden.

Enkele gemeenten noemen als succes dat zij beschikken over een goed voorzieningen-niveau met voldoende capaciteit. In enkele gemeenten heeft uitbreiding van de capaciteit geleid tot verkorting van de wachttijd.

De centrale toegang is eveneens een succesfactor. Volgens een aantal gemeenten draagt een kwalitatief goede centrale toegang bij aan de uitvoering van het beleid ten aanzien van de maatschappelijke opvang. Daarbij worden als goed werkende onderdelen genoemd: een cliëntvolgsysteem, veldregisseurs en periodieke afstemming met de belangrijkste partners

Op zorginhoudelijk vlak wordt een verscheidenheid aan succesfactoren genoemd: outreachende bemoeizorg, ambulante woonbegeleiding, ACT teams, gescheiden opvang voor zwerfjongeren en volwassen dakloze mensen, uitgaan van de sterke kanten van de doelgroep. Ook de inzet op preventie wordt als succesfactor genoemd. Daarbij valt te denken aan het beleid ter voorkoming huisuitzetting/tweede kansbeleid.

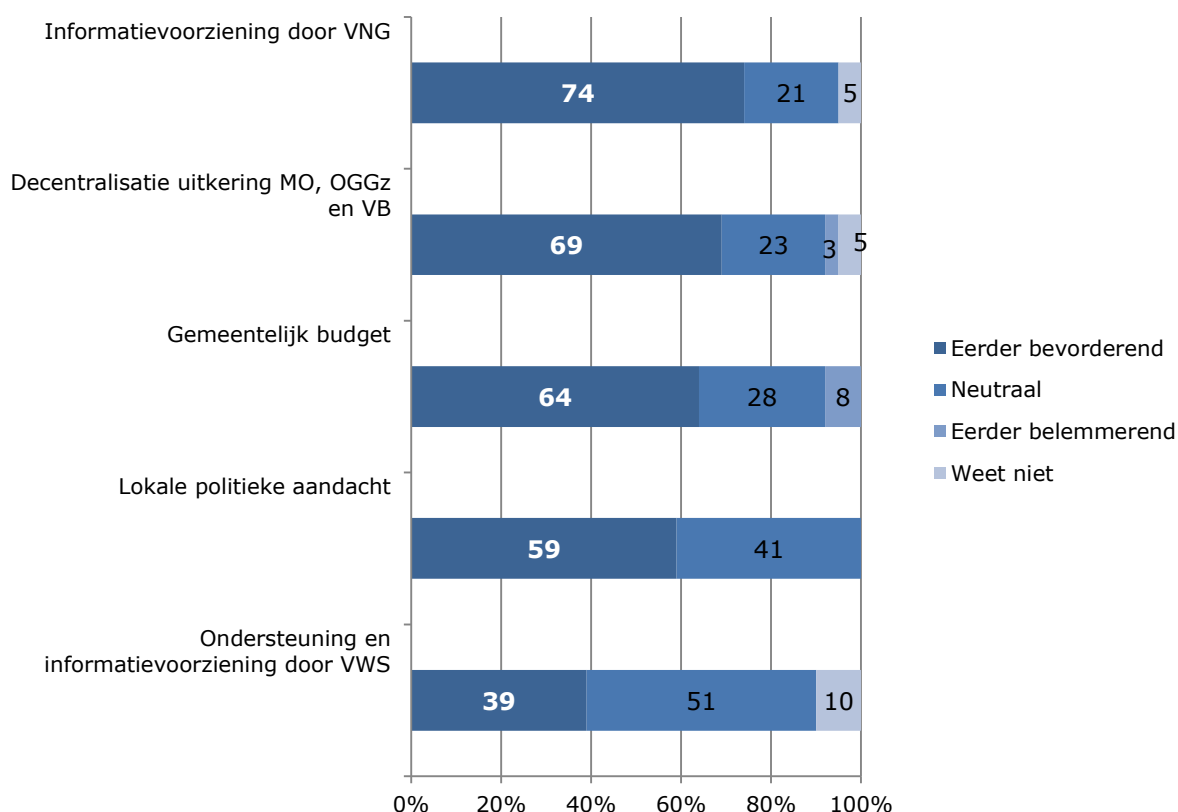
Beleidsmatig zijn er ook een aantal bevorderende factoren te onderscheiden. Twee gemeenten noemen de extramuralisering als kans voor de maatschappelijke opvang. Dit kan ertoe bijdragen dat (ex-)dakloze mensen sneller zelfstandig gaan wonen, mits er voldoende begeleiding mogelijk is. Ook zijn er gemeenten die kansen zien in de decentralisatie van de Wmo. Volgens hen zorgt dit momenteel al voor meer samenwerking tussen zorgaanbieders.

2.9 Terugblik

Voor veel gemeenten is het 2014 het jaar waarin de looptijd van het Stedelijk Kompas wordt afgesloten. Welke factoren hebben in de afgelopen jaren bijgedragen aan het realiseren van de gestelde doelen? In de MSK 2013 zijn enkele factoren aan de gemeenten voorgelegd met de vraag in hoeverre ze van belang waren voor het traject. Figuur 2.13 geeft het resultaat weer.

De informatie die door de VNG beschikbaar is gesteld wordt door drie kwart van de gemeenten als bevorderende factor gezien. Hierna volgen de financiële bronnen, de decentralisatie uitkering (MO, OGGZ, verslavingsbeleid) en het gemeentelijk budget; beide factoren worden door twee derde van de gemeenten als bevorderend gezien. Volgens zes op de tien gemeenten heeft de lokale politiek aandacht bevorderend gewerkt. De informatievoorziening vanuit VWS wordt door 39% van de gemeenten als bevorderend beoordeelt, de helft beoordeelt het als neutraal (51%).

Figuur 2.13 In hoeverre hebben onderstaande factoren bijgedragen aan het realiseren van MSK-doelen? (in percentages; n=39).

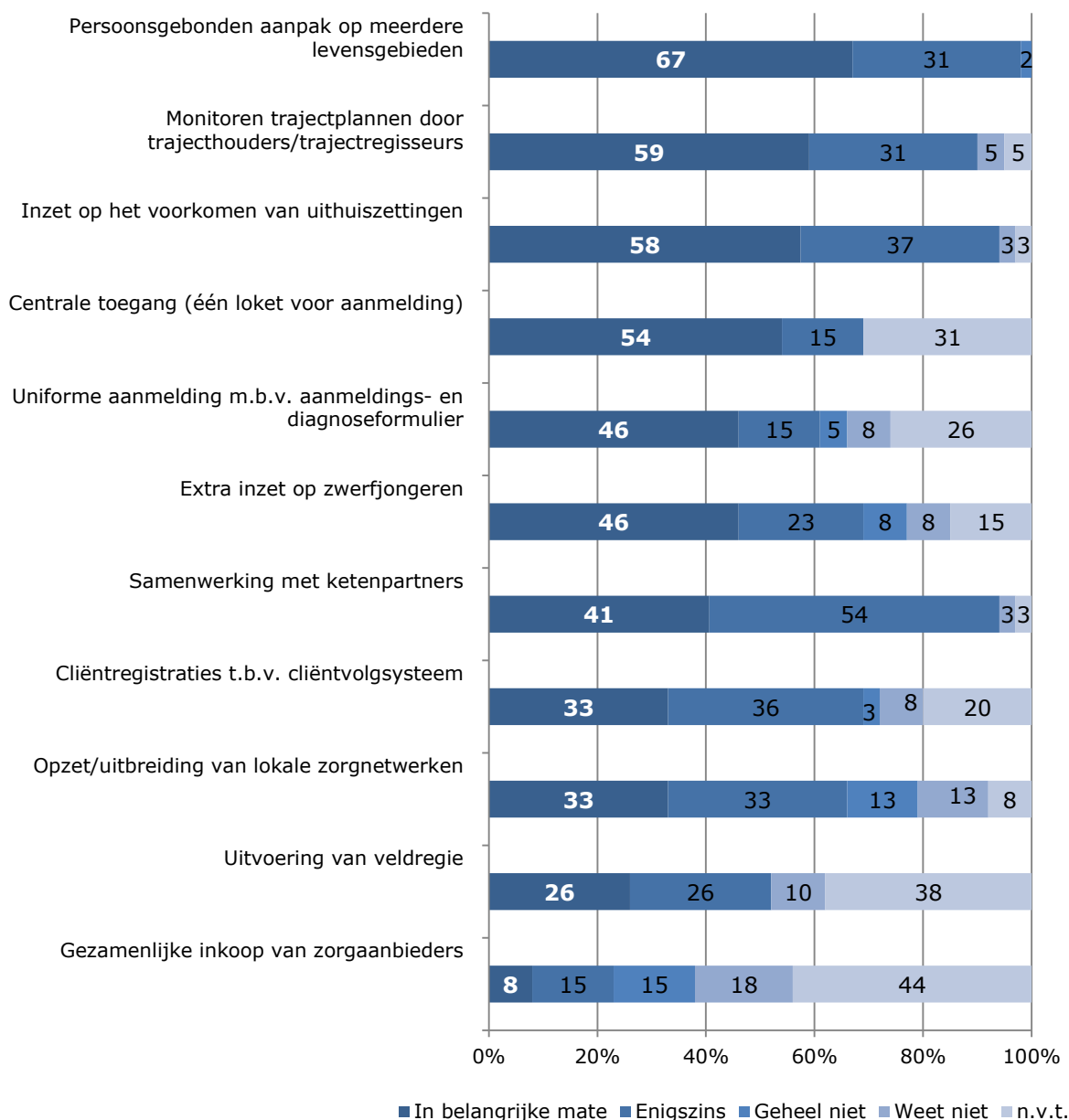

Er is ook gevraagd in hoeverre diverse factoren bijdroegen het zorgaanbod en ondersteuning. In figuur 2.14 is te zien om welke factoren het gaat en wat de respons is geweest. De persoonsgebonden aanpak blijkt de grootste impact te hebben gehad. In twee derde van de gemeenten was dit een factor die in belangrijke mate aan het zorgaanbod bijdroeg, terwijl slechts 2% van de gemeenten aangaf dat deze factor in het geheel niets had bijgedragen. Monitoring van trajectplannen door trajectregisseurs/-houders en specifieke inzet op het voorkómen van huisuitzettingen waren ook belangrijke instrumenten; ongeveer 60% van de gemeenten oordeelde dat deze factoren in belangrijke mate een bijdrage hadden geleverd.

De centrale toegang werd door ongeveer de helft van de gemeenten als waardevol instrument gezien, maar hierbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat een aanzienlijk deel (31%) van de gemeenten hier niet over konden oordelen omdat er niet met een centrale toegang werd gewerkt. Zou het percentage alleen over de gemeenten worden berekend die wél over een centrale toegang beschikten, dan vindt 78% dat het een factor van belang is geweest.

De gezamenlijke inkoop van zorgaanbieders heeft volgens de gemeenten geen belangrijke rol gespeeld, nog geen tiende van de gemeenten was overtuigd van dit instrument. Net als bij de centrale toegang moet bij deze factor worden vermeld dat een groot deel van de gemeenten (44%) geen oordeel kon geven, aangezien er geen gezamenlijke inkoop van zorgaanbieders had plaatsgevonden. Zonder deze gemeenten blijkt dat 14% de gezamenlijke inkoop een belangrijke factor vond. Nog steeds een relatief gering percentage.

Figuur 2.14 Zorgaanbod en ondersteuning: in hoeverre hebben onderstaande factoren hieraan bijgedragen? (in percentages; n=38-39).

Ook uniforme aanmelding en extra inzet op zwerfjongeren worden door (ongeveer) de helft van de gemeenten als belangrijke factoren gezien.

De uitvoering van veldregie wordt door een kwart van de gemeenten als belangrijke factor gezien, maar ook dit item was voor een relatief groot deel van de gemeenten (38%) niet van toepassing. Kijkend naar de gemeenten die over deze factor wel een oordeel konden geven, blijkt dat 42% van mening was dat veldregie in belangrijke mate heeft bijgedragen aan het zorgaanbod en aan ondersteuning. Hiermee is de impact van veldregie vergelijkbaar met die van de samenwerking tussen ketenpartners.

3 Gezinnen met kinderen en kwetsbare jongeren

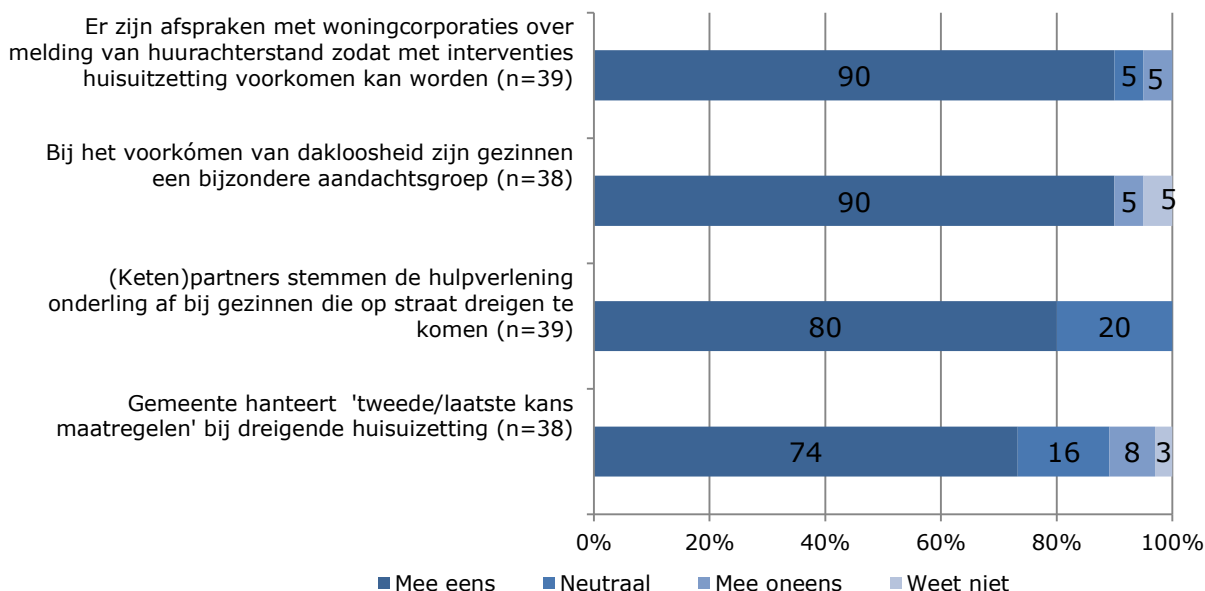
Dit hoofdstuk gaat om de maatschappelijke opvang van gezinnen die dakloos zijn of dreigen te worden. Onder gezinnen worden huishoudens verstaan van minstens twee personen, waarvan minimaal één minderjarige. Verder is er aandacht voor kwetsbare jongeren (de dreiging van dakloosheid is sterk aanwezig) en zwerfjongeren. De doelgroep in de vrouwenopvang (gezinnen waarbij huiselijk geweld een rol speelt, of slachtoffers van een gerelateerd geweld, loverboys/jeugdprostitutie of mensenhandel) blijft buiten beschouwing.

3.1 Kenmerken van beleid

In de enquête is aan de centrumgemeenten gevraagd aan te geven in hoeverre enkele uitspraken over gezinnen met kinderen van toepassing waren in 2013. De figuren 3.1 en 3.2 laten zien welke resultaten de vragen opleverden.

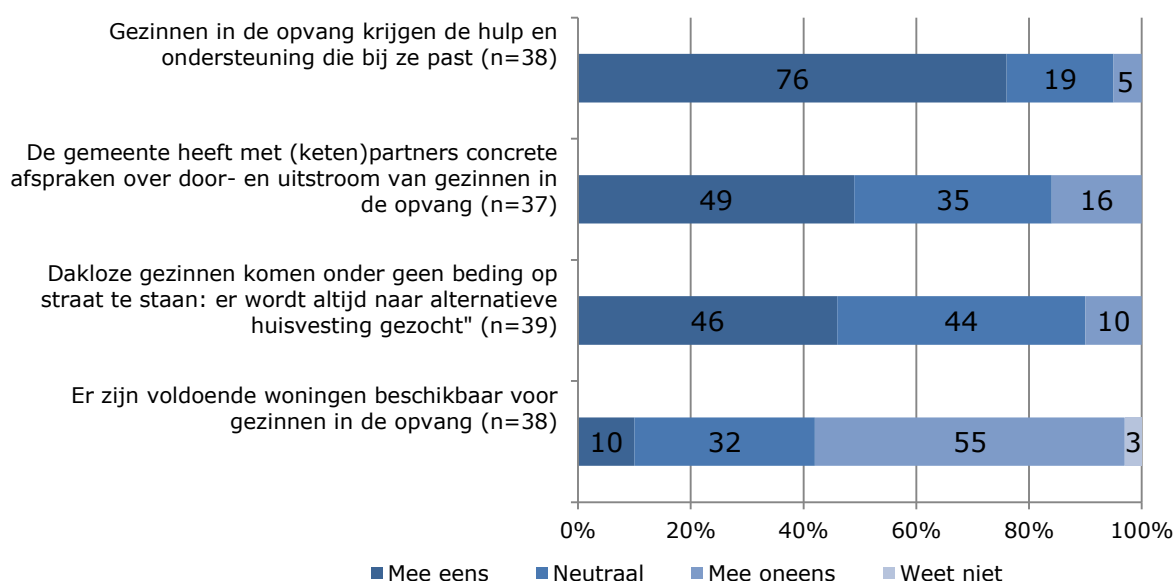
Figuur 3.1 laat zien hoe de gemeenten oordelen over een aantal onderdelen van preventie van dakloosheid van gezinnen. Ten opzichte van 2012 zijn er nauwelijks wijzigingen waarneembaar. Vrijwel alle gemeenten beschouwen gezinnen met kinderen als een bijzondere aandachtsgroep (81% in 2012). Ook de samenwerking met woningcorporaties (huisuitzettingen voorkomen d.m.v. het melden van huurachterstanden) is in vrijwel alle gemeenten nog steeds van toepassing (94% in 2012). De afstemming tussen ketenpartners is ook nagenoeg onveranderd gebleven (81% in 2012). Driekwart van de gemeenten hanteert een tweede-kans beleid (71% 2012).

Figuur 3.1 Uitspraken over preventie (in percentages).

De opvang voor gezinnen met kinderen is in 2013 onder druk komen te staan. Gaf in 2012 nog twee derde van de centrumgemeenten zonder voorbehoud aan dat er voldoende woningen voor handen waren om deze groep op te vangen, in 2013 is dit gezakt naar tien procent (zie figuur 3.2). Voor de overige onderwerpen zijn er nauwelijks wijzigingen opgetreden; drie kwart van de gemeenten is van mening dat er passende hulp en ondersteuning voor gezinnen met kinderen wordt geboden (79% in 2012), bijna de helft van de gemeenten heeft concrete afspraken met de ketenpartners gemaakt over door- en uitstroom (44% in 2012) en ongeveer de helft van de gemeenten zorgt ervoor dat dakloze gezinnen onder geen beding ook écht op straat komen te staan (47% in 2012).

Figuur 3.2 Uitspraken over opvang/ondersteuning en uitstroom (in percentages).

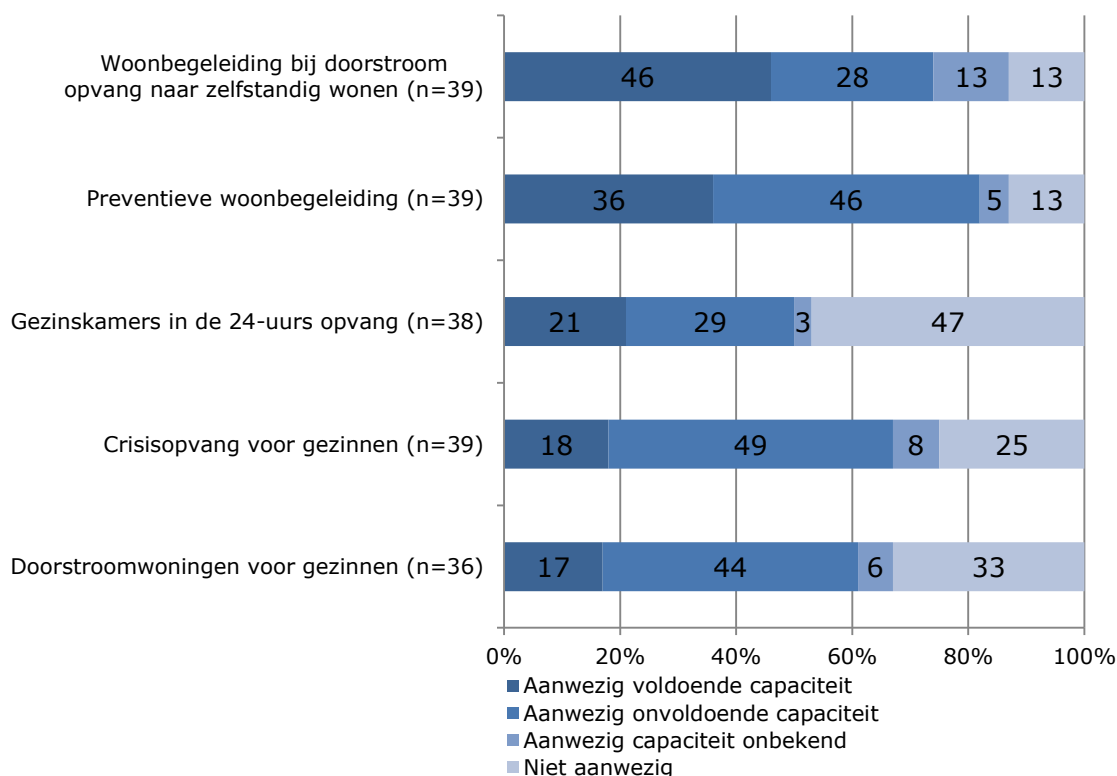

3.2 Aanbod van de gemeente

Net als in 2012 hebben vrijwel alle gemeenten (38; was 36 in 2012) wel een aanbod specifiek voor gezinnen met kinderen. Gemiddeld heeft een gemeente een aanbod van drie tot vier vormen van opvang of woonbegeleiding.

Figuur 3.3 laat zien dat woonbegeleiding bij uitstroom van de opvang naar een zelfstandige woning en preventieve woonbegeleiding in 87% van de centrumgemeenten wordt aangeboden. Voor woonbegeleiding bij uitstroom is de uitkomst identiek aan die in 2012, preventieve woonbegeleiding wordt in 2013 door meer gemeenten aangeboden (72% in 2012). De vraag overstijgt echter nog vaak het aanbod; bij preventieve woonbegeleiding is de capaciteit in bijna de helft van de gemeenten onvoldoende, voor woonbegeleiding bij uitstroom is volgens een ruim een kwart van de gemeenten onvoldoende capaciteit beschikbaar. Tweederde van de gemeenten beschikt over crisisopvang voor gezinnen, maar voor ongeveer de helft geldt dat de capaciteit hiervan onvoldoende is. Eenzelfde resultaat als in 2012.

Figuur 3.3 Specifiek aanbod voor gezinnen met kinderen (in percentages).

In 2013 beschikte 67% van de gemeenten over doorstroomwoningen voor gezinnen (54% in 2012) en 53% van de gemeenten beschikte over gezinskamers (42% in 2012). Het aantal gemeenten dat aangeeft dat de beschikbare capaciteit van gezinskamers voldoende is licht gestegen: van 8% in 2012 naar 21% in 2013.

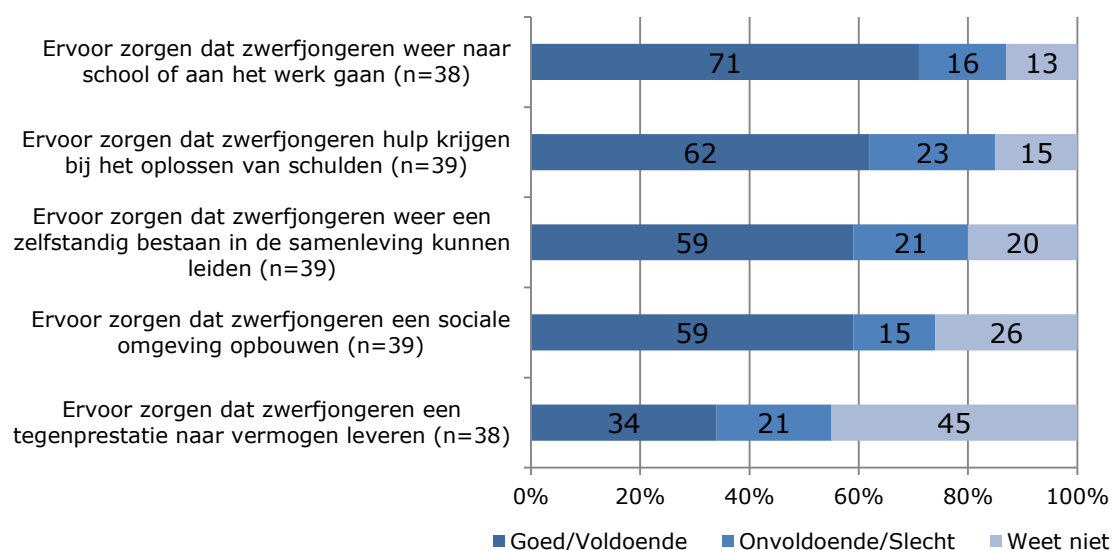
Er waren zes gemeenten die aangaven te beschikken over een nog ander aanbod specifiek voor gezinnen. Slecht twee gaven daarop een toelichting. In de ene gemeente gaat het hierbij om wonen op proef, de andere gemeente doelt op omklapwoningen en ambulante begeleiding tijdens een verblijf elders (familie/sociaal netwerk/camping). Voor beide gemeenten is de capaciteit van dit aanbod overigens onvoldoende.

Al met al blijkt uit figuur 3.3 dat in veel gemeenten de beschikbare capaciteit van het hulpaanbod voor gezinnen tekort schiet.

3.3 Kwetsbare jongeren en zwerfjongeren

Er is geïnventariseerd in hoeverre lokale jeugdketens waren toegerust om verschillende doelen te bereiken, zoals jongeren weer naar school (of aan het werk) laten gaan, het oplossen van schulden of het opbouwen van een sociale omgeving. Figuur 3.4 laat de resultaten zien.

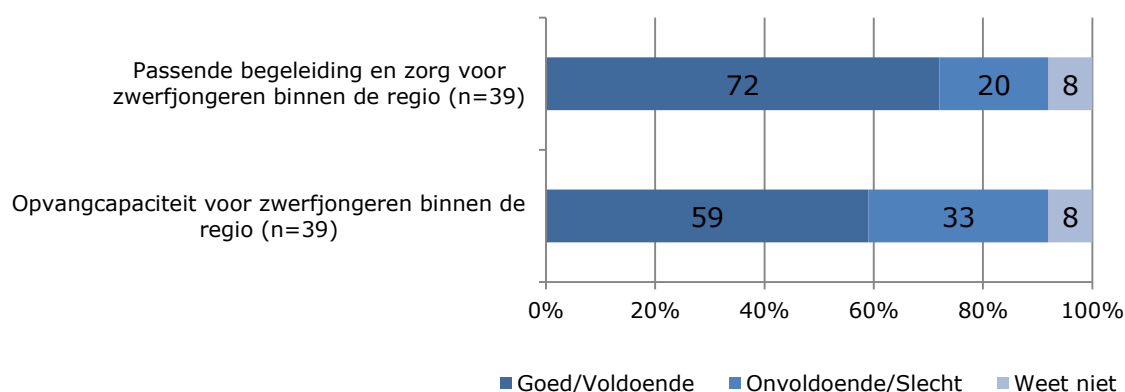
Figuur 3.4 Lokale jeugdketens en het vermogen om doelen te bereiken (in percentages).

In bijna drie kwart van de gemeenten slagen de jeugdketens erin om zwerfjongeren weer naar school of aan het werk te laten gaan. Voor drie doelen beschikt rond de 60% van de gemeenten over effectieve jeugdketens: het leveren van hulp bij schuldenproblematiek, ondersteuning bij het zwerfjongeren een zelfstandig bestaan te laten opbouwen en bij de opbouw van een sociaal netwerk (zie figuur 3.5). Het leveren van een tegenprestatie naar vermogen levert de meest verdeelde respons op, een groot deel van de gemeenten (45%) kan op deze vraag ook geen antwoord geven.

Ook is de centrumgemeenten gevraagd aan te geven in hoeverre het aanbod voor zwerfjongeren voldeed aan twee kenmerken: 1) het bieden van passende begeleiding en zorg en 2) opvangcapaciteit voor de doelgroep. Figuur 3.5 geeft de resultaten weer.

Figuur 3.5 In hoeverre voldoet het aanbod op enkele punten? (in percentages).

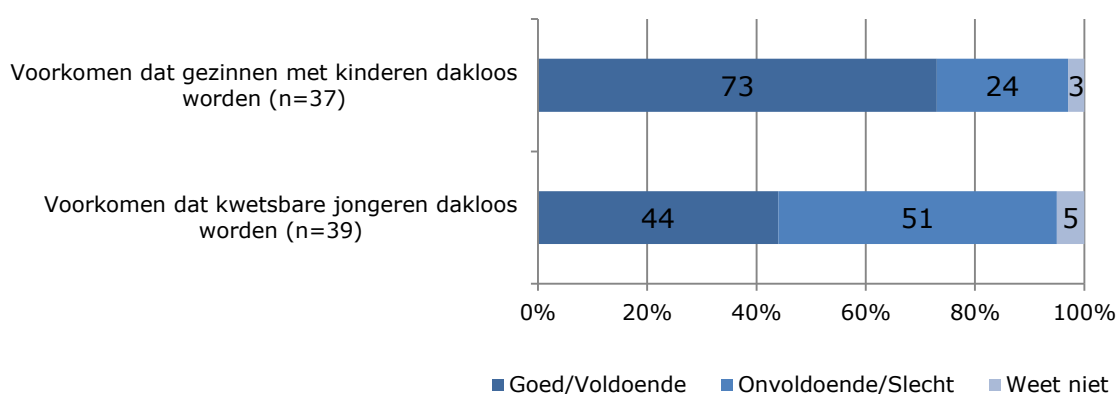

Drie kwart van de gemeenten is van mening dat er voldoende passende begeleiding en zorg voorhanden is binnen de regio. Met de opvangcapaciteit is het minder goed gesteld; hier vindt 60% van de gemeenten dat het aanbod voldoende is om aan de vraag tegemoet te komen. Dit percentage ligt beduidend hoger dan voor de Maatschappelijke Opvang in het geheel. In tabel 2.3 (hoofdstuk 2) is te zien dat in 39% van de centrumgemeenten voldoende capaciteit voorhanden is. Gezien de lage leeftijd van de zwerfjongeren en hun

kwetsbare positie, is het echter niet erg verrassend dat aan deze doelgroep meer aandacht en prioriteit wordt gegeven. Desondanks moet niet over het hoofd worden gezien dat voor een derde van de centrumgemeenten de opvangcapaciteit voor zwerfjongeren ontoereikend is.

Ten slotte is ook gekeken naar preventie. De huidige samenwerkingsverbanden⁵ in de gemeenten lijken in beperkte mate te kunnen voorkómen dat jongeren dakloos worden. Als het om gezinnen met kinderen gaat is voor preventieve acties in zo'n drie kwart van de gemeenten voldoende slagkracht voorhanden. Toch betekent dit nog steeds dat in een kwart van de gemeenten de samenwerkingsverbanden niet in staat zijn om adequaat en tijdig in te grijpen (zie figuur 3.6).

Figuur 3.6 Preventie: in hoeverre zijn samenwerkingsverbanden in staat om zaken te voorkomen (in percentages).

Voor kwetsbare jongeren – jongeren waarbij de dreiging van dakloosheid sterk aanwezig is (en die geen deel uitmaken van een gezin) – stemmen de cijfers somberder; nog niet de helft van de gemeenten beschikt over samenwerkingsverbanden die in staat zijn om deze jongeren op tijd op te vangen (zie figuur 3.6). Hiermee lijkt met name de groep 18 tot 23-jarigen buiten de boot te vallen, aangezien dit vaak jongeren (jong volwassenen) zullen zijn die geen deel meer uitmaken van een gezin. In een landelijke telling van zwerfjongeren bleek dat de groep 18 tot 23-jarigen 70% uitmaakte van de totale groep zwerfjongeren (Brummelhuis & Drouven, 2011). Daarnaast is uit schattingen van Brummelhuis en Drouven (2011) af te leiden dat de totale populatie zwerfjongeren grotendeels uit feitelijk daklozen bestaat (90%). Alles samen genomen lijkt het er dus op dat juist voor de grootste groep kwetsbare jongeren de samenwerkende instanties over de minste daadkracht beschikken. Het is natuurlijk de vraag of deze groep niet juist zo groot is *omdat* er relatief weinig vangnetten voor hen zijn. Hoe dan ook, de kwetsbare jongeren en zwerfjongeren die geen deel uitmaken van een dakloos geworden gezin, zijn blijkbaar vaak op zichzelf aangewezen. Het versterken van de samenwerkingsverbanden is hiermee een uitdaging waarvoor een groot deel van de centrumgemeenten zich gesteld zal zien.

⁵ Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ketens rond de OGGZ, Jeugd, Huiselijk Geweld en Veiligheid.

4 Omvang doelgroepen

Omvangschattingen van het aantal dakloze mensen op basis van opgaven van gemeenten moeten met de nodige omzichtigheid benaderd worden. De manieren waarop gemeenten de aantallen tellen, verschillen:

- Sommige gemeenten tellen de aantallen op een bepaalde peildatum, andere alle dakloze mensen die gedurende het hele jaar gebruik maakten van opvang en hulpverlening;
- Sommige gemeenten geven aantallen voor de gehele regio waarvoor zij verantwoordelijk zijn, terwijl andere alleen rapporteren over de in de centrumgemeente verblijvende dakloze mensen;
- De meeste gemeenten baseren zich op tellingen, enkele op schattingen;
- De cijfers hebben betrekking op verschillende jaartallen, waardoor sommige actueel zijn en andere inmiddels verouderd zijn;
- Gegevens binnen dezelfde gemeente zijn op verschillende jaartallen niet altijd vergelijkbaar door verschillen in definities en methoden;
- Bewoners van verschillende typen voorzieningen worden in verschillende gemeenten wel of niet bij de doelgroep meegerekend;
- De meeste gemeenten tellen volwassen en jongere feitelijk en residentieel daklozen apart, maar sommige gemeenten tellen zwervjongeren ook mee bij de totale doelgroep feitelijk en residentieel daklozen.

Hoewel de gegevens dus beperkingen kennen, zullen we in dit hoofdstuk de relatieve omvang van de verschillende doelgroepen in de centrumgemeenten in één tabel presenteren. De gegevens in de tabellen moeten eerder gelezen worden als een orde van grootte dan als harde aantallen, ook al nodigt deze vorm van rapporteren uit tot het vergelijken van vaak onvergelijkbare omvangschattingen. Deze keuze is volgens ons gerechtvaardigd, omdat er momenteel geen betere bron is voor een omvangschatting van het aantal dakloze mensen per gemeente.

De definities van feitelijk en residentieel dakloze mensen zijn aan herziening toe. Ten eerste zijn veel gemeenten selectiever geworden in wie zij rekenen tot de doelgroep van hun Stedelijk Kompasbeleid. De VNG-definities zijn uitsluitend gebaseerd op de vindplaats van dakloze mensen: kortgezegd is een dakloze volgens deze definities iemand die geen onderdak heeft of die verblijft in een voorziening voor dakloze personen. Deze omschrijving is breder dan de doelgroep voor de maatschappelijke opvang. Steeds meer gemeenten beperken de toegang tot de opvang voor mensen die geen recht hebben op maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo, zoals mensen zonder legale verblijfsstatus. Gemeenten kijken ook scherper naar de vraag of de persoon die toegang aanvraagt, in staat is om zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. In de praktijk interpretern ze dit vaak als het aanwezig zijn van problemen op meerdere leefgebieden tegelijk, waar verslaving of een psychisch probleem er één van moet zijn.

Een tweede ontwikkeling die van invloed is op de definities van feitelijk en residentieel daklozen, heeft te maken met de decentralisatie van zorgtaken uit de algemene wet bijzondere zorgkosten (AWBZ) naar de Wmo. Wanneer begeleid en beschermd wonen onder gemeentelijk regime vallen, is er geen duidelijk verschil meer tussen residentieel dakloze mensen en de doelgroep beschermd wonen.

4.1 Feitelijk daklozen

Nagenoeg alle centrumgemeenten hebben zich aangesloten bij de definitie van feitelijk daklozen zoals gehanteerd door de VNG (kader 4.1). In de praktijk gaat men verschillend om met 'buiten- of bankslapers' en de typen voorzieningen die betrokken worden in de telling.

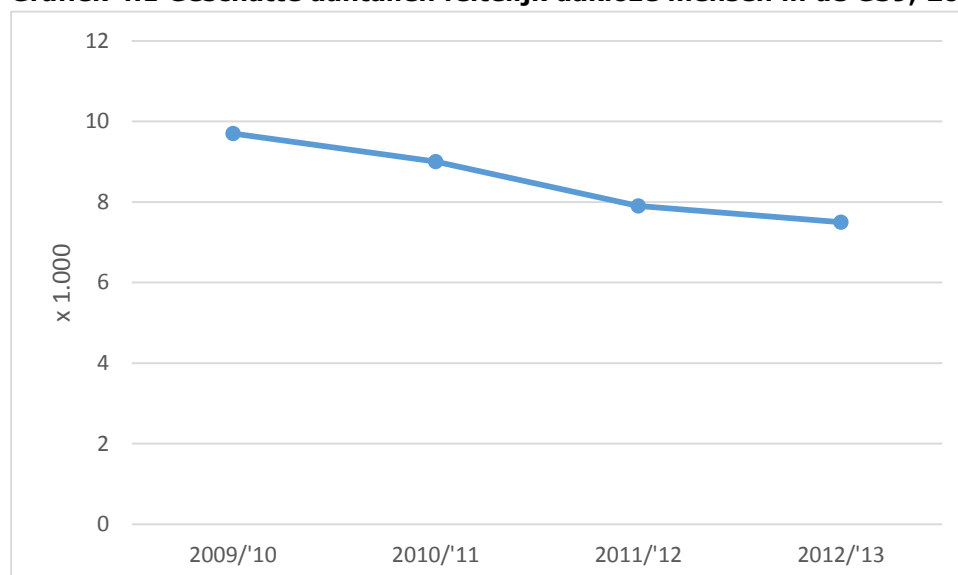
Kader 4.1. VNG-definitie feitelijk daklozen.

Personen die niet beschikken over een eigen woonruimte en die voor een slaapplek gedurende de nacht ten minste één nacht (in de maand) waren aangewezen op buiten slapen ofwel overnachten in de openlucht en in overdekte openbare ruimten (portieken, fietsenstallingen, stations, winkelcentra of een auto) en binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang, inclusief eendaagse noodopvang, of binnen slapen bij vrienden, kennissen of familie, zonder vooruitzichten op een slaapplek voor de daarop volgende nacht.

Van de 39 centrumgemeenten hadden er 21 nieuwe cijfers over aantallen feitelijk daklozen in hun regio. Het aantal centrumgemeenten dat de aantallen feitelijk daklozen actualiseert neemt licht af: in 2011 waren dat er 23, in 2010 27. Medio 2014 zijn er nog vijf centrumgemeenten die zich nog steeds baseren op tellingen of schattingen uit 2007 of 2008 ten behoeve van hun Stedelijk of Regionaal Kompas; de overige 34 hebben cijfers uit 2009 (3), 2010 (1), 2011 (4), 2012 (10), 2013 (14), of 2014 (2).

De vorig jaar geconstateerde vermoedelijke trend lijkt zich voort te zetten: het door gemeenten getelde aantal feitelijk daklozen lijkt af te nemen. Afgaande op opgaven van gemeenten schatten we het aantal feitelijk daklozen in 2012-'13 op 7.500, ofwel gemiddeld 6 per 10.000 inwoners.⁶ Dit is afname ten opzichte van de voorgaande meting, toen we het aantal schatten op 7.900. Daarbij moet bedacht worden dat methodologische problemen met vergelijkbaarheid van de cijfers mede debet zijn aan de daling ten opzichte van vorig jaar, maar het is al de vierde jaarrapportage op rij waarin zich een afname laat zien (grafiek 4.1).

Grafiek 4.1 Geschatte aantallen feitelijk dakloze mensen in de G39, 2009-2013.

Bron: MSK, opgaven gemeenten.

⁶ Omvangschattingen van de totale doelgroep komen simpelweg tot stand door van elke gemeente de meest recente cijfers te nemen en deze bij elkaar op te tellen.

Deze daling in 2013 is het gevolg van acht gemeenten die lagere aantallen feitelijk dakloze mensen rapporteerden tegen tien die hogere aantallen opgaven en drie waar het aantal min of meer gelijk bleef, zie tabel 4.1. Daarbij moet aangetekend worden dat de afname bij vier van de acht gemeenten met lagere aantallen het gevolg was van een verandering van telmethode: een gemeente waar nu "minder dan 10" geschat werden, telde eerder ruim tweehonderd gebruikers van de nachtopvang, in een andere gemeente werd een stand gegeven op peildatum gerapporteerd tegen een aantal op jaarbasis, en de andere twee telden alleen aantallen in de centrumgemeente, terwijl zij de vorige metingen aantallen in de regio rapporteerden. Samen zijn zij al goed voor een daling van bijna 770 feitelijk dakloze mensen ten opzichte van de voorgaande meting, dus meer dan de totale geschatte afname van 400 feitelijk dakloze mensen in alle 39 centrumgemeenten samen.

Tabel 4.1. Aantallen feitelijk daklozen per 10.000 inwoners in de regio in de Monitor Stedelijk Kompas 2010, 2011, 2012 en 2013 volgens opgaven van de centrumgemeenten; stijging en daling ten opzichte van vorige meting en kenmerken van de laatste meting^a.

Centrumgemeente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/afname ^b	(t)elling / (s)chatting	(c)entrum / (r)egio	jaarbasis / peildatum (j)b/p ^c
Alkmaar	2							< '09
Almelo	2	4	2	3	↗ ^d	s	r	jb'13
Almere	19	13	11	7	↘ ^e	t	r	jb'12
Amersfoort	2	6	8	1	↘ ^f	s	r	jb'13
Apeldoorn	6	5	6	7	↗	t	r	jb'12
Arnhem	5	4	2	1	↘ ^g	t	c	p'14
Assen	2	2	3	4	↗	t	r	jb'13
Bergen op Zoom	3	19	2			t	r	jb'12
Breda	23	18	4			t	r	p'12
Delft	3							< '09
Den Bosch	9	7		0	↘ ^h	s		'13
Den Helder	3		0			s	r	jb'12
Deventer	5		0			s	r	jb'12
Doetinchem	8	3	2	4	↗	t	r	jb'13
Dordrecht	11	6	5			t	r	p'12
Ede	4	7	7	1	↘ ⁱ	t	r	p'14
Eindhoven	11					t	r	p'10
Emmen	4	17	19	21	→ ^j	t	r	jb'12
Enschede	5	5		6	↗ ^k	t	r	jb'12
Gouda	5	5	3			t	r	p'12
Groningen	12	12	12	12	→	t	r	jb'13
Haarlem	6	9		12	↗	t	r	jb'13
Heerlen	5							< '09
Helmond	9	11	8	6	↘	t	r	jb'13
Hilversum	8							< '09

Centrumge- meente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/ afname ^b	(t)elling / (s)chatting	(c)entrum / (r)egio	jaarbasis / peildatum (j b/p) ^c
Hoorn	2			4	↗	s	r	p'14
Leeuwarden	10	10	11	11	→ ^l	t	r	jb'13
Leiden	6	6		4	↘	t	c	p '13
Maastricht	2	1	2	4	↗ ^m	s	c	jb'13
Nijmegen	3							< '09
Oss	4							< '09
Purmerend	6	8	5	7	↗	t	r	p '13
Spijkensisse		6	6			t	c	jb'11
Tilburg	4	3	2	1	↘ ⁿ	t	c	jb'13
Venlo	3		9			t	r	jb'11
Vlaardingen	15							< '09
Vlissingen	2		0			s	r	jb'12
Zaanstad	6	8				s	r	p '12
Zwolle	5	6		7	↗ ^o	s	r	p'13

a 0: minder dan 1.

b Verklaring van pijltjes:

↗: absolute aantal meer dan 10% gestegen t.o.v. MSK 2012

→: absolute aantal minder dan 10% gestegen of gedaald t.o.v. MSK 2012

↘: absolute aantal meer dan 10% gedaald t.o.v. MSK 2012

geen pijltje: geen nieuwe gegevens

c weergegeven is het jaartal waarop de gegevens van de laatste meting betrekking hebben. <'09 betekent dat dit aantallen zijn die opgegeven zijn in het in 2008 ingediende Stedelijk of Regionaal Kompas van de centrumgemeente

d Almelo: vorige meting betrof een telling in de centrumgemeente; deze meting een schatting in de gehele regio.

e Almere: bron Flevomonitor (Benschop en Korf, 2013: 22).

f Amersfoort: voorgaande meting betrof hele regio, deze alleen de centrumgemeente. Zowel 2011 als 2012 betroffen schattingen.

g Arnhem: peildatum oktober 2013 (Gemeente Arnhem, 2014: 2). Afname gevolg van beleid: nacht-opvang gesloten en regiobindingscriterium ingevoerd.

h Den Bosch: cijfers MSK'13 onvergelykbaar met vorige metingen. Eerder werd gerapporteerd over een schatting op peildatum van het aantal unieke personen dat gedurende 2011 gebruik maakte van de nachtopvang. De gegevens over 2012 betreffen een schatting van het team bemoeizorg. Het gaat om de dakloze mensen die geen gebruik maken van een opvangvoorziening

i Ede: weergegeven zijn lopende MO-trajecten op peildatum op de wachtlijst. Daling t.o.v. voorgaande meting gevolg van andere telmethode en definitie.

j Emmen: bron Daklozenmonitor Emmen (Oldersma, Daalman en Hartholt, 2014: 26).

k Enschede: totaal Twente (Kruize en Bieleman, 2013: 7).

l Leeuwarden: bron OS Groningen (2014).

m Maastricht: vorige meting schatting op peildatum januari 2013; deze meting schatting op jaarbasis 2013.

n Tilburg: vorige meting betrof het regiototaal, deze meting alleen centrumgemeente.

o Zwolle: bron Profijt, Groen en Flierman (2013).

4.2 Residentieel daklozen

Nagenoeg alle centrumgemeenten volgen de definitie van residentieel daklozen zoals gehanteerd door de VNG (kader 4.2). Er zijn in de praktijk wel verschillen in de typen voorzieningen die wel of niet meegeteld worden.

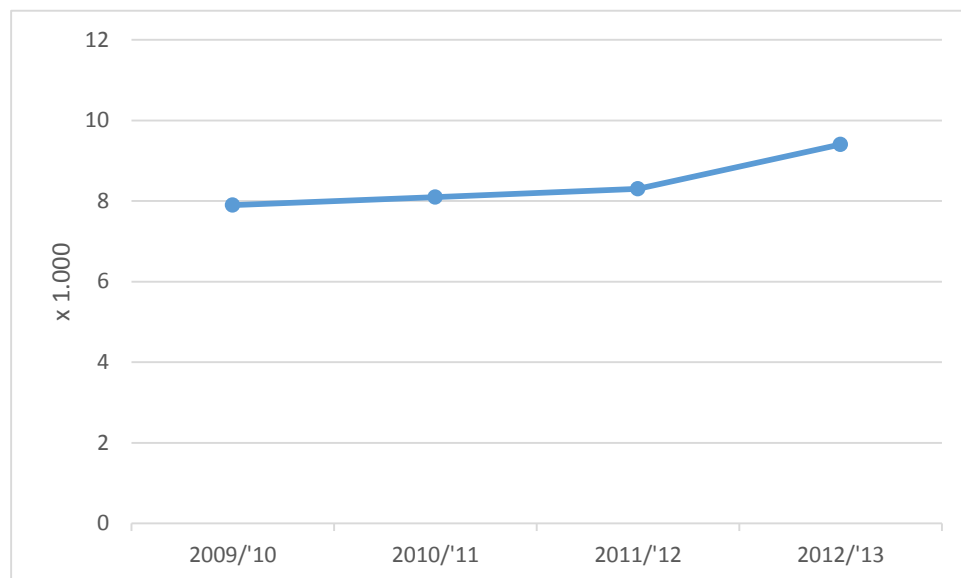
Kader 4.2. VNG-definitie residentieel daklozen.

Personen die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang (internaten en sociale pensions, woonvoorzieningen op basis van particulier initiatief dat zich richt op semipermanente bewoning door dakloze mensen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk dakloze mensen wonen).

Van de 39 centrumgemeenten rapporteerden er 22 nieuwe aantallen residentieel daklozen binnen hun regio. Inmiddels zijn er 21 gemeenten (54%) die zich voor hun beleid baseren op recente cijfers, uit 2013 of 2014; negen die uitgaan van aantallen uit 2012 (23%), vier met cijfers uit 2011 of 2010, en vijf (13%) die nog steeds uitgaan van de oorspronkelijke tellingen uit hun Stedelijk of Regionaal Kompas van 2008 of eerder. Bij de vorige jaarrapportage waren er nog negen die hun schattingen van aantallen residentieel dakloze mensen sinds indiening van hun Kompas nog nooit hadden geactualiseerd.

Op basis van de door gemeenten opgegeven aantallen zou het totaal aantal residentieel daklozen in 39 centrumgemeenten in de periode 2013-'14 geschat kunnen worden op 9.400, of 7 per 10.000 inwoners.⁷ Dat is een toename ten opzichte van de vorige meting, toen hun aantal nog op 8.300 geschat kon worden. Deze toename kan echter grotendeels verklaard worden door veranderingen in registraties en definities (zie hierna). Wel neemt het door centrumgemeenten getelde aantal residentieel dakloze mensen al vier metingen op rij toe (grafiek 4.2).

Grafiek 4.2 Geschatte aantallen residentieel dakloze mensen in de G39, 2009-2013.

Er zijn in 2013 meer gemeenten die toenemende aantallen residentieel daklozen rapporteren dan gemeenten met afnemende aantallen. Acht centrumgemeenten telden onge-

⁷ Simpelweg geschat door de meest recente cijfers van de 39 centrumgemeenten bij elkaar op te tellen.

veer dezelfde aantallen residentieel daklozen als in de vorige meting; tien centrumgemeenten rapporteerden een hoger aantal dan de vorige meting, terwijl er vier een lager aantal telden (zie tabel 4.2). De waargenomen toename met 1.100 residentieel dakloze mensen ten opzichte van de vorige meting kan mede verklaard worden doordat er zeven gemeenten zijn waar deze stijging waarschijnlijk of zeker het gevolg is van veranderingen in definities of tel- of registratiemethoden: in deze gemeenten steeg het aantal getelde residentieel dakloze mensen met ruim 800.

Tabel 4.2. Aantallen residentieel daklozen per 10.000 inwoners in de regio in de Monitor Stedelijk Kompas 2010, 2011, 2012 en 2013 volgens opgaven van de centrumgemeenten; stijging en daling ten opzichte van vorige meting en kenmerken van de laatste meting.^a

Centrumgemeente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/afname ^b	(t)elling / (s)chatting	(c)entrum / (r)egio	jaarbasis / peildatum (jb/p) ^c
Alkmaar	6	7	8			s	r	jb '12
Almelo	0		1			t	c	jb '12
Almere	16	17	21	21	→	t	r	jb '12
Amersfoort	4	4	2			t	r	jb '12
Apeldoorn	16	18	15	15	↗ ^d	t	r	jb '13
Arnhem	4	1	1	1	↗ ^e	t	c	p '13
Assen	0	1	2	2	↗ ^f	t	c	jb '13
Bergen op Zoom		1	0	8	↗	s	r	p '14
Breda	6	7	4			t	r	p '12
Delft	1			4	↗	t	c	j '13
Den Bosch	8	1		8	↗ ^g	s		'13
Den Helder	2	5	4	5	↗	t	r	jb '13
Deventer	4		1	1	→	t	r	jb '13
Doetinchem		3	4	3	↘	t	r	jb '13
Dordrecht	6	5	5			t	c	p '12
Ede	2	2	2	1	↘	t	r	p '14
Eindhoven	8	7				t	r	p '10
Emmen	9	3	3			t	r	jb '12
Enschede	3	5		3	↘ ^h	t	r	jb '12
Gouda	1	2	2	3	↗ ⁱ	t	r	jb '13
Groningen	3	3	3	4	↗	t	r	jb '13
Haarlem	1	1				t	r	jb '11
Heerlen	21			20	→ ^j	s	r	jb '13
Helmond	16	4	13	26	↗ ^k	t	r	jb '13
Hilversum	7							< '09
Hoorn	5					s	r	jb < '09
Leeuwarden	5	5	5	5	→	t	r	jb '13
Leiden	1		1			t	r	p '11
Maastricht	15	4	10	21	↗	t	r	jb '13

Centrumge- meente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/ afname ^b	(t)elling / (s)chatting	(c)entrum / (r)egio	jaarbasis / peildatum (j b/p) ^c
Nijmegen	12			9	↘ ^d	t	r	j b '13
Oss	5							< '09 ⁿ
Purmerend	11	5	5	4	→	t	r	p '13
Spijkenisse	26							< '09
Tilburg	26	22	21	22	→	t	r	j b '13
Venlo	3		2			t	r	j b '11
Vlaardingen	12							< '09
Vlissingen	4							< '09
Zaandam	4	3				t		p '12
Zwolle	5			5	→	t	r	p '13

a 0: minder dan 1.

b veranderingen (pijltjes):

↗: absolute aantal meer dan 10% gestegen t.o.v. MSK 2012

→: absolute aantal minder dan 10% gestegen of gedaald t.o.v. MSK 2012

↘: absolute aantal meer dan 10% gedaald t.o.v. MSK 2012

geen pijltje: geen nieuwe gegevens

c weergegeven is het jaartal waarop de gegevens van de laatste meting betrekking hebben. <'09 betekent dat dit aantallen zijn die opgegeven zijn in het in 2008 ingediende Stedelijk of Regionaal Kompas van de centrumgemeente.

d Apeldoorn: bron: Boendermaker en Bieleman, 2013.

e Arnhem: peildatum oktober 2013 (Gemeente Arnhem, 2014: 2).

f Assen: bron: Oldersma, Daalman en Hartholt, 2013b: 25.

g Den Bosch: het aantal in 2011 betrof een onderschatting (alleen de cliënten voor lang verblijf in 't Tij). Aantal 2013 betreft een schatting.

h Enschede: op basis van door gemeente opgegeven aantal (wijkt iets af van Kruize en Bieleman, 2013:8)

i Gouda: vorige meting betrof alleen centrumgemeente, deze de gehele regio.

j Heerlen: in 2007 telling, in 2013 schatting

k Helmond: toename gevolg van definitiewijziging. In 2013 is het aantal cliënten van 24-uursvoorzieningen en ambulante begeleiding geteld.

l Nijmegen: afname veroorzaakt door methodewijziging. Het aantal in 2008 was gebaseerd op een schatting.

4.3 Potentieel of dreigend daklozen

Tot de doelgroep 'dreigend dakloze mensen' behoren mensen die zelfstandig wonen, maar die in die mate kampen met problemen, dat zij zonder tijdige hulp afglijden naar dakloosheid. De meeste gemeenten (24) benoemen specifieke preventieve maatregelen en instrumenten die zij binnen het kader van –of in nauwe samenwerking met– hun Stedelijke Kompassen inzetten om uitval of terugval naar dakloosheid te voorkomen. De meest voorkomende zijn:

- Convenanten om huisuitzettingen te voorkomen;
- Bemoeizorg;
- Nazorg voor ex-gedetineerden;
- Ambulante woonbegeleiding door instellingen voor maatschappelijke opvang;
- Lokale zorgnetwerken en meldpunten zorg en overlast.

Deze 24 gemeenten omschrijven de doelgroep 'dreigend daklozen' dan ook in termen van doelgroepen van dergelijke instrumenten. Deze gemeenten tellen gemiddeld 10 potentieel daklozen per 10.000 inwoners. Alleen Almere en Apeldoorn hebben tellingen die over vier metingen vergelijkbaar zijn, de andere steden hebben minder metingen gehouden of hun definities tussen verschillende metingen aangepast. Tabel 4.3 toont de omvang van de doelgroep in de gemeenten die zich baseren op tellingen of op een smalle definitie.

Elf gemeenten rekenen de gehele brede doelgroep van het gemeentelijke beleid op het terrein van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz) in het kader van prestatieveld 8 van de (huidige) Wmo tot de dreigend daklozen. Daarbij gaat het om mensen met meer- of minder eenvoudige problematiek, die sociaal kwetsbaar zijn en onvoldoende zelfredzaam. Ze confronteren de omgeving met hun problemen doordat zij overlast veroorzaken of doordat hun omgeving zich zorgen over hen maakt.

Zes van deze elf gemeenten baseren zich op een lokale extrapolatie van landelijke omvangsschattingen van sociaal kwetsbare mensen die doelgroep zouden kunnen zijn voor de Wmo-prestatievelden 7, 8 en 9. Volgens deze schatting zou 0,7 (Wolf, 2006) tot 1,5% (Snoek et al., 2008) van de bevolking tot deze doelgroep behoren; met hogere proporties in gemeenten in stedelijke gebieden en lagere in gemeenten in landelijke gebieden.

Inmiddels zijn er 35 gemeenten die een telling of een schatting van het aantal potentieel daklozen rapporteren en vier die nooit een omvangsschatting rapporteerden. Dertien gemeenten (15) baseren zich voor hun beleid op aantallen uit 2010 of eerder, en 21 gemeenten op recentere cijfers, uit 2011 of later.

Tabel 4.3. Potentieel daklozen per 10.000 inwoners in de regio in de Monitor Stedelijk Kompas 2010, 2011, 2012 en 2013 van centrumgemeenten die zich baseren op tellingen of die een smalle definitie hanteren; stijging en daling; kenmerken van meting en omschrijving van de doelgroep^a.

Centrum gemeente	aantal MSK '10	aantal MSK '11	aantal MSK '12	aantal MSK '13	toe- / afname ^b	telling / schatting en jaar ^c	omschrijving doelgroep laatste meting
Alkmaar	18					s '06	O.b.v. aantallen geweigerde mensen bij crisisopvang, postadressen bij MO, meldingen bij Meldpunt vangnet en advies, doelgroep wijkteams.
Almelo	4		4	4		s '12	Ex-gedetineerden; ontslag uit GGz; dreigende huisuitzetting; cliënten woonbegeleiding.
Almere	14	16	16	17	↗	t '13	Cliënten bemoeizorg, ambulante hulpverlening, preventieprojecten MO, en vangnet en advies.
Amersfoort	6	10	5			t '11	Cliënten integrale hulpverleningstrajecten voorkomen huisuitzetting en huisuitzettingen.
Apeldoorn	13	13	12	10	↘ ^a	t '13	Ex-gedetineerden; aantal huisuitzettingen; deelnemers preventieve woonbegeleiding; toegewezen opstapwoningen; aanmeldingen laatstekansbeleid.
Arnhem		8	14	12	↘ ^b	t '13	Zorgwekkende zorgmijders; casussen uit lokale zorgnetwerken; daklozenuitkeringen niet in MO; cliënten in beeld bij meldpunt ontruimingen.

Centrum gemeente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/afname ^b	telling/schatting en jaar ^c	omschrijving doelgroep laatste meting
Assen	17	6		10	tb	t '11	Ex-gedetineerden; huisuitzettingen; dln begeleid wonen; dln ambulante woonbegeleiding.
Breda	38		11	12	→ ^e	t '13	Zelfstandig wonenden met huisvestingsproblemen en één ander probleem in registraties Centraal Onthaal.
Den Bosch	101	119		11	tb ^f	t '13	(Potentiële) cliënten bemoeizorg
Den Helder	10		10			s '12	Marginaal wonenden of mensen die op steeds wisselende adressen wonen; mensen met dermate instabiele woon-/inkomens-/schuldensituatie dat ze risico lopen op huisuitzetting (aantal in 2006 betrof marginaal gehuisvesten).
Deventer	8					t '10	Ex-gedetineerden; ontslag uit GGz; dreigende huisuitzetting; cliënten woonbegeleiding.
Doetinchem	9					t '08	Cliënten regionaal coördinatiepunt multi-probleemsituaties (v.a. 2010 lokale zorgnetwerken); dreigend huisuitzettingen.
Ede	3	9		4	tb ^g	t '13	Volledige screenings door MO die niet leidden tot maatschappelijke opvang.
Eindhoven	9	5				t '10	Ex-gedetineerden en cliënten begeleid wonen. Wel onder definitie, maar geen gegevens beschikbaar over: ontslag uit GGz en dreigend uithuiszettingen.
Emmen	10			35	tb ^h	t '12	Briefadreshouders niet geregistreerd als feitelijk of residentieel daklozen; aantal huisuitzettingen; ex-gedetineerden; dln ambulante woonbegeleiding.
Enschede	8		13	13	→	t '13	Cliënten woonbegeleiding en personen die door de woningcorporatie uit huis zijn gezet (in MSK'10 betrof ex-gedetineerden; ontslag uit GGz; dreigende huisuitzetting; cliënten woonbegeleiding).
Gouda	1	92			tb	t '09	OGGz-clients ingeschreven in instellingen in de regio (aantal in MSK'10 betrof marginaal gehuisvesten).
Groningen	35	18	15		↘	t '11	Huisuitzettingen; ex-gedetineerden; cliënten woonbegeleiding.
Haarlem	8		2 ⁱ	2	↗	t '12	Aanmeldingen bij Brede Centrale Toegang bij wie 'woonsituatie: dakloos – dreigend' geregistreerd staat.
Heerlen	120					t '07	Mensen met postadres; zeer moeilijk plaatsbaren (samen 11%); problematische schulden (89%).
Helmond	52	22			tb	s '09	Niet bekend
Hoorn	16			1	tb ^j	s '14	Niet bekend
Leeuwarden	10	9	8	8		t '11	Mensen die uit huis zijn gezet; ex-gedetineerden.
Leiden	31		9	11	↗	t '12	Aantal malen dat kantonrechter is ingeschakeld voor huisuitzetting.

Centrum gemeente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/afname ^b	telling/schatting en jaar ^c	omschrijving doelgroep laatste meting
Maastricht	7					t '07	Langdurig zorgafhankelijke cliënten vangnet.
Spijkenisse	71	14				t '11	Niet bekend
Venlo			20			t '11	Volwassen cliënten bemoeizorg N/M Limburg.
Zwolle	2 ^k		5	5	→	t '12	Aantal behandelde aanmeldingen van bemoeizorgteam.

a Niet weergegeven zijn vier gemeenten die de omvang van de doelgroep niet schatten en zes gemeenten die in hun Stedelijk Kompas een omvang schatten op basis van een landelijke omvangsschatting.

b Betekenis van symbolen:

↗: meer dan 10% gestegen t.o.v. MSK 2012

→: minder dan 10% gestegen of gedaald

↘: meer dan 10% gedaald t.o.v. MSK 2012

geen pijltje: geen nieuwe gegevens

n: nieuwe telling

tb: trendbreuk als gevolg van nieuwe definitie of meetmethode, cijfers kunnen niet over de jaren met elkaar vergeleken worden.

c Apeldoorn: bron: Boendermaker en Bieleman (2013)

d Arnhem: gegevens oktober 2013

e Breda: aantallen op peildatum in registraties (Gemeente Breda, 2014); eerste meting aantallen OGGz-doelgroep met huisvesting

f Den Bosch: trendbreuk, gegevens 2010 betroffen het totaal aantal geregistreerde cliënten van het OGGz-netwerk. De gegevens over 2013 zijn gebaseerd op een schatting van het centrum voor bemoeizorg.

g Ede: vorige meting betrof aantallen aanmeldingen bij MO. Er kan besloten worden een cliënt niet op te nemen onder meer omdat de cliënt geen regiobinding heeft, er geen sprake bleek van dakloosheid, de cliënt geen opvang wilde, of doordat de cliënt na de screening uit beeld verdwijnt en men geen contact meer krijgt (GGD Gelderland Midden, 2014)

h Emmen: eerdere gegevens uit 2007 betroffen marginaal gehuisvesten

i Haarlem: gegeven vorige meting met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Bron: Gemeente Haarlem, 2014.

j Hoorn: trendbreuk, gegevens 2009 betroffen aantallen ex-gedetineerden, ontslagen uit GGz, aantallen mensen bij wie huisuitzetting dreigde

k Zwolle: aantal uit 2010 betrof ex-gedetineerden; ontslag uit GGz; dreigende huisuitzetting; cliënten woonbegeleiding.

4.4 Zwerfjongeren

In 2010 kwamen het Rijk, lokale overheden en zorgaanbieders de definitie van zwerfjongeren overeen (Ministerie voor Jeugd en Gezin, 2010, kader 4.3).

Kader 4.3. Definitie zwerfjongeren Ministerie voor Jeugd en Gezin

Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen. In de toelichting op deze definitie worden jongeren die verblijven in een stabiele woonomgeving als begeleidwonenprojecten, Jeugdzorgvoorzieningen en foyers de jeunesse uitgesloten van de definitie.

Op basis van de opgaven van gemeenten kan het totaal aantal zwerfjongeren in 39 centrumgemeenten in de periode 2012/'13 geschat worden op 2.800, ofwel 2 zwerfjongeren op elke 10.000 inwoners. Dit aantal is iets hoger dan voorgaande jaren, toen er een afnemende trend zichtbaar leek (tabel 4.4). Deze stijging wordt echter voor een belangrijk deel verklaard door vijf gemeenten die op een andere manier telden dan de vorige meting: in deze vijf gemeenten samen steeg het aantal gerapporteerde zwerfjongeren met 253.

Tabel 4.4 geschat totaal aantal zwerfjongeren in 39 centrumgemeenten

periode	2009/'10	2010/'11	2011/'12	2012/'13
geschat totaal	3.200	2.700	2.500	2.800

In 2013 actualiseerden in totaal 22 centrumgemeenten hun gegevens over aantallen zwerfjongeren in hun verzorgingsgebied. Van hen waren er dertien die hogere aantallen rapporteerden dan in eerdere jaarrapportages, tegen vier die lagere aantallen noemden en vijf met min of meer gelijke aantallen.

Tabel 4.4. Aantallen zwerfjongeren per 10.000 inwoners in de regio in de Monitor Stedelijk Kompas 2010-2013 volgens opgaven van de centrumgemeenten; stijging en daling ten opzichte van vorige meting en kenmerken van de laatste meting^a.

Centrum-gemeente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe-/afname ^b	(t)elling / (s)chatting	(c)entrum / (r)egio	jaarbasis / peildatum (j/p) ^c
Alkmaar	2	5	6			s	r	jb '12
Almelo	0	0	2 ^d	2	→	t	r	jb '12
Almere	13	4	2	1	↘	t	r	jb '12
Amersfoort	1			4	↗ ^e	s	c	jb '13
Apeldoorn	3	4	3			t	r	jb '12
Arnhem	2	1	2	2	↗	t	c	p '13
Assen	1	0	2	1	↘ ^f	t	c	jb '12
Bergen op Zoom	2	5	2	3	↗	t	r	jb '13
Breda	3	2				t	r	jb '10
Delft		1				t	c	jb '11
Den Bosch		1		4	↗ ^g	s		'13
Den Helder	1							< '09
Deventer	2	2	0	0 ^h	→	s	c	p '13
Doetinchem		2				s	r	jb '10
Dordrecht	4	2	1			t	r	p '12
Ede	1	2	1	1	↗	t	r	jb '13
Eindhoven	3					t	r	p '10
Emmen	4	2		3	↗ ⁱ	t	r	jb '12
Enschede	3	2		3	↗ ^j	t	r	jb '12
Gouda		1	2	2	→	t	r	jb '13
Groningen	1	1	1	1	↗	t	c	jb '13
Haarlem	3		1			t	r	p '13

Centrum- gemeente	aantal MSK'10	aantal MSK'11	aantal MSK'12	aantal MSK'13	toe- / afna- me ^b	(t)elling / (s)chatting	(c)entrum / (r)egio	jaarbasis / peildatum (jb/p) ^c
Heerlen		6				t		jb '10
Helmond	1		4	4	→	s	r	jb '13
Hilversum	3							< '09
Hoorn	2			3	↗	s	r	p '14
Leeuwarden	1	1	2	2	→ ^k	t	r	jb '13
Leiden	2		1			t	c	p '12
Maastricht		2	1	1	→	t	c	jb '13
Nijmegen	2							< '09
Oss	4		1	1	↗	s	r	jb '13
Purmerend	1	2	1	2	↗	t	r	p '12
Spijkensisse		2				t		p '10
Tilburg	2	1	3	3	↘	t	r	jb '13
Venlo	2	4				t		p '10
Vlaardingen	3	1		3	↗	t	r	p '13
Vlissingen	2		0 ^l			s	r	p '12
Zaandstad	3	4	4			t	r	jb '12
Zwolle	2			2	↗	t	r	p '13

a 0: minder dan 1.

b veranderingen (pijltes):

↗: meer dan 10% gestegen t.o.v. MSK 2012

→: minder dan 10% gestegen of gedaald

↘: meer dan 10% gedaald t.o.v. MSK 2012

geen pijltje: geen nieuwe gegevens

c weergegeven is het jaartal waarop de gegevens van de laatste meting betrekking hebben. <'09 betekent dat dit aantallen zijn die opgegeven zijn in het in 2008 ingediende Stedelijk of Regionaal Kompas van de centrumgemeente en het jaartal van de meting niet genoemd staat.

d Almelo: gegevens 2011 met terugwerkende kracht gecorrigeerd (Kruize en Bieleman, 2013:12).

e Amersfoort: toename gevolg van wijziging van definitie (in 2010) en methode.

f Assen: bron: Oldersma, Daalman en Hartholt (2013): 31.

g Den Bosch: schatting door het centrum voor bemoeizorg. In 2011 zijn de ambulant door St. Maatschappelijke Opvang Den Bosch geholpen jongeren niet meegeteld, omdat die niet voldeden aan de landelijke definitie. In 2013 zijn deze wel meegeteld.

h Deventer: geschat aantal zwervjongeren met traject in de centrumgemeente. Het aantal met een traject is lager dan het aantal dat nog geen traject heeft.

i Emmen: bron: Oldersma, Daalman en Hartholt, 2014: 3

j Enschede: bron: Kruize en Bieleman, 2013: 12.

k Leeuwarden: aantal feitelijk dakloze jongeren, gebruikers Huis voor Jongeren (bron: O&S Groningen, 2014).

l Vlissingen: de gemeente geeft aan dat de laatste schatting onbetrouwbaar is.

5 Doelbereik en prestaties

5.1 Voorkomen van huisuitzettingen

Het voorkómen van dakloosheid als gevolg van huisuitzetting is een aandachtspunt bij veel van de 39 centrumgemeenten. Huisuitzetting is een van de oorzaken van dakloosheid: in Groningen maakte 12% van de personen die uit huis gezet zijn binnen een jaar gebruik van de maatschappelijke opvang (Oldersma, 2012: 9), in de provincie Friesland overnachtte 6% van de uitgezette personen binnen een jaar in een opvangvoorziening (Oldersma, 2013). In de vier grote steden vindt 13% van de aanmeldingen bij de maatschappelijke opvang plaats binnen drie maanden na huisuitzetting (Tuynman en Planije, 2013). In deze jaarrapportage zijn gegevens opgenomen van 27 gemeenten die kwantitatieve informatie konden verstrekken over aantallen huisuitzettingen.

Sinds de (beschikbare) nulmetingen, is in 26 gemeenten het aantal huisuitzettingen⁸ gemiddeld afgenomen met 15%, een opvallende verbetering ten opzichte van de 4% die in de Monitor Stedelijk Kompas 2012 (Planije et al., 2013) werd gerapporteerd. Het totaal-gemiddelde blijkt voor zowel de MSK 2012 als de huidige MSK echter fors beïnvloed te worden door één uitschieter; de gemeente Tilburg (zie tabel 5.1). Zonder deze gemeente neemt het aantal huisuitzettingen voor 2013 gemiddeld genomen af met 19%, terwijl dit voor 2012 uitkomt op een gemiddelde afname van 13%. De trend blijft dus positief, zij het minder geprononceerd. Voor het jaar 2013 geldt dat in zeven gemeenten het aantal huisuitzettingen toenam (gemiddeld met 26%) en dat in 19 gemeenten sprake was van een afname (gemiddeld met 30%).

Landelijke cijfers van de koepel van woningcorporaties (Aedes) laten zien dat het aantal huisuitzettingen afnam van 7.500 in 2006 tot 6.980 in 2013, een daling van 7%⁹. In 2013 bepaalde de rechter in 23.000 gevallen dat een corporatie mocht overgaan tot huisuitzetting. In 6.980 gevallen (30%) gebeurde dat ook daadwerkelijk. Aedes meldt een toename van 500 huisuitzettingen in 2013 ten opzichte van 2012, dat komt neer op een stijging van 8%. Acht gemeenten leverden voor de MSK cijfers aan over het jaar 2013. In zes van deze gemeenten was het aantal huisuitzettingen in 2013 lager dan de vorige meting (gemiddeld met 11%). Een en ander kan afgeleid worden uit tabel 5.1. Bij het lezen van deze tabel moet rekening gehouden worden met de volgende kanttekeningen:

- Sommige gemeenten tellen alleen huisuitzettingen als gevolg van huurschuld, andere alle huisuitzettingen, dus ook bijvoorbeeld vanwege oneigenlijk gebruik of hennepcultuur;
- Sommige centrumgemeenten tellen huisuitzettingen in hun gemeente, andere in alle gemeenten in hun regio.

Zie verder ook hoofdstuk 6 voor toelichtingen per gemeente.

⁸ c.q. personen die uit huis gezet zijn, c.q. het percentage ontruimde woningen op het totale woningbestand van corporaties.

⁹ <http://www.aedes.nl/binaries/downloads/schuldhulpverlening/aedes-corporatiemonitor-huisuitzettingen-en-huurac.pdf>

Tabel 5.1. Doelbereik voorkomen huisuitzettingen in 26 centrumgemeenten en totaal aantal huisuitzettingen uit bij Aedes aangesloten wooncorporaties, 2006-2012 en procentuele toe- of afname ten opzichte van nulmeting^{a, b}

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	t.o.v. t0 (%) ^a
Almelo (r) ^c			103	80	63	77	60		-42
Almere (g) ^d	196			162	148	159	200		+2
Amersfoort (g)				54		40	69		+28
Apeldoorn (g)	46			38	27	26	35	34	-26
Arnhem (g)				153	139	136	141		-8
Assen (r) ^{e, f}	64	100	93	85	75	82			+28
Breda (g)		113	113	91	76		86	74	-35
Den Helder (g)		16			14	4	13	11	-31
Deventer (r)	100		78	70					-30
Doetinchem (r)				91	86	97	74		-19
Dordrecht (r)					140				--
Ede (g) ^g						58	48	36	-38
Emmen (r) ^h	41	39	64	62	61	58	42		
Enschede (g) ⁱ			168	163	137	129	135		-20
Eindhoven (g)	206	183	146	126	111	100	113	113	-45
Groningen (r) ⁱ	299	223	266	239	199	219			-27
Haarlem (g)			95	80	68	75	60	68	-28
Heerlen (g)				129	65	88	80		-38
Helmond (g)		86			67				-22
Leeuwarden (r) ^j	224	273	269	225	215	206	219		-2
Leiden (g)	47	46	42	42	39	29	17		-64
Maastricht					55	57			+4
Nijmegen (g)		133			87	87	71		-47
Purmerend (g)				27		17	14		-18
Tilburg (g)						100	290	192	+92
Venlo (r) ^k				72					--
Vlaardingenv			85				117	108	+27
Zwolle (r) ^{l,m}			62	73			46		-26
Aedes (Nederland) ⁿ	7.500	8.550	7.650	5.900	5.900	6.000	6.480	6.980	-7

Toelichtingen en bronnen:

a Getoond worden absolute aantallen.

Toe- of afname van het aantal in de laatste meting ten opzichte van dat in de nulmeting in procenten. Deze is berekend door de laatste meting (het meest rechtse getal in de rij) af te trekken van de nulmeting (het meest linkse getal in de rij) en dit verschil te delen door de nulmeting. *Leesvoorbeeld voor de eerste rij:* 60 huisuitzettingen in Almelo, Hengelo en regiogemeenten in 2011 is 25% minder dan 103 huisuitzettingen in 2008.

b Achter de gemeente staat aangegeven of het cijfers op regionaal (r) of gemeentelijk niveau (g) betreft.

c Bron: monitor huisuitzetting en preventie Twente (Kruize en Bieleman, 2013).

d Bron: Flevomonitor 2012 (Benschop en Korf, 2012).

e Bron t/m 2010: Daklozenmonitor Assen 2006-2012 (Oldersma, 2012a); 2011: Gemeente Assen.

f Het cijfer voor de nulmeting is een onderschatting. Voor één van de betrokken woningcorporaties was het aantal huisuitzettingen namelijk niet bekend.

g aantal huisuitzettingen als percentage van het totaal aantal woningen in corporatiebezit.
h Bron: Daklozenmonitor Emmen 2006-2012 (Oldersma, Daalman, Hatholt, 2014).
gegevens op regionaal niveau zijn te vinden in Kruize, Biesma en Bieleman (2012).
i Bron: Dak- en thuislozenmonitor Groningen 2003-2011 (Oldersma, 2012b).
j Bron: Daklozenmonitor 2006-2012 (Oldersma et al, 2013).
k Bron: Rapportage monitor regionaal kompas Noord- en Midden Limburg (Seinpost, 2011).
l Bron: Overijsselse dak- en thuislozenmonitor (Biesma et al, 2010).
m In 2009 is in de regio Zwolle het aantal huisuitzettingen over een groter aantal woningcorporaties berekend dan in 2008.
n Bron: Aedes, Corporatiemonitor – Huisuitzettingen & Huurachterstanden (2014).

5.2 Dakloze mensen voorzien van een individueel trajectplan

De meeste gemeenten, 27, hebben zich in hun Stedelijke en Regionale Kompassen voorgenomen om dakloze personen te voorzien van een integraal, persoonsgericht traject¹⁰. Dat houdt in dat dakloze mensen een persoonlijk trajectmanager toegewezen krijgen die samen met hen werkt aan verbetering van de situatie op belangrijke terreinen als wonen, inkomen, zorg en dagbesteding. Er zijn 16 centrumgemeenten die beschikken over kwantitatieve gegevens over het aantal dakloze mensen dat voorzien is van een traject (tabel 5.2).

De cijfers zijn onderling niet vergelijkbaar tussen de gemeenten, al was het alleen al vanwege verschillen in de omvang van de gemeente, maar er zijn ook inhoudelijke verschillen die puur kwantitatieve vergelijking onwenselijk maken:

- Niet alle gemeenten beogen hetzelfde te bereiken met een traject: de meeste mikken op stabilisering van de inkomens- en woonsituatie en het op gang brengen van passende hulpverlening, maar een aantal hebben ook doelen gesteld op het gebied van dagbesteding of betaald werk, of uitstroom naar (begeleid) zelfstandig wonen. Bij een aantal gemeenten wordt uit de aangeleverde informatie niet duidelijk wat de trajecten beogen te bereiken. De gemeenten die minder integrale trajecten rapporteren, bijvoorbeeld in uitsluitend de verslavingszorg of schuldhulpverlening, zijn niet getoond;
- De doelgroep die in aanmerking komt voor een traject is niet altijd gelijk: soms zijn het nieuwe dakloze personen die zich aanmelden, soms de dakloze personen die al bekend zijn (of allebei), soms ook de doelgroep dreigend daklozen;
- Er zijn verschillende manieren om trajecten te tellen: toegewezen trajecten, actieve of lopende trajecten, of het cumulatieve totaal aantal gerealiseerde trajecten sinds aanvang van de meting.

Om de cijfers toch enigszins te kunnen beoordelen, worden in tabel 5.2 voor elke gemeente minstens twee cijfers getoond: naast het aantal gerealiseerde trajecten ook het aantal feitelijk en residentieel daklozen, of anders de streefwaarde of de omvang van de doelgroep. Wanneer het aantal gerealiseerde trajecten groter is dan de omvang van de doelgroep, komt dat meestal doordat deze gemeente cumulatieve aantallen rapporteert sinds aanvang van registratie. Het aantal trajecten loopt dan steeds verder op, terwijl de doelgroep per jaar in omvang stabiel blijft of schommelt.

¹⁰ Sommige gemeenten spreken van persoonlijke begeleidingsplannen.

Tabel 5.2. Doelbereik feitelijk- en/of residentieel daklozen in traject: aantal trajecten of mensen in traject en referentiegetal (omvang doelgroep c.q. streefwaarde), 16 centrum-gemeenten, 2009-2013

Gemeente	Indicator en referentiegetal	2009	2010	2011	2012	2013	Opm.
Apeldoorn	Aantal nieuwe begeleidingsplan-nen aangeboden/ gestart	13 ^a	6	6	8	5	
	Minimum aantal feitelijk daklo-zen 23+	94	117	135	152	129	
Arnhem	Aantal trajecten					90	1.
	Feitelijk en residentieel daklozen					90	
Breda	Feitelijk daklozen met herstel-plan (% van totaal aantal feitelijk daklozen)				82 (42%)	85 (44%)	
	Residentieel daklozen met her-stelplan (% van totaal)				131 (70%)	226 (86%)	
	Potentieel daklozen met herstel-plan (% van totaal)				123 (25%)	311 (60%)	
Den Helder	Daklozen met zorgtraject		85	94	66	87	
	Residentieel daklozen			85	66	87	
Deventer	Kwetsbare burgers met traject			330	525	580	2.
	Doelstelling 2014				1650		
Doetinchem	Cumulatief aantal personen met traject	45	103	186	299		
	Feitelijk en residentieel daklozen			157	194		
Ede	Daklozen voorzien van traject			151	101	201	3.
	Aanmeldingen feitelijk daklozen			151	172		
Eindhoven	Operationele trajecten		299	362	553	896	4.
	Aanmeldingen bij centrale toe-gang MO			704	1361	1372	
Enschede	Geregistreerde intakes centrale toegang MO			930			5.
	Feitelijk en residentieel daklozen			312		267	
Groningen	Dakloze personen met meest ernstige problematiek binnen 3 maanden voorzien van zorgplan				264		
	Feitelijk en residentieel daklozen				824		
Leiden	Aantal cliënten MO voorzien van een trajectplan (cumulatief)		94	73	443	579	
	Feitelijk dakloze mensen	313		294		212	
Purmerend	Residentieel daklozen met bege-leidingstraject					76	6.
	Feitelijk en residentieel daklozen					164	
Tilburg	Feitelijk/ residentieel daklozen met traject		71%	79%	91%	94%	7.
	Doel 2013		100%				
Venlo	Aangeleverde trajecten			138			
	Geplaatste cliënten in MO			519			8.
Vlaardingen	Personen voorzien van zorgtra-ject				30		
	Aanmeldingen				95		

Gemeente	Indicator en referentiegetal	2009	2010	2011	2012	2013	Opm.
Zwolle	Aantal personen op peildatum voorzien van traject		94		125	169	9.
	Geregistreerde dakloze mensen bij centrale toegang				195	169	

a. Het gaat hier om het aantal begeleidingsplannen dat in 2009 of eerder is aangeboden/gestart.

Toelichtingen

1. In Arnhem is in het jaar 2012 de Zorgmonitor omgewerkt naar het cliëntvolgsysteem (CVS) regio Arnhem. Dit houdt in dat sinds 1 januari 2013 er sprake is van een trendbreuk in de registratie. De Arnhemse trajectaanpak houdt in dat alle dakloze mensen die worden toegelaten tot de opvang een traject krijgen, waarin is uitgestippeld welke stappen in zes maanden tijd gezet gaan worden om weer zoveel mogelijk zelfstandig te kunnen leven.
2. Weergegeven is het aantal trajecten gericht op wonen, zorg, werk en inkomen voor ex-gedetineerden en andere kwetsbare burgers met meervoudige problematiek. Er zijn geen cijfers bekend specifiek voor dakloze personen.
3. Het betreft "(regio)gemeentelijk" gefinancierde (Wmo) trajecten voor de doelgroep daklozen welke beroep doen op de maatschappelijke opvang en de regionaal gefinancierde verslavingszorg. Het aantal van 201 is inclusief overloop 2012 en ambulante verslavingszorg / dagopvang 2013.
4. In 2013 zijn er 1372 cliënten toegewezen aan een trajectmanager van een instelling. Dit resulteerde in 1098 trajectvoorstellen, waarvan 896 trajecten in uitvoering zijn gebracht.
5. In de regio Twente start na opname in de opvang altijd direct een traject. Men probeert de cliënt 'vast' te houden en door te geleiden naar zorg. Hierdoor zijn alle dakloze mensen voorzien van een traject. In 2013 zijn 85 mensen vanuit de maatschappelijke opvang doorgestroomd naar begeleid wonen, in 2012 bedroeg dit aantal 44.
6. Aan het eind van het jaar 2013 waren er 65 residentieel daklozen en 99 dak- en thuislozen. In de loop van het jaar zijn er 76 residentieel daklozen na een begeleidingstraject uitgestroomd uit de residentiële opvang.
7. In 2013 was in Tilburg 94% van de dakloze mensen voorzien van een traject, voor 73% van hen werd passende huisvesting en zinvolle dagbesteding geregeld. Deze cijfers zijn gebaseerd op de verhouding tussen dakloze mensen die gebruik maken van de dag-, en nachtopvang ten opzicht van het aantal mensen die in begeleiding zijn, dan wel huisvesting en dagbesteding krijgen.
8. Het aantal aanmeldingen werd ook geregistreerd. Het aantal plaatsingen is bij de nachtopvang en 24-uursopvang bijna gelijk aan het aantal aanmeldingen, in de crisisopvang niet.
9. Per oktober 2012 waren 195 personen geregistreerd bij de Centrale Toegang (CT) als dakloos en was voor deze personen een regievoerder aangewezen. Van deze 195 personen zijn 125 personen in een passend traject geplaatst. Per 22 mei 2013 zijn in totaal 169 daklozen geregistreerd bij de Centrale Toegang. Hiervan is van 128 personen die in een traject geplaatst zijn ten minste één maal de voortgang gerapporteerd. Bij 41 personen is de registratie korter dan drie maanden geleden en is er nog geen voortgangsrapportage. Los van de 'gekende' groep van 195 c.q. 169 mensen is er een groot aantal daklozen dat kortdurend in de opvang/nachtopvang verblijft en waarvan veelal gegevens ontbreken (Profijt, Groen, Flierman, 2013).

In hoofdstuk 6 is bij de afzonderlijke gemeenten te lezen wat er bekend is over het werken met individuele trajectplannen.

5.3 Verblijfsduur in de maatschappelijke opvang

Maatschappelijke opvang is bedoeld als een tijdelijke oplossing voor mensen die in ernstige problemen zitten. Een jarenlang verblijf in een opvangvoorziening is vaak niet wenselijk. Voor mensen die –al dan niet met begeleiding– zelfstandig kunnen wonen is een residentiële groepswoning niet de meest passende woonvorm om te reintegreren in de samenleving. Bovendien houden zij plekken bezet voor mensen voor wie residentiële opvangvoor-

zienen wel passend zijn. Ook voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen zijn residentiële maatschappelijke opvangvoorzieningen niet altijd de best passende permanente oplossing: mogelijk is het voor een deel van deze groep beter om een plek te krijgen in een voorziening voor beschermd wonen. Al in 2003 werd geconstateerd dat de uitstroom uit de maatschappelijke opvang verbeterd moest worden (IBO, 2003). Het knelpunt van de achterblijvende uitstroom is nog steeds actueel. In 2011 signaleerden de vier grote steden dat de uitstroom uit de maatschappelijke opvang verbeterd moest worden (Rijk en vier grote steden, 2011: 7). Ook in de overige 39 overige centrumgemeenten is de uitstroom nog onvoldoende (zie figuur 2.12).

Verblijfsduur in de maatschappelijke opvang kan opgevat worden als een indicator voor de mate waarin gemeenten en maatschappelijke opvang er in slagen om de mensen die het nodig hebben de juiste woonvorm en ondersteuning te bieden. Naar aanleiding van Kamervragen naar de verblijfsduur in de maatschappelijke opvang (TK 2013/'14) kreeg het Trimbos-instituut opdracht om gegevens hieromtrent over 2009 (Tuynman en Planije, 2010) te actualiseren en te vergelijken.

Methode

Om te bepalen wat de verblijfsduur in de maatschappelijke opvang in 2013 was en hoe deze zich verhoudt tot die in 2009, deed de Federatie Opvang op verzoek van het Trimbos-instituut voor de zomer een (anonieme) gegevensuitvraag op cliëntniveau onder haar lid-instellingen. Sinds 2009 bleken de registratiesystemen van de meeste instellingen voor maatschappelijke opvang echter veranderd te zijn om drie redenen: 1) opvanginstellingen verlenen hun diensten op andere manieren dan in 2009; 2) gemeenten financieren op andere manieren (bv. op basis van trajecten in plaats van bedden), waardoor andere informatie geregistreerd wordt, en 3) ICT-aanbieders ontwikkelden nieuwe systemen.

De data die deze gegevensuitvraag opleverde, werden vervolgens voorgelegd aan de instellingen voor akkoord. De registratie bleek niet overal voldoende: de response was laag en enkele instellingen herkenden de op deze manier gerapporteerde gegevens over verblijfsduur niet.

In de zomer deed de Federatie Opvang daarom een nieuwe uitvraag, dit maal via een enquête, waarin opvanginstellingen bij twee¹¹ soorten residentiële opvang konden opgeven hoeveel cliënten in 2013 de hulpverlening beëindigden en hoe lang deze gemiddeld gebruik hadden gemaakt van die hulpverlening (zie kader 5.1 voor een beschrijving van de typen hulpverlening). Deze methode leverde van elke responderende instelling de gemiddelde verblijfsduren type hulpverlening op.

¹¹ Er werd gevraagd naar vier typen. Over twee typen rapporteren we hier niet. Eén type, de noodbedden, wordt vooral gebruikt in de vrouwenopvang. Voor het andere type, de bedden met verpleging en verzorging, waren er maar drie responderende instellingen en 84 cliënten die de hulpverlening in 2013 beëindigden. Dit is te weinig voor een goed beeld.

Kader 5.1 omschrijving twee typen dienstverlening volgens Federatie Opvang

<i>Crisisopvang</i>	De kernactiviteit van de dienst is het bieden van kortdurend tijdelijk verblijf, gekoppeld aan zorgverlening, begeleiding en crisisinterventie, aan mannen, vrouwen, en hun kinderen in een bedreigende of acute crisissituatie. Er is 7 x 24 uur begeleiding of toezicht aanwezig. Bij de cliënten is sprake van multiproblematiek.
<i>Wonen met begeleiding</i>	A) De instelling biedt tijdelijk verblijf, langduriger dan crisisopvang. Het verblijf is gekoppeld aan zorgverlening en begeleiding. Er is 7 x 24 uur begeleiding of toezicht aanwezig. Bij de cliënten is sprake van multiproblematiek. B) De instelling biedt de cliënt tijdelijk verblijf in de vorm van zelfstandige of onzelfstandige woonruimte. Er is sprake van huisvesting op basis van een hulpverleningsovereenkomst. Daarbij krijgt de cliënt ondersteuning en ambulante begeleiding vanuit de instelling. Bij de cliënten is sprake van multiproblematiek.

Response

Veertien van de 43 lidinstellingen (33%) vulden de vragenlijst in. De instellingen die aan de vragenlijst meewerkten verschillen in jaaromzet nauwelijks van de instellingen die niet meewerkten.¹² Van de veertien meewerkende instellingen kwamen er vijf uit Noord-Brabant en drie uit Zuid-Holland, en geen van hen kwam uit Gelderland, Limburg, Drenthe, Groningen of Flevoland. Gemeten naar jaaromzet biedt de response dus een representatief beeld van alle lidinstellingen die lid zijn van de Federatie Opvang, maar Brabantse instellingen zijn oververtegenwoordigd en instellingen uit het oosten en noorden van het land ondervertegenwoordigd.¹³

Techniek

We rapporteren het gemiddelde van de gemiddelden, gewogen voor de aantallen cliënten van iedere instelling. Door de nieuwe manier van gegevens uitvragen zijn de gegevens uit 2009 niet reproduceerbaar. Wel kunnen de gegevens uit 2009 vergelijkbaar gemaakt worden met die uit 2013: daartoe werd op basis van het gegevensbestand van 2009 per instelling per type hulpverlening de gemiddelde verblijfsduur en het aantal cliënten berekend.

De toegepaste techniek levert overigens geen groot verschil op met de gebruikelijke manier om gemiddelden te berekenen: volgens de in 2010 gehanteerde techniek (het gemiddelde op cliëntniveau) was de gemiddelde verblijfsduur in de crisisopvang 135 dagen, tegen 116 volgens de nieuwe methode (het gewogen gemiddelde van instellingsgemiddelden).

Resultaten

Het eerste dat opvalt, is de grote variatie tussen instellingen: in sommige instellingen verblijven cliënten korter, in andere langer. Gemiddeld maken cliënten iets langer dan een jaar gebruik van wonen met begeleiding, maar er is ook een instelling waar cliënten gemiddeld zeven maanden van deze vorm van hulpverlening gebruik maken, en een instelling waar cliënten gemiddeld 2 ½ jaar in dit soort voorzieningen verblijven.

¹² totale jaaromzet in vier categorieën (< €5 mln; €5-10 mln; €10-20 mln; > €20 mln), $\chi^2=1,3$; $df=3$; $n=43$; $p=0,7$.

¹³ Er kon op basis van de aangeleverde gegevens echter niet uitgezocht worden in hoeverre jaaromzet en provincie van vestiging samenhangen met gemiddelde verblijfsduur.

In 2013 maken mensen gemiddeld iets langer dan twee maanden (71 dagen) gebruik van de crisisopvang en iets langer dan een jaar (381 dagen) van wonen met begeleiding. (tabel 5.3).

Tabel 5.3 gemiddelde verblijfsduur in dagen in crisisopvang en wonen met begeleiding, spreiding en aantallen, 2009 en 2013.

Type hulpverlening	Crisisopvang		Wonen met begeleiding	
Jaar	2009	2013	2009	2013
Gewogen gemiddelde verblijfsduur (dagen) ^a	116	71 ↘	408	381 →
Aantal instellingen	15	12	28	14
Aantal cliënten ^b	2.741	1.463	9.145	1.654
Laagste gemiddelde verblijfsduur (dagen)	12	9	210	187
Hoogste gemiddelde verblijfsduur (dagen)	368	127	891	908
Standaardafwijking (dagen) ^c	111	43	157	208

a Gemiddelde van de instellingsgemiddelden, gewogen naar het aantal cliënten van iedere instelling

b Aantal cliënten dat dit type hulpverlening in de responderende instellingen beëindigde in 2009 respectievelijk 2013.

c Standaarddeviatie van de instellingsgemiddelden

Betekenis van symbolen:

↘ afname

→ geen statistisch betekenisvolle toe- of afname

De gegevens tonen ook dat de duur van het verblijf in de crisisopvang is afgenomen, maar in de 24-uurs woonvoorzieningen en in (al dan niet zelfstandig) begeleid wonen niet:

- In 2013 verblijven mensen gemiddeld anderhalve maand korter in de crisisopvang dan in 2009;¹⁴
- Er is onvoldoende aanwijzing dat mensen in 2013 korter of langer gebruik maken van voorzieningen voor wonen met begeleiding dan in 2009. De gemiddelde verblijfsduur in voorzieningen voor wonen met begeleiding is in 2013 weliswaar iets korter dan in 2009 (381 dagen tegenover 408), maar de variatie tussen instellingen is zo groot en het aantal responderende instellingen zo klein, dat dit verschil niet betekenisvol mag worden geacht.

¹⁴ Ongepaarde T-test met ongelijke varianties; t=25; df= 4167; p<0,01 .

6 Doelbereik en verrichte prestaties per gemeente

Ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas hebben alle 39 centrumgemeenten een vragenlijst ontvangen (zie Bijlage 3: Vragenlijst Monitor Stedelijk Kompas 2013). Hierin werd in het gemeentespecifieke deel gevraagd om de stand van zaken weer te geven van de doelstellingen uit het Stedelijk Kompas. Een aantal gemeenten leverde geen of zeer beperkt (recente) informatie aan, waardoor het beeld mogelijk niet altijd volledig is.

6.1 Alkmaar

In oktober 2012 is de notitie *'Tussenresultaten brede heroriëntatie Opvang'* (Gemeente Alkmaar, 2012) aan de gemeenteraad voorgelegd. In de nota worden de volgende bouwstenen genoemd om te komen tot een vernieuwd, flexibel en duurzaam betaalbaar stelsel voor de opvang:

1. Versterken en verbreden van de Centrale Voordeur;
2. Één multidisciplinair ambulant team;
3. Het delen van opvangcapaciteit en het terugbrengen van het aantal plaatsen begeleid wonen;
4. Meer nadruk op preventie, eigen kracht en inschakelen sociaal netwerk;
5. Scheiding van opvang en hulpverlening;
6. Housing First;
7. Wijkteams;
8. Inzet van methodieken en programma's die een beroep doen op de eigen kracht van de cliënt en zijn of haar sociale netwerk.

In het in 2008 opgestelde Stedelijk Kompas maatschappelijke opvang Alkmaar 2008-2014 zijn de onderstaande ambities opgenomen. Ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas 2013 heeft de gemeente Alkmaar per doelstelling aangegeven of zij deze al dan niet verwacht te behalen.

Doel 1: In 2014 zitten alle daklozen in een traject.
Doel 2: Voor minimaal 60% van de daklozen is in 2014 huisvesting en dagbesteding geregeld.
De gemeente Alkmaar heeft getracht om door middel van een kortere trajectduur het aantal cliënten te kunnen ondersteunen. De gemeente Alkmaar verwacht dat deze doelstelling niet behaald wordt. Als reden hiervoor wordt onder meer gegeven een toename in het aantal (economische) dak – en thuisloze mensen.
Doel 3: Dakloosheid als gevolg van detentie of uitsluiting door instellingen komt vrijwel niet meer voor.
De gemeente Alkmaar verwacht dat deze doelstelling niet behaald gaan worden. Er is geen informatie aangeleverd die deze verwachting onderbouwt.
Doel 4: In 2014 is overlastgevend gedrag van de doelgroep teruggebracht tot maximaal 70% van het niveau van 2007.
De gemeente Alkmaar verwacht dat deze doelstelling behaald zal worden. Er is sprake van toegenomen inspanningen door politie, ketenpartners, het Veiligheidshuis, enzovoorts. Ook zijn er meer overlegstructuren dan voorheen, vinden er sneller interventies plaats en tot slot is de politieke aandacht toegenomen.
Doel 5: In 2011 is dakloosheid op grond van huisuitzetting gedaald tot minder dan 30% van het niveau in 2006.
Volgens opgave van de gemeente Alkmaar is de doelstelling in 2011 behaald.

De gemeente Alkmaar merkt op dat, samen met de regiogemeenten, in 2013 is gestart met een heroriëntatie van de opvang om de uitgaven en inkomsten meer in balans te brengen. Speerpunten daarbij zijn; 1) realiseren centrale voordeur/ambulant team; 2) doorstroomvoorziening; 3) preventie dak- en thuisloosheid.

6.2 Almelo

De stand van zaken op de doelstellingen uit het Stedelijk Kompas (2008) van Almelo volgt hieronder.

Doel 1: Dakloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor.
Het aantal huisuitzettingen in de gemeente Almelo is gedaald van 88 in 2008 naar 56 in 2012. Volgens opgave van de gemeente Almelo, was de stand van zaken in 2013 niet of nauwelijks afwijkend van 2012. Het aantal geëffectueerde huisuitzettingen is stabiel. Om te voorkomen dat mensen dakloos worden ten gevolge van huisuitzettingen zijn een meldpunt bemoeizorg en een meldpunt huurschulden in het leven geroepen. Woningstichtingen maken hiervan deel uit. Daarnaast is er extra financieel ingezet op bemoeizorg door woningstichtingen. De gemeente Almelo slaagt er op deze wijze in het aantal huisuitzettingen te beperken maar merkt op dat veel van de uit huis gezette mensen herplaatst worden. Ook komen huisuitzettingen steeds vaker voor als gevolg van huurschulden door de economische crisis.
Doel 2: Dakloosheid ten gevolge van detentie komt (vrijwel) niet meer voor.
Almelo heeft een meld- en schakelpunt nazorg detentie ingesteld, dat moet zorg dragen voor een warme overdracht van de ex-gedeteneerde naar de maatschappelijke opvang indien er geen andere huisvestingsoplossing wordt gevonden. Desondanks kan de gemeente niet uitsluiten dat het nog voorkomt dat iemand na detentie dakloos wordt.
Doel 3: Dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt (vrijwel) niet meer voor.
Sinds 2011 is de zorgstructuur van signalering, doorverwijzing en opschaling versterkt met een extra procesmanager en diverse casuscoördinatoren die zorg dragen voor een adequate afwikkeling van het opgestelde zorgplan, waarvan onderdak/huisvesting een onderdeel is. Het werkproces met betrekking tot in-, door, - en uitstroom van maatschappelijke uitval naar de maatschappelijke opvang is in 2013 geëvalueerd en verder aangescherpt. Desondanks kan de gemeente niet uitsluiten dat het nog voorkomt dat iemand na uitval uit de zorg dakloos wordt.
Doel 4: De huidige daklozen en de daklozen die er vanaf nu nog bij komen, zijn voorzien van een traject bestaande uit inkomen, structurele vormen van woonvoorzieningen passend bij de betrokken individuen, niet-vrijblijvende zorgtrajecten en, voor zover mogelijk, vormen van dagbesteding of werk.
In 2011 zijn een aantal begeleide woonvormen gerealiseerd, waaronder een hostel voor chronisch verslaafden en risicjongeren met problemen in de thuissituatie. De Centrale Intake voor de Maatschappelijke Opvang Twente (CIMOT) behoort zorg te dragen voor een zo optimaal mogelijk hulpaanbod voor mensen die een beroep doen op de maatschappelijke opvang. Kwantitatieve gegevens of beleidsinformatie die kunnen onderbouwen of en in hoeverre men er in slaagt om de doelstelling te behalen, zijn niet aangeleverd. In 2013 zijn vorderingen gemaakt op het gebied van dagbesteding en afspraken over wonen/huisvesting na de opvang.

Doel 5: Bij een groot deel van de doelgroep is het overlastgevend gedrag verminderd.

Volgens de gemeente Almelo is gebleken dat de overlast veroorzaakt door verslaafde daklozen vrijwel geheel is opgelost, door huisvesting van deze specifieke groep in een hostel voor chronisch verslaafden. De overlast is daarmee overigens niet verdwenen, doch 'vervangen' door een (andere) groep met uiteenlopende problematiek.

6.3 Almere

Hieronder volgt de stand van zaken op de doelstellingen uit het Stedelijk Kompas van Almere.

Doel 1: Het realiseren van een transitie van de aanpak van dakloosheid van sectoraal naar integraal Wmo, waarbij aansluiting plaatsvindt op de eerste zes prestatievelden en op terreinen belendend aan de Wmo. In 2014 is in alle relevante beleidsdocumenten van de gemeenten in Flevoland opgenomen hoe de doelgroepen (dreigend) daklozen en zwerfjongeren binnen dit beleidsonderdeel zijn opgenomen en hoe de realisatie van dit beleid wordt gemonitord.

Almere verwacht deze doelstelling te behalen. In 2013 zijn het Stedelijk kompas 2008-2014 en alle Regiovisies het uitgangspunt gebleven. Bestuurlijk is afgesproken dat het Stedelijk Kompas, Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling en Regiovisie verslavingsbeleid in 2014 geëvalueerd zal worden. In 2013 is gewerkt aan het ontwikkelen van een sociale structuur die aansluit op alle lokale Wmo plannen en structuren.

In de loop van 2014 zullen de resultaten van de evaluaties bekend zijn en wordt het Beleidsplan Kwetsbaren 2015-2019 geschreven waarin de doelstellingen en te behalen resultaten op de verschillende beleidsonderdelen zijn beschreven voor de hele regio. In de Beleidsplannen Wmo lokaal wordt verwezen naar dit Beleidsplan Kwetsbaren.

Doel 2: Meer preventie en stabilisatie groei.**In 2014 is de totale omvang van de groep daklozen inclusief zwerfjongeren als percentage van de totale bevolking gelijk gebleven aan de omvang in 2010. De verhouding dreigend daklozen/feitelijk daklozen/residentieel daklozen is verschoven naar 40% minder feitelijk daklozen.**

Om deze doelstelling te behalen, is in 2012 ingezet op de verdere ontwikkeling van de Centrale Toegang. In 2013 is de totale omvang van de groep dakloze mensen gelijk gebleven ten opzichte van 2012, maar is er een verschuiving te zien naar meer residentieel dakloze mensen. Er zijn in 2013 minder huisuitzettingen geweest bij corporaties dan in 2012 maar tegelijk is er sprake van een stijging (bijna verdubbeling) van het aantal bewoners die een betalingsachterstand (inzet deurwaarder) hebben. De gemeente Almere verwacht deze doelstelling niet te kunnen behalen. Er is een stijging van het totaal aantal dak en thuislozen dat zich meldt bij de opvang. De koude winter 2013/2014 heeft tot extra meldingen geleid. Daarnaast zijn er volgens Almere meer aanmeldingen van cliënten die dak en thuisloos zijn geworden door gedwongen verkoop van de woning.

Doel 3: Meer integrale persoonsgerichte trajecten. 95% van degenen die een integraal traject doorlopen, hebben een inkomen, passende woonvoorziening, begeleiding/zorg, vorm van participatie, dagbesteding en zo mogelijk werk.

De maatschappelijke opvang meldt iedere aanmelder middels een aanmeldings- en diagnoseformulier (ADF) bij de Centrale Toegang. In 85% van de aanmelding is het ADF besproken in het Expertteam. In totaal is er in gemiddeld 90 % van de situaties sprake van een integraal persoonsgericht plan. In 2013 is gewerkt aan de doorontwikkeling van de Centrale Toegang (CT), de monitor functie is versterkt

Almere verwacht deze doelstelling te behalen: door sturing vanuit de gemeente en vanuit de CT ziet Almere een groei in de aantallen integrale trajecten sinds de start van de CT. Op basis van de doorontwikkeling van de CT verwacht Almere dat de doelstelling 95% haalbaar zou moeten zijn.

Doel 4: Meer nazorg ex-gedetineerden en overlastvermindering. 70% van de ex-gedetineerden ontvangt, indien gewenst een nazorg traject gericht op 1 of meer van de 5 gebieden; ID, werk/inkomen, huisvesting, zorg en schuldhulpverlening.

In 2011 is een nazorgtraject geregeld voor 204 van de 550 ex-gedetineerden die zijn vrijgekomen. In 2012 zijn er 555 uitstromers geweest, hiervan zijn 204 bemiddeld en zijn er 330 interventies gepleegd. Verrichte inspanningen in 2013 waren onder meer de ontwikkeling van een intern werkproces, waardoor ex- gedetineerden verzoeken voor ID, uitkering en/of briefadres op één dag kunnen doen. Er wordt meer inzet gedaan op participatie en de samenwerkingsketen is versterkt.

Naar verwachting van de gemeente wordt de doelstelling niet bereikt. De inzet van kort-gestraften wordt door MMO niet gedaan wegens te korte duur in detentie, hierdoor stroomt een deel uit zonder nazorg. Nazorg wordt geboden op vrijwillige basis. Een deel van de ex-detineerden wil geen interventie en valt niet binnen de groep waarin dwingend nazorg gegeven wordt (jonger dan 27, LVB problematiek, bekend bij OGGz, voor 3^e keer of vaker uit detentie komen).

Doel 5: Minder uitval uit zorg. Dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt in 2014 (vrijwel) niet meer voor.

Er zijn geen kwantitatieve gegevens beschikbaar. Cliënten worden in het expertteam van de CT besproken. Almere verwacht deze doelstelling te behalen: er is een convenant gesloten door maatschappelijke organisaties, waarin zij zelf regelen dat uitval uit zorg niet gebeurt. Daar waar het toch gebeurt zal CT/Vangnet worden ingeschakeld.

Doel 6: Minder zwerfjongeren. Het percentage zwerfjongeren in de bevolkingsgroep 18-25 jaar is in 2014 gelijk gebleven ten opzichte van het percentage in 2010.

In 2013 zijn de volgende inspanningen geleverd om het doel te behalen:

- De preventieve inzet vanuit inloopvoorziening is versterkt zoals de mogelijkheid tot mediation;
- Registratie is verbeterd door koppeling te maken met de CT;
- Ontwikkeling sluitende aanpak jongeren;
- Verslavingszorg is dichterbij de jongeren gebracht door spreekuur op locatie;
- Onderwijs is dichterbij de jongeren gebracht in samenwerking met ROC op locatie zwerfjongerenopvang;
- Nachtopvang voor zwerfjongeren in zelfbeheer is gestart op twee locaties.

Naar verwachting wordt deze doelstelling gehaald. Almere zet in op verdere verbetering van bovengenoemde inspanningen en registratie.

6.4 Amersfoort

In 2013 heeft de gemeente Amersfoort ingezet op de volgende doelen:

Preventie en vroegsignalering.
De gemeente subsidieerde ook in 2013 verschillende aanbieders van bemoeizorg die (dreigend) daklozen signaleren en motiveren om hulp te aanvaarden. Daarnaast organiseerde de GGD MN voor Amersfoort een casusoverleg OGGz. Dit casusoverleg leidde meldingen toe naar passende hulp en coördineerde complexe/onduidelijke casussen en bewaakte daarbij de uitvoering van de afspraken tussen hulpverleners voor hulp op maat. Ondanks de krapte in de bemoeizorg wordt er door goede samenwerking veel bereikt, aldus de gemeente. Het casusoverleg is ook in 2013 voortgezet.
Intensieve inzet op voorkomen huisuitzettingen, woonoverlast en financiële problematiek.
In 2012 waren er in Amersfoort in totaal 69 huisuitzettingen, 57 daarvan kregen geen integraal traject van de GGD MN. De overige 12 huisuitzettingen vonden plaats nadat een integraal traject vastliep en eindigde in een huisuitzetting. Het aantal huisuitzettingen in 2013 was ten tijde van het invullen van deze vragenlijst nog niet bekend. Wel is bekend dat er een stijging is van 17% in de aanmeldingen voor trajecten ter voorkoming van huisuitzetting ten opzichte van 2012. Volgens Amersfoort wordt dit verklaard door de recessie. De signalen over de resultaten van de trajecten wijzen uit dat de meeste ingezette trajecten succesvol worden afgesloten. Op basis hiervan verwacht Amersfoort deze doelstellingen te behalen.
Verbeteren van de kwaliteit van de opvangvoorzieningen en het bevorderen van de uitstroom in deze voorzieningen.
Amersfoort heeft haar beleid gericht op het scheiden van doelgroepen voortgezet. Ook gecontinueerd zijn de bezoeken van de GGz aanbieders binnen de opvangvoorzieningen om ter plekke te kijken of er bij cliënten GGz-problematiek speelt. Dit vermindert het aantal zorgmijders en zorgt voor snellere indicatiestelling van de AWBZ of Zorgverzekeringswet. De voortgang wordt gevolgd aan de hand van rapportages van ketenpartners in (jaar)verslagen en vanuit mondeling overleg.
Passend en flexibel aanbod van opvangvoorzieningen en daarbij bezuinigen 'op de stenen'.
De gemeente Amersfoort geeft aan dat het ook in 2013 nog niet is gelukt om draagvlak te krijgen voor definitieve locaties van twee bestaande, laagdrempelige opvangvoorzieningen. Eind april 2013 heeft de Raad gekozen om de tijdelijke locatie voor de alcohol-opvang aan te wijzen als definitieve locatie en daarnaast de tijdelijke locatie voor de dagopvang om te zetten in een definitieve locatie en deze uit te breiden met de nacht-opvang en de winteropvang. Hiermee kunnen de bezuinigingen op de stenen worden doorgevoerd. In 2013 is het project gestart om de definitieve locatie voor dagopvang uit te breiden met nacht- en winteropvang. Naar verwachting zal dit eind 2014 gerealiseerd zijn. Op basis van de voortgang van het projectverloop, verwacht Amersfoort deze doelstelling te behalen.
Intensievere samenwerking zorgkantoor/zorgverzekeraar.
In navolging van het convenant heeft de zorgverzekeraar kosten overgenomen van enkele activiteiten rondom verslavingsbehandeling die voorheen door de gemeente werden gefinancierd. De verantwoording en subsidieafspraken met de Amersfoortse instelling voor verslavingszorg maken duidelijk dat de zorgverzekeraar deze overheveling voor 2013 heeft gerealiseerd. Het betreft een gefaseerde overheveling.

6.5 Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn heeft geen nieuwe (kwantitatieve) gegevens aangeleverd ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas 2012. In opdracht van de gemeente Apeldoorn, voert Intraval jaarlijks de Monitor Regionaal Kompas Oost-Veluwe uit. Onderstaande tabel geeft de cijfers voor de periode 2009 -2013 (Boendermaker, Bieleman, 2014).

Indicatoren Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang, Oost-Veluwe

	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal inwoners Oost-Veluwe	251.500	251.831	252.296	-	-
Huisuitzettingen					
- Aantal huisuitzettingen bij woningcorporaties Apeldoorn	38	27	26	35	34
- Percentage huisuitzettingen t.o.v. aantal betalingsregelingen	1,21	0,65	0,74	1,08	1,34
Cliënten bij contactpunt nazorg ex-gedetineerden					
- Aantal ontvangen basisdocumenten	129	405	86	56	108
- Aantal cliënten in traject	60	84	72	50	101
Begeleidingsplannen					
<i>Minimum aantal feitelijk daklozen 23+</i>	94	117	135	152	129
- Aantal nieuwe intakegesprekken/screenings	24	13	16	11	13
- Aantal nieuwe begeleidingsplannen aangeboden/gestart	13 ¹	6	6	8	5
<i>Minimum aantal zwervjongeren</i>	52	86	109	84	84
- Aantal nieuwe intakegesprekken/screenings	48	54	56	48	50
- Aantal nieuwe begeleidingsplannen aangeboden/gestart	18 ¹	24	29	21	18

1. Het gaat hier om het aantal begeleidingsplannen dat in 2009 of eerder is aangeboden/gestart.

6.6 Arnhem

In 2011 is het 'masterplan Minder Opvang, Beter Leven (MOBL)' opgesteld. Het masterplan richt zich op de brede doelgroep voor maatschappelijke zorg en OGGz, inclusief personen die dak- of thuisloos zijn. Het uitgangspunt van het masterplan is dat zorg in principe tijdelijk is en dat mensen zo snel mogelijk de regie op het eigen leven herwinnen (Gemeente Arnhem, 2011). De ambitie 'minder opvang, beter leven' kan volgens het masterplan alleen gerealiseerd worden met de volgende principes:

- Meer inzet op preventie;
- Betere sturing op instroom, doorstroom en uitstroom;
- Preventie en nazorg in de eigen leefomgeving;
- Financiering op basis van trajecten;
- Sluitende financieringssystemen;
- Helderheid over wie wat doet;
- Werken vanuit een nieuwe professionaliteit;
- Voorkomen van overlast.

Het beleid heeft vier pijlers: Toegang & Trajecten, Preventie & Signalering, Opvang & Herstel en Nazorg & Activering. Hieronder volgt voor elk van de pijlers een korte indruk van de verrichte inspanningen in 2013.

Toegang & Trajecten

De Centrale Toegang (CT) is de plek waar het complete hulpaanbod voor een cliënt samenkomt van instroom tot en met de uitstroom. Vanuit de CT vindt de coördinatie plaats van de samenwerking op de verschillende leefgebieden. Bij aanvang van een traject, vindt registratie in de Zorgmonitor plaats. Dit systeem volgt de cliënt. Van hieruit start het trajectplan, een op maat gesneden totaalpakket aan zorg en dienstverlening waarvoor een trajectmanager verantwoordelijk is. Het traject pakt de 8 leefdomeinen in samenhang aan. Dit zijn huisvesting, financiën, dagbesteding, sociaal netwerk, verslaving, psychiatrie, gezondheid en veiligheid.

In het laatste kwartaal van 2013 is gewerkt aan een systematiek om (af)rekenen met trajecten mogelijk te maken. In 2012 is gewerkt aan het omvormen van de Zorgmonitor, naar het cliëntvolgsysteem (CVS) regio Arnhem. De registratie van trajecten in het CVS is gestart op 1 januari 2013. De eerste maandrapportages zijn opgeleverd en ook de eerste kwartaalrapportage 'nieuwe stijl'. De registratie blijft onderwerp van aandacht.

In 2013 is het Vangnetteam opgeheven. Trajecten worden vanuit de Centrale Toegang (Preventietafel) rechtstreeks aan een instelling toegewezen. Pro Persona is steeds beter aangesloten op de OGGz-zorgstructuur met de FACT-teams.

Tevens wordt proefgedraaid met het 'Brandpuntoverleg' waar Zorg, Veiligheidshuis en Justitie op ingewikkelde casuïstiek samenwerken aan een strategische oplossing.

Er is gewerkt aan het gemeente breed maken van de Overlast en Zorgoverleg (OZO's). Per 1 januari 2014 zal dit per gebied worden ingezet en wordt de formatie van de Zorgcoördinatie uitgebreid.

Preventie & Signalering

Het terugdringen van het aantal dak- en thuislozen begint bij goede preventie en betere signalering. Maatregelen om dit te realiseren zijn:

- *Versterken van de zorgnetwerken in alle regiogemeenten;*
- *Voorkomen van dreigende huisuitzettingen;*
- *Zo vroeg mogelijk signaleren en aanpakken van problematisch middelengebruik;*
- *Aanpakken financiële problematiek gericht op zelfredzaamheid;*
- *Dakloosheid jongeren voorkomen en een snelle uitstroom realiseren.*

Door de inzet op preventie komen doelgroepen als de zorgwekkende zorgmijders en potentiële daklozen beter in beeld dan voorheen, volgens de gemeente Arnhem. Dat is ook het geval bij het Meldpunt Ontruimingen, waarbij de deelnemende partners de gescheiden werkprocessen hebben samengevoegd. Eind 2013 vindt de eerste uitgebreide evaluatie plaats van het Meldpunt ontruimingen. Arnhem constateert dat de samenwerking een beter vangnet biedt waardoor huisuitzettingen ten gevolge van huurschulden vaker wordt voorkomen. Aanbevelingen vormen aanleiding om de aanpak verder te verbeteren. De evaluatie is aan deze rapportage als bijlage toegevoegd. In 2013 is tevens een start gemaakt met de aanpak van waterafsluitingen door Vitens-schulden door koppeling aan het meldpunt ontruimingen.

Er zijn afspraken gemaakt met het 'Huurdershuis'. Wanneer door hen huisuitzetting wordt gesignaleerd, wordt aansluiting gezocht bij het meldpunt ontruimingen.

Opvang & Herstel

Door meer nadruk te leggen op preventie, zal de instroom in de opvang aanzienlijk afnemen. Daarnaast is er meer aandacht voor voorzieningen die doorstroom en uitstroom bevorderen. Doel is om het verblijf in de opvang te beperken en mensen zo snel mogelijk door te leiden naar zelfstandig (begeleid) wonen, vervolgopvang of de juiste zorginstelling. Het aantal beschikbare plaatsen in de dag-, nacht- en crisisopvang kan daardoor in de periode 2011-2014 met 50% worden afgebouwd.

In 2012 is de maatschappelijke opvang geherstructureerd. Er is een doorstroomvoorziening geopend en de dag-, en nachtopvang zijn gesloten; hiermee nam de capaciteit van de opvang af. Ook de Crisisopvang is gesloten, daarvoor in de plaats kwamen een kleinere Gezinsopvang en enkele crisisbedden in Wolfheze.

De Doorstroomvoorziening wordt goed gebruikt. Er zijn voldoende plekken, de piek tijdens de vorstperiode wordt opgevangen door het plaatsen van extra bedden volgens het Winterprotocol. De Gezinsopvang zit permanent vol. Er is aandacht nodig voor de doorstroming.

Wat betreft begeleid wonen, heeft IrisZorg heeft middels een herschikking van enkele van haar panden de bezuiniging grotendeels gerealiseerd. Met IrisZorg moet overleg gevoerd worden over de resterende bezuinigingspost op begeleid wonen.

Afspraken met laagdrempelige inloop over trajecten cliënten wordt meegenomen bij decentralisatie AWBZ-begeleiding.

Nazorg & Activering

Om meer mensen te laten uitstromen en ze ook op de lange termijn zelfstandig te laten wonen is meer aandacht voor nazorg noodzakelijk. In de praktijk is gebleken dat niet alleen projecten gericht op sociale activering en re-integratie, maar ook huisvesting met begeleiding belangrijk is bij de nazorg.

IrisZorg en Presikhaaf Bedrijven starten een samenwerkingsproject voor de activering van dak- en thuislozen in 2014 met 40 activeringstrajectplaatsen. Het grootste deel van de cliënten zal naar Presikhaaf Bedrijven gaan; een klein deel blijft voor activering in de Dagopvang van IrisZorg. Doel is doorstroom op de participatieladder. De partners werken vraaggericht en zorgen voor afstemming met acties op het gebied van wonen, zorg en schulddienstverlening.

De pilot met de participatiecoaches is geëvalueerd. In de loop van 2014 wordt gezien welke inzet van participatiecoaches haalbaar en wenselijk is.

In het jaar 2012 is gewerkt aan het omvormen van de Zorgmonitor naar het cliëntvolgsysteem (CVS) regio Arnhem. In het CVS is meer dan in de Zorgmonitor procesinformatie opgenomen over de cliënten in de OGGz. Dit houdt in dat sinds 1 januari 2013 er sprake is van een trendbreuk in de registratie en daarmee in de rapportages. De doelgroepen worden niet meer gemonitord als voorheen; de monitoring heeft nu betrekking op de trajecten om de cliënten van A naar Beter te brengen. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de belangrijkste gegevens uit de MOBL Tussenrapportage (Gemeente Arnhem, 2014).

Omvang en samenstelling doelgroep

Doelgroep	Nov. '11	Jan. '12	Jan. '13	Jul. '13	Okt. '13
Daklozen					
• Daklozen in maatschappelijke opvang	95	98	56	49	48
• Residentieel daklozen ¹	39	38	23	36	37
• Dak- en thuislozen zonder maatschappelijke opvang ²	50	52	30	4	5
<i>Totaal</i>	<i>184</i>	<i>188</i>	<i>109</i>	<i>89</i>	<i>90</i>
Zwerfjongeren³	46	56	77	68	81
Preventie					
• Zorgwekkende zorgmijders ⁴	103	137	112	74	89
• Lokale Zorgnetwerken ⁵	168	187	117	112	145
• Potentiële daklozen (voorheen weergegeven als daklozen zonder uitkering en thuislozen vanuit Arnhem) ⁶			33	28	31
• Personen gemeld bij meldpunt ontruiming ⁷			332	162	228
Aantal huisuitzettingen	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
• drie corporaties in Arnhem	153	139	141	-	-

Bron: Gemeente Arnhem (2014).

1. Residentieel daklozen zijn personen die zijn ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang, zgn. vervolgoopvang (begeleid wonen).

2. De groep dak-, en thuislozen zonder maatschappelijke opvang is een gemêleerde groep, bestaande uit de thuislozen en de zogenaamde buitenslapers, waarvan er enkele geen status hebben. De groep buitenslapers heeft mogelijk wel recht op verblijf, maar is zodanig psychiatrisch dat toestemming / medewerking is vereist. Deze groep is eerst in aantal toegenomen (cijfers januari 2013 t.o.v. cijfers januari 2012) doordat meer partijen melding hebben gemaakt van deze doelgroep en betrokken zijn. Het betreft een groep die gedefinieerd wordt als feitelijk dakloos. Kenmerk is vooral geen stabiele slaapplek en een marginaal bestaan hebben. Slechts een kleine groep hiervan slaapt daadwerkelijk buiten. De daling tot het aantal van vijf personen heeft te maken met het feit dat de thuislozen nu niet meer in deze cijfers zijn meegenomen. Het gaat dus voor de cijfers van april, juli en oktober 2013 alleen nog om de mensen die daadwerkelijk buiten slapen.

3. Definitie van zwerfjongeren in regio Arnhem: Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen tot 26 jaar met meervoudige problemen.

4. Aanmelding bemoeizorg (Vangnetteam, RIBW Zorgbemiddeling, opschaling OZO's en meldingen centraal meldpunt Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden/GGD).

5. Cijfers zijn aangepast naar aantal nieuwe meldingen/casussen in lokale zorgnetwerken (hier: gemeenten Rijnwaarden, Zevenaar, Duiven, Westervoort, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Rozendaal en Doesburg).

6. Betreft mensen met een (tijdelijke) daklozenuitkering die geen gebruik hoeven/willen maken van maatschappelijke opvang (thuislozen). Afspraken met sociale dienst worden gemaakt om beter zicht te krijgen op deze doelgroep.

7. In januari 2012 is het meldpunt van start gegaan. Doel is om dreigende ontruiming in een vroeg stadium te signaleren en waar mogelijk te voorkomen.

In 2012 is het aantal daklozen gedaald van 149 naar 109. Op 1 oktober 2013 was het totaal aantal daklozen 90, waarvan er 48 in de Doorstroomvoorziening, de Gezinsopvang of de Crisisopvang (Wolfheze) zitten; 37 personen zitten in begeleid wonen trajecten. Slechts 5 daklozen zijn geregistreerd zonder dat een opvangplek bekend is; dit in tegenstelling tot het aantal van 30 personen op 1 januari 2013. Ten opzichte van de cijfers over 2012, zoals weergegeven in de eerste tussenrapportage van 2013, is er nog steeds sprake van een daling van het aantal daklozen (Gemeente Arnhem, 2014).

6.7 Assen

In 2012 is de uitvoering van de veranderagenda voor Zorg en Welzijn gestart. Eén van de vijf opgaven uit de veranderagenda is: 'Kwetsbare mensen doen mee'. Om deze opgave te kunnen realiseren, wordt de inzet verwacht van iedereen: kwetsbare Assenaren en hun sociale omgeving, inclusief vrijwilligers en mantelzorgers. Professionals op alle leefgebieden, dus niet alleen vanuit zorg, maar ook vanuit welzijn, wonen, werk en inkomen, mobiliteit en veiligheid. De gemeente ontschot door beleid en budget te bundelen en ziet toe op de realisatie van de integrale aanpak. Daarnaast is Assen als centrumgemeente maatschappelijke opvang verantwoordelijk voor de opvang van dakloze mensen. Bij deze opgave horen de volgende acties:

1. Communicatie voor en door kwetsbare mensen. Assenaren hebben een beter beeld van kwetsbare mensen en de manier waarop zij aan de samenleving kunnen meedoen;
2. Eén huishouden, één, leefplan, één regisseur. Ketenpartners maken afspraken over een brede intake en gaan experimenteren met één leefplan per huishouden;
3. Gebiedsgebonden team. Een experiment moet uitwijzen of het aantal stedelijke teams verminderd kan worden;
4. Stabiele financiële situatie. Een stabiele financiële situatie voorkomt allerlei problemen. De gemeente maakt afspraken met professionele en vrijwilligersorganisaties over ondersteuning;
5. Dagbesteding en werken en leren. Slimme combinaties van voorzieningen voor inloop, dagbesteding en werkondersteuning dragen bij aan het leefplan voor kwetsbare Assenaren.
6. Integraal werken. Partners in uitvoering komen tot een integrale werkwijze waar hun cliënten optimaal van profiteren. Schotten worden hiervoor in kaart gebracht;
7. Oog voor maatschappelijke opvang. Uitvoerende partners brengen de gevolgen van de decentralisatie van de AWBZ in beeld voor de maatschappelijke opvang. Zij geven daarbij aan wat nodig is om cliënten het perspectief te bieden op 'gewoon' wonen;
8. Verantwoorden vanuit vertrouwen. Kwetsbare mensen staan centraal. Partners in de uitvoering kijken hoe zij kunnen verantwoorden op resultaat met zo min mogelijk bureaucratie.

In opdracht van de Rekenkamercommissie Assen is een onderzoek uitgevoerd naar de opvang en begeleiding van volwassen daklozen in de gemeente Assen (Kolstein, Oldersma, 2014). Een van de constatering in het onderzoek is dat de Visie en veranderagenda een visiedocument is met algemeen geformuleerde ambities op het terrein van zorg en welzijn, nog zonder concrete uitwerking van de beoogde effecten op het terrein van de maatschappelijke opvang. Het bevat geen vertaling naar concrete doelstellingen die SMART (n.b. specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden) zijn geformuleerd.

Assen benoemde in haar Stedelijk Kompas 2008-2011 tien 'deelaspecten', elk met verschillende subdoelen, ambities en te ondernemen acties. Hieronder volgt de stand van zaken per deelaspect.

Doel 1: Beleid en aansturing op hoofdlijnen.
In 2012 is een nieuwe visie en veranderagenda Zorg en Welzijn 2012-2016 in de gemeente Assen vastgesteld. De kwetsbare burger staat hoog op de agenda. In 2013 is een onderzoek uitgevoerd naar de opvang en begeleiding van volwassen daklozen in de gemeente Assen (Kolstein, Oldersma, 2014). Op basis van de resultaten van dit onderzoek, zal de Veranderagenda 2012-2016 vertaald worden. Een van de aanbevelingen uit het onderzoek was dat voor het meetbaar maken van de gewenste effecten van het beleid met betrekking tot de maatschappelijke opvang, het beleid geconcretiseerd moet worden in meetbare doelstellingen.
Doel 2: Informatieverzameling, informatiebeheer en kennismanagement.
Inkoop OGGz registratie- en cliëntsysteem is afgerond en het systeem wordt in 2013 operationeel. Jaarlijks wordt een daklozenmonitor gepresenteerd; er is beter zicht op de zorgmijdende doelgroep.
Doel 3: Een breed gedifferentieerd aanbod van woningen voor zelfstandige huisvesting van mensen die niet in eigen huisvesting kunnen voorzien.
Er zijn afspraken gemaakt met woningcorporatie over uitstroomwoningen. Volgens de gemeente Assen, nemen partijen maatschappelijk opvang het initiatief om doorstroom vanuit de kortdurende opvang naar zelfstandig wonen te stimuleren door middel van initiatieven samen met woningcorporatie.
Doel 4: Ontwikkelen, beheren, volgen en evalueren van persoonlijke begeleidingsplannen.
Het is de professionele verantwoordelijkheid van de MO-instelling om intake en begeleiding planmatig, methodisch en gestructureerd vorm te geven. Voor de zwerfjongerenopvang is door de zorgaanbieder een eigen methodiek ontwikkeld.
Doel 5: Effectieve preventiestrategieën.
Voorgenomen huisuitzettingen van corporaties in grootste deel van de regio worden vooraf gemeld bij het OGGz-netwerk; het aantal ontruimde woningen t.o.v. het totaal aantal corporatiewoningen blijft beperkt tot 0,25%. Het aantal huisuitzettingen in het verzorgingsgebied Assen ligt lager dan in de omliggende verzorgingsgebieden van de centrumgemeenten Emmen, Groningen en Leeuwarden; ook maken minder mensen, - na huisuitzetting of detentie - voor overnachting gebruik van maatschappelijke opvang. De nazorg voor ex-gedetineerden is volgens Assen goed geregeld; er is een uitgebreid alcoholmatigingsprogramma onder jongeren uitgevoerd; een pilot nazorg jeugdzorg leidt tot zeer beperkte instroom in zwerfjongerenopvang. Volgens Assen is het programma 'Help de buurman (ver)zuip' al jarenlang een succesvol preventieprogramma ontstaan uit cliënteninitiatief om dreigende 'Korsakov cliënten' te bereiken en in begeleiding te brengen.
Doel 6: Ambulante zorg voor kwetsbare mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen en zorg voor mensen die te maken hebben met geweld in afhankelijkheidsrelaties.
Assen biedt ambulante zorg voor de doelgroep. Uit eigen middelen worden gezinnen begeleid die uit huis gezet dreigen te worden. Ongeveer 30% van de doelgroep OGGz wordt toegeleid naar zorg.
Doel 7: Voorzieningen voor tijdelijke en langdurige opvang.
In 2012 is een nieuwe residentiële opvang voor dakloze mensen (capaciteit 12-14 bedden) in gebruik genomen, evenals een opvang voor zwerfjongeren (8 appartementen + 4 passantenbedden= nachtopvang). De werkgerichte dagbesteding voor de doelgroep daklozen en verslaafden is gecontinueerd.

Doel 8: Voorzieningen voor gespecialiseerde zorg, in het bijzonder voor mensen met psychiatrische beperkingen, verslavingsgedrag en de combinatie van beide.

De Verslavingszorg Noord Nederland heeft een aantal AWBZ-gefinancierde bedden gerealiseerd voor deze doelgroep; Ook het Leger des Heils heeft ten behoeve van de doelgroep extra capaciteit gekregen van het Zorgkantoor. In 2013 was er geen noodzaak om extra inspanningen te leveren.

Doel 9: Aantallen gebruikers van dagbesteding, activering.

In 2013 maakten 106 personen gebruik van de arbeidsmatige dagbesteding, waarvan 61 trajecten door de gemeente Assen zijn gefinancierd.

Doel 10: Effectieve aanpak van overlast en veel voorkomende criminaliteit.

Noch de politie, noch de gemeente beschikt over cijfers met betrekking tot overlastmeldingen en criminaliteit, gerelateerd aan de doelgroep. Dit impliceert dat er geen of nauwelijks een causaal verband te leggen is en de overlast en criminaliteit veroorzaakt door de doelgroep nauwelijks bestaat.

6.8 Bergen op Zoom

De inzet van het Stedelijk Kompas van Bergen op Zoom is om een aantal maatschappelijke effecten in de regio te bewerkstelligen. Deze maatschappelijke effecten hebben betrekking op zowel de persoonlijke situatie van sociaal kwetsbaren als op de samenleving als geheel. De inzet is om:

- Meer (overlastgevende) zorgmijders in de zorg krijgen;
- De leefsituatie van sociaal kwetsbare mensen te verbeteren;
- Gevoelens van onveiligheid, veroorzaakt door het gedrag van een deel van de doelgroep, te verminderen;
- Verloedering en overlast te bestrijden.

Door middel van het investeren in preventie, opvang en herstel wordt ernaar gestreefd om de sociaal kwetsbare mensen te bereiken, te ondersteunen en naar zorg toe te leiden. Om dit te kunnen realiseren, onderscheidt Bergen op Zoom drie aandachtsvelden waarop geïnvesteerd wordt: 1) voldoende infrastructuur; 2) een sluitend signalerings- en zorgnetwerk van bemoeizorg/toeleiding naar zorg, en 3) effectieve persoonsgerichte zorg. Hieronder is per aandachtsveld de stand van zaken weergegeven.

Aandachtsveld 1: Voldoende infrastructuur met betrekking tot huisvesting van de kwetsbare mensen.

In 2008 is een convenant afgesloten tussen woonvoorzieningen, gemeenten en zorgaanbieders. Volgens de gemeente Bergen op Zoom zijn er prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporatie over een breed scala van onderwerpen. Voor de doelgroep 'mensen die onaangepast woongedrag vertonen' ligt er een plan voor de bouw van een aantal wooneenheden volgens het concept van Skaeve Huse. Ook is er het voornemen om een woonvoorziening voor chronisch drugs/alcoholverslaafden te realiseren. Om de woonvorm in Roosendaal te realiseren zijn er in 2013 diverse trajecten gelopen rondom de locatie. Om de Skaeve Huse te realiseren worden door gemeente en woningcorporaties de mogelijkheden verkend voor permanente bouw in plaats van tijdelijke bouw. In 2014 zijn volgens Bergen op Zoom belangrijke stappen gezet in de aanpak van de overlast op straat door de doelgroep. Omdat de problematiek op straat en in het netwerk alleen

maar toeneemt, stijgt ook de druk om de afgesproken doelstellingen te halen. De gemeente Bergen op Zoom verwacht dan ook dat deze voornemens gerealiseerd zullen worden.

Aandachtsveld 2: Een sluitend signalerings- en zorgnetwerk van bemoeizorg/toeleiding naar zorg.

In het Regionaal Kompas uit 2008 werd gewezen op het belang van investeren in een sluitend signalerings- en zorgnetwerk van bemoeizorg. Elke gemeente in de regio heeft een Maatschappelijk Steunsysteem (MSS). Begin 2014 is hier bij wijze van een Pilot een straatteam dak- en thuislozen aan toegevoegd in de centrumgemeente Bergen op Zoom. In 2013 is een actie gestart die doorloopt in 2014 om de MSS-en verder te verbeteren. Deze actie loopt nog steeds. Belangrijk hierin is de aansluiting met het Veiligheidshuis, het goed volgen van cliënten en ook voldoende aandacht te hebben voor de omgeving van cliënten. De gemeente geeft aan voortduren in gesprek te zijn met de GGZ die uitvoering geeft aan de Maatschappelijk Steunsystemen. Ook worden belangrijke zaken geborgd in het nieuwe Regionaal Kompas 2015 – 2020.

Aandachtsveld 3: Effectieve persoonsgerichte zorg.

Door afspraken te maken zouden de bestaande MO/OGGz-keten en de ondersteunende voorzieningen beter op elkaar moeten aansluiten. Voor de doelgroep ex-gedetineerden is een districtscoördinator Nazorg aangesteld, voor de afstemming tussen de partijen. In 2013 en begin 2014 is de focus binnen gemeente Bergen op Zoom vooral gelegd op de aanpak van de overlast van dak- en thuislozen op straat. Hiervoor wordt intensief samengewerkt tussen gemeente, zorgpartners, veiligheidshuis en politie. Tegelijkertijd is er in februari 2014 een start gemaakt met een nieuw Regionaal Kompas voor de periode 2015- 2020.

Volgens Bergen op Zoom worden met de diverse partners steeds betere afspraken gemaakt. Diverse pilots worden gedraaid en de lessen hieruit, worden in de praktijk gebracht. Ook worden de afspraken op dit moment vastgelegd in een nieuw Regionaal kompas.

De gemeente Bergen op Zoom merkt op dat er naar verwachting op 1 januari 2015 een nieuw Regionaal Kompas ligt voor de regio Bergen op Zoom. Ook in dit Regionaal Kompas zal de focus liggen op de doelgroep van de voormalige prestatievelden 7,8 en 9 van de WMO. Ook wordt de samenhang met 'begeleiding' en Beschermd Wonen steeds verder vormgegeven. Het Regionaal Kompas wordt dan ook vooral gezien als een 'Vangnetnotitie' voor de WMO.

6.9 Breda

De hoofddoelstelling van het Stedelijk Kompas Breda is: Het realiseren van goede opvang en begeleiding (op maat) aan kwetsbare mensen, gericht op een aanvaardbaar maatschappelijk bestaan (Gemeente Breda, 2011):

1. Door vroegtijdige signalering en preventieve aanpak voorkómen van uitval uit de samenleving;
2. Indien toch sprake is van uitval, beschikbaarheid binnen 24 uur van goede opvang en begeleiding. De verblijfsduur is minimaal 6 en maximaal 12 weken;
3. Alle cliënten worden voorzien van een individueel begeleidingstraject.

De hoofddoelstelling is onderverdeeld in vijf subdoelstellingen. In de tweede meting van de monitor Stedelijk Kompas (Gemeente Breda, 2014), wordt de stand van zaken weergegeven op deze doelstellingen.

Doel 1. Vanaf 2013 volgen alle geregistreerde dak- en thuislozen in Breda een passend traject.
In december 2013 is 58% van de geregistreerde doelgroep in het bezit van een herstelplan, een flinke verbetering ten opzichte van vorig jaar (34%). De verbetering komt vooral doordat de groep dreigend daklozen vaker een herstelplan heeft, namelijk 60% terwijl dit vorig jaar slechts 25% was. Van de feitelijk daklozen is 44% in bezit van een herstelplan en van de residentieel daklozen 86%.
Doel 2. Met ingang van 2013 is ten minste 60% van de geregistreerde dak- en thuislozen regulier en duurzaam gehuisvest.
De monitor is gebaseerd op een momentopname december 2013. Van de totale groep van 876 geregistreerde (ex-)daklozen heeft 65% (572) reguliere en duurzame huisvesting in een woonvoorziening of bij familie of vrienden. Regulier en duurzaam gehuisvest is hier gedefinieerd als wonend in een opvangvoorziening of wonend met ambulante begeleiding. Dit is hoger dan bij de vorige meting, toen was het 55%. Dit komt omdat het aantal geregistreerde personen die zelfstandig wonen met begeleiding flink is toegenomen ten opzichte van vorig jaar.
Doelstelling 3: Vanaf 2010 is dakloosheid als gevolg van huisuitzetting tot minder dan 30% van het niveau van 2007 teruggebracht.
Vanwege de verbeterde registratie is nu veel beter in beeld wat het verloop van de woonsituatie is van personen die uit huis gezet worden. Uit deze gegevens blijkt dat in Breda 19 personen na huisuitzetting feitelijk of pseudodakloos werden. Vijf personen worden daarin niet meegeteld omdat zij binnen drie maanden na huisuitzetting weer onderdak vonden. Dit aantal ligt door de nieuwe methode een stuk hoger dan de gegevens van voorgaande jaren. Het percentage huisuitzettingen in Breda dat leidt tot het vertrek van de huurder ten opzichte van het aantal aanzeggingen tot ontruiming stijgt ten opzichte van vorig jaar van 28% naar 30%. Dit wordt echter veroorzaakt door een daling in het aantal aanzeggingen (van 405 naar 349), want het absoluut aantal uitzettingen dat leidt tot vertrek van de huurder daalt van 113 naar 106.
Doelstelling 4a: dakloosheid als gevolg van detentie is uitgebannen.
De combinatie van het registratiesysteem met de gegevens die bekend zijn bij de gemeentelijke nazorg ex-gedetineerden geeft een nagenoeg sluitend beeld van de wooncarrière van mensen die zich uit detentie melden aan het loket. In het registratiesysteem zijn in totaal 49 personen opgenomen die in 2013 uit detentie kwamen, waarvan 17 personen na detentie feitelijk dakloos waren en 11 personen pseudodakloos. Wanneer dakloosheid na een periode van detentie voorkomt is dit vaak bij personen die zijn te kenmerken als verslaafde veelplegers die regelmatig korte perioden gedetineerd zijn. Op basis van de gegevens van de nazorg ex-gedetineerden blijkt dat 6 personen feitelijk dakloos zijn geworden en 3 personen pseudodakloos <i>als gevolg van</i> detentie. In deze gevallen waren er omstandigheden waardoor er geen hulp kon worden verleend aan de persoon in kwestie ter voorkoming van dakloosheid. Daarbij is er vaak sprake van het weigeren van hulp van de betrokken persoon. Ook zijn er situaties van overmacht waarbij de hulpverlening niet tijdig in stelling kan worden gebracht wat kan leiden tot (tijdelijke) dakloosheid.

Doelstelling 4b: dakloosheid als gevolg van afwenteling door andere instellingen is uitgebannen.

In het afgelopen jaar zijn in totaal 28 personen ingestroomd in de doelgroep met als reden "uit instelling verwijderd". Van deze 28 personen werden 10 personen feitelijk dakloos (6) of pseudodakloos (4) na de verwijdering uit de instelling. In bijna al deze gevallen is de persoon verwijderd vanwege ontoelaatbaar gedrag en weigerde de persoon vervolgens medewerking aan een verder zorgtraject.

Doelstelling 5: in 2015 is overlast door dak en thuislozen teruggedrongen tot ten hoogste 75% van het huidige niveau.

Het aantal incidenten veroorzaakt door daklozen volgens de politiegegevens was in 2010 337, in 2012 daalde dat aantal tot 228, maar afgelopen jaar steeg het weer tot 257. Het niveau van 2013 ligt daarmee op 76% ten opzichte van 2010. Hierbij is gekeken naar de ruime definitie, waarbij alle soorten incidenten zijn meegenomen.

6.10 Delft

In juni 2011 verscheen het beleidsplan 2012-2015 Maatschappelijke Opvang, Vrouwenopvang, OGGz, Verslavingsbeleid voor de regio Delft, Westland en Oostland (Gemeente Delft, 2011). Daarin heeft de het Delftse college van B&W doelstellingen uit het eerste Stedelijk Kompas van 2008 verlaten en nieuwe (regionale) uitgangspunten, doelen en prioriteiten opgesteld. De gemeente Delft geeft aan dat er enerzijds sprake is van doorontwikkeling binnen budgettaire kaders, met name gericht op een sluitende ketenaanpak rondom kwetsbare mensen in complexe probleemsituaties. Anderzijds zijn er ook exploitatietekorten binnen de maatschappelijke opvang die moeten worden opgelost, waarbij herbezinning op en/of een besparing binnen het aanbod nodig is. Met het oog hierop zijn onderstaande uitgangspunten en doelen geformuleerd. Er wordt kort weergegeven welke inspanningen in 2013 zijn verricht.

Beschikbaarheid van een effectief vangnet voor zeer kwetsbare burgers uit de regio met actieve bemoeizorg, opzoeken van zorgmijders.

De regionale taak van bemoeizorg is belegd bij het Meldpunt Bezorgd DWO. Per 1 februari 2012 is de frontoffice van meldpunt Bezorgd belegd bij de GGD Zuid Holland West. In 2013 zijn ongeveer 500 meldingen verwerkt. Er is een sluitende aanpak ontwikkeld met een geïntegreerd OGGz-team in de backoffice. Er vindt regelmatig overleg plaats en er worden rapportages opgesteld.

Zoveel mogelijk opvang en hulp binnen eigen netwerk, waar nodig met ondersteuning op locatie ('ambulantisering').

Voor de volwassen aanpak wordt het CTI (Critical Time Interventie) ingezet. CTI is een methodiek van casemanagement en helpt om formele relaties met professionele zorg tot stand te brengen. Daarnaast werkt het CTI ook aan het versterken van het informele steunsysteem, zoals contacten met familie en anderen. Gedurende een beperkte periode bouwt de persoon met het CTI-casemanager aan een sociaal en professioneel steunnetwerk. Voor de zwerfjongeren voert het Jeugd Interventie Team (JIT) deze aanpak uit. Het JIT activeert het sociale netwerk van de jongere, door positieve contacten uit het verleden te herontdekken en nieuwe contacten op te bouwen.

Stand van zaken over 2013 nog niet bekend, het aantal begrote CTI-trajecten is gerealiseerd. CTI-trajecten, actieve zorgvraag verheldering en toeleiding vanuit de inloopfunctie MO. Er is extra begeleiding ingekocht.

Vraaggericht samenwerken (ketenzorg), zo vroeg mogelijk en zo lokaal mogelijk.

Met de komst van de nieuwe procesregisseur bij het Meldpunt Bezorgd worden vastgelopen casussen eerder opgeschaald. De procesregisseur zorgt voor het monitoren van lopende casussen en trekt vastgelopen casussen vlot. De overleggen sluiten aan bij de lokale situatie, het principe is lokaal als het kan, regionaal als het moet. Het ketenpartneroverleg met de lokale partijen (politie, welzijnsorganisaties en sociale dienst) vindt plaats op lokaal niveau. In 2013 ontwikkeling gestart naar één integraal OGGz-team inclusief CTI en toeleiding naar forensische zorg.

Actief stimuleren van de zelfredzaamheid (zo kort mogelijk in de opvang).

De bewoners van het sociale pension hebben ieder een eigen kamer en helpen mee aan allerlei dagelijkse activiteiten in het pension. Ook wordt dagbesteding (werk, opleiding, re-integratietrajecten) zoveel mogelijk gestimuleerd. Perspectief werkt in het Sociaal Pension nauw samen met o.a. GGZ Delfland, Brijder, verslavingszorg, KCC gemeente Delft (sociale dienst, schuldhulpverlening) en budgetorganisaties. Het is de bedoeling dat de opvang in het Sociaal Pension tijdelijk is en dat de bewoners binnen maximaal 9-12 maanden uitstromen naar een nieuwe passende verblijfplaats. Dit kan een zelfstandige woning zijn, een plek in een RIBW (Beschermd Wonen), begeleid wonen of opname in verslavingszorg of GZZ-instelling.

In 2013 zijn 21 cliënten doorgestroomd naar een nieuwe passende huisvesting. Er zijn extra begeleidingstrajecten ingekocht om cliënten te kunnen laten doorstromen. De ketensamenwerking met partners is geïntensiveerd.

Eén gezin= één plan of één persoon = één plan.

Delft is aan de slag om de ondersteuning van burgers anders te organiseren, met de innovatie in het sociaal domein als vertrekpunt. Er wordt gewerkt aan een nieuwe samenhangende aanpak voor ondersteuning in het gehele sociale domein. Een van de uitgangspunten daarbij is systeemaanpak in multiproblemsituaties: één gezin, één plan, één budget, één verantwoordelijke in een multidisciplinaire hulp-, en dienstverlening. In 2013 is er alleen op hoofdlijnen een ontwerp neergelegd, in 2014 moet de uitwerking plaatsvinden. Concretisering in 2015 en later.

Niet schuwen van dwang en drang.

In het kader van de innovatie van het sociale domein wordt dit verder uitgewerkt. In 2013 is de lokale kamer veiligheidshuis gerealiseerd. Er is gestart met inbedding en actieve toeleiding naar forensische psychiatrie en beschermd wonen en begeleiding

Goede aansluiting met - en benutting - van andere financiële kaders binnen de diverse gemeenten (Wet publieke gezondheid (Wpg), Wmo, Wet werk en bijstand (WWB) en daarbuiten (AWBZ, Zorgverzekeringswet)).

De situering van het Meldpunt Bezorgd bij de frontoffice van de GGD Zuid Holland West is hiervan een voorbeeld. Dit wordt verder uitgewerkt in de frontline-sturing, waarbij een doorzettingsteam wordt ingericht. Het team werkt dwars door alle organisatorische, bestuurlijke en financiële obstakels heen. Daarbij geldt ontschotting van de dienst- en

hulpverleningstrajecten inclusief ontschotting van in de financiering. In 2013 alleen op hoofdlijnen. Realisatie gepland in 2014 met lokale kamer veiligheidshuis.
Doorontwikkeling van ketensamenwerking, inclusief het organiseren van doorzettingsmacht.
Boven Meldpunt Bezorgd is een stuurgroep ingericht, waarbij de doorzettingsmacht is neergelegd. In 2013 gestart met regiooverleg OGGz (alle zorgpartners en GGD)
Goede inbedding van opvang en zorg binnen lokaal beleid op gebied preventie en nazorg.
Dit moet nog verder vorm worden gegeven in de innovatie van het sociale domein. Integratie van maatschappelijke opvang en OGGz in ISD. Naar verwachting in tweede helft 2014 sociale teams.
Realisatie begrotingsevenwicht per 2012.
Realisatie van het begrotingsevenwicht is in 2013 gerealiseerd.
Verbeteren huisvestingssituatie vrouwen- en gezinsopvang.
Vooruitlopend op nieuwbouw is er tijdelijke huisvesting voor de vrouwen- en gezinsopvang in eigen appartementen.

6.11 Den Bosch

Doel 1. Eind 2014 zitten alle daklozen in 's-Hertogenbosch in een traject.
De gemeente Den Bosch verwacht deze doelstelling te behalen. Dak- en thuisloze mensen zijn goed in beeld bij het Centrum voor Trajecten en Bemoezorg (CvTB, een samenwerkingsverband van de Stichting Maatschappelijke Opvang, Juvans, Novadic-Kentron en Reinier van Arkelgroep).
Doel 2. Voor minimaal 60% (N=300) van de daklozen is huisvesting en dagbesteding geregeld.
Van de twee geplande hostels is er één hostel in mei 2014 gerealiseerd. De ambulante begeleiding wordt gerealiseerd door 3 FACT-teams.
Doel 3. In 2010 is dakloosheid als gevolg van huisuitzetting minder dan 30% van het niveau in 2007.
De gemeente Den Bosch verwacht dat deze doelstelling behaald zal worden. Daarbij wordt verwezen naar maatregelen zoals geschetst in het Stedelijk Kompas, zoals het voorkomen van huisuitzetting door vroege onderkenning van signalen en problemen die kunnen leiden tot huisuitzetting. Ook wordt verwacht dat de opening van het hostel zal bijdragen aan het verwezenlijken van de doelstelling. In de toekomst wordt mogelijk een tweede hostel geopend.
Doel 4. Dakloosheid als gevolg van detentie is (vrijwel) uitgebannen.
Sinds enige jaren is er aandacht voor de nazorg van ex-gedeteneerden. Daarbij wordt aandacht besteed aan de eventuele huisvestingsproblematiek. Ook is hiervoor een aantal zelfstandige woningen met ambulante begeleiding beschikbaar. De gemeente Den Bosch verwacht dat door de strakke gemeentelijke regie, men erin slaagt om dakloosheid als gevolg van detentie uit te bannen.

Doel 5. Dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt vrijwel niet meer voor.

De gemeente Den Bosch probeert zoveel mogelijk te voorkomen dat mensen dakloos worden als gevolg van uitval uit zorginstellingen. Mensen kunnen aangemeld worden bij het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg, alwaar een integraal plan van aanpak wordt gemaakt en de begeleiding wordt opgestart. In 2013 is Cello-Zorg (instelling voor mensen met een (licht) verstandelijke beperking) onderdeel geworden van het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg.

Doel 6. In 2014 is overlastgevend gedrag tot maximaal 75% van het huidige niveau teruggedrongen.

De gemeente Den Bosch verwacht dat deze doelstelling behaald zal worden. Bij het uitkomen van de volgende Veiligheidsmonitor verwacht Den Bosch hier meer inzicht in te kunnen geven.

6.12 Den Helder

Doel 1: De huidige feitelijk en residentieel daklozen en degenen die er vanaf nu nog bijkomen zitten in 2014 in een traject.

<i>Jaar:</i>	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal:</i>	85 personen	94 personen	66 personen	87 personen
	voorzien van een	voorzien van een	voorzien van een	voorzien van een
	zorgtraject	zorgtraject	zorgtraject	zorgtraject

Doel 2: Van de groep marginaal gehuisvesten (of potentieel daklozen) is de woon- en begeleidingsbehoefte in beeld gebracht en daar waar mogelijk en wenselijk is een aansluitend traject op maat geboden (streefcijfer 80%).

<i>Jaar:</i>	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal:</i>	257 potentieel	340 potentieel	165 potentieel	103 potentieel
	daklozen in tra-	daklozen in tra-	daklozen in tra-	daklozen in tra-
	ject	ject	ject	ject

Doel 3: Dak- en thuisloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor.

<i>Jaar:</i>	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal:</i>	14 huisuitzettin-	4 huisuitzettin-	13 huisuitzettin-	11 huisuitzettin-
	gen	gen door woning-	gen door woning-	gen door woning-
		corporaties	corporaties	corporaties

Doel 4: Dakloosheid ten gevolge van detentie of afwenteling door andere instellingen komt (vrijwel) niet meer voor.

In Den Helder wordt conform het nazorgbeleid opvang geregeld voor een ex-gedeteneerde indien nodig. In 2013 zijn circa 10 dreigend dakloze ex-gedeteneerden in traject genomen. Er bestaan goede afspraken voor het bieden van kortdurende huisvesting voor ex-gedeteneerden (in maatschappelijke opvang, groepswoningen of zelfstandige woon-eenheden).

Doel 5: Het voorzieningenniveau in de regio (op het gebied van zorg en hulpverlening, begeleiding, dagbesteding/werk, sociaal-culturele activiteiten en woon- en verblijfsvormen) is toereikend om alle trajectplannen te kunnen realiseren.

Volgens de gemeente Den Helder is het voorzieningenniveau op orde, maar staat het onder druk, onder meer door bezuinigingen. In 2013 is daar nog bijgekomen de onzekerheid over de relatie met wijkteams en gevolgen transitie. In 2013 is gewerkt aan het ontwikkelen van een reorganisatieplan maatschappelijke opvang. Ook is Den Helder bezig met het vaststellen van een regionaal visiedocument OGGZ en samenwerkingsafspraken tussen partijen.

Doel 6. Bij een groot deel van de doelgroep is overlastgevend gedrag verminderd.

Door de uitbreiding van de mogelijkheden voor dagopvang/activering is overlastgevend gedrag verminderd. Door goede afspraken tussen partijen en tijdige signalering en aanpak van overlastsituaties is er geen sprake van grote en langdurige overlast.

6.13 Deventer

De gemeente Deventer heeft in de afgelopen jaren de samenwerking tussen zorgpartijen opnieuw vorm gegeven. Voorheen werden mensen met meervoudige problemen opgevangen door Iriszorg, Tactus en Dimence. Hierdoor hadden mensen met meerdere problemen verschillende aanspreekpunten. Om deze mensen één meldpunt te geven van waaruit integraal naar hun problemen wordt gekeken, is in februari 2012 het nieuwe Bijzondere Zorg Team (BZT) van start gegaan. Het beleidskader voor het Bijzondere Zorg Team is het Regionaal Kompas 2009- 2014.

Doel 1. In 2014 is er jaarlijks met 180 zorgwekkende zorgmijders (100 %) contact om hen te motiveren tot het accepteren van hulp, zorg, begeleiding of behandeling. Van deze 180 accepteren minimaal 100 (55,5 %) zorgwekkende zorgmijders, hulp, begeleiding of behandeling.

Sinds februari 2012 is het Bijzondere Zorg Team (BZT) operationeel, bedoeld voor mensen met meervoudige problemen. Het BZT vormt het meldpunt van waaruit integraal naar de problemen wordt gekeken. In 2013 zijn 580 zorgwekkende zorgmijders doorverwezen naar zorg. Op basis van de huidige stand van zaken, verwacht Deventer de doelstelling te behalen.

Doel 2. In 2014 zijn 1650 kwetsbare burgers met meervoudige problematiek (3 uit 8) in een traject gericht op wonen, zorg, werk en inkomen.

In 2013 waren 580 mensen daadwerkelijk in traject, 368 personen kregen alleen informatie en advies. Gezien het huidige toenemende aantal mensen dat voorzien wordt van een traject, verwacht Deventer de doelstelling te behalen.

Doel 3. In 2014 zijn met alle woningbouwcorporaties in de regio afspraken gemaakt rond het voorkomen van huisuitzetting.

Er zijn afspraken gemaakt tussen het Bijzondere Zorg Team en woningcorporaties. Volgens de gemeente Deventer is het aantal huisuitzettingen fors afgenomen, mede door intensivering van de samenwerking.

Doel 4. In 2014 komt dakloosheid als gevolg van afwenteling door andere instellingen vrijwel niet meer voor.

Volgens Deventer loopt de samenwerking goed en probeert men zo preventief mogelijk te werken. Door samenwerking tussen de ketenpartners wordt getracht te voorkomen dat mensen dakloos worden ten gevolge van uitval uit (zorg)instellingen. Deventer geeft aan dat zij door de ongreepbaarheid van de doelgroep niet kan garanderen dat dit altijd zal lukken, dit is van veel factoren (ook landelijk: regiobinding) afhankelijk. Zo is bijvoorbeeld door de economische crisis het aantal "nieuwe daklozen" iets toegenomen

Doel 5. Wanneer dak- en thuisloosheid in 2014 nog voorkomt, zijn alle dak- en thuislozen afkomstig uit de regio Midden IJssel (waaronder zwervjongeren) in een traject dat gericht is op wonen, zorg, werk en inkomen.

Het doel om alle dakloze mensen in traject te krijgen, moet gerealiseerd worden door de samenwerking van alle betrokken partijen. Ook in 2013 is hierop ingezet. Door de ongreepbaarheid van de doelgroep is niet te garanderen dat zal lukken, aldus Deventer.

Doel 6. In 2014 is er voor minimaal 60 % van de dak- en thuislozen uit de regio Midden-IJssel huisvesting op maat.

In 2012 is er voor 14 dakloze mensen uit de regio huisvesting op maat gerealiseerd. De gemeente Deventer verwacht dat de doelstelling in 2014 behaald zal worden. Door afspraken met woningcorporaties, zijn woningen op maat beschikbaar. Het gereserveerde aantal beschikbare woningen bleek in 2013 niet nodig.

Doel 7. In 2014 is er een aanbod op maat van activering voor kwetsbare burgers (3 uit 8).

Volgens de gemeente Deventer is het aanbod ter activering van kwetsbare burgers op maat. In 2013 zijn verschillende activiteiten gestart.

Doel 8. In 2014 is er sprake van een cliëntenvertegenwoordiging.

Deventer geeft aan dat er vooralsnog geen behoefte lijkt te zijn aan cliëntvertegenwoordiging. De huidige cliëntenraden in de maatschappelijke opvang lijken voldoende.

6.14 Doetinchem

Doel 1: De huidige feitelijk en residentieel daklozen en degenen die er vanaf nu nog bijkomen zitten in 2014 in een traject.

Jaar:	2010	2011	2012	2013
Aantal:	>100 personen	186 personen	In 2012 zijn 113 personen voorzien van individueel traject. Totaal aantal tot 2012: 299. Er zijn 27 personen in omklap-woningen doorgestroomd. Aantal tot 2012 is: 97	-

Doel 2: Het aantal dreigende daklozen is in 2013 ten opzichte van 2007 vermindert met minimaal 87%.

Volgens opgave van de gemeente Doetinchem werd in 2008 uitgegaan van 265 dreigend daklozen. Geen recente cijfers geleverd.

Doel 3: Dak- en thuisloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor.					
<i>Jaar:</i>	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal huisuitzettingen:</i>	91	86	97	74	-
Doel 4: Dakloosheid ten gevolge van detentie komt in 2013 substantieel minder voor in vergelijking met 2007.					
In 2010 hebben de regiogemeenten de coördinatie van de nazorg na detentie opgepakt. In meerdere gemeenten is deze coördinatie gekoppeld aan het coördinatorschap van het lokale zorgnetwerk. Omdat hierdoor de nazorg beter is geregeld en er sneller afspraken kunnen worden gemaakt kan voorkomen worden dat mensen dakloos worden. Op basis hiervan verwacht de gemeente Doetinchem deze doelstelling te behalen, hoewel precieze aantallen niet beschikbaar zijn.					
Doel 5: Dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt in 2013 (vrijwel) niet meer voor.					
Geen informatie beschikbaar.					
Doel 6: Er zal altijd vervolgovang geregeld zijn indien een huisuitzetting onvermijdelijk blijkt.					
Er wordt gewerkt met project preventief huurschuldenoverleg in alle wijken van de gemeente Doetinchem. Hierdoor wordt ingezet om huisuitzetting te voorkomen. Indien de huisuitzetting niet te voorkomen is, zal geprobeerd worden om opvang te bieden. Voor 2013 geen nieuwe informatie beschikbaar.					
Doel 7: De overlast als gevolg van dakloosheid en ernstige verslavingsproblematiek is in 2013 afgenomen ten opzichte van 2007 (streefpercentage is een afname van minimaal 50%).					
Bij de start van dagcentrum De Werkplaats (in 2008) liep nam het aantal meldingen van overlast door dakloze mensen sterk af. Begin 2011 waren er voornemens om een nulmeting af te nemen bij een voorziening voor beschermd wonen. Deze nulmeting heeft nog niet plaatsgevonden. Door de toename in het aantal plaatsen beschermd wonen en andere woonvoorzieningen, verwacht de gemeente Doetinchem deze doelstelling te behalen. Voor 2013 geen nieuwe informatie beschikbaar.					
Doel 8: Er functioneert in elke Achterhoekse gemeente een lokaal zorgnetwerk voor afstemming en ketenafspraken over de hulp bij multiprobleemsituaties.					
Sinds 2010 zijn in alle acht regiogemeenten de lokale zorgnetwerken operationeel. Bovendien wordt in veel gemeenten vanaf 2012 gewerkt met buurtcoaches of een 'generalistenteam' (een team waarin niet alleen hulpverlening en zorg een plek heeft, maar bijvoorbeeld ook de sociale dienst). Voor 2013 geen nieuwe informatie beschikbaar.					
Doel 9: Het voorzieningenniveau (wat betreft zorg- en hulpverlening, begeleiding, dagbesteding en werk, sociaal-culturele activiteiten en woon- en verblijfsvormen) in deze regio is in 2013 toereikend om alle trajectplannen te kunnen realiseren.					
De afgelopen jaren is er een sociaal pension en een dagactiviteitencentrum gerealiseerd. De capaciteit van de nachtopvang, de crisisopvang voor jongeren is uitgebreid evenals het aantal plekken beschermd wonen. Er is veel overleg gevoerd met organisaties, burgers, direct betrokkenen en gemeenteraad. Er wordt volop gewerkt om de trajecten goed te kunnen uitvoeren met de nodige zorg- en hulpverlening. Voor 2013 geen nieuwe informatie beschikbaar.					

6.15 Dordrecht

Dordrecht heeft een deel van de oorspronkelijke doelstellingen uit het Stedelijk Kompas losgelaten vanwege het uitblijven van extra financiering. Het merendeel van de resterende doelstellingen was reeds in 2011 verwezenlijkt, volgens opgave van Dordrecht (zie onderstaande tabel).

Doel 1: In 2009 is van alle geregistreerde OGGz cliënten bekend of ze een uitkering ontvangen, of zij verzekerd zijn voor ziektekosten en of er behoefte is aan budgetbeheer en begeleiding.
Dordrecht heeft dit doel losgelaten in verband met de financiële krimp na de herverdeling. Van alle cliënten in de ketens. Van alle cliënten in de ketens overlastgevers, ex-gedetineerden en huiselijk geweld is bekend of ze een uitkering ontvangen, of zij verzekerd zijn voor ziektekosten en of er behoefte is aan budgetbeheer en begeleiding.
Doel 2: In 2009 is er voor alle zwerfjongeren nachtopvang.
Volgens de gemeente Dordrecht is de doelstelling is behaald. Er bleek alleen noodzaak voor crisisplaatsen tienermoeders. Deze zijn gerealiseerd (ondergebracht bij vrouwenopvang). Er is sindsdien geen nieuw doel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.
Doel 3: In 2011 zijn alle bekende dak- en thuislozen in een hulpverleningstraject opgenomen, inclusief opvang voor huisvesting.
De ambitie van individuele trajecten voor de gehele doelgroep maatschappelijke zorg is in 2010 losgelaten. De ambitie voor individuele trajecten is sindsdien enkel gericht op ex-gedetineerden en overlastgevers met meervoudige problematiek.
Doel 4: In 2011 zijn alle veelplegers en ex-gedetineerden in beeld en waar nodig in een traject opgenomen.
Sinds 2010 is de doelgroep overlast en ex-gedetineerden volledig in beeld. In 2010 waren 22 ex-gedetineerden in traject en 27 overlastgevers in traject. Volgens de gemeente Dordrecht is deze doelstelling daarmee behaald. De trajectmatige aanpak voor veelplegers en ex-gedetineerden heeft nog steeds prioriteit in het gemeente beleid, er wordt gestreefd naar een integrale aanpak binnen het Veiligheidshuis.
Doel 5: In 2014 zijn ook de bekende zorgmijders in een traject opgenomen.
De ambitie is al in 2009 losgelaten vanwege uitblijven extra financiering stedelijk kompas.
Doel 6: Het omlaag brengen van de gemiddelde verblijfsduur in de residentiële maatschappelijke opvang van 484 dagen in 2004 naar de 397 dagen in 2009 (daling van 18%).
Volgens de gemeente Dordrecht is deze doelstelling behaald. In 2010 was de gemiddelde verblijfsduur 397 dagen. Sindsdien blijft de gemiddelde verblijfsduur onder de norm. Er is geen nieuw doel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.
Doel 7: Het omlaag brengen van de gemiddelde verblijfsduur van beleid wonen van 490 dagen in 2004 naar 407 dagen in 2009 (17%) waardoor er meer mensen kunnen worden opgevangen.
Volgens de gemeente Dordrecht is deze doelstelling behaald. In 2010 was de gemiddelde verblijfsduur 406 dagen. Sindsdien blijft de gemiddelde verblijfsduur onder de norm. Er is geen nieuw doel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.

Doel 8: Eind 2011 zijn er 50% minder meldingen van overlast door dak- en thuislozen vergeleken met 2007 en in 2014 is dat 70%. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat er geen afwenteling plaatsvindt vanuit andere regio's en ieder zijn verantwoordelijkheid neemt.
In 2012 daalde het aantal aangiften en meldingen van overlast met respectievelijk 46 en 49 procent ten opzichte van 2010.
Doel 9: Vanaf 2008 worden er geen gezinnen met kinderen onder de achttien jaar uit huis gezet zonder opvang en hulpverlening.
De doelstelling is behaald in 2009. Er is een protocol dreigend dakloze gezinnen, er worden geen gezinnen meer op straat gezet. Sindsdien is er geen nieuw doel gesteld met betrekking tot dit onderwerp.
Doel 10: Voor 2009 is voor alle ex-gedetineerden in beeld of zij bij in vrijheidstelling ondersteuning nodig hebben.
De doelstelling is behaald. Alle ex-gedetineerden zijn in beeld, er bestaat een coördinatiepunt ex-gedetineerden. Er wordt nu naar gestreefd om de aanpak van ex-gedetineerden onder te brengen bij het Veiligheidshuis.
Doel 11: Vanaf 2011 wordt gewerkt met een persoonsgericht regiemodel.
De doelstelling is behaald. Sinds 2010 wordt gewerkt met een persoonsgerichte aanpak voor de doelgroep ex-gedetineerden en overlastgevers.

In het Wmo beleidsplan 2012-2014 (Gemeente Dordrecht, 2012) wordt terug gekeken op de behaalde resultaten en worden ambities uitgesproken:

Onder de noemer "Zorg voor Elkaar" (Regionaal Kompas 2008-2014) is de gemeente Dordrecht in 2008 gestart met het beleid voor de maatschappelijke zorg. De maatschappelijke opvang (inclusief vrouwenopvang), de verslavingszorg en de openbare geestelijke gezondheidszorg worden sindsdien niet langer als drie afzonderlijke beleidsterreinen gezien, maar zij worden in samenhang met elkaar ingekleurd. Deze nieuwe integrale aanpak is vooral zichtbaar geworden met de ontwikkeling van de Centrale Toegang. De persoonsgerichte zorg voor mensen met complexe meervoudige problematiek wordt onder strikte regie en coördinatie, vormgegeven door tal van zorgorganisaties en dienstverleners zoals woningcorporaties, sociale diensten en politie. Deze aanpak is succesvol, want hij heeft ertoe geleid dat vanaf 2010 alle uit de Drechtsteden afkomstige ex-gedetineerden en een groep in Dordrecht verblijvende (maar ook uit de regio afkomstige) overlastgevers met meervoudige problematiek de juiste combinatie van zorg en dienstverlening ontvangen. Vaak met behulp van een integraal trajectplan. In dat trajectplan staat de hulp die geboden wordt op acht verschillende leefgebieden. Daarnaast is de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen zorgorganisaties, dienstverleners, handhavers en financiers rondom cliënten aanzienlijk verbeterd en ontstaat er een beter beeld van het ideale voorzieningen-aanbod en de huidige knelpunten hierin binnen de regio.

Om de winst van de afgelopen jaren vast te houden wil Dordrecht de integrale persoonsgerichte aanpak de komende jaren voortzetten en versterken. Daarnaast zal in de komende periode ruimte ontstaan voor de volgende stap. Zonder de aandacht voor de mensen met complexe meervoudige problematiek te laten verslappen, zal de focus ook komen te liggen op het, samen met de regio, wegnemen van de oorzaken van dakloosheid en de mechanismen van sociaal verval en uitsluiting. Dat betekent aan de ene kant zorgen voor een goede re-integratie van mensen die momenteel in de opvang en in begeleidingssettings verblijven (nazorg) en aan de andere kant voorkomen dat mensen in de zorg terechtkomen (preventie). Het MZ-beleid wordt hiermee nu ook ingekleurd in samenhang met de andere prestatievelden van de Wmo en nog nadrukkelijker onderdeel van het totale

Wmo-beleid. In het beleidsplan worden de volgende ambities uitgesproken voor de jaren 2012-2014:

- Focus vanuit de centrumgemeente-functie op versterking van de verbinding binnen de integrale persoonsgerichte aanpak;
- Meer eigen verantwoordelijkheid en regie van de cliënt in de maatschappelijke opvang;
- Snelle, stevige aanpak bij dreigende en beginnende dakloosheid ter voorkoming van Erger;
- Samen met regiogemeenten inzetten op preventie en nazorg. Wegnemen van oorzaken van dakloosheid en mechanismen van sociaal verval en uitsluiting;
- Verbinding zoeken (op inhoud en financiering) met welzijn, AWBZ, jeugdzorg, Zvw, Wpg (Wet publieke gezondheid) en forensische zorg.

Of en in hoeverre de gemeente Dordrecht erin is geslaagd deze ambities te verwezenlijken is onbekend, gegevens die hierover inzicht kunnen bieden ontbreken.

6.16 Ede

In 2012 is de Centrale Toegang verder ontwikkeld, waardoor nu een (vooralsnog beperkt) aantal kwantitatieve gegevens beschikbaar is gekomen.

Doel 1: De omvang van de groep dak- en thuislozen en de mensen die dat dreigen te worden verminderd met 75%.

In 2013 waren er 189 personen ingevoerd in de Centrale Toegang. In 2012 is in de Valleiregio trajectfinanciering geïmplementeerd. In 2013 is met regiogemeenten en instelling doorgewerkt aan de verdere implementatie van het trajectfinanciering werkproces model.
--

De gemeente Ede weet nog niet of de doelstelling gehaald zal worden. Volgens Ede zijn de jaarcijfers 2013 redelijk betrouwbaar. In het werkproces blijkt echter dat, door diverse schakels en overdrachtsmomenten, de registratiedata niet altijd een-op-een overeen komen. Het cliëntvolgsysteem is in 2014 bijgewerkt met 'inkijkfaciliteiten' waardoor de validiteit toeneemt.

Doel 2: Dakloosheid als gevolg van huisuitzetting terugdringen tot minder dan 30%.

In 2013 hebben 36 ontruimingën plaatsgevonden (exclusief opgave gemeente Scherpenzeel). Bestaand beleid met betrekking tot huisuitzetting is in 2013 voortgezet.
--

Doel 3: Alle daklozen in traject op basis van een persoongerichte benadering en voor een minimaal vastgesteld percentage huisvesting geregeld te hebben.

Met ingang van 2013 geeft Centrale Toegang Ede voor alle cliënten een persoonlijke beschikking af. In 2013 zijn er 201 (beschikte) Wmo TF trajecten, dit is inclusief overloop 2012 en ambulante verslavingszorg / dagopvang 2013.
--

Met regiogemeenten en instelling is doorgewerkt aan de verdere implementatie van het trajectfinanciering werkproces model. Op basis van procesafspraken en is de realisatie van een uniforme trajectfinanciering uitvoeringwerkwijze, waaraan de samenwerkingspartners zich steeds beter houden, verwacht de gemeente Ede deze doelstelling te behalen. Het blijft evenwel zoeken naar een modus en realisme met alle betrokken actoren in wat wel/niet kan op de sociale woninghuurmarkt (ten koste van andere huisvestingsvragers), om te kunnen uitstromen uit de maatschappelijke opvang.

Doel 4: Overlastgevend gedrag tot maximaal 75% terug te dringen.

De gemeente Ede verwacht de overlast te kunnen terugdringen, niet tot 75% maar wel enigszins. De afgelopen jaren is het aantal overlastmeldingen in het Edese centrum verminderd. In 2013 is in de zogenoemde aanpak Ontmoeten en Verbinden een verband aangegaan tussen de BOA/Toezichthouders en de zorginstellingen, om personen met hanggedrag in het centrum van Ede toe te leiden naar trajectondersteuning. Tevens toe te leiden naar ontmoetingen /eettafels in de wijken waar zij wonen. Die aanpak droeg daaraan bij. De aanpak ontmoeten en verbinden wordt in 2014 voortgezet. De link met wijkregisseurs en de sociaal teams in opbouw wordt gemeentebreed tevens intensiever en kracht bijgezet. De decentralisaties van jeugdzorg, participatiewet en AWBZ ondersteunen dat.

6.17 Eindhoven

In mei 2011 verscheen het Programma Stedelijk Kompas 2011-2015 (Gemeente Eindhoven, 2011a), waarin extra maatregelen worden beschreven om de doelstellingen voor het Stedelijk Kompas te halen in 2014. Het betreft onder meer de volgende activiteiten en componenten: instroomhuis), preventief werkproces Stedelijk Kompas, Housing First, nadruk op wonen, werk en activering, intensivering van (preventieve) woonbegeleiding, herijking bemoeizorg en outreachend werken als integrale samenwerking, prioritering doelgroep stedelijk kompas voor trajecten schulddienstverlening, verbeterde aanpak zwerfjongeren, gedifferentieerde woonvormen (zoals Skaeve Huse) en aanpak straatprostitutie.

Doel 1: Vanaf 2011 hebben alle geregistreerde dak- en thuislozen in Eindhoven een passend traject*.

Er zijn 1372 cliënten toegewezen aan een trajectmanager van een instelling. Hiervan zijn er 1098 trajectvoorstellen waarvan 896 trajecten in uitvoering gebracht.

In 2013 zijn de instellingen aangesproken op het opstellen van trajectplannen. Op basis van cijfers van Intraval, blijkt volgens de gemeente Eindhoven dat op peildatum bijna alle dak- en thuislozen in Eindhoven in beeld hebben, geregistreerd staan en een passend traject hebben. Gezien de aard van de doelgroep blijft dit getal wel fluctueren.

* Een traject is passend als het is opgesteld in overleg tussen de cliënt en een toegewezen cliëntmanager, op grond van de intake en de uitkomsten van het ketenoverleg dat aan de desbetreffende cliënt is gewijd.

Doel 2: Met ingang van 2014 is ten minste 60% van de geregistreerde dak- en thuislozen regulier en duurzaam gehuisvest. Als norm voor duurzame huisvesting geldt de 'stabiele mix', wat inhoudt dat een persoon gedurende minimaal drie maanden voorzien is van huisvesting, legaal inkomen en zorg.

Cumulatief tot en met 30 oktober 2013 zijn er 279 trajecten succesvol afgesloten, 166 trajecten zijn niet succesvol* afgesloten (waarvan 51 zonder dat de reden bekend is, 22 personen zijn overleden, 8 personen in detentie).

Volgens opgave van de gemeente Eindhoven wordt ongeveer 63% van het totaal aantal trajecten succesvol beëindigd (iets hoger dan de streefwaarde in de doelstelling) De laatste jaren is een toename te zien van de succesvolle uitstroom van de cliënten uit de opvang. Dit heeft volgens Eindhoven onder andere te maken met de veranderde werkwijze van instellingen, gericht op herstelondersteuning en eigen kracht cliënten. Daarnaast ontbreekt het voor specifieke groepen (vrouwen, de crisisopvang en zwerfjongeren) aan passende huisvesting, bijvoorbeeld omdat er sprake is van LVG-problematiek.

*Bij de invoering van het cliëntvolgsysteem is in het begin alleen aangegeven of een traject succesvol was of niet. Pas in een latere fase zijn daarbij de redenen (als detentie, uit beeld en overlijden) voor opgegeven, vandaar dat van 51 personen de reden niet bekend is. Volgens de gemeente Eindhoven ligt het percentage mensen dat niet succesvol is, in lijn met andere landelijke gegevens. Gezien de aard van de doelgroep wordt dit door Eindhoven niet verrassend gevonden.

Doel 3: Vanaf 2010 kan maximaal 20% van alle dreigende of aangekondigde huisuitzettingen niet worden voorkomen.

<i>Jaar:</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal huisuitzettingen:</i>	146	126	111	100	113	113

De trend laat zien dat het aantal huisuitzettingen sinds de invoering Stedelijk Kompas afneemt. Volgens Eindhoven is dit met name te danken aan de inzet van de woonoverlast-teams die integraal onderdeel vormen van het preventiestuk binnen het Stedelijk Kompas. In 2012 is een lichte stijging te zien, een mogelijk verklaring kan de economische crisis zijn

Doel 4: Met ingang van 2010 is het aantal dak- en thuislozen ten gevolge van afwenteling door penitentiaire of andere instellingen ten hoogste 5% van het totale aantal dak- en thuislozen.

Met invoering van het Stedelijk Kompas en de ketenregie vanuit de gemeente worden instellingen aangesproken op bovenstaande doelstelling. Mede door het aanspreken van instellingen op hun zorg- en cliëntverantwoordelijkheid door het coördinatiepunt SKE en binnen de Trajecttoewijzingscommissie zijn instellingen in toenemende mate hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Resultaten zijn niet in kwantiteit te noemen, echter wel wordt waargenomen dat de samenwerking binnen de keten sterk verbeterd is (dit wordt ook door de instellingen zelf onderschreven. Indien een eventuele afwenteling zich aandient worden er oplossingen tussen en binnen instellingen (ook vaak via ronde tafels en Trajecttoewijzingscommissie) zodat afwenteling voorkomen kan worden. Ook wordt in toenemende mate expertise van andere instellingen dan de eigen instelling betrokken bij mogelijke zich aandienende afwentelingen. Een voorbeeld hoe afwenteling voorkomen is, dat binnen het TTC bijvoorbeeld met een opname-carrousel gewerkt wordt, waar elke instelling bijvoorbeeld een maand beurtelings de "lastige cliënt" opneemt om zo de lasten gelijk te verdelen. Dit is een aantal malen gebeurd met lastige daklozen in rolstoelen, die eigenlijk nergens te handhaven waren.

Er wordt aldus een afname geconstateerd van het aantal cliënten dat door afwenteling op straat terecht komt.

Uitzonderingen zijn wel indien cliënt een sanctie krijgt vanwege agressief of destructief gedrag binnen de opvang instelling. (bijvoorbeeld bij opvanginstelling Neos: 19 cliënten vertrokken met sanctie in 2012). De cliënt wordt dan niet aan zijn lot overgelaten, maar wordt bemoeizorg ter borging van de cliënt ingeschakeld als vangnet.

Doel 5: In 2014 is overlast door dak- en thuislozen teruggedrongen tot ten hoogste 75% van het niveau van 2007.

Aantal bevestigde meldingen en klachten inzake overlast door daklozen worden als zodanig niet door de politie geregistreerd (wel overlast als gevolg van drank en drugsmisbruik, maar niet direct terug te leiden tot dakloze mensen).

De gemeente Eindhoven constateert dat de afgelopen jaren het aantal te bespreken casussen van ernstige overlast veroorzakende en gewelddadige dak- en thuislozen afneemt. Dit is mede te danken aan de inzet van ronde tafels en de Trajecttoewijzingscommissie zoals bij de vorige doelstelling reeds is aangegeven.

Doel 6: Met ingang van 2014 is ten minste 60% van de geregistreerde zwervjongeren regulier en duurzaam gehuisvest. Als norm voor duurzame huisvesting geldt de 'stabiele mix', wat inhoudt dat een persoon gedurende minimaal drie maanden voorzien is van huisvesting, legaal inkomen en zorg.

Op 31 december 2013 waren er in totaal 141 geregistreerde jongeren. Daarvan zijn er 68 nog in traject, 51 zijn positief uitgestroomd en 22 negatief uitgestroomd (uitval).

Eindhoven geeft de volgende toelichting op de cijfers/verwachting dat het doel behaald wordt:

- De intensieve voorfase van het traject zorgt voor snelle actie en terugdringen wachtlijsten;
- Vanuit de intensieve voorfase kunnen een aantal jongeren snel naar andere vormen van hulp geleid worden. Indien jongeren voor hulp aangewezen zijn op Changes (een samenwerkingsverband van Neos, het Leger des Heils en GGzE) maar er nog geen Trajectbegeleider beschikbaar is wordt de hulp al gestart vanuit de medewerker 'voorfase'. Een jongere hoeft dus niet te wachten;
- Het aantal uitvallers is relatief laag. De meeste uitval vindt plaats in fase 1-2;
- 10 jongeren stromen snel (binnen ca. 3 maanden vanaf nu) positief uit. 30 jongeren worden ambulant begeleid en hebben nog een maximale trajectduur van 1 jaar;
- Resumerend: De verwachting is dat eind 2014/begin 2015 tussen de 90 en 100 jongeren positief zijn uitgestroomd (60%);
- De resultaten zijn nagenoeg conform de offerte. De opdracht was om in de periode van maart 2012 – medio 2015 102 jongeren positief uit te laten stromen. Dat aantal wordt naar verwachting gehaald.

6.18 Emmen

Het Stedelijk Kompas van de gemeente Emmen is een operationele uitwerking van het Wmo-beleidsplan 2008-2012. In het Stedelijk Kompas Emmen werden de volgende tien 'deelaspecten' onderscheiden: 1) Beleid en aansturing op hoofdlijnen; 2) Informatieverzameling, informatiebeheer en kennismanagement; 3) Een breed gedifferentieerd aanbod van woningen voor zelfstandige huisvesting van mensen die niet in eigen huisvesting kunnen voorzien; 4) Ontwikkelen, beheren, volgen en evalueren van persoonlijke begeleidingsplannen; 5) Effectieve preventiestrategieën; 6) Ambulante zorg voor kwetsbare mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen en zorg voor mensen die te maken hebben met geweld in afhankelijkheidsrelaties; 7) Voorzieningen voor tijdelijke en langdurige opvang; 8) Voorzieningen voor gespecialiseerde zorg, in het bijzonder voor mensen met psychiatrische beperkingen, verslavingsgedrag en de combinatie van beide; 9) Aantallen overlastplegers; 10) Effectieve aanpak van overlast en veel voorkomende criminaliteit.

In het Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2012 – 2016 (Gemeente Emmen, 20112, wordt opgemerkt dat de ambities en aanbevelingen - zoals die zijn geformuleerd in het Wmo-beleidsplan 2008-2012 - nog steeds de rode draad vormen in het huidige maatschappelijke opvang beleid. Hieronder wordt zeer beknopt de stand van zaken weergegeven over 2012. Over het jaar 2013 is geen informatie geleverd.

Het creëren van een systematische aanpak van vroegsignalering, waarbij op ieder signaal actie wordt ondernomen.
Volgens de gemeente Emmen is de vroegsignalering inmiddels gerealiseerd; het maakt deel uit van de aanpak OGGz en Woonkansbeleid.
Het bieden van schuldhulpverlening.
De afdeling schulddienstverlening van de gemeente Emmen biedt dienstverlening op het gebied van schulden aan een brede doelgroep (ook preventief).
Het verder versterken en behouden van de reguliere MO-voorzieningen, waarbij waar mogelijk overheveling naar de AWBZ plaatsvindt.
De voorzieningen in Emmen zijn ingericht. Er is nog uitbreiding nodig op het gebied van gezinnen en jongeren. Ook blijft dagbesteding voor de doelgroep een aandachtspunt.
De realisatie van de inloopvoorziening.
Er is inmiddels een inloopvoorziening gerealiseerd. De verhuizing naar een nieuwe locatie is nog een aandachtspunt
Het verkrijgen van meer inzicht in de aard, omvang en problematiek van de doelgroep MO/VO in de regio Zuidoost Drenthe door het verrichten van onderzoek.
Om zicht te krijgen en houden op de doelgroep MO/VZ, wordt de Dak- en Thuislozenmonitor uitgevoerd. Voor de monitor stellen alle MO-instellingen, het Algemeen Maatschappelijk Werk, de woningcorporaties en de gemeentelijke sociale dienst hun gegevens beschikbaar. Begin 2014 verscheen de Daklozenmonitor Emmen 2006-2012 (Oldersma, Daalman, Hatholt, 2014). Daarin worden onder meer de volgende trends waargenomen. - In de periode van 2006-2012 is sprake van een toename van het aantal geregistreerde daklozen. In 2006 overnachtten 188 personen ten minste eenmaal in een opvangvoorziening. Daarna neemt het aantal daklozen toe tot 382 personen in 2012.

- Het aantal feitelijk daklozen is verdubbelt tussen 2006 en 2012 tot 350 personen in 2012. Deze toename valt onder meer te verklaren uit de ingebruikname van de crisis-opvang in 2008 en een uitbreiding van de capaciteit in 2011.

- Het aantal zwerfjongeren van 18 tot en met 22 jaar dat gebruikmaakt van een opvangvoorziening in de regio Emmen is toegenomen na 2006. In 2006 ging het om 28 jongeren die overnachten in de opvang, terwijl dit aantal in 2012 46 bedraagt. Het betreft voornamelijk 18-22 jarige feitelijk daklozen.

- Het aantal huisuitzettingen bij woningcorporaties is gedaald van 61 in 2010 tot 42 in 2012.

- Van alle personen die in de regio Emmen uit huis zijn gezet in de periode 2006-2012, maakt 12% binnen een jaar na uitzetting gebruik van een voorziening voor nachtopvang. In 2012 maakten ex-gedetineerden 151 keer (95) binnen dertig dagen na detentie gebruik van een overnachtingsplek in de maatschappelijke opvang in de regio Emmen. Het betreft hier ex-gedetineerden die nazorg krijgen van het Veiligheidshuis Emmen.

Het realiseren van dagbesteding.

Er is in 2012 een project voor dagbesteding voor dakloze mensen uitgevoerd. Dit blijft een punt van aandacht, aldus de gemeente Emmen.

Nazorg ex-gedetineerden en veelplegers.

Emmen geeft aan dat vooral de doorstroming naar een reguliere woning op dit moment een probleem is.

6.19 Enschede

Per doelstelling van het Regionaal Kompas van Enschede wordt hieronder zeer beknopt de stand van zaken weergegeven.

1: Dakloosheid na uitval uit zorginstellingen komt (vrijwel) niet meer voor.

Volgens de gemeente Enschede wordt dakloosheid als gevolg van uitval uit zorginstellingen altijd gesignaleerd bij de Centrale Intake. De enkele keren dat dit zich voordoet, wordt het direct teruggekoppeld aan de zorginstellingen. In de meeste gevallen wordt de betreffende cliënt dan 'teruggenomen' door de zorginstellingen. In 2013 zijn drie personen dakloos geweest na uitval.

2: Dakloosheid na detentie komt (vrijwel) niet meer voor.

De cijfers over het aantal mensen dat dakloos is geworden na ontslag uit detentie zijn nog niet bekend, de rapportage over 2013 is nog niet afgerond. Volgens Enschede is de beschikbare informatie vanuit detentie vaak incompleet en niet correct

3: Dakloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor.

Voor de periode 2008 t/m 2011 zijn cijfers beschikbaar van het aantal huisuitzettingen door corporaties in Enschede. Hierin was een dalende lijn zichtbaar: van 168 in 2008 en 163 in 2009 naar 137 in 2010 en 129 in 2011. Recente informatie voor Enschede is nog niet beschikbaar. Voor de gehele regio Twente bedroeg in 2013 het aantal huisuitzettingen in totaal 337. Vijf van de 244 in 2012 uitgezette huurders zijn in 2013 in de opvang terecht gekomen.

De gemeente Enschede heeft een goed beeld van de (dreigend) huisuitzettingen en kan in de meeste gevallen voorkomen dat het leidt tot dakloosheid.

4: De huidige dakloze mensen en de dakloze mensen die er vanaf nu nog bij komen, zijn voorzien van een traject bestaande uit inkomen, structurele vormen van woonvoorzieningen passend bij de betrokken individuen, niet-vrijblijvende zorgtrajecten en, voor zover mogelijk, vormen van dagbesteding of werk die haalbaar zijn.

In de regio Twente start na opname in de opvang altijd direct een traject. Men probeert de cliënt 'vast' te houden en door te geleiden naar zorg. Hierdoor zijn alle dakloze mensen voorzien van een traject. In 2012 zijn 44 mensen vanuit de maatschappelijke opvang doorgestroomd naar begeleid wonen, in 2013 bedroeg dit aantal 85. Ook zijn in 2013 vijftien personen teruggevallen van beschermd wonen naar de maatschappelijke opvang.

De gemeente Enschede verwacht dat ze erin zal slagen om alle dakloze mensen te voorzien van een passend traject, onder meer door de ontwikkeling van decentralisatie uitkering begeleid wonen.

5: Bij een groot deel van de doelgroep is het overlastgevend gedrag vermindert.

In 2013 waren er 92 dakloze personen bekend bij de politie. Hiervan zijn er 11 bekend bij de verslavingszorg, 59 personen staan ingeschreven bij de gemeente Enschede en zijn niet bekend bij de opvang of hulpverlening.

6.20 Gouda

In april 2013 verscheen het Regionaal Kader Maatschappelijke Zorg Midden Holland 2013 – 2016 (Gemeente Gouda, 2013). Daarin wordt geconstateerd dat beleidsdoelstellingen in vorige nota's – zoals het Regionaal Kompas - niet altijd SMART zijn geformuleerd maar dat er wel hard is gewerkt aan verbeteringen binnen de beleidsveld maatschappelijke zorg. Ook bevat het een beknopt overzicht van de behaalde resultaten van de afgelopen jaren.

Op hoofdlijnen is het volgende gerealiseerd:

- Er is een aanbod op alle treden van de OGGz-ladder;
- De ketensamenwerking is versterkt;
- Er wordt meer outreachend gewerkt;
- Er is meer aandacht voor uitstroom uit de opvang;
- Alcoholmatiging staat op de politieke agenda;
- De doelgroep heeft de mogelijkheid om mee te praten;
- De aanpak voorkomen huisuitzetting is gerealiseerd; gemeente Gouda heeft een convenant afgesloten.

Daarnaast moet aan het volgende nog gewerkt worden:

- Ketenaafstemming en ketenregie;
- Vroegsignalering kan meer wijkgericht;
- Afstemming met zorgkantoor en woningcorporaties;
- Huisvesting en doorstroom van de opvang;
- Aanpak zwerfjongeren;
- Invulling hulpverlening/begeleiding aan huis;
- Monitoring.

Daarbij hebben de regiogemeenten aangegeven dat de laatste jaren de regionale aandacht en bewustwording voor de kwetsbare doelgroepen is gegroeid. Meer dan in het verleden realiseren zij zich dat zij een taak hebben op het gebied van zorg voor deze doelgroep (Gemeente Gouda, 2013).

In het Regionaal Kader Maatschappelijke Zorg Midden Holland 2013–2016 zijn uitgangspunten, ambities en beleidsspeerpunten opgenomen, die zijn vertaald in een aantal prestatie-indicatoren. De stand van zaken volgt hieronder.

<i>Preventie</i> • Dakloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor; • Voorkomen van nieuwe dak- en thuislozen door te investeren in preventie van uitval en op het voorkomen van terugval.
In 2013 zijn in Gouda 67 ontruimingën aangezegd, 12 zijn daadwerkelijk ontruimd. Hiervan drie wegens overlast/woonfraude; 1 huurachterstand / hennepkwekerij. In de regio Midden-Holland gaat het om 94 dreigende huisuitzettingen, waarvan 13 daadwerkelijk ontruimd. Gouda merkt op dat het aantal huisuitzettingen niet is gestegen, in tegenstelling tot de landelijke trend. Er is een convenant voorkomen huisuitzetting afgesloten. Er bestaat een casusoverleg voorkomen huisuitzetting. Laatstekansbeleid in ontwikkeling. Er zijn afspraken gemaakt over schuldenaankpak.
<i>Vroegsignalering en zorgtoeleiding</i> • In zorg en opvang brengen van mensen die nu nog dakloos zijn en verbeteren van de doorstroom.
De gemeente Gouda heeft geen goed zicht op het aantal personen omdat er geen compleet beeld is op de doelgroep. Er bestaat wel een centraal meldpunt maar geen centrale voorkeur. Als een persoon in zorg is, wordt deze niet gemeld bij het meldpunt, daardoor is er geen zicht op het totale aantal. In 2013 zijn verschillende inspanningen verricht om het doel te behalen, waaronder: start pilot zwerfjongeren; afspraken over welke dakloze mensen bij meldpunt gemeld worden; verbeteren doorstroom door voortzetting/aanscherping contingent-/urgentieafspraken met woningcorporaties. Gouda geeft aan dat het nog te vroeg is om te zeggen of de doelstelling gehaald zal worden, de doelstellingen zijn gebaseerd op een lange termijnplanning. Indien nodig zal tijdens de looptijd de aanpak bijgesteld worden.
<i>Opvang en behandeling</i> • Voor alle dak- en thuislozen is een trajectplan opgesteld. Voor zover hun persoonlijke omstandigheden dit toelaten zijn zij voorzien van inkomen, passende huisvesting, effectieve ondersteuning, zorg, zinvolle dagbesteding en/of werk; • In zorg en opvang brengen van mensen die nu nog dakloos zijn en verbeteren van de doorstroom.
Er verblijven 60 personen in RIBW en nachtopvang. Alle personen die langer in de opvang zitten hebben trajectplan. In juni 2013 is een pilot zwerfjongeren gestart met als doel het bieden van betere ondersteuning aan zwerfjongeren en het zorgen voor een integraal plan en huisvesting. Samenwerking tussen verschillende betrokken partijen en oefentuin voor zorgcoördinatoren om te werken vanuit 1 gezin, 1 plan (1g1p) methodiek. Beleid ontwikkeld en afgestemd over het werken met trajectplannen voor alle daklozen:

1g1p en gebruik van zelfredzaamheidsmatrix (ZRM). In 2013 zijn trainingen gestart voor gebruik van de ZRM en de 1g1p methodiek.			
<i>Doorstroom en herstel</i>			
Bevorderen dat mensen die in zorg en opvang zitten uitstromen en re-integreren en participeren in de samenleving.			
In 2013 zijn verschillende pilots uitgevoerd, onder meer Maatschappelijk Steunsysteem; OGGZ in de wijk; participatie & herstel (ZOG). Deze pilots zijn vooralsnog ingestoken vanuit de zorg kant en minder vanuit de opvang. De doelstellingen zijn gebaseerd op een lange termijnplanning, het is nog te vroeg om te zeggen of deze gehaald wordt. Uitgangspunt is dat de doelstelling gehaald wordt, indien tijdens de looptijd blijkt van niet, moet de aanpak bijgesteld worden.			
<i>Nazorg detentie</i>			
- Dakloosheid als gevolg van detentie komt (vrijwel) niet meer voor; - Ex-gedetineerden zijn zoveel mogelijk voorzien van de basisvoorzieningen op de vijf leefgebieden: <u>wonen, identiteitsbewijs, dagbesteding/werk, inkomen en zorg.</u>			
In 2013 is gewerkt aan de doorontwikkeling van het veiligheidshuis naar het nieuwe landelijk kader. Er is een tweewekelijks overleg in het veiligheidshuis met penitentiaire inrichting, politie, gemeente, reclassering en div hulpverleningsorganisaties zoals GGD, waarbij er complexe casussen worden besproken met het oog op zowel de voorzieningen op de genoemde leefgebieden en tevens veiligheid. Het is volgens Gouda onzeker of de doelstelling behaald zal worden, door beperkingen van het huidige (wettelijke) voorzieningenniveau zijn de doelen niet altijd haalbaar. Bijvoorbeeld met betrekking tot inkomen: door de zoekplicht en wachttijd komen gedetineerden vaak zonder inkomen uit de gevangenis.			
<i>Vermindering overlast</i>			
Overlastgevend gedrag is bij een groot deel van de doelgroep verminderd.			
Met de TOP60 aanpak is ingezet op gerichte aanpak op de zogenaamde High Impact Crimes. De TOP60 aanpak gaat uit van een integrale aanpak, waarbij naast repressieve maatregelen ook gekeken wordt naar zorg en familie. In februari 2014 is de eerste evaluatie geweest van de TOP60 aanpak. Volgens Gouda is er mede door de forse inzet door de veiligheidspartners (politie, OM, reclasseringsinstanties, jeugdzorg, verslavingszorg, jongerenwerk, woningcorporaties, scholen etc.) en de gemeente, al jaren sprake van dalende criminaliteitscijfers. Er zijn verbeteringen zichtbaar ten aanzien van de categorieën vernieling, mishandeling, diefstal van voertuigen en fietsen, winkeldiefstal, overvallen en vandalisme. Echter, terwijl een aantal typen misdrijven in Gouda de afgelopen periode een dalende trend vertoonde, steeg de eerste maanden van het vorige jaar het aantal woninginbraken. Ook vertoonde de geregistreerde jeugdoverlast na een jarenlange daling een lichte stijging. Dit was ook een reden om het Goudse Veiligheidsbeleid scherper in te richten op degenen die voor de meeste inbraken zorgen (of voor andere ingrijpende criminaliteit m.b.t. geweldsdelicten, overvallen en straatroven, de zogenaamde 'high impact crime').			
Aantal meldingen bij het meldpunt overlast (Midden Holland):			
<i>Jaar:</i>	2011	2012	2013
<i>Overlast:</i>	44	48	34
<i>Combi overlast/zorg:</i>	97	111	107
<i>Minder uitval uit de zorg</i>			
Dakloosheid door uitval uit de zorginstellingen komt (vrijwel) niet meer voor.			
Om deze doelstelling te verwezenlijken, zijn afspraken gemaakt met het meldpunt om bij dreigende uitval uit de opvang snel actie te ondernemen.			

Zwerfjongeren

- Geen zwerfjongeren meer op straat;
- Het aantal zwerfjongeren wordt ten minste tot staan gebracht. Alle zwerfjongeren worden gesignaleerd, geregistreerd en gescreend.

Aantal jongeren in de zorg (april 2014) 15 / aantal jongeren in zorg of in zorg geweest (juni 2013 - april 2014): 25.

Start pilot Jongeren onder Dak (zie ook bij andere doelstellingen). Er zijn (voor zover bekend) geen jongeren zonder zorgaanbod. Wel is een aantal jongeren uit het project uitgevallen omdat zij geen verder hulp/ondersteuning wilden. Door de extra inzet op ondersteuning aan zwerfjongeren en gezamenlijke inspanning is de doelstelling al grotendeels gehaald volgens Gouda.

6.21 Groningen

De Groningse dak- en thuislozen monitor registreert sinds 2003 gegevens van de dak- en thuislozen in de gemeente Groningen. Hierdoor beschikt men over een goed inzicht in de ontwikkeling van het aantal dak- en thuislozen en de geboden hulpverlening in Groningen. In het Regionaal Kompas 'Onder Dak' is het beleid met betrekking tot het tegengaan van dak- en thuisloosheid in de provincie Groningen t/m 2012 vastgesteld.

In 2010 zijn de doelstellingen en indicatoren om de resultaten van 'Onder Dak' te kunnen meten geactualiseerd. De Daklozenmonitor 2003-2010 (Oldersma, 2011) vormt de basis voor onderstaande gegevens.

Doel 1: Jaarlijks maken niet meer dan 800 individuele personen gebruik van onze voorzieningen van maatschappelijke opvang. Indicatoren:

- Per specifieke opvang voorziening op basis van het GBA meten van het aantal unieke dak- en thuislozen;
- Het percentage ingestroomde dak- en thuislozen per gemeente t.o.v. de procentuele verdeling van de Groninger bevolking per gemeente.

In 2013 waren er circa 800 individuele personen die van de maatschappelijke opvang gebruik maakten. Dit aantal is de afgelopen tien jaar redelijk stabiel.

Doel 2: Minimaal 80% van de gebruikers van de MO voorzieningen reïntegreert binnen een jaar in de samenleving. Indicator:
Het aantal dak- en thuislozen en % dak- en thuislozen die na vijf jaar weer in MO worden aangetroffen.

De gemeente Groningen geeft aan dat de door-, en uitstroom goed loopt maar dat het aantal personen in begeleid woonvoorzieningen snel groeit. Hier wordt door de gemeente ook sterk de nadruk op gelegd. De tendens van de laatste jaren is dalend: in 2011 reïntegreerde nog krap 80% binnen een jaar.

Voor het jaar 2013 geldt hetzelfde. De gemeente Groningen heeft bij de betrokken zorg- en opvanginstellingen aangedrongen op het realiseren van hogere uitstroomcijfers. Deze afspraken zijn vastgelegd in de programma's van eisen.

Doel 3: Dakloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet voor. Indicatoren:

- a) Het aantal dreigende- en feitelijke huisuitzettingen / corporatiewoningen;**
- b) Consultatie en betrokkenheid hulpverlening voorafgaand of bij dreigende huisuitzetting;**
- c) Aantal uit huis gezette personen dat zich meldt bij Maatschappelijke Opvang binnen dertig dagen na huisuitzetting en in die periode dakloos was.**

In het jaar 2011 zijn in de stad en provincie Groningen in totaal 219 personen uit huis gezet. In 2011 waren er 3 huisuitzettingen per 1000 corporatiewoningen in de stad Groningen, in 2010 waren dit er 3,5. De provinciale ambitie om in 2012 niet meer dan 3 huisuitzettingen per 1000 corporatiewoningen te realiseren wordt daarmee al bijna gehaald. Recente cijfers zijn nog niet beschikbaar.

Doel 4: Alle ex- gedetineerden dienen begeleid te worden naar identiteitspapieren, huisvesting, zorg en inkomen.

Iedereen die vrij komt heeft een legitimatiebewijs, volgens de gemeente Groningen. Ook wordt ervoor gezorgd dat als iemand een bijstandsuitkering heeft voor detentie, deze na detentie opnieuw wordt opgestart. Complexe cliënten worden in een casusoverleg besproken en doorgeleid naar zorg. Groningen geeft aan dat samen met de ketenpartners gewerkt wordt aan de huisvestingsproblematiek van ex-gedetineerden, dit blijft een moeizaam proces.

Doel 5: Iedere cliënt heeft na opname in een MO voorziening binnen 3 maanden een zorgplan. Indicator: Aantal en percentage cliënten binnen 3 maanden met een zorgplan.

De groep dak en thuisloze mensen met de meest ernstige problematiek is binnen drie maanden voorzien van een zorgplan. In 2012 ging dit om 264 personen (gegevens ketenzorg). De gemeente Groningen geeft aan dat er een groep mensen bestaat die niet kunnen of willen meewerken aan een zorgplan. Groningen is voornemens om het systeem te gaan verbeteren, onder meer door te gaan werken met trajectplannen waarin duidelijke verantwoordelijkheden per instelling zijn opgenomen.

Doel 6: Niet meer dan 20% van de uitgestroomde gebruikers van intramurale voorzieningen valt terug in thuis- en dakloosheid. Indicator: Aantal en percentage tot de doelgroep behorende mensen voorzien van een stabiele mix van verblijf, inkomen en zorg.

Volgens de gemeente Groningen schommelt het percentage mensen dat na uitstroom terugvalt in thuis- en dakloosheid al jaren rond de 20%. Ook in 2013 was dit het geval. Gegevens over het aantal mensen voorzien van een 'stabiele mix' zijn niet beschikbaar.

Doel 7: Toeleiding van zorgmijders naar reguliere zorg, waarbinnen de kwaliteit van leven kan worden verbeterd en het verminderen van overlast. Indicator: Aantal cliënten bekend bij de OGGz naar gemeente naar verhouding naar het aantal inwoners (instroom, doorstroom en uitstroom).

In 2011 waren er in totaal 3.250 nieuwe aanmeldingen in het OGGz netwerk. Er zijn nog geen gegevens beschikbaar over het aantal dat hiervan succesvol is toegeleid naar zorg. Het aantal nieuwe aanmeldingen in 2012 daalde licht. Volgens de gemeente Groningen waren de cijfers over 2013 vergelijkbaar met voorgaande jaren. Groningen geeft aan dat ze bezig is met het herijken van de rol van het OGGz netwerk ten opzichte van de wijkteams.

6.22 Haarlem

In het Regionaal Kompas Veiligheidsregio Kennemerland (2008) werden de volgende ambities geformuleerd voor de maatschappelijke opvang en dak- en thuislozenzorg voor de periode 2008-2014:

- Doel 1: Dakloosheid als gevolg van ontslag uit een kliniek wordt voorkomen;
- Doel 2: Dakloosheid als gevolg van huurschuld wordt voorkomen;
- Doel 3: Dakloosheid als gevolg van detentie wordt voorkomen;
- Doel 4: Daklozen ontvangen steun bij het oplossen van financiële problemen;
- Doel 5: Er is een gedifferentieerd aanbod van woon- en opvangvoorzieningen voor daklozen (mogelijk met een centrale intake);
- Doel 6: We kennen alle daklozen en zij staan binnen 3 maanden op een traject richting dagbesteding (activering, werk);
- Doel 7: Daklozen, alcoholverslaafden en overlastgevers zijn uit het straatbeeld verdwenen;
- Doel 8: Er is voor alle actieve veelplegers een sluitende aanpak.

In 2012 is het Regionaal Kompas over de periode 2008-2011 geëvalueerd. In het Regionaal Kompas 2015 – 2020 (Gemeente Haarlem, 2014) wordt per beleidsvoornemen kort samengevat welke resultaten zijn behaald en waar nodig wordt dit aangevuld met de actuele stand van zaken. Per beleidsintentie wordt geconcludeerd of de intentie kan vervallen omdat die is gerealiseerd of dat de intentie al dan niet in aangepaste vorm wordt meegenomen naar de nieuwe Kompasperiode. Hieronder volgt een beknopte weergave.

<i>Beleidsintentie 1: Niemand wordt dakloos na ontslag uit een kliniek (100%).</i>
--

Geconcludeerd wordt dat er geen instellingsbrede afspraken zijn vastgelegd over het tijdig melden van vertrek uit een klinische behandeling, maar dat er op cliëtniveau afspraken worden gemaakt om dakloosheid na ontslag uit een kliniek te voorkomen. Dit werkt goed, maar biedt geen 100% garantie. Het is echter, gezien de krapte op de woningmarkt en de wachtlijsten bij begeleid/beschermd wonen, niet realistisch de doelstelling van 100% te handhaven. De gemeente Haarlem wilt de werkafspraken op cliëtniveau blijven handhaven in de komende Kompasperiode. Er zal gemonitort worden of de afspraken blijvend werken.
--

<i>Beleidsintentie 2: Niemand wordt meer uit huis gezet en dakloos door huurschulden (100%).</i>
--

Het voorkomen van dakloosheid als gevolg van huisuitzettingen is primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid die iedere gemeente lokaal in afspraken met corporaties en andere partijen heeft vastgelegd. Kern van de afspraken is het vroegtijdig signaleren van huurachterstanden en het aanbieden van (schuld)hulpverlening om huisuitzetting te voorkomen. Alleen als mensen hulp weigeren wordt tot uitzetting overgegaan. De aanpak heeft de afgelopen jaren geleid tot een gestage afname van het aantal huisuitzettingen in de hele regio, maar inmiddels is in sommige gemeenten weer een stijging zichtbaar, waarschijnlijk als gevolg van de economische crisis. Knelpunt blijft dat de afspraken met de corporaties zijn gemaakt en niet met huiseigenaren in de particuliere sector. Gezien het feit dat daarmee geen centrale afspraken te maken zijn, is dat ook niet uitvoerbaar.
--

In onderstaande tabel is te zien dat het aantal huisuitzettingen in de regiogemeenten is afgenomen van 224 in 2008 tot 190 in 2013. Het betreft alleen huisuitzettingen uit woningen van corporaties.

Aantal huisuitzettingen in de regio Midden- en Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer (voor zover bekend)

<i>Jaar:</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal:</i>	224	199	194	147	189	190

Conclusie: Volgens de gemeente Haarlem is de ambitie om dakloosheid als gevolg van huurschuld 100% te voorkomen echter niet realistisch. Als mensen (schuld)hulp blijven weigeren bij dreigende huisuitzetting, is een huisuitzetting onvermijdelijk. De afspraken op lokaal niveau om huisuitzetting te voorkomen werken goed. Dit wil de gemeente Haarlem handhaven in de komende Kompasperiode. Er zal worden gemonitort of de afspraken blijvend werken. Zeker nu er in enkele gemeenten een stijging is waar te nemen als gevolg van de economische crisis.

Beleidsintentie 3: Daklozen ontvangen steun bij het oplossen van financiële problemen.

Bij de OGGZ-doelgroep is in veel gevallen sprake van (grote) schulden. Dakloosheid is vrijwel altijd het gevolg van schulden. In de evaluatie wordt het oplossen van financiële problemen bij de OGGZ-doelgroep als problematisch omschreven. Reguliere schuldhulpverlening sluit niet altijd aan op de specifieke problematiek van deze doelgroep. De doelgroep zelf is vaak niet in staat en/of bereid zich te onderwerpen aan een schuldhulpverleningstraject. In het protocol is de taakverdeling tussen gemeenten helder omschreven: als de cliënt van een opvangvoorziening al in een schuldhulpverleningstraject zit, dit kan een gemeentelijk traject zijn of een WSNP-traject (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen), is de gemeente van herkomst verantwoordelijk. Moet het traject gestart worden in de opvangvoorziening, dan is de gemeente van verblijf verantwoordelijk.

Conclusie: Schuldhulpverlening aan de OGGZ-doelgroep vereist een specifieke aanpak met een lange adem. Gemeenten hebben een specifieke aanpak om deze doelgroep adequaat te kunnen helpen. De beleidsambitie voor de komende periode is dat daklozen ondersteuning op maat ontvangen bij het oplossen van financiële problemen.

Beleidsintentie 4: Het aantal daklozen ten gevolge van detentie is verminderd tot 70%.

De nazorg aan ex-gedetineerden is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Gemeenten krijgen van de Dienst Justitiële Inrichtingen de cliëntdossiers zodat zij de terugkeer kunnen begeleiden, eventueel al in de gevangenis. Gemeenten maken voor een groot deel van deze groep een plan van aanpak, bijvoorbeeld om de schuldenproblematiek aan te pakken of een ID aan te vragen. Een relatief klein deel van de ex-gedetineerden betreft de OGGZ-doelgroep, maar een aanzienlijk deel van de dakloze OGGZ-ers komt eens of vaker in detentie. Na detentie melden zij zich bij dakloosheid zelf bij de Brede Centrale Toegang (BCT), of komen daar via het Veiligheidshuis. Slechts enkelen per jaar raken hun woning als gevolg van detentie kwijt waardoor na detentie een huisvestingsprobleem ontstaat. De dakloze ex-gedetineerden met OGGZ-problematiek zijn daarmee niet onderscheidend in de gehele OGGZ-doelgroep voor wie huisvesting gewenst is.

Conclusie: De samenwerkingsafspraken om dakloosheid als gevolg van detentie te voorkomen werken goed. Dit wil de gemeente Haarlem handhaven in de komende Kompasperiode. Er zal worden gemonitort of de afspraken blijvend werken. Huisvesting voor ex-gedetineerden met OGGZ-problematiek is onderdeel van de ambitie om een gevarieerd

woonaanbod in de regio te creëren voor het huisvesten van de gehele OGGZ-doelgroep (zie beleidsintentie 5).

Beleidsintentie 5: Er is een gedifferentieerd aanbod van woon- en opvangvoorzieningen voor daklozen (mogelijk met een centrale intake).

Deze beleidsambitie valt uiteen in twee doelstellingen: gedifferentieerd woon- en opvangvoorzieningen en een centrale intake.

Gedifferentieerd woon- opvangvoorzieningen

De noodzaak tot een gedifferentieerd woonaanbod voor daklozen is onverminderd actueel. Het streven is en blijft om vanuit de eerste opvang cliënten binnen een (streef)termijn van zes maanden te laten doorstromen naar een andere woonvorm: naar zelfstandig, begeleid of beschermd wonen. In de afgelopen jaren is het aantal voorzieningen voor maatschappelijke opvang, begeleid en beschermd wonen uitgebreid. Zo is in 2009 in Beverwijk maatschappelijke opvang met elf plaatsen De Kennemerhof geopend, in 2010 in Haarlem is De Wissel geopend, een woonvoorziening voor 12 langdurig alcoholafhankelijke cliënten, en in 2013 is in Haarlemmermeer een nieuwe grootschalige opvang van 30 plaatsen voor gezinnen met kinderen geopend.

Het RIBW is in 2013 gestart met de realisatie van 15 plaatsen Housing First. Het concept van Housing First is dat cliënten eerst een huis krijgen en dat daarna de hulpverlening gestart wordt. Knelpunt is dat voor de regeling zoals die door het zorgkantoor wordt uitgevoerd een CIZ-indicatie nodig is, wat drempelverhogend werkt. Met de overkomst van Beschermd Wonen naar gemeenten krijgen gemeenten de plaatsing van cliënten in Housing First in eigen hand.

Hoewel het aantal voorzieningen de afgelopen jaren is toegenomen, is de uitstroom vanuit onder andere de nachtopvang naar huisvesting nog steeds een probleem als gevolg van:

- De reguliere woningmarkt voor huurwoningen kent lange wachtlijsten, in Haarlem gemiddeld zes jaar. Met name de markt voor sociale huurwoningen zit door de crisis behoorlijk op slot;
- Voor zowel begeleid als beschermd wonen bestaan wachtlijsten;
- Voor langdurig drugsverslaafden ontbreekt in de regio een adequate woonvoorziening;
- Er is een kleine harde kern mensen (naar schatting van de GGD van ongeveer 40 mensen) die zo onaangepast gedrag vertoont, dat zij niet te handhaven zijn in een gewone, begeleide of beschermde woonomgeving. Hiervoor ontbreekt adequate huisvesting. Deze mensen keren telkens terug in het hulpverlenings- en opvangcircuit omdat ze het niet redden in een gewone, begeleide of beschermde woonomgeving;

Conclusie: Gedifferentieerde woonvoorzieningen, met name voor drugsverslaafden en onaangepasten, en goede doorstroming blijft een ambitie voor de komende Kompasperiode. Onderzocht wordt of oudere daklozen adequate huisvesting hebben.

Centrale intake

Met de vorming van de Brede Centrale Toegang in 2010 is de centrale intake voor Zuid-Kennemerland gerealiseerd. De BCT doet de intake en indicering voor de maatschappelijke opvang en wordt uitgevoerd door de GGD. Met ingang van februari 2014 is als pilot een medewerker van MEE toegevoegd aan het team om de expertise op het gebied van licht verstandelijke beperking verder te versterken. Als de pilot succesvol is, wordt de inzet van MEE structureel. Uiterlijk in de nieuwe Kompasperiode verloopt indicering en plaatsing van alle opvangvoorzieningen in de regio via de BCT.

Contingentwoningen

In Zuid-Kennemerland zijn 52 zogenaamde contingent woningen beschikbaar. Deze woningen worden door de gezamenlijke corporaties jaarlijks ter beschikking gesteld voor de huisvesting van mensen uit de OGGZ-doelgroep die (weer) zelfstandig gaan wonen. De aanmelding vindt plaats via de BCT en de plaatsing gebeurt via de Trajectcommissie waar alle ketenpartners in vertegenwoordigd zijn. Ook in Midden-Kennemerland is een soortgelijke regeling onder de noemer kanswoning. De contingent/kanswoningen zijn een goed instrument om cliënten naar een zelfstandige woning toe te leiden. Uiterlijk in de nieuwe Kompasperiode zal het knelpunt van de te naamstelling worden opgelost. In overleg met de corporaties gaat bekeken worden of aan de doelgroep van de contingent regeling (onder de voorwaarden van de contingentenregeling) in Zuid-Kennemerland ex-gedetineerden met OGGZ-problematiek kunnen worden toegevoegd.

24-uursopvang

In juli 2013 is door de gemeenteraad het uitgewerkte scenario van een 24-uursopvang vastgesteld. In de 24-uursopvang worden dag- en nachtopvang samengevoegd, en er komen gebruiksruiden voor alcohol en drugs. Samen met de cliënt wordt een trajectplan naar maatschappelijk herstel opgesteld. Arbeidsmatige dagbesteding en dagactivering zijn daarin een belangrijk element, naast inkomen, schuldhulpverlening, verslavingszorg, wonen en zorg. Het is de bedoeling dat cliënten maximaal 6 maanden in de eerste opvang verblijven. Momenteel wordt er gezocht naar een geschikte locatie. Mocht dit langer gaan duren, dan wordt voor de tussenliggende periode een start gemaakt met de arbeidsmatige dagbesteding. Uiterlijk in de nieuwe Kompasperiode wordt de 24-uursopvang gerealiseerd.

Beleidsintentie 6: We kennen alle daklozen en zij staan binnen drie maanden op een traject richting dagbesteding (activering, werk).

Deze doelstelling valt uiteen in twee delen: 'we kennen alle daklozen' en 'zij staan binnen drie maanden op een traject richting dagbesteding (activering, werk)'.

We kennen alle daklozen

Via de Brede Centrale Toegang worden gegevens over daklozen verzameld in Cliënten-net.

Daklozen zijn grotendeels in beeld, ofwel via de BCT ofwel bij politie of zorgaanbieders. De gemeente Haarlem wilt dit graag zo houden en zal dit daarom blijven monitoren. Daarbij wordt specifiek gekeken of er geen groepen tussen wal en schip gaan vallen als gevolg van de transitie en maatschappelijke ontwikkelingen op het sociale domein.

Traject naar dagbesteding (activering, werk)

Ten aanzien van dagbesteding werd in de evaluatie geconstateerd dat door het wegvallen van reïntegratiemiddelen vanuit het Rijk en de Participatiewet de ambitie moet worden bijgesteld. Het is niet realistisch binnen drie maanden een dagbestedingstraject na te streven. De enige mogelijkheid is via de AWBZ, wat een ingewikkelde indicatieprocedure met zich meebrengt. Deze taak komt overigens met ingang van 2015 over naar gemeenten. Dagbesteding (al dan niet in de vorm van betaald werk) is een belangrijk onderdeel van maatschappelijk herstel. Activering geeft structuur, voldoening, dagbesteding, sociale contacten en inkomen. In de te realiseren 24-uursopvang is arbeidsmatige dagbesteding of activering, binnen en buiten de locatie, een belangrijk element in maatschappelijk herstel. Het vormgeven van dagbesteding binnen het nieuwe Kompas

is een uitdaging die verder uitgewerkt moet gaan worden. Daarbij zal de aansluiting bij de transitie van de AWBZ en de Participatiewet gezocht worden.

Beleidsintentie 7: Daklozen, alcoholverslaafden en overlastgevendens zijn uit het straatbeeld verdwenen.

In de evaluatie is geconstateerd dat daklozen, alcoholverslaafden en overlastgevendens niet uit het straatbeeld zijn verdwenen, en dat dit ook een onmogelijke opgave is. De opvang is geen gesloten voorziening en mensen zijn vrij om te gaan en staan waar zij willen.

Afspraken tussen politie, gemeente, handhaving en zorgaanbieders dragen er aan bij dat de overlast rondom de huidige eerste-opvangvoorzieningen zo minimaal mogelijk is. Daarnaast zal de 24-uursopvang voorzien in een gebruiksruijnte voor alcohol zodat mensen niet op straat hoeven te drinken. Tot slot zal ook het vergroten van dagbestedingsmogelijkheden ervoor zorgen dat er minder overlast op straat zal zijn, zo is de verwachting.

Beleidsintentie 8: Er is voor alle actieve veelplegers een sluitende aanpak.

In de regio zijn ongeveer 25 veelplegers. Het merendeel van deze groep heeft OGGZ-problematiek. Met de oprichting van het regionale Veiligheidshuis in 2009 is de persoonsgerichte aanpak van veelplegers geborgd. In het Veiligheidshuis worden justitie en zorg op elkaar afgestemd. Dat kan een vrijwillig traject zijn of in de vorm van een ISD (Instelling Stelselmatige Daders) maatregel zijn. Tijdens de duur van dit traject (2 jaar) wordt intensief ingezet op zorg (afkicken, psychiatrie) en maatschappelijke re-integratie. De Forensische Poli van Palier heeft een specifieke aanpak voor verslaafden die bestaat uit het verminderen van overlast in de vorm van crimineel gedrag en het verbeteren van de leefomstandigheden van de (chronisch) verslaafden. Hiermee is in de regio een sluitende aanpak voor veelplegers gerealiseerd. Dat betekent overigens niet altijd dat door deze aanpak recidive tot het verleden behoort. Knelpunt is het ontbreken van woonvoorzieningen en dagbestedingsmogelijkheden als mensen het traject voltooid hebben. Woonvoorzieningen die er zijn hanteren uitsluitingscriteria, zoals CIZ-indicatie (RIBW) of afgeronde verslavingsbehandeling (Brijder) waardoor er weinig mogelijkheden overblijven. In Haarlem zijn dat alleen de woningen van het Leger des Heils NH in Huis en Haard. Het realiseren van een woonvoorziening voor onaangepasten zou een belangrijke oplossing zijn, omdat het veelal om mensen met onaangepast gedrag gaat. Dit is onderdeel van Beleidsintentie 5.

Voor de nieuwe Kompasperiode (2015-2020) zijn de volgende ambities vastgesteld:

1. Er is een gedifferentieerd aanbod van woon- en opvangvoorzieningen voor (oudere) daklozen waardoor de uitstroom en doorstroom uit voorzieningen worden versneld. Prioriteit ligt bij het ontwikkelen van huisvesting voor "onaangepasten";
2. (Arbeidsmatige) dagbesteding voor (ex) daklozen is een onlosmakelijk onderdeel van maatschappelijk herstel;
3. Daklozen ontvangen ondersteuning op maat bij het oplossen van financiële problemen;
4. Het verbeteren van hulpverlening en maatschappelijk herstel door de inzet van ervaringsdeskundigheid;
5. Terugval in dakloosheid wordt voorkomen door middel van nazorg op maat;
6. Het realiseren van een sluitende ketenaanpak;
7. Het optimaliseren van de registratie.

De gemeente Haarlem wilt de volgende behaalde resultaten handhaven en daartoe monitoren:

- Dakloosheid na ontslag uit een kliniek is structureel verminderd door werkafspraken tussen instellingen;
- Dakloosheid als gevolg van detentie is structureel verminderd door goede samenwerkingsafspraken;
- Dakloosheid door huurschuld is structureel verminderd door lokale afspraken het voorkomen van huisuitzettingen;
- Daklozen zijn grotendeels in beeld, ofwel via het registratiesysteem Cliëntennet ofwel via politie of zorgaanbieders;
- Er is zo min mogelijk overlast op straat door (verslaafde) dak- en thuislozen is door goede afspraken tussen politie, handhaving en zorgaanbieders;
- De sluitende aanpak voor veelplegers blijft overeind.

6.23 Heerlen

Hieronder wordt zeer beknopt de stand van zaken weergegeven op de doelstellingen uit het Stedelijk Kompas Heerlen (2008). Het betreft de informatie die is aangeleverd ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas 2012. Over het jaar 2013 is geen informatie geleverd.

Doel 1: Elke dakloze neemt in 2014 deel aan een traject.
Alle mensen in de daklozenopvang zijn voorzien van een traject. De samenwerking tussen de verschillende aanbieders die bijdragen leveren aan de trajecten verloopt over het algemeen goed.
Doel 2: Dakloosheid als gevolg van detentie of afwenteling door andere instellingen (vrijwel) uitbannen.
De gemeente Heerlen verwacht deze doelstelling niet volledig te kunnen realiseren, onder meer omdat de detentie soms onverwacht beëindigd wordt, zodat de 'scan' die door de coördinator ex-gedetineerden twee maanden voor ontslag uit detentie gemaakt wordt, nog niet heeft plaats gevonden. Ook wet- en regelgeving, zoals een wachttermijn van vier weken alvorens een persoon onder de 27 een uitkering krijgt, bemoeilijkt het verkrijgen van reguliere huisvesting. Opvang in de dag- en nachtopvang behoort wel altijd tot de mogelijkheden, maar in de meeste gevallen kiezen betrokkenen voor tijdelijke huisvesting middels eigen logeeradressen.
Doel 3: De huidige inspanningen met betrekking tot overlast voortzetten.
De inzet om overlast te bestrijden is uitgebreid en nu gericht op enkele buurten en één stadsdeel. De aandacht voor overlast in het centrum blijft onderhouden.

Doel 4: In 2011 zal de dakloosheid als gevolg van huisuitzetting minder dan 30% van het niveau van 2006 zijn.

<i>Jaar:</i>	2009	2010	2011	2012
<i>Aantal huisuitzettingen:</i>	129	65	88	80

In 2011 is het, dankzij inzet van het gemeentelijk loket schuldhulpverlening, in 89 gevallen gelukt om de aangezegde uithuiszetting te voorkomen. In 2012 lukte dit zelfs in 136 gevallen. De gemeenteraad heeft in 2012 de contouren schuldhulpverlening vastgesteld. Heerlen gaat voort met de nadere uitwerking daarvan. Zo bieden wij iedere schuldhulpvrager stabilisatie aan op vijf gebieden: huur, gas, water, stroom en het doorbetalen van de ziektekostenpremie. Heerlen is strenger aan de poort door bepaalde groepen niet meer toe te laten tot schuldhulpverlening: recidivisten, fraudeurs en zelfstandigen met een functionerende onderneming.

De gemeente Heerlen houdt zich momenteel vooral bezig met de voorbereiding van de drie decentralisaties. Ten aanzien van de maatschappelijke opvang/OGGz betekent dat:

1. In kaart brengen wat binnen de MO momenteel uit de AWBZ gefinancierd wordt en wat de bezuinigingsmogelijkheden zijn;
2. Onderzoeken welke bijdrage de MO-instellingen kunnen leveren binnen de sociale wijk/stadsdeelteams, zowel formatief als kwalitatief;
3. Ervaringen die binnen de MO zijn opgedaan met arbeidsmatige dagbesteding en inloopfunctie delen en zoeken naar verruiming/combinatie van doelgroepen.

Binnen de maatschappelijke opvang is de methodiek herstelwerk geïmplementeerd. Daarnaast wordt gezocht naar mogelijkheden om de informele zorg te versterken: project versterking informele zorg (VIZ) en pilot 'Gewoon doen'.

6.24 Helmond

De gemeente Helmond merkt op dat in 2013 een groot deel van de gemeentelijke capaciteit in beslag is genomen door de sturing op ketensamenwerking en verbetering van kwaliteit van zorg. Er worden eerste zichtbare resultaten geboekt. Dit zal ook in 2014 een punt van aandacht blijven. Ook is in 2013 de bemoeizorg herijkt.

In het Wmo Subsidieprogramma 2014 zijn onderstaande doelstellingen opgenomen, specifiek gericht op het Regionaal Kompas/MO:

In 2014 heeft iedere geregistreerde dak- en thuisloze (feitelijke & residentieel en ambulante woonbegeleiding) een integraal afgestemd trajectplan en volgt een passend traject.

Helmond geeft aan dat de feitelijk en residentieel dak- en thuislozen redelijk goed en volledig in beeld zijn. Alle nieuwe aanmelders bij de maatschappelijke opvang die ervoor in aanmerking komen, krijgen een trajectplan nieuwe stijl. Daarmee is de beoogde kwalitatieve verbetering gerealiseerd: integrale afstemming, resultaatgericht, concreet in te zetten producten, deadlines etc. Mensen die reeds in de opvang verblijven, krijgen met terugwerkende kracht eveneens een trajectplan nieuwe stijl (in 2014 is deze inhaalslag 100% gerealiseerd).

De jeugdketen is voldoende toegerust om zwerfjongeren (weer) een zelfstandig bestaan te laten leiden en overdracht naar volwassenenzorg is goed geregeld.

Deze doelstelling heeft in 2013 geen specifieke aandacht gehad. Met de transitie jeugdzorg is de gemeente Helmond bezig met de afstemming van de begeleiding van zowel gezinnen als jongeren tussen 'jeugd-&gezinswerkers' en de maatschappelijke opvang. In 2014 komt ook een groep zwerfjongeren in beeld bij de gemeente die nu nog door een commerciële AWBZ-aanbieder wordt begeleidt.

Dakloosheid door huisuitzetting vanwege schulden of meervoudige problematiek wordt teruggedrongen door adequate samenwerking tussen relevante partijen (2012 = nulmeting).

Eind 2013 is een start gemaakt met betrokken partijen, waaronder de corporaties, om meer preventief aan de slag te gaan. De bestaande afspraken worden geëvalueerd. De gemeente Helmond wilt in 2014 tot structurele afspraken komen tussen ketenpartners, corporaties en gemeente.

De MO is geoptimaliseerd: terugdringen gemiddelde verblijfsduur, meer mensen zijn na afronding traject duurzaam gehuisvest, alle klanten krijgen de mogelijkheid van dagbesteding/activering, klanttevredenheid MO is minimaal 7,5.

Sinds 2013 wordt nadrukkelijk gestuurd op doorlooptijden de maatschappelijke opvang. Dit is verankerd in subsidievoorwaarden. Met het organiseren van dagbesteding/activering is de gemeente Helmond bezig maar het is nog zeker niet voor alle klanten gerealiseerd. Ook wilt Helmond meer gaan sturen op het 'maximaal haalbare'; klimmen op de participatieladder en het organiseren van vrijwilligerswerk in de wijken. De Stichting Maatschappelijke Opvang Helmond meet iedere twee jaar de cliënttevredenheid. Dit is in 2012 gedaan en zal in 2014 worden herhaald.

6.25 Hilversum

In 2008 formuleerde de gemeente Hilversum de volgende zes doelstellingen in het Regionaal Kompas Gooi en Vechtstreek:

1. Dakloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor. Het aantal huisuitzettingen is in 2012 gedaald tot minder dan 30% van het aantal in 2007;
2. Dakloosheid ten gevolge van detentie komt in 2012 (vrijwel) niet meer voor;
3. Feitelijke dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt in 2012 (vrijwel) niet meer voor;
4. De totale groep van 360 dakloze mensen en de dakloze mensen die er vanaf nu bijkomen zijn in 2012 voorzien van inkomen, van structurele vormen van woonvoorzieningen passend bij de betrokken individuen, van niet vrijblijvende 'evidence based' zorgtrajecten en, voor zover mogelijk, van vormen van werk die haalbaar zijn;
5. Van alle zwerfjongeren in de regio zit honderd procent in een ondersteuningstraject;
6. De groep zwerfjongeren binnen en buiten de opvang is met 50% afgenomen in 2012.

Ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas 2012, gaf de gemeente Hilversum aan nog over te weinig informatie te beschikken om eenvoudig een betrouwbaar beeld op te kunnen geven. Met partners wordt gewerkt aan het een traject om een dergelijke stuurinformatie beter te ontsluiten. In 2013 verscheen het Beleids- & Uitvoeringsplan Maatschappelijke Zorg (Gemeente Hilversum, 2013). De prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wmo omschrijven

de gemeentelijke taken op het terrein van de maatschappelijke zorg. In het beleidsplan worden de voornemens vertaald naar vier beleidsprogramma's. Ook wordt een stand van zaken weergegeven op de vier beleidsprogramma's. Hieronder volgt een beknopte weergave.

Programma 1: Melding, signalering, toegang & toewijzing

De inzet van maatschappelijke zorg begint met melding of signalering van dreigende uitval. Soms melden de personen die het betreft zelf, bijvoorbeeld bij het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Meestal komt de melding van gemeentelijke partners zoals politie, woningcorporaties of professionele dienstverleners. Vastgesteld wordt dat voor de onderdelen toegang tot en toewijzing van maatschappelijke zorg er geen duidelijke regie en aansturing is geweest vanuit de regiogemeenten en de centrumgemeente. Gemeenten weten op dit moment niet welke personen, wanneer toegang hebben tot welke hoeveelheid maatschappelijke zorg. Geconstateerd wordt dat het ontbreekt aan een eenduidige methode en werkwijze voor de registratie en afhandeling van meldingen op het terrein van maatschappelijke zorg. Er is geen duidelijke regie en aansturing geweest vanuit de gemeenten en de centrumgemeente. De regie op de toegangs- en toewijzingsfunctie zijn voor de toekomst van cruciaal belang, omdat de gemeenten, gelet op de decentralisaties en daarmee gepaard gaande bezuinigingen, in toenemende mate de zorg en ondersteuning voor kwetsbare groepen doeltreffend en doelmatig moeten organiseren.

Programma 2: Ambulante en persoonsgerichte ondersteuning

Sinds 2010 ligt vanuit de maatschappelijke zorg de nadruk op het goed organiseren van bemoeizorg, opvang, herstel en re-integratie. De taken met betrekking tot ambulante ondersteuning (thuis, of elders; waarbij de persoon naar de zorgverstrekker toe gaat) en residentiële ondersteuning (in een instelling) worden in dit plan uit elkaar getrokken. Geconstateerd wordt dat er geen integraal ambulant ondersteunings- en activeringsaanbod is in Gooi en Vechtstreek. Het aanbod is gericht op specifieke groepen in de maatschappelijke zorg. Dit wil niet zeggen dat mensen die dreigen uit te vallen op dit moment niet passend worden ondersteund. Gezien de stapeling en complexiteit van de problemen van mensen in de maatschappelijke zorg, is het van belang dat een integraal aanbod tot stand komt dat afgestemd is op de situatie van de persoon. Ook is de ondersteuning nu weinig gericht op de activering van mensen, hun eigen vermogen en dat van hun omgeving. De integrale aanpak kan verbeteren door de samenhang bij de inzet van dienstverlening te vergroten. Goede samenwerking tussen dienstverleners is noodzakelijk om adequaat te kunnen reageren op situaties waarin meerdere problemen dreigen te escaleren.

Programma 3: Opvang met begeleiding

In Gooi en Vechtstreek is er een behoorlijke variatie aan opvangvoorzieningen. De capaciteit van deze voorziening lijkt op dit moment toereikend. Het aanbod van voorzieningen sluit goed aan op de vraag. Punt van aandacht is de uitstroom uit de opvangvoorzieningen. De opgave die hier naar verwachting ligt is om beleidsmatig extra aandacht te besteden aan tussenvormen: een combinatie van zelfstandig wonen met intensieve begeleiding en behandeling vanuit de Wmo en aanpalende wetgeving. In het Keerpunt (Het Keerpunt is een door gemeente Hilversum opgestarte aanpak voor mensen uit Gooi en Vechtstreek die langdurig dak- en thuisloos zijn en ernstige overlast veroorzaken in Hilversum) worden hier de eerste ervaringen mee opgedaan. Naar verwachting is de huisvestings- en ondersteuningssystematiek die is uitgewerkt binnen het Keerpunt ook toepasbaar op nieuwe vormen van Kansrijk wonen. Daarvoor is een intensieve samenwerking onder regie van

gemeenten tussen woningcorporaties en dienstverleners op het terrein van werk, inkomen en zorg nodig.

Programma 4: Bestuur, beleid en organisatie

De drie voorgaande programma's laten zien dat het onderwerp 'regie op het terrein van maatschappelijke zorg in Gooi en Vechtstreek' onvoldoende bekend is bij de centrumgemeente en de regiogemeenten. Het onderwerp van regie is zowel in kwantitatieve termen (hoeveel zijn het er?) als in kwalitatieve termen (aard van problematiek en overlap) niet goed bekend bij de gemeenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de maatschappelijke zorg en voeren daar regie over. Voor wie regie wil voeren is het belangrijk om te weten wie of wat het onderwerp van regie is. Dat kan een doelgroep zijn, een cliënt of een patiënt. Zeker in de maatschappelijke zorg is dat van belang, omdat de doelgroep meestal met eerdere problemen kampt en met meerdere professionals en instellingen te maken krijgen. Dat vraagt per definitie om regie.

Door de veelheid van bestuurlijke overleggen en gremia in Gooi en Vechtstreek, ontbreekt het aan één duidelijk plek van waaruit de maatschappelijke zorg wordt aangestuurd. Gevolg van de onduidelijkheid rondom de vraag "wie is wanneer verantwoordelijk voor wat?" is dat gemeenten onvoldoende bestuurlijke regie hebben op het terrein van maatschappelijke zorg. Gelet op de omvangrijke decentralisaties van voorzieningen en verantwoordelijkheden is het wenselijk dat er duidelijkheid komt. Gemeenten worden namelijk, als gevolg van de decentralisaties, verantwoordelijk voor grote groepen mensen die zich in kwetsbare posities bevinden (ouderen, mensen met beperkingen, Wajong-ers, etc.) en krijgen te maken met flinke bezuinigingen.

Samenwerking en verbinding is nodig om de maatschappelijke zorg succesvol en adequaat te kunnen uitvoeren. De regiogemeenten en de centrumgemeente hebben daar een belangrijke rol te vervullen. Het succes op het terrein van de maatschappelijke zorg, is afhankelijk van inspanningen van zowel de centrumgemeente als de omliggende regiogemeenten. Dit heeft te maken met de verbinding tussen de maatschappelijke zorg en lokale gemeentelijke taken. Hoe beter alle gemeenten binnen hun reguliere Wmo taken, armoedebeleid, Wwb, Schuldhulpverlening en jeugdbeleid erin slagen om mensen en gezinnen adequaat te ondersteunen, hoe minder mensen in multiprobleemsituaties geraken. En om terugval te voorkomen, is het vaak essentieel dat mensen die uit multiprobleemsituaties zijn geraakt, nog wel kunnen rekenen op enige vorm van ondersteuning vanuit de eigen gemeente. Ook voor een juiste inzet bij de problemen, niet te licht en niet te zwaar, is goede afstemming nodig.

Voor de periode 2013-2015 zijn de volgende ambities geformuleerd (Gemeente Hilversum, 2013):

Programma 1: Melding, signalering, toegang & toewijzing

1.1: Integrale aanpak

Inwoners en professionals kunnen terecht bij één meldpunt voor de zorg en overlast. Gemeenten en professionele dienstverleners werken met inwoners vanuit het principe één plan en één regisseur. Gemeenten sturen persoonsvolgend op de resultaten die inwoners en professionele dienstverleners bereiken.

1.2: Aanpak huiselijk geweld

Geweld in afhankelijkheidsrelaties stoppen door de samenhang in de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties en kindermishandeling onder regie van het ASHG (de GGD) te vergroten.

Programma 2: Ambulante en persoonsgerichte ondersteuning

2.1: Persoons- en omgevingsgerichte ondersteuning en activering.

De maatschappelijke en economische zelfredzaamheid van inwoners vergroten door persoonsgerichte toewijzing en financiering van activiteiten die de maatschappelijke en economische bijdrage verhogen. De behoefte van de persoon en zijn omgeving zijn leidend bij de vormgeving van het ondersteuningsaanbod (vraagsturing).

2.2: Dienstverlening is niet vrijblijvend.

Van iedereen die ondersteuning, onderdak, begeleiding zorg of inkomen van de gemeente ontvangt, verlangen we een vorm van participatie (een tegenprestatie). Dit kan zijn deelname aan zorg-, participatie- en/of re-integratietrajecten.

2.3: Activiteiten gericht op duurzame zelfredzaamheid.

Mensen kunnen zo lang mogelijk zelfredzaam zijn en hoeven in de toekomst geen beroep meer te doen op maatschappelijke zorg.

2.4: Het scheiden van wonen (opvang) en zorg (ondersteuning en begeleiding).

Bij de voorzieningen pension en begeleid wonen (zowel in de maatschappelijke opvang als in de vrouwenopvang) gaan de gemeenten het wonen en begeleiden in samenwerking met de aanbieders en de woningcorporaties scheiden.

Programma 3: Opvang met begeleiding

3.1: Hoogwaardige opvang.

In de regio beschikken de gemeenten over kwalitatief goede en gedifferentieerde opvanglocaties (crisis-, nood- en passantenopvang). Mensen kunnen hier naar tevreden verblijven, terwijl ze werken aan hun herstel. De opvangcapaciteit sluit kwantitatief en kwalitatief aan bij de behoefte.

3.2: Doorstroom verbeteren.

Eenmaal ingestroomd moeten mensen snel de passende begeleiding en ondersteuning krijgen om snel weer uit te stromen. Dit begint met het oplossen van het woonprobleem en het realiseren van woon- en begeleidingsvormen die een logische vervolgstap zijn op de maatschappelijke opvang (zie programma 2).

Programma 4: Bestuur, beleid en organisatie

De ambulante ondersteuning en de algemene opvangvoorzieningen sluiten aan bij de behoeften van inwoners en zijn zo doelmatig en doeltreffend mogelijk georganiseerd.

6.26 Hoorn

Hieronder volgt een beknopte weergave van de stand van zaken.

Doel 1: Een sluitende zorgketen door de inzet van een ketenregisseur.
In december 2013 is het plan: Startpunt Hervorming MO/VB/OGGz Westfriesland aangenomen. Onderdeel van het plan is de realisatie van een Brede Centrale Toegang (BCT). De centrale toegang wordt nu uitgevoerd door de maatschappelijke opvang. Per 1 januari 2015 gaat de GGD Hollands Noorden een BCT uitvoeren. Met de BCT moet meer

zicht komen op de in-, door- en uitstroom binnen de MO. De Ketenregisseur Zorg (voormalig OGGz-ketenregisseur) gaat binnen de BCT mogelijk een rol spelen in het bevorderen van de door- en uitstroom van cliënten. In 2014 wordt derol van de Ketenregisseur Zorg onderzocht..

Doel 2: Reorganisatie van OGGz-team.

Het Meldpunt V&A (het OGGz-team) gaat per 1 januari 2015 een BCT uitvoeren. Doelstelling is onder meer dat cliënten sneller in zorg worden gebracht.

Doel 3: Verkennen ketenaanpak zwerfjongeren.

Er is een convenant opgesteld waarin de afspraken tussen de ketenpartners zijn vastgelegd.

Doel 4: Uitwerken en evalueren van de ingezette ontwikkelingen m.b.t. uitbreiding maatschappelijke opvang.

In 2011 is de maatschappelijke opvang in Westfriesland uitgebreid (Projectplan De Scheerder). De wachtlijst voor maatschappelijke opvang is de afgelopen jaren gedaald. In 2001 stonden er gemiddeld 55 personen op de wachtlijst; in 2012 waren dit er 38; in 2013 betrof het gemiddeld 33 personen (gebaseerd op een steekproef)).

Mogelijk heeft de daling van de wachtlijst ook te maken met de realisatie van een Kamers-met-Kansen in Hoorn. Door Kamers-met-Kansen wordt voorkomen dat jongeren tussen de 18 en 25 jaar in de maatschappelijke opvang terechtkomen.

Met de uitbreiding van de maatschappelijke opvang is geen geschikte plek beschikbaar gekomen voor zorgmijders. De vraag naar nachtopvang is de afgelopen jaren toegenomen. Momenteel wordt een sociaal pension gerealiseerd onder meer voor de zorgmijders.

Doel 5: Ontwikkelen visie op woonvormen.

In het Stedelijk Kompas Westfriesland (Gemeente Hoorn, 2009) werd aangegeven dat het voor een goede doorstroming in de maatschappelijke opvang van belang is dat er voldoende woonvormen zijn voor (ex)dakloze mensen. In de afgelopen periode zijn de woon-, en zorgbehoeften in kaart gebracht. Momenteel wordt voor West-Friesland een sociaal pension gerealiseerd. In het sociaal pension krijgen cliënten de gelegenheid om te stabiliseren en tot rust te komen. Samen met de cliënt wordt een trajectplan opgesteld waarin de zorgbehoefte naar leefgebieden wordt vertaald. De cliënt krijgt een basiszorgprogramma met dagbesteding.

6.27 Leeuwarden

In 2012 verscheen het Regionaal Kompas Leeuwarden/Fryslân 2012–2016 (Gemeente Leeuwarden, 2012). In het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn onderstaande ambities opgenomen. Hieronder volg een zeer beknopte stand van zaken van de verrichte inspanningen in het afgelopen jaar.

Breed convenant met de zorgverzekeraar op het terrein van zorg, ondersteuning, participatie en sociale zekerheid waarin afspraken over maatschappelijke opvang en geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn opgenomen.

Stand van zaken juni 2014: Convenant is vastgesteld.

Goed ontwikkelt regionaal beleid rondom preventieve ambulante maatschappelijke opvang en verslavingszorg.

Stand van zaken juni 2014): Is onderdeel van de beleidsontwikkeling in het kader van de drie decentralisaties.

Visie op hulp aan en begeleiding bij geweld in afhankelijkheidsrelaties.
Stand van zaken juni 2014: Is in ontwikkeling.
Voldoende capaciteit van casemanagement na opleggen van tijdelijk huisverbod en overige huiselijk geweldzaken.
Na duidelijkheid over de stelselwijziging en de ontwikkelingen Welzijn nieuwe stijl is het kader duidelijk en wilt Leeuwarden toewerken naar een duurzame constructie. Dit wordt meegenomen bij de invulling van het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK).
Gedeconcentreerde opvangvoorzieningen in de provincie.
Stand van zaken juni 2014: De deconcentratie in Leeuwarden en de provincie is afgerond.
Een goede doorstroom uit de opvangvoorzieningen realiseren, Housing First bieden (voorkomen instroom voorzieningen) en voorkomen huisuitzettingen.
Stand van zaken juni 2014: De nieuwe werkwijze voor toewijzing van urgentiewoningen is geëvalueerd en is succesvol gebleken. Er wordt meer gebruik gemaakt van het reguliere aanbod van woningcorporaties en de private woningsector. Er is een voorstel om een pilot Housing First te starten in Leeuwarden.
Helder informatiemanagement van gegevens vanuit de prestatievelden 789 van de Wmo. (Zicht op resultaten en kwaliteit van gesubsidieerde dienstverlening.)
Per 1 januari 2014 is de Zelfredzaamheidsmatrix voor de opvanginstellingen ingevoerd. Ook werken de instellingen met een nieuw registratieformat voor informatie aan de gemeente.
Eenduidige prioriteitstelling vanuit gemeente op prestatievelden 7, 8 en 9.
Wordt meegenomen in de beleidsontwikkeling in het kader van de drie decentralisaties. Kernfunctie opvang wordt in stand gehouden.
Nieuwe laagdrempelige nachtopvang.
Er is een nieuwe geschikte locatie gevonden voor meer laagdrempelige nachtopvang. De afronding wordt verwacht ultimo 2014.
Behouden van heroïne unit binnen beschikbare financiële kaders.
Stand van zaken juni 2014: Er is een aanvraag voor vijf extra behandelplaatsen ingediend bij het ministerie van VWS. Nog geen besluit over genomen.
Zicht op potentiële cliënten crisisopvang die uit beeld verdwijnen.
Stand van zaken juni 2014: Dit is een onderzoeksvraag voor de daklozenmonitor.
Waarborgen continuïteit in nazorg voor ex-gedetineerden in Leeuwarden en provincie.
De continuïteit in nazorg voor ex-gedetineerden wordt gewaarborgd vanuit het Veiligheidshuis in afstemming met de regiogemeenten. Opvanginstelling Zienn heeft bijvoorbeeld plekken beschikbaar voor ex-gedetineerden. Ook vrijwilligersorganisaties bieden nazorg. Stand van zaken juni 2014: Leeuwarden doet mee aan de proeftuin Reïntegratie ex-gedetineerden van het ministerie van Veiligheid en Justitie.
Uitvoering geven aan de ambities uit het 'Uitvoeringsprogramma zwerfjongeren'.
Stand van zaken juni 2014: Toegang wordt meegenomen in de beleidsontwikkeling in het kader van de drie decentralisaties. Zienn en Jeugdhulp Friesland hebben een gezamenlijk project voor doorstroom 18-/18+.
Realiseren sportplatform voor gehele opvang sector.
Invzet sport als vorm van dagbesteding binnen de behandeltrajecten wordt meegenomen in de beleidsoverleggen met de opvanginstellingen.

Er is een centrale toegang voor tot het Advies- en Meldpunt kindermishandeling, Advies- en steunpunt huiselijk geweld (ASHG), frontoffice multidisciplinair Centrum Kindermishandeling en het CJG.
Stand van zaken juni 2014: Nog in ontwikkeling.
Versterking sociale teams (binnen drie decentralisaties).
Stand van zaken juni 2014: Wordt meegenomen in beleidsontwikkeling in het kader van de drie decentralisaties.
Versterken interventieteams (binnen de drie decentralisaties).
Stand van zaken juni 2014: Wordt meegenomen in beleidsontwikkeling in het kader van de drie decentralisaties.
Continuïteit van de gemeentelijk gefinancierde inzet in het Veiligheidshuis.
Stand van zaken juni 2014: De positie van het Veiligheidshuis Friesland wordt betrokken bij ontwikkelingen in het kader van de drie decentralisaties.
Realiseren van 6 woonunits voor overlast gevende zorgmijders.
Stand van zaken juni 2014: Er is voorstel om een pilot Housing First te starten in Leeuwarden.
Borgen activiteiten straatprostitutie binnen reguliere capaciteit.
Stand van zaken juni 2014: Is vanaf 2014 als reguliere activiteit opgenomen in de begroting van VNN (instelling voor verslavingszorg).
Continuïteit activiteiten Skrep.
Stand van zaken juni 2014: Skrep is als reguliere activiteit opgenomen in de begroting van Zienn.
Efficiëntere indeling en effectievere werking van dagopvangmogelijkheden in Leeuwarden.
Stand van zaken juni 2014: De voorgenomen gecombineerde dagopvang is opgeschort. Zienn en het Leger des Heils doen momenteel onderzoek naar de doelgroep van de dagopvang. Daarbij wordt bekeken wie van de doelgroep is aangewezen op de dagopvang en wie in de eigen woonomgeving een vorm van dagbesteding kan krijgen.

Zwerfjongeren

In het Uitvoeringsprogramma Zwerfjongeren 2012-2016 wordt door de gemeente Leeuwarden vastgesteld dat het positief is dat er voor zwerfjongeren aanbod beschikbaar is van preventie tot nazorg. Daarnaast doen zich binnen de aanpak van zwerfjongeren een aantal knelpunten voor die om extra aandacht vragen. Voorbeelden daarvan zijn de aanwezigheid van wachtlijsten, onvoldoende regie, overzicht, eenheid en signalering bij probleemsituaties. In het uitvoeringsprogramma worden voorstellen gedaan om de knelpunten op te lossen.

6.28 Leiden

Uit een evaluatie van het Regionaal Kompas Zuid-Holland Noord 2008-2013 (Tuynman, Planije, Haggenburg, Muusse, 2014), blijkt dat het aantal dakloze mensen in de regio is afgenomen en de meeste dakloze mensen zijn voorzien van een trajectplan. Ook wordt geconcludeerd dat de doelgroep goed in beeld is. Er zijn een aantal nieuwe voorzieningen gerealiseerd, en er zijn afspraken gemaakt om huisuitzettingen te voorkómen. Recentelijk werd een innovatief zorgconcept ontwikkeld, de ambulante crisisopvang. Er is een structuur en cultuur van samenwerking tot stand gekomen dankzij intensieve inspanningen om draagvlak in de regio en bij uitvoerende instellingen te creëren. Daarnaast wordt vastgesteld dat er nog werk te doen is. Er is weinig uitstroom uit de opvang, het aantal huisuitzettingen neemt nog steeds toe, en cliëntvertegenwoordigers geven aan dat ondersteuning nog onvoldoende integraal en persoonsgericht is.

Hieronder volgt een beknopte weergave van de stand van zaken op de doelstellingen uit het Regionaal Kompas.

Doel 1: Huisuitzettingen als gevolg van huurschulden of overlast zijn met 75% afgenomen.						
Aantal huisuitzettingen regio Zuid-Holland Noord						
<i>Jaar:</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Aantal huisuitzettingen:</i>	82	108	105	73	89	92
Doel 2: Vervolgopvang is altijd geregeld indien huisuitzetting onvermijdelijk is.						
De gemeente Leiden verwacht deze doelstelling te realiseren. Het convenant Voorkomen huisuitzettingen voorziet erin dat er een sluitende keten is op het moment dat huisuitzetting dreigt. Er zijn geen signalen bekend dat mensen zonder opvang op straat komen.						
Doel 3: Alle daklozen in de regio zijn in beeld en voorzien van een trajectplan.						
Vanaf medio 2011 is het briefadres van de maatschappelijke opvang alleen nog beschikbaar voor dakloze mensen. Hierdoor bestaat een actueel beeld van de situatie van de daklozen. Afspraak is dat voor alle nieuwe cliënten een individueel trajectplan wordt opgesteld. Integrale samenwerking en schuldhulpverlening blijven daarbij punten van aandacht.						
<i>Jaar:</i>			2010	2011	2012	2013
<i>Aantal cliënten voorzien van een trajectplan:</i>			94	73	443	579
Doel 4: Het totaal aantal daklozen is verminderd met 75% ten opzichte van de omvangschatting in 2005.						
<i>Jaar:</i>	2006	2009	2011	2013		
<i>Aantal feitelijk dakloze mensen:</i>	454	313	294	212		
Doel 5: De ervaren overlast als gevolg van dakloosheid is afgenomen met 25% ten opzichte van 2007.						
Door een landelijke standaardisatie van de veiligheidsmonitor maakt de ervaren overlast van daklozen/verslaafden geen deel meer uit van het onderzoek. Laatste cijfer is uit 2011: 5%. Hiermee is de doelstelling van 25% reductie t.o.v. de nulmeting in 2007 (7%) behaald.						

6.29 Maastricht

De gemeente Maastricht merkt op dat het Kompas sterk wordt gedragen door de samenwerkende uitvoerende partijen. Onderstaande gegevens hebben enkel betrekking op de regio Maastricht en Heuvelland. De gemeente Sittard/Geleen voert eigen beleid en uitvoering voor de subregio Westelijke Mijnstreek.

In 2013 is er een aantal ontwikkelingen opgestart, die pas in 2014 zijn geëffectueerd. Zo is per 1-4-2014 de dagopvang, de nachtopvang en de gebruikersruimte (OAC) in 1 pand ondergebracht, waardoor aan de voorkant een intensievere zorg verleent kan worden. Per mei 2014 zijn in totaal (gefaseerd) 35 mensen geëxtramuraliseerd (met ambulante begeleiding VPT en hulp via Ipads). Per 1 juni 2014 is de centrale voordeur een feit, er wordt gewerkt aan gezamenlijke diagnose middels brede invoering van de Zelfredzaamheidsmatrix. Er is samenhang gebracht in de diverse activeringsinitiatieven, zodanig dat deze nu openstaan voor de gehele doelgroep (niet meer specifiek alleen voor daklozen, of zwervjongeren, of vrouwen) en afgestemd kunnen worden op de maat van de cliënt.

In de beleidsnota 'Meer voor Elkaar 2012-2015' (Gemeente Maastricht, 2012) zijn ten aanzien van de ondersteuning van de OGGz-doelgroepen onderstaande doelstellingen meegegeven voor de komende periode tot 2015. Per doelstelling wordt zeer beknopt de stand van zaken gegeven.

In 2015 is er een sluitende aanpak en een Integraal plan (Persoonlijk ontwikkeltraject) voor elke persoon van de doelgroep.
In 2013 is gewerkt aan de ontwikkeling van een Centrale Toegang, welke medio 2014 operationeel wordt.
In 2015 verkeert 80% van de doelgroep in een stabiele woon- en inkomenssituatie.
In 2013 is gewerkt aan de ontwikkeling van een Centrale Toegang, welke medio 2014 operationeel wordt.
In 2015 is adequate opvang van de resterende 20% van de doelgroep.
In 2013 is gewerkt aan de voorbereiding van de fusie van dagopvang, nachtopvang en gebruikersruimte op 1 locatie. Sinds april 2014 is de dag- en nachtopvang gefuseerd. Ook is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een soort "DOMUS+voorziening" ten behoeve van de groep notoire zorgmijders (circa 20 personen). Vooralsnog ligt er geen oplossing voor deze groep zorgmijders in het verschiet.
In 2015 is de uitstroom naar reguliere huisvesting gestegen naar 20%.
Uitstroom naar meer zelfstandig wonen wordt onder meer mogelijk gemaakt door de inzet van RIBW Housing Accommodations. Jaarlijks worden 74 woningen hiervoor door de corporaties beschikbaar gesteld en vinden 120 cliënten per jaar langs deze weg een nieuwe plek in de buurten.
In 2015 is de gemiddelde opvangduur van zwervjongeren teruggebracht naar 3 maanden (2012: 4 maanden):- 70% terug naar huis; - 30% zelfstandige huisvesting.
In 2013 bedroeg de gemiddelde opvangduur 110 dagen. Terug naar huis /zelfstandige huisvesting: 26%. In 2013 is extra ingezet op begeleiding. De doelstelling '70% terug naar huis' is geherformuleerd. Nu wordt alleen geregistreerd het aantal dat na opname uitstroomt naar huis of zelfstandigheid.

6.30 Nijmegen

De stand van zaken per doelstelling uit het Stedelijk Kompas (2008) wordt hieronder weergegeven.

Doel 1: Terugdringen van dakloosheid.
In de afgelopen periode is het aanbod van voorzieningen voor wonen met zorg verder uitgebreid, dat draagt bij aan het halen van deze doelstelling. Ook wordt daarmee wordt de doorstroom uit de opvang bevorderd. In 2012 is het Domushuis Nijmegen opengestaan, met 24 beschermd wonen plaatsen voor ernstig verslaafde dakloze mensen. In het MFC zijn 35 plaatsen gerealiseerd, deze zijn begin 2013 in gebruik genomen. In 2013 is voortgang geboekt in de voorbereiding van de realisatie van acht 8 Skaeve Huse.
Doel 2: Beter aansluitende zorg.
Al in 2011 was deze doelstelling gehaald. 'Praktijk Buitenzorg' ¹⁵ is operationeel. Het verbeteren van de aansluiting van de zorg door middel van wijkteams heeft nog steeds prioriteit in het Nijmeegs beleid. Vanaf 2012 zijn er voor de hele stad wijkteams (omgedoopt tot regieteams multiprobleemhuishoudens). De regionale agenda OGGz is vastgesteld en in uitvoering. Doel is het verder versterken van de openbare geestelijke gezondheidszorg en deze te integreren in het bredere zorg- & welzijnsaanbod. De OGGZ-structuur sluit aan op de transitie.
Doel 3: Terugdringen van overlast veroorzaakt door dak- en thuislozen.
In Nijmegen loopt al gedurende ruime tijd een project met medische verstrekking van heroïne. Daarbij zijn ongeveer 25 cliënten in behandeling. Ook het realiseren van nieuwe opvang- en woonzorgvoorzieningen draagt bij aan het verminderen van overlast. Uit politierapportages blijkt dat hierdoor de overlast afneemt. Door de komst van de beschermd wonen plaatsen in het Multi Functioneel Centrum (MFC) ¹⁶ is de overlast in het centrum van Nijmegen significant afgenomen.
Doel 4: Meer samenhang in bestaande aanbod.
<i>Opgegeven informatie 2011:</i> In Nijmegen zijn ACT-teams actief. In de bemoeizorg is de samenwerking tussen de betrokken partners geïntensiveerd. Bij de opvanginstelling is het trajectmatig werken in uitvoering gegaan.
Doel 5: Verbeteren in- door- en uitstroom.
Naar verwachting van de gemeente Nijmegen, wordt deze doelstelling behaald. Er is een Domushuis gerealiseerd en begin 2013 zijn woonzorgplaatsen geopend. In 2013 is voortgang geboekt in de voorbereiding van de realisatie van acht 8 Skaeve Huse.
Doel 6: Een gedifferentieerd aanbod van zorg en hulp, toegesneden op de wensen en mogelijkheden van de cliënt (individueel trajectplan).
De doelstelling is gehaald: instellingen werken met individuele trajectplannen.

¹⁵ Praktijk Buitenzorg is een samenwerkingsproject tussen enkele Nijmeegse huisartsen en GGD, Iriszorg en RIBW. Doel is om laagdrempelige huisartsenzorg te bieden aan sociaal kwetsbare mensen in Nijmegen (dak-, en thuislozen, verslaafden, prostituees, nieuwkomende en ongedocumenteerde migranten) die geen vaste huisarts hebben. Praktijk Buitenzorg is bedoeld voor mensen uit deze groep die om allerlei redenen de weg naar de reguliere huisartsenzorg niet vinden (www.praktijkbuitenzorg.nl).

¹⁶ Het MFC is een 24-uursvoorziening voor langdurig verslaafde dak- en thuislozen met een dag- en nachtopvang en twee gebruikersruimten.

Sinds 2013 zijn 36 appartementen waar cliënten met 24-uurs begeleiding kunnen wonen.

Zwerfjongeren

Er is een toekomstplan voor de zwerfjongerenopvang vastgesteld. In 2013 is gestart met de uitvoering. De resultaten daarvan worden in de loop van 2014 verwacht. Het betreft onder meer uitbreiding van de nachtopvang en een verhuizing van de opvanglocatie. In 2013 is het Jeugd FACT-team gestart: een integraal behandel- en bemoeizorgteam voor jongeren en jongvolwassenen bestaande uit medewerkers van instellingen voor maatschappelijke opvang, OGGz, GGz, verslavingszorg, zorg voor mensen met een licht verstandelijke beperking, maatschappelijk werk en het jongerenloket voor werk en inkomen. Jeugd FACT is in de gehele regio inzetbaar.

6.31 Oss

Sinds 2011 maakt de gemeente Oss structureel gebruik van de inzet van een ketenregisseur om de doelstellingen uit het Regionaal Kompas te kunnen verwezenlijken.

Doel 1: Signalering: Lokale zorgnetwerken signaleren alle personen in een zeer kwetsbare situatie (doelgroep OGGz).
--

Indicator: Aantal personen dat tussen wal en schip raakt en gemeld wordt bij het CTB (Brede Centrale Toegang en Bemoeizorg), waarbij geen enkel lokaal zorgnetwerk bemoeienis heeft.
--

In 2011 werd gestart met het CTB, met een ketenregisseur vanuit de centrumgemeente. In 2012 is ervaring opgedaan met de toewijzingscommissie en een ketenregisseur. In 2013 verliep de samenwerking efficiënt en effectief. Er zijn een aantal maatregelen genomen, waardoor de toegang tot de juiste zorg en dienstverlening binnen enkele dagen kan worden gerealiseerd. Het voornemen is om de Centrale Toegang Bemoeizorg uit te breiden met de Toegang Beschermd Wonen (CTB & BW)
--

Doel 2: Preventie MO: Dakloosheid ten gevolge van (a) huisuitzetting, (b) detentie en (c) ontslag uit zorginstellingen komt vrijwel niet meer voor.
--

Indicator: Aantal (a) personen uit huis gezet (b) ex-gedeteneerde mensen en (c) mensen ontslagen uit een zorginstelling, dat zich binnen een half jaar meldt bij de maatschappelijke opvang (CTB).
--

Door een strengere selectie aan de toegangspoort is de toestroom naar de maatschappelijke opvang 'zuiverder' geworden. Er wordt eerder ingezet om toestroom naar de maatschappelijke opvang te voorkomen. De maatschappelijke opvang wordt niet langer als 'dumpplaats' gebruikt voor 'lastige klanten.' In 2013 heeft de strengere selectie er toe geleid dat de doelgroep beter in beeld is gekomen. Door de invulling van de transitie AWBZ-Wmo ontstaat de mogelijkheid om – samen met het wijkteam – nog meer rendement te halen uit vroegsignalering en preventie.
--

Doel 3: Toegang MO: Alle meldingen zijn gescreend. Toegang tot de MO is bepaald op basis van aard/ernst van problemen.

Indicator: Aantal meldingen dat gescreend is en (a) wel is toegelaten (b) niet is toegelaten, maar is verwezen.

Binnen de Centrale toegang is de registratie ingevoerd. Het meeste werk vindt plaats bij de centrale intake van het Verdihuis. Daar vindt de triage plaats aan de hand van een quickscan per cliënt. Het gebruiken van de quickscan werkt als screeningsinstrument: a) toegelaten; b) niet toegelaten; c) diagnostiek vereist om tot a. of b. over te gaan.

Doel 4: Persoonsgerichte hulptrajecten MO: Voor alle toegelaten daklozen is een integraal trajectplan opgesteld.

Indicator: Aantal dakloze mensen met een intake en een individueel trajectplan op alle leefdomen.

Iedereen die opgenomen wordt in de crisisopvang, maakt samen met de begeleider een individueel trajectplan.

Doel 5: Persoonsgerichte trajecten Bemoeizorg: Voor alle bemoeizorg cliënten is een integraal toeleidingsplan opgesteld.

Indicator: Aantal cliënten met een integrale probleemverheldering en toeleidingsplan.

De gestelde opdracht is om voor eenieder die binnen CTB (Brede Centrale Toegang en Bemoeizorg) besproken wordt een trajectplan op te stellen. Bemoeizorg wordt doorontwikkeld om optimaal aan te sluiten bij de ontwikkeling van wijkteams / lokale zorgnetwerken, zoals deze vorm krijgt in de transitie AWBZ – Wmo.

Doel 6: Nazorg als preventie: Bestendigen herstel en voorkomen terugval na uitstroom uit de MO (monitoring vanuit CTB of de lokale zorgnetwerken).

Indicator: Aantal (ex-)dakloze mensen dat gedurende 12 maanden voorzien is van stabiele mix (huisvesting, financiële situatie, contact met hulpverlening en dagbesteding).

Dit blijft een lastig onderdeel. Sommige burgers hebben ook een intensief natraject nodig om zich te kunnen handhaven. Dit vergt van alle betrokkenen een lange adem. Nazorg zal mede worden opgepakt door de wijkteams in 2015. Burgers worden actief betrokken bij de reïntegratie in de wijk. De ketenaanpak zal nadrukkelijker aanwezig zijn om terugval te voorkomen.

Doel 7: Aanpak zwervjongeren: Voor alle zwervjongeren is een integraal trajectplan opgesteld: specialistische zorg waar nodig, snel doorstromen naar begeleid wonen & werken waar mogelijk.

Indicator: Aantal zwervjongeren: (a) dat binnen 3 maanden doorstroomt naar wonen & werken; (b) dat passende specialistische zorg ontvangt binnen 3 maanden.

De toegang tot een uitkering verloopt zonder omwegen, waardoor de hulpverlening de aandacht met de cliënt kan verleggen naar toekomstgerichte oplossingen. De beschikbare huisvesting voor zwervjongeren blijft een kritische factor.

Doel 8: Preventie jongeren: Dakloosheid van jongeren ten gevolge van ontslag uit de jeugdzorg komt vrijwel niet meer voor.

Indicator: Aantal jongeren dat zich binnen 6 maanden na jeugdzorg meldt bij de MO voor volwassenen of bij de specifieke opvang voor zwervjongeren.

De transitie Jeugdzorg is volop in voorbereiding. Basisteams Jeugd zijn in oprichting. Vanuit de maatschappelijke opvang wordt deskundigheid beschikbaar gesteld om de Basisteams Jeugd te ondersteunen bij de vraagstukken betreffende de zwervjongeren.

De gemeente Oss merkt op dat de Centrale Toegang Bemoeizorg van grote waarde is gebleken. De extra taak Beschermd Wonen zal hier in de toegang op aansluiten. Het invoeren van Beschermd Wonen als gemeentelijk taak per 1-1-2015 kan een meerwaarde zijn voor de maatschappelijke opvang. De jaren 2014 en 2015 staan in het teken van grote veranderingen, waar het Regionaal Kompas de samenhang zal zoeken en vinden. De ketenpartners hebben ervaring op gedaan in het samenwerken en gaan deze samenwerking vol vertrouwen uitbouwen in de komende jaren.

6.32 Purmerend

Doel 1: In 2013 zijn alle daklozen in traject en is voor minimaal 60% huisvesting geregeld.

In 2013 is de accommodatie van de nachtopvang verbouwd en uitgebreid. Onderzocht wordt of het mogelijk is de nachtopvang, die nu van half november tot half april open is, het hele jaar open te stellen. Aan het eind van het jaar waren er 65 residentieel daklozen en 99 dak- en thuislozen. In de loop van het jaar zijn er 76 residentieel daklozen na een begeleidingstraject uitgestroomd uit de residentieële opvang. Hiervan is voor 60 personen (79%) onderdak geregeld. Door de eerdere uitbreiding van de residentieële

opvang zijn de wachttijden sterk teruggedrongen. Van de daklozen die uitstromen uit een traject krijgt dus meer dan de genoemde 60 procent huisvesting.
Doel 2: In 2013 is dakloosheid als gevolg van huisuitzetting teruggedrongen tot minder dan 30% van het niveau in 2005.
In 2011 waren er 17 huisuitzettingen, in 2012 waren er 14 huisuitzettingen. De gemeente Purmerend geeft aan dat het aantal huisuitzettingen maximaal 9 zou moeten zijn. Op dit moment wordt echter - ondanks de inspanningen op dit terrein - geen verdere daling verwacht dan het thans gehaalde aantal van 14. Dit als gevolg van o.a. de economische crisis. Voor 2013 geen nieuwe informatie geleverd.
Doel 3: Dakloosheid als gevolg van detentie of afwenteling door andere instellingen komt in 2013 vrijwel niet meer voor.
In 2011 zijn 121 personen uitgestroomd. De gemeente Purmerend geeft aan dat deze doelstelling waarschijnlijk niet gehaald zal worden. Er is een gebrek aan uitstroom mogelijkheden, veroorzaakt door de slechte woningmarkt en doordat het zorgkantoor niet meewerkt aan de realisering van huisvesting voor chronisch verslaafden. Geen nieuwe informatie geleverd over 2013.
Doel 4: In 2013 is overlastgevend gedrag teruggedrongen tot maximaal 75% van het huidige niveau.
De gemeente Purmerend gaf in 2012 aan deze doelstelling naar verwachting wel te behalen. Volgens Purmerend zijn er zijn geen meldingen gedaan van overlast door dak- en thuisloze mensen. Voor 2013 geen nieuwe informatie geleverd.

6.33 Spijkenisse

Doel 1: Voor nagenoeg alle (bekende) daklozen is een trajectplan opgesteld en voor zover mogelijk zijn zij voorzien van inkomen, huisvesting, dagbesteding en/of werk, eventueel zorg en hulp (2014).
Alle daklozen die tijdelijk in de maatschappelijke opvang hebben verbleven zijn voorzien van een trajectplan. Deze beslaat de genoemde leefgebieden en hierin is, voor zover mogelijk en van toepassing, voorzien.
Daklozen welke op de wachtlijst stonden voor de maatschappelijke opvang krijgen ook begeleiding. Hier wordt niet altijd een trajectplan voor opgesteld. Een en ander is afhankelijk van de persoonlijke situatie.
Verder zijn er in 2013 onderhandelingen gevoerd met partners om een pilot te starten welke in 2014 van start is gegaan om de doorstroom uit de maatschappelijke opvang te bevorderen en hiermee de kans op huisvesting voor alle daklozen te vergroten.
Doel 2: Dakloosheid als gevolg van huisuitzetting is fors teruggedrongen (2014).
Cliënten met multi-problematiek/zorgmijders ('bemoeizorgcliënten') worden toegeleid naar zorg en hulp. Op deze wijze wordt getracht om verdere problematiek (zoals huisuitzetting) te voorkomen. Gemeente en woningcorporaties hebben samenwerkingsafspraken en periodiek overleg ter terugdringing van het aantal huisuitzettingen. Dit is gericht op het snel en integraal aanpakken van de problematiek van burgers om huisuitzettingen te voorkomen. De samenwerkingsafspraken dragen effectief bij aan het terugdringen van het aantal huisuitzettingen

Doel 3: Dakloosheid als gevolg van detentie of uitval uit zorginstellingen komt bijna niet meer voor (2014).

In 2013 is de samenwerking met de penitentiaire inrichtingen, in het kader van de modernisering van het gevangeniswezen, verder geïntensiveerd en geprofessionaliseerd. Hierdoor kunnen gedetineerden gemakkelijker hun nazorg in en tijdens detentie vormgeven en de dienstverlening bij de gemeente Spijkenisse opstarten. De gemeente Spijkenisse biedt ondersteuning aan, als deze noodzakelijk is, op alle leefgebieden waar gedetineerde enige hulp bij nodig heeft of wenst. De gemeente Spijkenisse stelt op basis van de behaalde resultaten dat het doel behaald is.

Doel 4: Bij een groot deel van de doelgroep is overlastgevend gedrag verminderd (2014).

In 2013 zijn de processen van het veiligheidshuis verder doorontwikkeld en is de samenwerking met de justitiële partners en zorgpartners verder geïntensiveerd. Hierdoor is het mogelijk dat overlastgevend gedrag vroegtijdig geïdentificeerd wordt en kan dit opgeschaald worden naar een juiste gremia, waarbij het uitgangspunt is om zoveel mogelijk in het vrijwillige domein te organiseren en waar noodzakelijk in een gedwongen strafrechtelijk of bestuursrechtelijk domein c.q. kader. De gemeente Spijkenisse stelt op basis van de behaalde resultaten dat het doel behaald is.

6.34 Tilburg

Doel 1: In 2013 zijn alle daklozen in een traject ondergebracht. Voor minimaal 80% van deze groep is passende huisvesting en een zinvolle dagbesteding geregeld.

In 2013 was 94% van de dakloze mensen voorzien van een traject, voor 73% van hen werd passende huisvesting en zinvolle dagbesteding geregeld. Deze cijfers zijn gebaseerd op de verhouding tussen dakloze mensen die gebruik maken van de dag-, en nachtopvang ten opzicht van het aantal mensen die in begeleiding zijn, dan wel huisvesting en dagbesteding krijgen.

<i>Jaar:</i>	2010	2011	2012	2013
<i>Percentage van de dakloze mensen voorzien van een trajectplan:</i>	71	79	91	94

Doel 2: In 2014 zijn er meer uitstroommogelijkheden naar de reguliere woningmarkt (regionaal) en is er meer maatwerk in de toewijzing van woonaanbod voor de doelgroep.

De gemeente Tilburg heeft afspraken gemaakt met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen voor uitstroom. In 2013 is Housing First gestart, met medewerking van de woningcorporaties. Er waren voldoende woningen beschikbaar; belemmeringen treden op door beperkte begeleidingscapaciteit.

Doel 3: Dakloosheid als gevolg van detentie komt (vrijwel) niet meer voor door een goede aansluiting tussen reclassering en zorg.

De gemeente Tilburg richt zich op een sluitende aanpak voor ex-gedetineerden. Vanaf de eerste dag van detentie wordt aandacht besteed aan het beschikbaar houden van bestaande woonruimte tijdens de detentieperiode. Ook aandacht voor het bieden van nazorg na de detentieperiode, waaronder woonruimte en inkomsten. In 2013 werd op

deze manier aan 519 personen nazorg geboden. Zeventien van deze mensen maakten ook al voor de detentieperiode gebruik van de dag- en nachtopvang. In 2013 meldden zich bij opvanginstelling Traverse 44 personen aan die korter dan 30 dagen geleden in detentie zaten.

Doel 4: Dakloosheid als gevolg van afwenteling door andere instellingen komt (vrijwel) niet meer voor.

In 2013 was bij 31 personen sprake van aanmelding bij de MO na afwenteling door andere instellingen. Er zijn in Tilburg verschillende initiatieven gestart om dit aantal nog verder te verminderen zoals Housing First, maatschappelijke steunsystemen en onderlinge afspraken tussen zorgaanbieders om uitval te voorkomen.

<i>Jaar:</i>	2011	2012	2013
<i>Aantal personen dakloos als gevolg van afwenteling door andere instellingen</i>	43	51	31

Doel 5: In 2013 is dakloosheid als gevolg van huisuitzetting tot 30% van het niveau in 2007 teruggedrongen.

Dakloosheid ten gevolge van aantal huisuitzettingen wordt pas sinds 2011 geregistreerd. In 2012 was er sprake van een forse toename van het aantal huisuitzettingen (corporaties, particulier): van 100 huisuitzettingen in 2011 naar 290 in 2012. In 2013 hebben de corporaties versterkt ingezet op het voorkomen van huisuitzettingen. Het aantal aanmeldingen na huisuitzetting is daardoor gedaald naar 192.

Doel 6: In 2014 is overlastgevend gedrag teruggebracht naar 75% van het niveau in 2007.

Opgegeven info 2012:

Er heeft geen (nul)meting plaatsgevonden van de overlast. In Tilburg is een Outreachend Interventieteam ingezet, gericht op het voorkomen van overlast op specifieke locaties. In 2013 is het Outreachend interventieteam organisatorisch bij het Bemoeizorgteam ondergebracht om sneller zorgwekkende zorgmijders op straat in beeld en daarna in zorg te krijgen.

Doel 7: In 2009 is er een verbreding van het Stedelijk Bemoeizorgteam naar de regio Midden Brabant.

Volgens de gemeente Tilburg is deze doelstelling inmiddels behaald. Het stedelijk Bemoeizorgteam werkt sinds 2011 voor de hele regio.

6.35 Venlo

Onderstaande informatie is geleverd ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas 2012. Over het jaar 2013 is geen nieuwe informatie verstrekt.

In maart 2013 verscheen de *Evaluatie Regionaal Kompas 2008-2013* (Gemeente Venlo, 2013). Daarin wordt de volgende schets gegeven van de ontwikkelingen in de maatschappelijke opvang in de periode 2008-2012.

In 2008 werd in het Regionaal Kompas al geconstateerd dat het concept van 'bed, bad, brood' niet zal zorgen voor een snelle uitstroom uit de maatschappelijke opvang. Een middel dat ingezet is om de door- en uitstroom te bevorderen is trajectbegeleiding. Bij opvanginstelling Moveoo worden per jaar 2 trajectbegeleiders bij de Dag en Nachtopvang gefinancierd en 1 trajectbegeleider bij de crisisopvang. Aan de hand van de cijfers van de monitor, wordt geconstateerd dat de trajectbegeleiding bij de Crisisopvang resulteert in een snelle doorstroom. Bij de dag- en nachtopvang wordt er weinig resultaat bereikt, slecht

7% van de cliënten had een trajectplan. In de trajectplannen wordt in samenwerking met de cliënt een traject beschreven dat ertoe moet leiden dat de cliënt weer zoveel mogelijk verantwoordelijkheid neemt over zijn eigen leven en niet afhankelijk blijft van dag- en nacht opvang. In de herijking van het Regionaal Kompas zal samen met het CMA, Zorgkantoor en in de keten gezocht moeten worden naar een effectievere aanpak.

Doelstelling in het Regionaal Kompas is zo min mogelijk mensen in de maatschappelijke opvang. Daarmee wordt beoogd de capaciteit van de nachtopvang alleen in te zetten voor noodopvang en deze capaciteit zoveel mogelijk terug te brengen. Met deze doelstelling als uitgangspunt is in Roermond een nieuwe voorziening gerealiseerd. De nachtopvang is hierin kleinschalig en er zijn meer mogelijkheden voor begeleid wonen. Binnen het concept kunnen stappen gezet worden op de verantwoordelijkheidsladder.

Eind 2011 is de pilot Housing First gestart. Dit is een vernieuwende manier om de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang te bevorderen. Onder de noemer 'Housing First' krijgen cliënten, op voorwaarde van inkomensbeheer, een eigen huis.

Daarnaast wordt bekeken of en op welke wijze het Housing First-begeleidingsteam ingezet kan worden ter voorkoming van uithuiszetting. Verder worden er geen andere stringente voorwaarden vooraf gesteld aan de cliënten. Vanuit de 'Maslov- gedachte' wordt aan de primaire behoefte van ieder individu voldaan: degene krijgt/ behoudt een dak boven zijn/ haar hoofd. Hiermee worden personen/ gezinnen in staat gesteld weer zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor hun leven, hun opleiding, hun inkomen, hun kinderen en hun leefomgeving. Door degene in staat te stellen weer verantwoordelijkheid te nemen, ontstaat er perspectief en staat degene (weer) open voor hulp. Deze, vaak langdurige, hulp wordt geboden in de vorm van outreachende begeleiding door een Multidisciplinair team. De financiering vindt plaats in een samenwerking van Zorgkantoor VGZ en centrum-gemeente Venlo.

Zwerfjongeren

In de *Evaluatie Regionaal Kompas 2008-2013* (Gemeente Venlo, 2013) wordt het volgende opgemerkt over de aanpak van zwerfjongerenproblematiek.

Pension Roerzicht, onderdeel van de Koraalgroep, verzorgt voor de regio Noord en Midden Limburg de opvang voor zwerfjongeren. Voor de aanpak van de problemen bij de zwerfjongeren is op initiatief van de Koraalgroep een samenwerkingsverband aangegaan met Mensana. Waar eerst de focus gericht was op 'opvang', wordt nu veel meer inzet gepleegd op begeleiding. Behalve bed, bad en brood, wordt vanuit het Regionaal Kompas ook een trajectbegeleider gesubsidieerd. Door de samenwerking met Mensana wordt het traject naar zelfstandig of begeleid wonen, toeleiding naar studie of werk meer vanzelfsprekend en krijgen jongeren weer toekomstperspectief.

Hoewel de monitor van het Regionaal Kompas nog volop in ontwikkeling is, wordt op basis van de beschikbare cijfers geconcludeerd dat de doelstelling om zo min mogelijk mensen gebruik te laten van de maatschappelijke opvang, niet is gehaald (Gemeente Venlo, 2013).

In de komende periode zal de gemeente Venlo scherper gaan focussen op de doelstellingen uit het Regionaal Kompas om de instroom te beperken en de doorstroom te bevorderen. Het middel van Housing First zal daarin een belangrijke functie krijgen, maar ook de voorzieningen in Roermond, Weert en Venlo die meer ingericht zijn en worden op een wooncarrière en begeleiding naar eigen verantwoordelijkheid, leveren er een belangrijke bijdrage aan. De scheiding van wonen en zorg in de AWBZ en de daarmee gepaard gaande decentralisaties zullen van invloed zijn op de organisatie van het aanbod voor de doelgroep en voor de organisatie van de OGGz. De scheiding van wonen en zorg leidt waarschijnlijk tot een toename van kwetsbare burgers als inwoners van wijken buurten. Gemeenten zijn

verantwoordelijk voor de begeleiding van deze kwetsbare burgers. Dit betekent dat in het Regionaal Kompas (nog) meer aandacht zal moeten zijn voor het samenspel van regionale en lokale taken. Door de extramuralisering, en de decentralisatie van de AWBZ begeleiding zullen de lokale taken toenemen en zullen de regionale taken beter aansluiting moeten zoeken bij de lokale infrastructuur van wonen/welzijn/zorg.

6.36 Vlaardingen

In 2011 heeft de gemeente Vlaardingen een aantal van de oorspronkelijke doelstellingen uit het Stedelijk Kompas 2008 aangepast of laten vervallen.

Doel 1: Alle dakloze mensen die zich bij het Centraal Loket melden en die voldoen aan criteria voor opvang (18 jr. of ouder, feitelijk of residentieel dakloos, regiobinding) komen in aanmerking voor een zorgtraject.				
In 2012 zijn, naast de 30 personen die voldeden aan de criteria voor trajectbegeleiding, 60-70 personen opgevangen die slechts kort verbleven of niet bereid waren tot acceptatie van de voorwaarden. voor trajectbegeleiding. In 2013 is deze doelstelling behaald volgens de gemeente Vlaardingen.				
Doel 2: In 2012 is voor minimaal 60% van de dak en thuislozen passende huisvesting geregeld.				
In 2012 was voor circa 45% van de dak en thuislozen passende huisvesting geregeld. Over het jaar 2013 geen informatie geleverd				
Doel 3: Het aantal werkelijke ontruiming en als percentage van het aantal aankondigingen tot huisuitzetting zal in 2013 zijn gedaald ten opzichte van 2008.				
De gemeente Vlaardingen hanteert in samenwerking met corporaties en andere ketenpartners een gestructureerde vorm van ontruimingspreventie. In 2013 was het aantal werkelijke ontruiming en als percentage van het aantal aankondigingen tot huisuitzetting 44,5, in 2008 was dit 52%. Daarmee is deze doelstelling behaald.				
<i>Jaar:</i>	2008	2011	2012	2013
<i>Aantal aanzeggingen:</i>	163		223	243
<i>Aantal uitgevoerde ontruiming en:</i>	85		117	108
<i>Percentage uitgevoerde ontruiming en:</i>	52%	47%	52%	44%
Doel 4: Dakloosheid als gevolg van detentie of afwenteling door andere instellingen (vrijwel) uit te bannen.				
De gemeente Vlaardingen beschikt niet over gegevens over aantallen mensen die om deze reden dakloos worden en onderneemt ook geen actie om cijfers rond deze doelstelling te achterhalen. Wél geeft Vlaardingen aan dat zij er in het algemeen in slagen om mensen die na detentie dakloos blijken te zijn, te huisvesten.				
Doel 5: Overlastgevend gedrag terugbrengen.				
<i>Opgegeven info 2012:</i> De gemeente Vlaardingen merkt op dat deze doelstelling te algemeen is geformuleerd. In Vlaardingen wordt met name via de outreachende inzet van het lokaal zorgnetwerk forse inspanningen geleverd om mensen met zorgmijndend gedrag tot aanvaarding hulp/ondersteuning te bewegen. Daarmee wordt overlast voor hen zelf maar vaak ook voor de omgeving voorkomen. Jaarlijks worden op deze wijze zo'n 100 mensen in behandeling genomen. Hoeveel overlast hiermee wordt voorkomen, is onduidelijk.				

Zwerfjongeren

Eind 2012 waren er naar schatting ruim 50 zwerfjongeren in de regio Nieuwe Waterweg Noord. De gemeente Vlaardingen is van plan om middels de nieuwe gemeentelijke taken rond jeugdzorg - waarvan de implementatie momenteel wordt voorbereid - ook voor deze groep passende ondersteuning te regelen.

6.37 Vlissingen

De landelijke herverdeling van financiële middelen heeft geleid tot een bijstelling van de ambities in het Zeeuws Kompas uit 2008. Er zijn keuzes gemaakt over het in stand houden, anders organiseren of stopzetten van bepaalde voorzieningen en de financiering hiervan. De gemeente Vlissingen geeft aan dat in een nieuw Zeeuws Kompas haalbare en meetbare (SMART) doelstellingen geformuleerd zullen worden. In de notitie 'Samen werken aan een nieuw Zeeuws Kompas' worden de uitgangspunten en stand van zaken beschreven van de herijking van het beleid maatschappelijke opvang in Zeeland (CZW Bureau, 2012).

Hieronder volgt de stand van zaken per doelstelling uit het Zeeuws Kompas (2008).

Doel 1: De huidige bijna driehonderd dak- en thuislozen en de dak- en thuislozen die er vanaf nu nog bij komen, zijn in 2014 voorzien van: inkomen; structurele vormen van woonvoorzieningen passend bij de betrokken individuen; niet-vrijblijvende, bewezen effectieve, zorgtrajecten (zo mogelijk tijdelijk, waar nodig structureel) en, voor zover mogelijk, van vormen van dagbesteding en werk die haalbaar zijn.

In 2013 is het informatiesysteem gereed gekomen waarmee beoogd wordt gegevens van zorg- en opvanginstellingen onderling af te stemmen en te monitoren. De informatie vanuit de instellingen laat vooralsnog te wensen over. Er zijn (nog) geen kwantitatieve gegevens beschikbaar. Er wordt gewerkt aan een verbeterplan per instellingen. Instellingen verstrekken wel informatie in de jaarverantwoording ten behoeve van de subsidies.

Doel 2: Dakloosheid ten gevolge van huisuitzetting komt (vrijwel) niet meer voor. Het aantal huisuitzettingen is in 2010 gedaald tot minder dan 30 % van het aantal in 2006. Voor zover nog wel huisuitzettingen voorkomen, wordt alternatieve passende woonruimte aangeboden.

Zie doel 1

Doel 3: Dakloosheid ten gevolge van detentie komt (vrijwel) niet meer voor. Doel 4: Dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt (vrijwel) niet meer voor.

De gemeente Vlissingen heeft de nazorg voor ex-gedeteneerden neergelegd bij één instelling in het Veiligheidshuis, waar met ketenpartners wordt samengewerkt. Het project loopt tot en met 2014. Daarna zal de integrale procesregie gevoerd worden door het Veiligheidshuis. Met de komst van het informatiesysteem (zie doelstelling 1) is het de verwachting dat op termijn cijfermatige gegevens beschikbaar komen over het aantal mensen dat dakloos wordt ten gevolge van detentie of uitval uit zorginstellingen.

Doel 5: Bij een groot deel van de doelgroep is overlastgevend gedrag verminderd (tot maximaal 75% van het huidige niveau in zeven jaar).

De gemeente Vliссingen geeft aan dat deze doelstelling niet meetbaar is. De komst van het informatiesysteem brengt hierin mogelijk meer inzicht.
--

Zwerfjongeren

In samenwerking met Movisie wordt er gewerkt met het model van tijdelijke crisisopvang van zwerfjongeren van 17-23 jaar in gastgezinnen. Naar het Engelse voorbeeld Night-stop¹⁷. Daarnaast lopen er verschillende initiatieven in de regio voor 'probleem' zwerfjongeren.

6.38 Zaanstad

In het Zaanstedelijk Kompas 2008 formuleerde de gemeente Zaanstad de volgende ambities:

1. In 2014 volgen alle feitelijk daklozen een trajectplan en is voor minimaal 60% (niveau 2006) van hen de huisvesting is geregeld;
2. In 2014 volgen alle residentieel daklozen een trajectplan en is doorstroming of vervolghuisvesting voor 60% (niveau 2006) van hen is geregeld;
3. In 2014 is overlastgevend gedrag door leden van de doelgroep tot maximaal 75% van het niveau van 2006 teruggedrongen;
4. In 2014 is dakloosheid onder de groep risicovolle zorgmijders en mensen met een acuut huisvestingsprobleem tot maximaal 30% van het niveau van 2006 teruggedrongen.

Ten behoeve van de Monitor Stedelijk Kompas 2013, gaf de gemeente Zaanstad onderstaande stand van zaken.

Het Stedelijk Kompas heeft de aandacht voor doelgroep en samenwerking tussen partijen sterk verbeterd. In Zaanstad wordt wijkgericht gewerkt en komt het contact met burgers voor maatschappelijke ondersteuning via wijkteams tot stand. Voor inwoners met meervoudige problemen in complexe situaties die tussen wal en schip (dreigen te) vallen, heeft Zaanstad een adequaat ingericht vangnet. Dat is in staat de regiefunctie van de gemeente vorm te geven, ten behoeve van een betere ondersteuning van de doelgroep tegen lagere maatschappelijke kosten.

Vanaf juli 2013 is de centrale toegang gestart waarin verschillende partijen, toegangen en meldpunten voor opvang en OGGz samenkomen. Het doel daarvan is om efficiënter en effectiever samen te werken en eenduidig en volledig te zijn. Opvang en complexe OGGz hulp zijn als onderdeel van het vangnet stedelijk georganiseerd. Beide systemen (wijkgericht en centraal) werken nauw samen. Deze samenwerking zal moeten leiden tot een duidelijker beeld van de in-, door- en uitstroom van de doelgroep. Vanwege de recente start en ontwikkeling van wijkteams zijn daarvan nog geen betrouwbare en volledige cijfers beschikbaar.

In de uitvoering van het beleid is het accent de afgelopen tijd meer gericht op tijdelijk opvang (< 1jr) en uitstroom naar zelfstandige huisvesting met begeleiding. In plaats van

¹⁷ Nightstop is noodopvang per nacht van dak- en thuisloze jongeren door vrijwilligers. Professionele begeleiding is op de achtergrond aanwezig. Het doel is om het slapen op straat te voorkomen, veilige opvang te bieden en te begeleiden naar passende vervolghuisvesting of veilig terug naar huis te gaan. Het gaat om jongeren die bijvoorbeeld weglopen van huis en waar nog onduidelijk van is wat er aan de hand is.

uitbreiding van opvangplekken alleen, wordt gekeken naar een goed georganiseerde doorgaande (woon-) en begeleidingslijn. De komende decentralisatie van de AWBZ en de nieuwe Wmo (beschermd wonen) kunnen dit beleid verder ondersteunen en versterken, zodat opvangcapaciteit beperkt nodig ingezet kan worden en doorstroming naar begeleid zelfstandig / beschermd wonen voldoende perspectief gaat bieden. Deze koppeling van opvang met beschermd wonen wordt het komende jaar verder ontwikkeld uitgewerkt.

6.39 Zwolle

Doel 1: In 2014 zitten alle dak- en thuislozen, die bekend zijn bij de centrale toegang, in een traject.

In mei 2013 is de nieuwe werkwijze van de Centrale Toegang in werking getreden. Nieuwe daklozen worden gemeld bij de Centrale Toegang, screening doen de opvanginstellingen zelf (uniforme screening). Trajectplan wordt in een gezamenlijk zorgtoewijzingsoverleg, onder regie van de Centrale Toegang, vastgesteld. De Centrale Toegang ziet toe op de voortgang van de uitvoering van het trajectplan. De doelstelling wordt hiermee gehaald. Van alle bij de Centrale Toegang geregistreerde daklozen wordt een traject gerealiseerd en van alle daklozen die langer dan drie maanden geregistreerd staan worden de trajecten gemonitord en is voortgangsinformatie beschikbaar. Voor personen die korter dan drie maanden geregistreerd zijn is deels een traject vastgesteld. Een grote groep daklozen die slechts kortdurend in de (nacht)opvang verblijft, is niet of nauwelijks geregistreerd bij de CT en is niet in een traject geplaatst. De gemeente Zwolle verwacht dat met de in gang gezette aanpassingen sterke verbeteringen worden gerealiseerd.

Doel 2: In 2014 is voor ten minste 95 % van de dakloze mensen, bekend bij de centrale toegang, huisvesting gerealiseerd.

Ondanks sluiting van een voorziening voor nachtopvang (Nel Banninkhuis), kan er in Zwolle nog steeds voldoende opvang worden gegarandeerd, niemand hoeft tegen zijn wil op straat te slapen. Wel heeft de gemeente Zwolle huisvesting anders gedefinieerd; nachtopvang wordt feitelijk niet gezien als huisvesting. De focus is gelegd op voldoende door- en uitstroombmogelijkheden. Hier moet volgens Zwolle nog wel een slag worden gemaakt; uitstroom naar reguliere huisvesting is lastig omdat de sociale woningmarkt in Zwolle vast zit, lange wachttijden zijn het gevolg. De doelstelling, conform oorspronkelijke uitgangspunt van Stedelijk Kompas, wordt gehaald.

Doel 3: In 2014 is voor ten minste 60 % van de daklozen, bekend bij de centrale toegang, dagbesteding gerealiseerd.

Uit de tussenrapportage van 2013 blijkt dat voor ten minste 39% van de daklozen dagbesteding is gerealiseerd. Dit is veel lager dan de geformuleerde doelstelling van 60%. Deels heeft dit te maken met het versnipperde aanbod voor dagbesteding van dak- en thuislozen (het werkelijke aanbod ligt hoger dan de genoemde 39%, maar wordt niet als zodanig geregistreerd) en het ontbreken van een duidelijke focus op dagbesteding voor dak- en thuislozen. Vanaf 2014 is er een nieuwe aanbod voor alle dak- en thuislozen t.a.v. dagactivering (Zwolle Actief). In 2013 is een maatschappelijke aanbesteding gehouden om de dagbesteding/activering van dak- en thuislozen een sterke impuls te geven. Vanaf 1 januari 2014 biedt Zwolle Actief (coalitie van o.a. Leger des Heils, Tactus, Limor, Dimence, RIBW IJsseloovers en Dimence) dagactivering aan. Elke dakloze krijgt

een maatwerktraject aangeboden, gericht op draaglast en draagkracht. De gedachte is om dak- en thuislozen te laten stijgen op de zelfredzaamheid ladder.

De gemeente Zwolle merkt op dat - hoewel de cijfers over 2013 anders doen vermoeden - zij er van uit gaat dat deze doelstelling in 2014 alsnog behaald zal worden.

Doel 4: Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van huisuitzettingen is in 2014 minder dan 5% van het totaal aantal daklozen.

De cijfers over 2012 laten zien dat het percentage daklozen als gevolg van huisuitzetting 4,5% bedraagt. De daling t.o.v. eerdere cijfers zijn deels te verklaren door nadere samenwerkingsovereenkomsten met woningcorporaties (eerder melden van huurschuld, preventiemaatregelen, etc.).

Doel 5: Het aantal mensen dat dakloos raakt ten gevolge van detentie of afwenteling door andere instellingen is in 2014 minder dan 5 % van het totaal aantal daklozen.

Volgens de gemeente Zwolle is er flink in gezet op nazorg ex-gedetineerden in de stad en in de regio. Daarnaast vindt afstemming plaats met zorginstellingen, op basis van voorliggende casuïstiek. In Zwolle zijn er nagenoeg geen gevallen van dakloosheid bekend als gevolg van detentie. Dakloosheid als gevolg van de afloop van een opname in een instelling levert voor zover bekend geen dakloosheid op.

Doel 6: In 2014 is overlastgevend gedrag van daklozen teruggebracht naar 75% van het niveau in 2010.

Het vinden van de passende indicator voor het meten van de overlast van dak- en thuislozen blijkt lastig. Vanuit landelijk beleid wordt de registratie bij de politie inmiddels op een andere wijze uitgevoerd zodat de cijfers onvoldoende inzicht geven en niet vergelijkbaar zijn met eerdere jaren, de nulmeting uit 2007 is hierdoor niet meer bruikbaar. Wel zijn er andere bronnen beschikbaar dat een beeld geeft van de overlast door dak- en thuislozen. Al een aantal jaren wordt overlast op straat veroorzaakt door dak- en thuislozen aangepakt vanuit Streetcare. Met de aanpak van de 25 meest overlastgevende daklozen worden goede successen geboekt. Vanuit Streetcare is de afgelopen jaren gewerkt aan het bestrijden van de overlast van 112 personen die op enig moment tot deze 25 personen behoorden. Daarvan zijn inmiddels 87 personen van de lijst verwijderd, in de meeste gevallen omdat deze personen geen of substantieel minder overlast veroorzaken.

Daarnaast blijkt uit het 'Buurt voor Buurt' onderzoek dat door inwoners van Zwolle ervaren overlast van daklozen is gedaald van 10 % in 2007 naar 4% in 2012.

Deze doelstelling lijkt te zijn gehaald, maar door wijzigingen in registratie(systemen) is het niet mogelijk om een 1 meting te vergelijken met de nulmeting.

Doel 7: In 2014 is het aantal zwerfjongeren in de regio Zwolle teruggebracht met 50 % ten opzichte van het jaar 2008.

Voor zwerfjongeren zijn meerdere specifieke projecten en interventies in Zwolle gestart. In de afgelopen periode is er ingezet op het bieden van structuur en (woon)begeleiding aan zwerfjongeren door team Zwerfjongeren en Leger des Heils. Daarnaast is dagopvang in de vorm van een inloophuis voor jongeren een plek om heen te gaan en vanuit daar wordt ook gewerkt aan dagbesteding om een goede invulling te geven aan de toekomst. De gemeente Zwolle wilt hiermee de komende tijd verder gaan en met ondersteuning vanuit het rijksprogramma '1 stap vooruit' een belangrijke doorontwikkeling realiseren. Vooral voor jongeren is tijdige en snelle aanpak, gericht op blijvend herstel, van groot belang.

Bijlage 1: Instrumenten Plan van Aanpak MO G4

In het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang (Rijk en vier grote steden, 2006) wordt het volgende opgemerkt over de dertien geformuleerde instrumenten:

De instrumenten zijn de hulpmiddelen die bestuurders en uitvoerders ter beschikking staan om het Plan uit te voeren. De instrumenten die worden aangeboden zijn niet dwingend bedoeld. Zij zijn facilitair¹⁸. Het staat lokale partijen vrij deze instrumenten al of niet te gebruiken. Als men meent dat een andere aanpak effectiever is, dan moet men die hanteren. Maatstaf is maximale effectiviteit. Alleen het resultaat telt. Ook voor het uitvoerende niveau geldt dat de instrumenten niet als dwangbuis mogen gelden. Integendeel, ruimte voor creativiteit, ruimte voor onorthodoxe oplossingen voor mensen met ingewikkelde problemen op velerlei terreinen moeten er blijven. De instrumenten betreffen een breed scala. Ze bieden in de gehele keten van maatschappelijke opvang – vanaf de signalering tot en met de uitstroom naar een stabiele woonsituatie – de bestuurders en uitvoerders handvatten om de stappen in het trajectplan uit te voeren.

Instrumenten Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang G4
1. Model Aanmeldings- en Diagnoseformulier
2. Model Persoonsgerichte benadering (cliëntmanager)
3. Modelconvenant gegevensuitwisseling
4. Model individueel trajectplan
5. Richtingwijzer hantering BOPZ
6. Modelprocedure effectuering levering zorg
7. Modelaanpak onverzekerde en budgetbeheer
8. Modelaanpak effectuering levering van specifieke woonvoorzieningen
9. Model protocol preventie huisuitzettingen
10. Model aanpak schuldhulpverlening en schuldsanering
11. Regeling dagloon projecten
12. Model procedure aansluiting nazorg bij ontslag uit detentie
13. Aanpak realisatie voorzieningen duurzaam verblijf

¹⁸ Uitzondering op het facilitaire karakter van de instrumenten betreft instrument 11; regeling dagloonprojecten; deze regeling geeft het wettelijk kader weer.

Bijlage 2: OGGz-bouwstenen

De notitie 'Kwetsbaar in de grote stad' (Sleegers, 2005) is opgesteld door de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Rotterdam en de aanbieders van geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg in deze steden. Het geeft de G4 visie op een samenhangende Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). Er worden 12 bouwstenen onderscheiden die in meer of mindere mate nodig zijn in resocialisatietrajecten van individuele personen:

1. Signalering en geïndiceerde preventie a. Meldpunt/lokaal zorgnetwerk/signaleringssteam b. Laagdrempelige inloopvoorziening c. Veldwerk d. Vroege interventie
2. Integrale toegang en screening a. Inschatten zorgbehoefte en treffen van de noodzakelijke maatregelen b. Integrale diagnostiek c. Toeleiden naar opvang en (bemoei)zorg
3. Maatschappelijke opvang a. Nachtopvang, passantenopvang, ziekenboegbedden, crisisbedden b. 24-uurs opvang, meerzorgbedden c. Activerende begeleiding d. Ondersteunende begeleiding e. Verpleging en verzorging
4. Medische basiszorg a. Huisarts b. GGD (infectieziektebestrijding/vangnet/gezondheidsbevordering)
5. Curatieve GGz/Vz a. Medisch psychiatrische diagnostiek b. Behandeling (ambulant/klinisch) c. Acute psychiatrie
6. Beschermd wonen/Langdurig verblijf a. Beschermd wonen b. Verblijf psychiatrie/verslavingszorg c. Verblijf dubbele diagnose patiënten
7. Begeleid (zelfstandig) wonen a. Aanbod woningen b. Groepswonen c. Ambulante woonbegeleiding individueel d. Extra intensieve woonbegeleiding individueel
8. Integrale bemoeizorg GGz/Vz a. Standaard bemoeizorg en trajectbewaking b. Intensieve bemoeizorg (bijvoorbeeld conform ACT methode)
9. Financiële hulp a. Stabiel inkomen/uitkering b. Schuldhulpverlening c. Verantwoord omgaan met geld d. (eventueel inkomensbeheer)
10. Dagbesteding a. Werk b. Reïntegratietraject/vrijwilligerswerk/werkprojecten c. Opleiding/cursus d. Dagactiviteiten
11. Sociaal netwerk a. Herstel relatie ouders, familie, burens en vrienden b. Uitbreiden van het sociaal netwerk (buiten de doelgroep) c. Opbouwen professioneel netwerk (huisarts/tandarts/etc.)
12. Veiligheid a. Extra veilige plekken maatschappelijke opvang en GGz/Vz-verblijf b. Signaleringsfunctie politie c. Inrichting stelselmatige daders; d. Inbewaringstelling/rechterlijke machtiging

Bijlage 3: Vragenlijst Monitor Stedelijk Kompas 2013

Gemeentelijk beleid

1. Kunt u voor het beleid ten aanzien van het Stedelijk Kompas in uw regio aangeven waar het afgelopen jaar (2013) de focus op lag? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ In kaart brengen van de doelgroep/ beleidsinformatie op orde brengen
- ☐ Kaders stellen en ketensamenwerking organiseren
- ☐ In zorg brengen van feitelijk en/of residentieel daklozen
- ☐ In zorg brengen van zwerfjongeren
- ☐ Verbeteren van door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang
- ☐ Preventie, voorkomen dakloosheid
- ☐ Dagbesteding en participatie
- ☐ Anders, namelijk:

2. Kunt u van de volgende onderdelen aangeven in hoeverre de inzet van uw gemeente - om de doelen van het Stedelijk Kompas te bereiken - in 2013 is gewijzigd t.o.v. 2012?

<i>a) Personele inzet</i>		
Toegenomen ☐	Gelijk gebleven ☐	Afgenomen ☐
<i>b) Inzet van financiële middelen (niet als gevolg van personele inzet)</i>		
Toegenomen ☐	Gelijk gebleven ☐	Afgenomen ☐
<i>c) Mate waarin toezicht wordt gehouden op de uitvoering</i>		
Toegenomen ☐	Gelijk gebleven ☐	Afgenomen ☐
<i>d) Mate waarin verantwoording moet worden afgelegd aan gemeenteraad</i>		
Toegenomen ☐	Gelijk gebleven ☐	Afgenomen ☐

Sinds 1 januari 2010 ontvangen de centrumgemeenten van het Rijk middelen voor het beleid ten aanzien van maatschappelijke opvang (MO), verslavingsbeleid (VB) en OGGz via de decentralisatie-uitkering MO, OGGz en VB.

3. Als u de uitgaven van uw gemeente aan het beleid t.a.v. MO, OGGz en VB vergelijkt met het budget dat uw gemeente ontving via de decentralisatie-uitkering MO, OGGz en VB, geeft uw gemeente in 2013 dan –naar schatting– meer of minder uit dan dit budget?

(richtlijn voor 'meer' of 'minder': minstens 10% meer of minder besteed dan decentralisatie-uitkering)

- ☐ We gaven in 2013 meer uit dan we ontvingen
- ☐ We gaven in 2013 ongeveer even veel uit ('budgetneutrale' in- en uitvoering)
- ☐ We gaven in 2013 minder uit dan we ontvingen
- ☐ Nog niet bekend

Zorg en ondersteuningsaanbod

4. Deze vraag gaat over het aanbod aan zorg en ondersteuning voor de MO/OGGz-doelgroepen in uw regio. Zou u per vorm van ondersteuning en zorg willen aangeven of:

- Er een duidelijk en actueel beeld bestaat van de aard en de omvang van het aanbod, en zo ja;
- Of er voldoende capaciteit is voor de doelgroep in uw regio?

	Duidelijk en actueel beeld?		Voldoende capaciteit?	
	Nee	Ja	Nee	Ja
<i>Signalering en geïndiceerde preventie:</i> meldpunt, lokaal zorgnetwerk, signaleringsteam, laagdrempelige inloopvoorziening, veldwerk, vroege interventie	☐	☐	☐	☐
<i>Integrale toegang en screening:</i> inschatten zorgbehoefte en treffen van de noodzakelijke maatregelen, integrale diagnostiek, toeleiden naar opvang en (bemoei)zorg	☐	☐	☐	☐
<i>Maatschappelijke opvang:</i> nachtopvang, passantenopvang, ziekenboegbedden, crisisbedden, 24-uurs opvang, meerzorgbedden, activerende en ondersteunende begeleiding, verpleging en verzorging	☐	☐	☐	☐
<i>Medische basiszorg:</i> huisarts, GGD (infectieziektebestrijding/vangnet/gezondheidsbevordering)	☐	☐	☐	☐
<i>Curatieve GGZ/ Verslavingszorg:</i> medisch psychiatrische diagnostiek, Behandeling (ambulant/klinisch), acute psychiatrie	☐	☐	☐	☐
Beschermd wonen / langdurig verblijf: beschermd wonen, verblijf psychiatrie/verslavingszorg, verblijf dubbele diagnose patiënten	☐	☐	☐	☐
<i>Begeleid (zelfstandig) wonen:</i> aanbod woningen, groepswonen, ambulante woonbegeleiding individueel, extra intensieve woonbegeleiding individueel	☐	☐	☐	☐
<i>Integrale bemoeizorg GGZ/Verslavingszorg:</i> standaard bemoeizorg en trajectbewaking, intensieve bemoeizorg (bijvoorbeeld ACT methode)	☐	☐	☐	☐
<i>Financiële hulp:</i> stabiel inkomen/uitkering, schuldhulpverlening, verantwoord omgaan met geld, (eventueel inkomensbeheer)	☐	☐	☐	☐
<i>Dagbesteding:</i> werk, reïntegratietraject/ vrijwilligerswerk/werkprojecten, opleiding/cursus, dagactiviteiten	☐	☐	☐	☐
<i>Sociaal netwerk:</i> herstel relatie ouders, familie, burens en vrienden, uitbreiden van het sociaal netwerk (buiten de doelgroep), opbouwen professioneel netwerk (huisarts/tandarts/etc.)	☐	☐	☐	☐
<i>Veiligheid:</i> extra veilige plekken maatschappelijke opvang en GGz/Vz-verblijf, signaleringsfunctie politie, inrichting stelselmatige daders, inbewaringstelling/rechterlijke machtiging	☐	☐	☐	☐

5. Zijn de volgende voorzieningen gerealiseerd of maatregelen getroffen voor de MO/OGGz-doelgroep in uw regio?

<i>a) Mogelijkheden voor gedwongen opname of dwangbehandeling /Wet verplicht GGz)</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>b) Collectieve zorgverzekeringen voor bijstandsgerechtigden en andere minima</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>c) Maatregelen ter voorkoming van onverzekerdeheid</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>d) Dagloonprojecten</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>e) Project ter voorkoming van huisuitzettingen en/of meldpunt huisuitzettingen</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>f) Aanpak schuldhulpverlening</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>g) Housing-first voorzieningen</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐

6. Hieronder volgt een aantal onderdelen van de persoonsgerichte aanpak voor dak en thuislozen. Geef a.u.b. per onderdeel aan of en in hoeverre er in uw gemeente op deze wijze aan wordt gewerkt

<i>a) Een centraal meldpunt of centrale voordeur</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>b) Een gestandaardiseerd screenings/diagnose formulier</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>c) Individueel trajectplan¹⁹</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>d) Cliëntmanager (casemanager) die verantwoordelijk is voor de coördinatie, afstemming en uitvoering van het trajectplan</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>e) Traject- of veldregisseur die de voortgang van de individuele trajecten bewaakt</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>f) Afspraken over gegevensuitwisseling met betrokken organisaties en personen binnen de kaders van de privacyregelgeving</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐
<i>g) Een cliëntvolgsysteem waarin cliëntgegevens en afgesproken individuele trajecten worden geregistreerd en het verloop van de uitvoering van de trajecten wordt bijgehouden</i>			
Ja, gerealiseerd ☐	In ontwikkeling ☐	Nee, wel voornemens ☐	Nee, niet voornemens ☐

¹⁹ Een persoonsgebonden dossier dat de te bereiken doelen ter verbetering van de situatie van betrokkene op de diverse leefgebieden, de daartoe te ondernemen acties en de daaraan gekoppelde rechten en plichten van betrokkene beschrijft.

Schuldhelpverlening

7. Ervaart u de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) eerder als bevorderend of eerder als belemmerend voor het realiseren van de doelen van uw Stedelijk of Regionaal Kompas?

- ☐ Eerder bevorderend
☐ Eerder belemmerend
☐ Weet niet → *ga naar vraag 9*

8. Kunt u een toelichting geven op uw antwoord, welke elementen uit de Wgs bevorderen of belemmeren het realiseren van die doelen en waarom?

9. Heeft u voor de volgende doelgroepen specifieke werk- of uitvoeringsafspraken gemaakt over schuldhelpverlening? (Specifieke werk- of uitvoeringsafspraken kunnen bv inhouden: een apart schuldhelpverleningsteam voor de doelgroep, specifieke toeleidings- of toelatingscriteria, cliëntondersteuning bij indienen aanvraag, etc.).

kruis SVP alle doelgroepen aan over wie u specifieke uitvoeringsafspraken heeft gemaakt

- ☐ Dakloze volwassenen met verslaving of psychische/ verstandelijke problemen
☐ Dakloze volwassenen zonder verslaving of psychische/ verstandelijke problemen (zgn. "nieuwe daklozen")
☐ Gehuisveste volwassenen met verslaving of psychische/ verstandelijke problemen
☐ Volwassenen die op korte termijn dakloos dreigen te worden
☐ Zwerfjongeren
☐ Nee, geen van bovenstaande → *ga naar 12*

10. Wat houden deze afspraken in?

Kruis SVP alle aan die van toepassing zijn

- ☐ Aanvrager krijgt ondersteuning bij indienen aanvraag
☐ Specifieke toeleiding naar schuldhelpverlening (bv. outreachend)
☐ Aangepaste toelatingscriteria
☐ Cliënt krijgt een vast aanspreekpunt
☐ Apart team/ afdeling/ aanbieder voor schuldhelpverlening voor doelgroep
☐ Aangepaste doorlooptijden (bv. verwerken aanvraag etc.)
☐ Aangepast aanbod aan dienstverlening voor doelgroep
☐ Andere werk- of uitvoeringsafspraken, namelijk: _____

11. De volgende drie stellingen gaan over de zojuist benoemde specifieke werk-/ uitvoeringsafspraken m.b.t. schuldhelpverlening voor de doelgroepen. In hoeverre bent u het met deze stellingen eens of oneens?

Door de specifieke werk-/uitvoeringsafspraken...	n.v.t.	mee eens	niet eens/ mee oneens	mee oneens	weet niet
... krijgt een groter deel van de doelgroep schuldhelpverlening	☐	☐	☐	☐	☐
... worden schulden van de doelgroep sneller gestabiliseerd	☐	☐	☐	☐	☐
... worden wachtlijsten voor schuldhelpverlening van andere doelgroepen ('gewone' burgers met schulden) langer	☐	☐	☐	☐	☐

Dakloze mensen zonder OGGz-problematiek

Er zijn signalen dat er sprake is van een toenemende groep 'nieuwe daklozen'; mensen die door schulden, werkloosheid en hypotheeklast dakloos zijn geworden, zonder dat er sprake is van psychiatrische problematiek of verslavingsproblemen.

12. Neemt het aantal 'nieuwe daklozen' in uw gemeente of regio de laatste drie jaar toe?

- ☐ Ja, het aantal 'nieuwe daklozen' neemt toe
☐ Nee, geen sprake van een toenemende groep 'nieuwe daklozen'
☐ Weet niet → *ga naar vraag 14*

13. Waar baseert u deze waarneming op?

(meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Op signalen uit het veld (bv. van opvanginstellingen, GGD, schuldhulpverlening, scholen, cliënt-vertegenwoordigers)
☐ Op cijfers/ registraties/ monitoring
☐ Uit de krant/ media
☐ Op andere bronnen, namelijk _____

14. Wie bepaalt in de praktijk of een aanmelder toegang krijgt tot de maatschappelijke opvang?

- ☐ De gemeente
☐ De maatschappelijke opvang
☐ Gemeente en maatschappelijke opvang gezamenlijk
☐ Anders, namelijk _____

15. In hoeverre krijgen dakloze mensen zonder OGGz problematiek die zich aanmelden bij de maatschappelijke opvang het volgende aanbod?

	Meestal	Soms	Nooit	Weet niet
Maatschappelijk werk	☐	☐	☐	☐
Nachtopvang	☐	☐	☐	☐
Bijstandsuitkering	☐	☐	☐	☐
Postadres	☐	☐	☐	☐
Schuldhulpverlening	☐	☐	☐	☐

Door- en uitstroom

16. In hoeverre zijn de huidige samenwerkingsverbanden toegepast om te zorgen dat feitelijk en residentieel daklozen....

	goed	voldoende	onvoldoende	slecht	weet niet
Zijn voorzien van een stabiele verblijfplek met toekomstperspectief?	☐	☐	☐	☐	☐
Een opleiding gaan volgen of aan het werk gaan?	☐	☐	☐	☐	☐
Hulp krijgen bij het oplossen van hun schulden?	☐	☐	☐	☐	☐
(Opnieuw) een sociale omgeving kunnen opbouwen?	☐	☐	☐	☐	☐

17. Hier volgen een aantal uitspraken over de mogelijkheden tot door-, en uitstroom van cliënten van de maatschappelijke opvang. Geef aan in hoeverre u vindt dat deze op uw gemeente van toepassing zijn.

	n.v.t.	mee eens	niet mee eens/	mee oneens	weet niet
Er zijn voldoende woningen beschikbaar voor ex-daklozen	☐	☐	☐	☐	☐
Het huidige aanbod voor cliënten van de MO is passend	☐	☐	☐	☐	☐
De nazorg bij uitstroom is goed geregeld	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente heeft met de (keten)partners concrete afspraken gemaakt over door-, en uitstroom van cliënten van de maatschappelijke opvang	☐	☐	☐	☐	☐

18. Wat zijn de belangrijkste succesfactoren die momenteel bevorderend zijn voor een succesvolle in- en uitvoering van het beleid ten aanzien van het Stedelijk Kompas in uw regio?

Gebruik steekwoorden of korte statements.

Succesfactor 1:

Succesfactor 2:

19. Wat zijn de belangrijkste knelpunten die momenteel een succesvolle in- en uitvoering van het beleid ten aanzien van het Stedelijk Kompas in uw regio belemmeren?

Gebruik steekwoorden of korte statements.

Knelpunt 1:

Knelpunt 2:

Gezinnen met kinderen

De volgende vragen gaan over de maatschappelijke opvang van gezinnen die dakloos zijn of dreigen te worden. **Onder gezinnen worden huishoudens bedoeld van minstens twee personen, waarvan er minstens één minderjarig is.** Twee volwassenen vallen dus niet onder de definitie, een alleenstaande ouder met een minderjarig kind wel.

Let op: Dit vragenblok betreft niet de opvang voor de doelgroep van vrouwenopvang (gezinnen waarbij huiselijk geweld een rol speelt, of slachtoffers van eer gerelateerd geweld, loverboys/jeugdprostitutie of mensenhandel)

20. Beschikt uw gemeente over opvang specifiek voor gezinnen met kinderen? En beschikt u over voldoende capaciteit in uw regio?

Aanbod specifiek voor gezinnen met kinderen	Aanwezig		Voldoende capaciteit?	
	Nee	Ja	Nee	Ja
Preventieve woonbegeleiding (voor gezinnen die uit hun woning dreigen te worden gezet vanwege overlastgevend gedrag of huurachterstand)	☐	☐	☐	☐
Crisisopvang voor gezinnen	☐	☐	☐	☐
Gezinskamers in de 24-uurs opvang	☐	☐	☐	☐
Doorstroomwoningen voor gezinnen	☐	☐	☐	☐
Woonbegeleiding voor gezinnen die doorstromen van opvang naar een zelfstandige woning	☐	☐	☐	☐
Ander aanbod, namelijk: _____	☐	☐	☐	☐

21. Geef aan in hoeverre u vindt dat de volgende uitspraken op uw gemeente van toepassing zijn.

	n.v.t.	mee eens	niet mee eens/ on- aan	mee oneens	weet niet
Bij het voorkómen van dakloosheid zijn gezinnen een bijzondere aandachtsgroep	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn afspraken gemaakt met woningcorporaties over het melden van huurachterstand, zodat interventies kunnen plaatsvinden om huisuitzetting te voorkomen	☐	☐	☐	☐	☐
Dakloze gezinnen komen onder geen beding op straat te staan: er wordt altijd naar alternatieve huisvesting gezocht.	☐	☐	☐	☐	☐
Bij dreigende huisuitzetting van gezinnen hanteert de gemeente zogenoemde 'tweedekans maatregelen en/of laatste kansbeleid' (bijvoorbeeld: gezinnen krijgen na huisuitzetting van de gemeente een woning met voorwaarden toegewezen op naam van een hulpverlenende instelling)	☐	☐	☐	☐	☐
Gezinnen in de opvang krijgen de hulp en ondersteuning die bij ze past	☐	☐	☐	☐	☐
(Keten-)partners stemmen de hulpverlening onderling af als het gaat om gezinnen die op straat dreigen te komen	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente heeft met de (keten)partners concrete afspraken gemaakt over door-, en uitstroom van gezinnen in de opvang	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn voldoende woningen beschikbaar voor gezinnen in de opvang	☐	☐	☐	☐	☐

Kwetsbare jongeren en zwerfjongeren

De volgende vragen gaan over de (keten)samenwerking in de ondersteuning aan kwetsbare jongeren en zwerfjongeren, zoals de ketens rondom de OGGZ, Jeugd, Huiselijk Geweld en Veiligheid.

22. In hoeverre is/zijn de huidige samenwerkingsverbanden in staat om te voorkomen dat ...	goed	voldoende	onvoldoende	slecht	weet niet
Kwetsbare jongeren dakloos worden?	☐	☐	☐	☐	☐
Gezinnen met kinderen dakloos worden?	☐	☐	☐	☐	☐

23. In hoeverre voldoet het aanbod aan...	goed	voldoende	onvoldoende	slecht	weet niet
Opvangcapaciteit voor zwerfjongeren binnen de regio?	☐	☐	☐	☐	☐
Passende begeleiding en zorg voor zwerfjongeren binnen de regio?	☐	☐	☐	☐	☐

24. In hoeverre is/zijn de lokale jeugdketen(s) toegerust om te zorgen dat zwerfjongeren...	goed	voldoende	onvoldoende	slecht	weet niet
Weer naar school of aan het werk gaan?	☐	☐	☐	☐	☐
Een tegenprestatie naar vermogen leveren?	☐	☐	☐	☐	☐
Hulp krijgen bij het oplossen van hun schulden?	☐	☐	☐	☐	☐
Een sociale omgeving opbouwen?	☐	☐	☐	☐	☐
Weer een zelfstandig bestaan in de samenleving kunnen leiden?	☐	☐	☐	☐	☐

Terugblik

Graag willen we aan de hand van enkele vragen terugblikken op wat er sinds de start van het Stedelijk Kompas in 2008 is veranderd.

25. De volgende vragen gaan over het aanbod aan zorg en ondersteuning voor de MO/OGGz-doelgroep. Geef a.u.b. van elk van de volgende onderdelen aan of en in hoeverre het heeft bijgedragen aan de zorg en ondersteuning aan dakloze mensen in uw gemeente:

	In belangrijke mate	enigszins	geheel niet	weet niet	niet van toepassing
Centrale Toegang: één loket voor aanmelding	☐	☐	☐	☐	☐
Uniforme aanmelding met behulp van een Aanmeldings- en Diagnoseformulier	☐	☐	☐	☐	☐
Cliëntregistraties ten behoeve van het cliëntvolgsysteem	☐	☐	☐	☐	☐
Het zorg dragen voor en monitoren van de voortgang van individuele trajectplannen door trajecthouders/ trajectregisseurs	☐	☐	☐	☐	☐
Persoonsgebonden aanpak op meerdere levensgebieden	☐	☐	☐	☐	☐
De uitvoering van veldregie waarbij veldregisseurs op beleidsmatig niveau erop toezien dat alle trajectplannen worden uitgevoerd volgens de afgesproken werkwijze	☐	☐	☐	☐	☐
Samenwerking tussen woningcorporaties, zorgaanbieders, maatschappelijke dienstverleners, penitentiaire inrichtingen, zorgkantoren en zorgverzekeraars en cliëntenorganisaties	☐	☐	☐	☐	☐
Inzet op het voorkomen van uithuiszettingen	☐	☐	☐	☐	☐
De opzet en/of uitbreiding van lokale zorgnetwerken (Maatschappelijke Steun Systemen, wijknetwerken)	☐	☐	☐	☐	☐
Gezamenlijke inkoop van zorgaanbieders door gemeente en zorgverzekeraar/zorgkantoor	☐	☐	☐	☐	☐
Extra inzet op zwerfjongeren: persoonsgerichte aanpak, veldregie en nieuwe voorzieningen	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, nl. _____	☐	☐	☐	☐	☐

26. Als u terugkijkt op de periode sinds 2008, in hoeverre hebben de volgende factoren dan bijgedragen aan het realiseren van de doelstellingen van het Stedelijk of Regionaal Kompas?

	Eerder bevorderend	Neutraal	Eerder belemmerend	Weet niet
Decentralisatieuitkering MO, OGGz en VB	☐	☐	☐	☐
Lokale politieke aandacht	☐	☐	☐	☐
Gemeentelijk budget	☐	☐	☐	☐
Ondersteuning en informatievoorziening door VWS (<i>regiobijeenkomsten, dag van de maatschappelijke opvang, Monitor Stedelijk Kompas</i>)	☐	☐	☐	☐
Informatievoorziening door VNG (<i>MO overleg, website</i>)	☐	☐	☐	☐

Omvang doelgroepen

Feitelijk daklozen

27. Is er in 2013 of 2014 in (de regio van) uw centrumgemeente een telling gedaan of betrouwbare schatting gemaakt van het aantal *feitelijk daklozen*?

- ☐ nee → *ga naar vraag 28*
☐ ja

Vul a.u.b. het aantal feitelijk daklozen in, en de bijbehorende gegevens: telling of schatting, gemeente of regio en het peilmoment.

Aantal feitelijk daklozen (indien beschikbaar, het minimale en maximale aantal):	
Is dit aantal gebaseerd op een telling of een schatting?	☐ telling ☐ schatting
Heeft het aantal betrekking op de centrumgemeente of de regio?	☐ centrumgemeente ☐ regio
Betreft dit het aantal op jaarbasis of het aantal op peildatum?	☐ jaarbasis: 20____(jaartal) ☐ peildatum: _____

Residentieel daklozen

28. Is er in 2013 of 2014 in de regio van uw centrumgemeente een telling gedaan of betrouwbare schatting gemaakt van het aantal *residentieel daklozen*?

- ☐ nee → *ga naar vraag 29*
☐ ja

Vul a.u.b. het aantal residentieel daklozen in, en de bijbehorende gegevens: telling of schatting, gemeente of regio en het peilmoment.

Aantal residentieel daklozen (indien beschikbaar, het minimale en maximale aantal):	
Is dit aantal gebaseerd op een telling of een schatting?	☐ telling ☐ schatting
Heeft het aantal betrekking op de centrumgemeente of de regio?	☐ centrumgemeente ☐ regio
Betreft dit het aantal op jaarbasis of het aantal op peildatum?	☐ jaarbasis: 20____(jaartal) ☐ peildatum: _____

Dreigend of potentieel daklozen

29. Is er in 2013 of 2014 in de regio van uw centrumgemeente een telling gedaan of betrouwbare schatting gemaakt van het aantal *dreigend of potentieel daklozen*?

- ☐ nee → *ga naar vraag 30*
☐ ja

Vul a.u.b. het aantal dreigend of potentieel daklozen in, en de bijbehorende gegevens: telling of schatting, gemeente of regio en het peilmoment.

Aantal dreigend of potentieel daklozen (indien beschikbaar, het minimale en maximale aantal):	
Is dit aantal gebaseerd op een telling of een schatting?	☐ telling ☐ schatting
Heeft het aantal betrekking op de centrumgemeente of de regio?	☐ centrumgemeente ☐ regio
Betreft dit het aantal op jaarbasis of het aantal op peildatum?	☐ jaarbasis: 20____(jaartal) ☐ peildatum: _____

Zwerfjongeren

30. Is er in 2013 of 2014 in de regio van uw centrumgemeente een telling gedaan of betrouwbare schatting gemaakt van het aantal *zwerfjongeren*?

- ☐ nee → *ga naar gemeentespecifiek deel*
☐ ja

Vul a.u.b. het aantal zwerfjongeren in, en de bijbehorende gegevens: telling of schatting, gemeente of regio en het peilmoment.

Aantal zwerfjongeren (indien beschikbaar, het minimale en maximale aantal):	
Is dit aantal gebaseerd op een telling of een schatting?	☐ telling ☐ schatting
Heeft het aantal betrekking op de centrumgemeente of de regio?	☐ centrumgemeente ☐ regio
Betreft dit het aantal op jaarbasis of het aantal op peildatum?	☐ jaarbasis: 20____(jaartal) ☐ peildatum: _____

Wilt u nog iets toelichten over (het doelbereik van) het Stedelijk-Kompasbeleid in uw gemeente?

--

Ten slotte

Dit is het einde van de vragenlijst. Als u nog opmerkingen heeft naar aanleiding van de vragenlijst, bijvoorbeeld omdat vragen onduidelijk waren of omdat u onderwerpen heeft gemist, kunt u deze in het kader hieronder aangeven:

--

Ook bieden we u graag de gelegenheid een mondelinge toelichting te geven bij de antwoorden. Indien gewenst, nemen wij dan telefonisch contact op. U kunt hier aangeven of u hiervan gebruik wenst te maken:

☐ Ja, graag telefonisch contact

☐ Nee, telefonisch contact hoeft niet

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Literatuur en bronnen

- Benschop, A., M. Wouters en D.J. Korf (2012), *Flevomonitor 2011. Kwetsbare groepen en huiselijk geweld*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, Bonger-instituut.
- Benschop, A., en D.J. Korf (2013), *Flevomonitor 2012. Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.
- Biesma, S., R. Esselink, G. Lohuis, A. Kruize, G. Wolters (2010), *Overijsselse dak- en thuislozenmonitor 2010*. Hengelo: Vereniging WOON.
- Boendermaker, M, Bieleman, B. (2014). *Monitor Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2013. Metingen 2009 tot en met 2013*. Groningen-Rotterdam: Intraval Onderzoek en Advies.
- Brummelhuis, K. en Drouven, L. (2011). *Telling zwervjongeren. Aantallen op basis van definitie 2010*. Enschede: Bureau HHM.
- Cebeon (2009). *Verdeelsystematiek specifieke middelen voor maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en openbare geestelijke gezondheidszorg*. Amsterdam: Cebeon, Centrum Beleidsadviserend Onderzoek B.V.
- CZW Bureau (2012). *Samen werken aan een nieuw 'Zeeuws Kompas'. Herijking beleid Maatschappelijke Opvang in Zeeland: Stand van zaken en uitgangspunten*. Goes: CZW Bureau, 2012.
- Federatie Opvang (2012). *Quick Scan Gezinnen in de maatschappelijke opvang*. Amersfoort: Federatie Opvang.
- Gemeente Alkmaar (2012). *Commissievoorstel Tussenresultaten brede heroriëntatie Opvang*. Alkmaar: Gemeente Alkmaar.
- Gemeente Arnhem (2014). *Minder opvang beter leven. Derde tussenrapportage 2013, 13 januari 2014*. Arnhem: Gemeente Arnhem.
- Gemeente Breda (2013). *Eénmeting monitor Stedelijk Kompas*. Breda: Gemeente Breda, BBO Onderzoek en Informatie.
- Gemeente Breda (2014). *Monitor Stedelijk Kompas. 2-meting*. Publicatienummer: 1716. Breda: Gemeente Breda, BBO Onderzoek en Informatie.
- Gemeente Dordrecht (2012). *Wmo beleidsplan 2012-2014*. Dordrecht: Gemeente Dordrecht.
- Gemeente Emmen (2012). *Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2012 – 2016. Van Zorg naar Participatie*. Emmen: Gemeente Emmen.
- Gemeente Gouda (2013). *Regionaal Kader Maatschappelijke Zorg Midden Holland 2013 - 2016*. Gouda: Gemeente Gouda.
- Gemeente Haarlem (2012). *Evaluatie Regionaal Kompas 2008 – 2011. Midden Kennemerland, Zuid Kennemerland, Haarlemmermeer*. Haarlem: Gemeente Haarlem.
- Gemeente Haarlem (2014). *Regionaal Kompas 2015 - 2020. Evaluatie Kompas 2008-2014 en beleidskader 2015-2020 opvang en begeleiding OGGZ-doelgroep Regio Midden- en Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer*. Haarlem: Gemeente Haarlem.
- Gemeente Helmond (2012). *Wmo subsidieprogramma 2013*. Helmond: Gemeente Helmond, dienst Samenleving en Economie, afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienstverlening.
- Gemeente Hilversum (2013). *Maatschappelijke Zorg Gooi & Vechtstreek 2013-2015. Beleids- & Uitvoeringsplan*. Hilversum: Gemeente Hilversum.
- Gemeente Leeuwarden (2012). *Uitvoeringsprogramma Zwervjongeren 2012-2016*. Leeuwarden: Gemeente Leeuwarden, Sector Zorg, hulpverlening en Sport.

- Gemeente Maastricht (2012). *Meer voor Elkaar 2012-2015*. Maastricht: Gemeente Maastricht.
- Gemeente Maastricht (2013). *Kompas 2015, Uitvoeringsprogramma OGGz 2013-2015, versie 1.0*. Maastricht: Gemeente Maastricht.
- Gemeente Venlo (2013). *Evaluatie Regionaal Kompas 2008-2013*. Venlo: Gemeente Venlo, Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Gezondheidsraad (2011). *Broodnodig. De ontwikkeling van kennis voor de openbare geestelijke gezondheidszorg*. Den Haag: Gezondheidsraad, 2011; publicatienr. 2011/02.
- GGD Gelderland Midden (2014). *Factsheet Centrale Toegang Valleiregio 2013*. Ede: Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden.
- GGz Nederland (2009). *Naar herstel en gelijkwaardig burgerschap: visie op de (langdurende) zorg aan mensen met ernstige psychische aandoeningen*. Amersfoort: GGz Nederland.
- Hammink, A. & Schrijvers, C. (2013). *Daklozen zonder OGGZ-problematiek*. Rotterdam: IVO.
- Hendriksen-Favier, A., K. Nijmens, en S. van Rooijen (2012). *Handreiking voor de implementatie van herstelondersteunende zorg in de GGz*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Hiemstra & De Vries B.V. (2009). *Meedoen zonder schulden: aanbevelingen voor effectievere schuldhelpverlening aan dak- en thuislozen*. Utrecht: Hiemstra & De Vries B.V.
- Initiatiefgroep Herstelondersteuning (2011). *Herstelondersteuning. Van kans naar realiteit! Kansen voor mensen met een langdurige psychische kwetsbaarheid*. Utrecht: Initiatiefgroep Herstelondersteuning.
- Kloppenburger, R., C. Akkermans, W. de Graaf, en L. van Doorn (2008). *'Het stereotype beeld van een dakloze is dat hij een alleenstaande man is'. Opvang van gezinnen na huisuitzetting*. Amersfoort: Federatie Opvang.
- Kloppenburger, R., De Graaf, W., Wewerinke, D., Akkermans, C., Van Doorn, L. (2009). *Preventie en aanpak van dakloosheid bij vier centrumgemeenten. Rapportage tweede deelonderzoek naar dakloosheid bij gezinnen na huisuitzetting*. Utrecht: Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht.
- Kolstein, M, Oldersma, F. (2014). *Effectiviteit Maatschappelijke Opvang Assen. Een onderzoek in opdracht van de Rekenkamercommissie Assen*. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen.
- Kruize, A., S. Biesma en B. Bieleman (2012). *Monitor huisuitzettingen en preventie Twente. Metingen 2008-2011*. Groningen-Rotterdam: Intraval Onderzoek en Advies.
- Kruize, A. en B. Bieleman (2012). *Monitor dakloosheid en chronische verslavingsproblematiek Twente 2013. Metingen 2007- 2012*. Groningen-Rotterdam: Intraval Onderzoek en Advies.
- Maas, M., Planije, M. (2009). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang. Rapportage: 2008, Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Maas, M., Planije, M. (2010). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang: Rapportage 2009: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Meijer, C., Thomassen, L., & Hoogtanders, Y. (2011). *Schuldhelpverlening in de keten: lessen uit de praktijk voor het opzetten van effectieve samenwerkingsverbanden*. Amsterdam: Policy Productions.
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2013). *Septembercirculaire gemeentefonds 2013*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

- Ministerie van VWS (2010). *Brief met kenmerk DMO/SSO- 3009739 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 23/8/2010. Voortgangsrapportage maatschappelijke opvang*. Den Haag: Ministerie van VWS.
- Ministerie van VWS (2013). *Brief met kenmerk DMO/MDH-3147739 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 16/1/2013. Voortgang beleid maatschappelijke opvang/zwerfjongeren*. Den Haag: Ministerie van VWS.
- Nederlands jeugd instituut (2013) *Dossier multiprobleemgezinnen*. <http://www.nji.nl/eCache/DEF/1/09/616.html>, geraadpleegd op 13 juni 2013.
- NVVK (2012). *Leidraad Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (versie 2.0)*. Utrecht: NVVK.
- O&S Groningen (2014). *Vlugschrift. Daklozenmonitor Fryslân 2006-2013. Een overzicht van het aantal geregistreerde daklozen in het verzorgingsgebied van de centrumgemeente Leeuwarden*. Groningen: Onderzoek en Statistiek.
- Oldersma, F., Beukeveld, M., Daalman, M. Don, J. (red.) (2011). *Dak- en thuislozenmonitor Fryslân 2006-2009. Verzorgingsgebied van de centrumgemeente Leeuwarden*. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen.
- Oldersma, F. (2012a). *Dakloos in Assen. Daklozenmonitor Assen 2006-2010*. Groningen: Gemeente Groningen, Onderzoek en Statistiek Groningen.
- Oldersma, F. (2012b). *Daklozenmonitor Groningen 2003-2011. Bijlage bij vlugschrift*. Groningen: Gemeente Groningen, Onderzoek en Statistiek Groningen.
- Oldersma, F., Daalman, M., en W. Hartholt, (2013). *Dakloos in Assen. Daklozenmonitor Assen 2006-2012*. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen.
- Oldersma, F., Daalman, M., en W. Hartholt, (2014). *Dakloos in Emmen. Daklozenmonitor Emmen 2006-2012. Verzorgingsgebied van de centrumgemeente Emmen*. Groningen: Onderzoek en Statistiek Groningen.
- Planije, M., Maas, M., Been, W. (2010). *Monitor Stedelijk Kompas 2009. Plan van aanpak maatschappelijke opvang in 39 centrumgemeenten*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Planije, M., Tuynman, M. (2011). *Monitor Stedelijk Kompas 2010. Plan van aanpak maatschappelijke opvang in 39 centrumgemeenten*. Utrecht: Trimbos-instituut, 2011.
- Planije, M., Tuynman, M., Hulsbosch, L., en Place, C. (2013). *Monitor Stedelijk Kompas 2012: plan van aanpak maatschappelijke opvang in 39 centrumgemeenten*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Planije, M., Tuynman, M., Hulsbosch, L., en Velden, C. van der (2012). *Monitor Stedelijk Kompas 2011: plan van aanpak maatschappelijke opvang in 39 centrumgemeenten*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Planije, M., Tuynman, M., Hulsbosch, L. (2014). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang: Rapportage 2013/2014: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Profijt, A., I. Groen en D. Flierman (2013). *Rapportage stand van zaken Stedelijk Kompas* Zwolle. Zwolle: Gemeente Zwolle, Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Rensen, P., Planije, M. (2008). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang. Rapportage: 2007, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Rijk en vier grote steden (2006). *Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang*. Den Haag: SDU uitgevers.
- Seinpost Adviesbureau BV (2011). *Rapportage monitor Regionaal Kompas Noord- en Midden-Limburg*. Arnhem: Seinpost Adviesbureau BV.

- Snoek, A., A. van der Poel, D. van de Mheen, H. Boutellier, M. Davelaar, M. van der Klein, R. Rijkschroeff (2008). *State-of-the-art-onderzoek Prestatievelden 7-9 van de Wmo ('kwetsbare burgers') Rapportage I: Hoofdpijnen*. Rotterdam/ Utrecht: IVO/ Verwey-Jonker Instituut.
- Sleegers, J. (red.) (2005). *Kwetsbaar in de grote stad. G4 Visie op een samenhangende Openbare Geestelijke Gezondheidszorg*. Opgesteld door de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Rotterdam en de aanbieders van geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg in deze steden.
- Straaten, B. van, Laan, J. van der, Schrijvers, C., Boersma, S., Maas, M., Wolf, J., & Mheen, D. van de (2012). *Profiel van daklozen in de vier grote steden: resultaten uit de eerste meting van de Cohortstudie naar daklozen in de vier grote steden (Coda-G4)*. Rotterdam/Nijmegen: IVO/UMC St. Radboud.
- Tuynman, M. en M. Planije (2010). *Monitor Maatschappelijke Opvang Jaarbericht 2010. Vraag- en aanbodgegevens van de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang in 2009*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Tuynman, M., Muusse, C., Planije, M. (2013). *Opvang landelijk toegankelijk? Onderzoek naar regiobinding en landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Tuynman, M., Planije, M. (2012). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang: Rapportage 2011: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Tuynman, M., Planije, M. (2013). *Monitor Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang: Rapportage 2012: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Tuynman, M., Planije, M., Haggenburg, M., Muusse, C. (2014). *Zuid Holland Noord op koers. Evaluatie Regionaal Kompas Zuid-Holland Noord 2008 -2013*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- TK (2013/2014). *Maatschappelijke Opvang. Verslag van een algemeen overleg*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 29325 nr. 63.
- VNG (2007). *Stappenplan Stedelijk Kompas: Intensivering van de aanpak van dakloosheid*. Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Het Stedelijk Kompas is de overkoepelende naam van het plan van aanpak van centrumgemeenten om de aantallen dakloze mensen te verminderen, hen te laten doorstromen naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan, hun kwaliteit van leven te verbeteren en de met dakloosheid gepaard gaande overlast te verminderen. Dit vijfde jaarbericht geeft een indruk van de ontwikkeling van het Stedelijk Kompasbeleid, de aantallen dakloze mensen, de bereikte resultaten en de verrichte inspanningen in negenendertig centrumgemeenten.

Het verbeteren van de door-en uitstroom uit de maatschappelijke opvang heeft bij de meeste centrumgemeenten prioriteit. Daarnaast richt men het beleid op preventie en het voorkómen van dakloosheid.

Specifieke aandacht is er dit jaar voor schuldhulpverlening voor dak- en thuislozen mensen. Ruim de helft van de gemeenten heeft werk- of uitvoeringsafspraken gemaakt die eraan bijdragen dat de schulden sneller worden gestabiliseerd. Tegelijkertijd liggen hier nog mogelijkheden voor verbetering. Ook wordt ingegaan op de groep 'nieuwe daklozen': mensen die door schulden, werkloosheid en hypotheeklast dakloos zijn geworden, zonder dat er sprake is van psychiatrische problematiek of verslavingsproblemen.